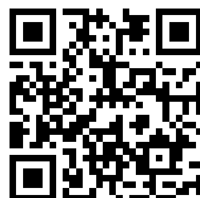
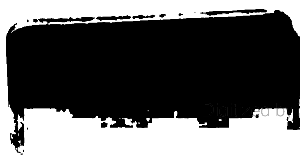

Google

KORESPONDENCIJA KRČELIĆEVA

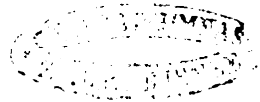
I

NJEŠTO GRADJE IZ NJEGOVE VELIKE PRAVDE.

OD

M. MESIĆA.

(Preštampano iz VIII. knjige „Starina".)

U ZAGREBU
TISKOM DIONIČKE TISKARE
1876.

Predgovor.

Ja sam u XXXII. knjizi našega Rada priobćio razpravu: O Krčeliću i njegovih Annuah.

Što sam ondje napisao o Krčeliću, o životu mu i djelovanju, crpljeno je bilo velikom stranom iz samih njegovih, malo prije spomenutih Annua, nu za posao moj rabili su mi osim toga i drugi njeki izvori.

Nastavivši pako i nakon završene i priobćene čas prije spomenute svoje razprave iztraživanje stvarî, odnosećih se na našega Krčelića, nadjoh toga više, čemu sam se vele obradovao, te odlučih, da ću i to, što sam našao, i gradju već u razpravi mojoj upotriebljenu u jedno sabrati i na sviet iznieti, tvrdo budući uvjeren, da je predmet, na koji se ona odnosi, toga posvema vriedan.

I tako evo sada donosim pred slavnu akademiju tu gradju, koja, kao što je napisano na čelu ovoga mojega rada, sadržaje poglavito korespondenciju Krčelićevu, a k tomu daje nješto vele zanimivih podataka iz pravde, što ju je isti Krčelić vodio više godina sa svojim biskupom, Franjom Thauzijem.

Za tu pravdu dajem samo 8 komada, ali se medju njimi po sreći nalazi i ono, što je u cieloj stvari najzanimivije i najvažnije, nagoda naime učinjena pred papinskim delegatom; korespondencija usuprot Krčelićeva ima 190 brojeva, te počima s Krčelićevim pismom, pisanim 17. svibnja 1735 u San Vitalu kod Bologne Matiji Nikoli Mesiću, a dočima listom, što ga je Krčeliću iz Pešte pisao 22. ožujka 1778, dakle malo dana prije smrti njegove, Franjo Karlo Palma.

Ta korespondencija dakle teče od prvoga početka nauka Krčelićevih u Bologni pak sve do pred smrt njegovu; s početka je spora, te obilnijom postaje istom onda, kada je Krčelić došao do ugleda po položaju svojem zvaničnom, a još više uslied svoga naučnoga i književnoga rada.

Gradju sam svoju našao što u javnih naših knjižnicah, sveučilištnoj naime i akademičkoj, te u arkivu prvostolnoga kaptola, a liep sam je dio dobio iz privatne knjižnice g. Radoslava Lopašića, još više pako g. Velimira Gaja, kojih obojici za prijazan njihovu ovim što toplije zahvaljujem. — Kod pojedinih ću komada naznačiti skraćeno, gdje ih se koji nalazi, i to ovako: u sveučilišt. (= u knjižnici hrv. sveučilišta Franje Josipa I.), — u akadem. (= u knjižnici jugoslavenske akademije), — u Gaj., Lopašić. (= u knjižnici dra. Lj. Gaja, — Radoslava Lopašića).

Osim onoga, što sam ja za svoj rad upotriebiti mogao, ima jošte gradje na stvar moju spadajuće, za koju bih želio, da ju tko drugi što prije na sviet iznese, slutim bo, da bi mogla biti vele zanimiva. Tako sudim naročito ob onom, što se navodi u opisu rukopisâ Gajeve knjižnice na dva mjesta pod imenom dubrovčanina Mihovila Marije Milišića. Na jednom su: „Literae“ — Krčeliću pisane — „de studiis historicis etc.“, a na drugom: „Literae de operibus literariis, de Institutione Ecclesiae Zagrabiensis, de Regnis D., C. et S., de rebus politicis, sicut de bello Turcico, de Moschorum victoriis ad flumen Niester, ac de arcis Chocim deditione etc.“ Po tom će svatko razabrati, da moja slutnja nije bez temelja. U opisu rukopisâ iste malo prije spomenute Gajeve knjižnice navadjaju se jošte „Ilirska pisma poslana Krčeliću od gospojah“, — kojih imena zatim redom sliede, — „god. 1747—1754.“ Gosp. Vel. Gaj, sebi pridržavši pravo, da ta pisma s punim njihovim tekstom objelodani, meni ih dobrostivo ustupi, da ih u svoju svrhu upotriebim; ja pako scienim, da neću pogriešiti, ako na temelju toga ovlašćenja o njih ovom prilikom njekoliko rieči zabilježim, da se tako doniekle popuni moja gradja. Spomenutih je hrvatskih listova 16 na broju, a pisana su većinom od gospodja najuglednijih hrvatskih magnatskih i plemićkih obitelji, naročito pako od gospodja obitelji Patačićâ, Keglevićâ, Draškovićâ, Sermageâ, zatim Bedekovićâ, Škrlacâ, Rafajâ i Krčelićâ. Predmet je listovom različit. Njeke od spomenutih gospoja traže uslugu kakovu od Krčelića, druge mole posredovanje njegovo, druge ga opet pouzdanim načinom za zdravlje pitaju, u goste zovu i t. d. Vriedno je spomenuti, kako udova Bedekovićeva Krčeliću piše, da je odlučila dati Mišku Trnuliću novca za namirenje troškova kod defenzije i dobivanja grada akademičkoga, te kako grofinja Josipa Patačićka Krčelića moli, da pošalje Ivanu, njezinu bratu a svojemu djaku, za prepis Vitezovićevo djelo, za koje ga je bio grofić Ivan već prije molio (br. XCV. u korspond.). Još nam je vrednije ono, što je svojom rukom pripisala u listu po drugom njekom pisanom grofica Draškovićka, gdje naime veli, da je, nebudući po rodu Hrvaticòm, već u toliko

napredovala u hrvatštini, da će kušati i sama hrvatski pisati. Njekoliko tih miesta, što sam ih ponapose iztaknuo iz pisama odličnih Hrvatica, liepim su nam dokazom, da je Krčelić umio pobuditi njeki interes za znanstvena nastojanja i u krugovih odličnijih gospoja, te da je i o tom nastojao, za što u ostalom od druguda nikakovih direktnih dokaza neimamo, da svoje Hrvatice pouči, da im štovati treba sladke zvuke jezika materinskoga. Te kćeri naroda našega, koje su razumjele glasu naravi i rieči prijatelja svoga i učitelja, svak će nas poštovati, kao što i danas cienimo ženu, kojoj se mili sve, što je narodnoga. Nje štujući smatrat ćemo samo kao osebitost njeku svoje vrsti drugaricu njihovu, barunicu Pudencijanu Patačićku, koja je znala toliko naučiti od latinskoga jezika, da je mogla Krčeliću pisati latinski.

Gradju svoju, koliko sam je naći i dobiti mogao, te na koliko sam ju upotriebio, za tisak priredjujući, sliedio sam ona pravila, koja se danas u sličnih publikacijah obćenito drže. Zato neimam o tom više ništa dodati nego samo ovo: gdje sam što u skraćenih komadih od izvornoga teksta izpustio, to naznačujem pauzami (— —); gdje se koja rieč ili pisme nije moglo pročitati, to naznačujem točkami (..); gdje sam napokon što po svojoj domisli u tekstu popunio, popunjak takov stavljam medju ovakov znak [ ]. — Pojedine komade krateći pazio sam na to, da se ništa takova neizpusti, po čem se odlučuje: tko piše, komu, kada i gdje; gdje medjutim nije moglo biti nikakove sumnje, slobodnije su mi bile ruke, te sam mogao suvišno izpustiti.

Da li sam i u izboru priobćenih komada pravo postupao, o tom će drugi suditi; ja ću pako za opravdanje postupka svoga dodati ovo njekoliko primjetaba. Da ova sbirka nenaraste preko mjere, morao sam ostaviti mnogo gradiva neupotriebljena: a to sam učinio ponajviše s takovimi listovi, kojih predmet nestoji u nikakovoj svezi niti s Krčelićem, niti s onimi odnošaji, koji su dotaknuti u mojoj razpravi o Krčeliću. Nu i tako radeć dosta je ipak narasla ova sbirka. Glede onoga, što sam uzeo, reći mi je sada još njekoliko rieči. Krčelić je u kulturnoj poviesti našega naroda oko polovice prošloga vieka, a navlastito pogledom na historiografiju našu, osoba toli znatna, kao što ih je malo bilo. Zato mi se je činilo, da je opravdano, ako se priobće i poneznatnije stvari, na-nj se protežuće, ako samo što pridonose k boljemu poznanju njegova života, duha mu i težnja. Tako stvar uzimajući mogao sam n. pr. mjesta ustupiti svim listovom njegovim iz Bologne. Kao što sam s toga razloga više toga u svoju sbirku primio, tako je opet po koji komad u nju ušao zato, što mi se je činilo, da je vriedno s gradjom se upoznati, na kojoj se vidi, kako se nauka u obće a historička napose po malo razvija; druge sam opet komade primio, jer se odnose na osobe, koje nam se uza Krčelića u poviesti našoj kao ponajznatnije prikazuju, ili pako zato, što budi u kojem pravcu pripomažu razsvjetljenju poviesti prošloga vieka.

S tim, što sam dovle rekao, mogao bih ja i završiti ovaj svoj

uvod ili predgovor. Nu nečinim tako. Moja je dapače nakana, da na temelju gradje, što ju ovdje priobćujem, i na temelju glavnih u njoj sadržanih podataka, svoje pripoviedanje o Krčeliću, o životu i o djelih njegovih, na koje sam se bio odvažio u svojoj razpravi: O Krčeliću i njegovih Annuah, još jednom pregledam: da se tim putem ono, što sam o Krčeliću u toj razpravi rekao, sada, gdje pred sobom mnogo više gradiva imam, nego li ga je bilo onda, kada sam spomenutu razpravu pisao, budi još bolje utvrdi ili popuni, ili, ako bi trebalo, upravo izpravi.

Pristupljujuć k riešenju te zadaće, što sam si ju stavio, mogu unaprieda izreći, da imam razloga, da budem zadovoljan sa svojom opetovano spomenutom razpravom o Krčeliću: jere gradja, koju sada priobćujem i koja je prilično obilna, moje pripoviedanje ponajvećom stranom upravo potvrdjuje. Ima medjutim i takovih točaka u tom kazivanju mojem, koje će se sada znatno popuniti, stvari samoj i imenu Krčelićevu u prilog; a najmanje će ih biti takovih, koje se moraju izpraviti, budi zato, što moje nagadjanje glede njekih okolnosti nije imalo dovoljna temelja, budi još više zato, što sam se dao zavesti od Krčelića, neimajući sredstva, potrebitih za izpitivanje istinitosti njegova kazivanja.

Samo se sobom kaže, da ću ja ovdje poglavito samo ono izvesti, čim se moje pripoviedanje o Krčeliću popunjuje i usavršuje.

Na to se dakle dajem, sliedeći u bitnosti onu istu osnovu, po kojoj sam bio zasnovao svoju razpravu o Krčeliću.

Pogledom na mladost Krčelićevu i prve mu ozbiljnije nauke daje moja gradja vrlo liep prispjevak, devet naime Krčelićevih listova, pisanih iz Bologne prijatelju njegovu Matiji Nikoli Mesiću, kojih prvo ima datum 17. svibnja 1735, a posliednje 2. ožujka 1737. U tih nam se listovih Krčelić prikazuje kao mladac, koji je već tada, za djakovanja naime svoga u Bologni, smisla imao za ozbiljne stvari: za knjigu i nauku i za zgode u svietu se sbivajuće, a svoje se je domovine rado sjećao i s prijatelji svojimi vruće prijateljstvo gojio. Vanjski lik tih pisama kaže nam Krčelića onakova, kakov je ostao svega svoga vieka; jezik mu je neliep, a govor prenatrpan i nezgrapan. Vriedno je medjutim zabilježiti, da je Krčelić u tih svojih listovih, inače latinski pisanih, po koju i hrvatski napisao, dakako u nariečju, koje je naučio u Brdovcu, gdje mu je bila kolievka.

Osim toga nepruža nam gradja naša ništa daljega iz mladjahne dobe Krčelićeve, već nam ga odmah pokazuje kao kanonika zagrebačkoga, do koje je časti došao, kao što znamo, početkom god. 1747, dakle u 32. godištu svojem. Jedva što ga je ta čast zapala bila, dodjoše u Bolognu glasovi, da mu ima biti povjereno rektorstvo ondašnjega hrvatskoga kolegija; on medjutim nedobi toga mjesta, nego drugo isto tako važno, mjesto naime rektora u bečkom hrvatskom kolegiju. Nu još prije, nego li je Krčelić postao kanonikom zagrebačkim, druga ga čast bješe zapala, bio je naime imenovan protonotarom apostolskim (br. X). Tu dakle čast, koja

nam dokazuje, kako su Krčelića već tada cienili, nedobi on istom za svoga rektorstva, kao što sam ja nagadjao. Glede odlikovanja, kojim ga je nadarila g. 1749 Marija Terezija, podielivši mu naslov opata, i glede podieljene mu od biskupa Franje Xav. Klobušickoga arcidjakonske časti, daje naša gradja njekoliko razjasnjenja (br. LXXV. LXXX. LXXXII. CX).

Krćelić je bio čovjek crkvenjak, te se je zato mogao najprije kao takov iztaknuti; nu s njegovim prvim djelovanjem na tom polju započima i drugo, kojim mu je ime do tolikoga glasa došlo, djelovanje naime njegovo na polju nabožne i poučne, a zatim strogo znanstvene književnosti.

Pogledom na prve početke znanstvenoga i književnoga djelovanja Krčelićeva vrlo nam dobro dolazi gradja naša.

Mi smo i dosad znali, da je Krčelić već kao župnik bio preveo na hrvatski jezik Filoteju sv. Franje Saleskoga, te da je kao kanonik g. 1747 štampom izdao svoje hrvatsko djelo o životu blaž. Augustina Gazota; nu svakako se čuditi moramo, kad slušamo, gdje martijanački župnik Antun Zlatarić Krčeliću 30. travnja 1748 pišući, te valjda misli i drugih svojih suvremenika izražavajući, već tada ovako govori: Admirabar jam olim eruditionis reverendissimae dominationis Vestrae foetus, futurorum veluti prodromos. Nu još više se ja čudim, neznam, bi li rekao samosviesti ili ponosu Krčelićevu, kad ga motrim, gdje već g. 1748 propituje kod svojih prijatelja u Njemačkoj, bi li mogao postati članom lipiske akademije. To iskanje svoje nije on doista osnivao na svojih malo prije spomenutih djelih, nego na naumu svojem i na osnovi, koju je bio već tada i u učeni sviet iznio: da će naime pisati hrvatsku poviest. U stvari potaknutoj obećaje mu jedan prijateljâ, Mihail Bibiena, 3. studena 1748 zaiskanu ubaviest, a Karlo Andrija Bel otvoreno mu odgovara 28. veljače 1749, da nemože postati članom akademije, jer da su to samo doktori i magistri, koji moraju u Lipsku prebivati i k tomu biti vjere Luterove. Nu isti taj Bel na ime svojih učenih drugova s uzhitom pozdravlja naum Krčelićev, te ga uvjerava: Nostra academia, cujus Tu celebritatem quod praedicas, honori sibi ducit, doctrinae Tuae encomia in Actis eruditorum Lipsiensibus certissim pandet, i u tih aktih da će po običaju svojem i njegovo djelo bezpristrano ocieniti i prosuditi.

Od toga je vremena Krčelić doista neutrudivo radio oko naumljenoga i u velike zasnovanoga djela svoga, koje se je poslie razvrglo na Historiju crkve zagrebačke i na Notitiae Praeliminares, uza to pišući i izdavajući i druge manje stvari, te i drugim načinom radeći prosvjetnomu nastojanju u prilog.

U koliko je u radu svojem uspievao, obilnu je za to nagradu nalazio u priznanju i u dičnoj pohvali odličnih suvremenika svojih i u uzornoj zahvalnosti harnih svojih djaka; na koliko mu je pako rad zapinjao poradi svakojakih zavada, prepiraka i pravda, u koje se je ne uviek bez svoje krivnje uplitao, te koje su ga više puta tolj čemernim činile i u toliku zdvojnost bacale, da je ne jednom

bio odlučio kaniti se svakoga daljega rada, pače da je namjeravao plodove trudova svojih sâm svojom rukom uništiti, — nalazilo se je uviek muževa, koji su ga tješili i bodrili, da uztraje u radu, smjerajućem na uljudjenje njegojih suvremenika i daljih naraštaja.

Za sve to, što upravo rekoh i što nam je u bitnosti i u glavnoj stvari veće i poznato, imade u gradji mojoj više liepih podataka, od kojih kanim nješto ovdje upotriebiti.

Ljute tužbe Krčelićeve na prieki mu udes, te na zlobu i zlovolju ili ograničenost i glupost ljudsku, čitaju se u listovih njegovih, pisanih naročito Adamu Franji Kollaru, grofu Ivanu Patačiću, pečujskomu biskupu Jurju Klimo-u i Jakovu Coleti-u, u kojih jednom veli (g. 1765), da nemože još pravo odlučiti, da li bi svoje rukopise poslao u Beč u carsku knjižnicu, kako mu je bilo naredjeno, ili bi ih spalio, te dodaje, da već vidi, da neće više ništa pisati i da je nješto od svoga već i spalio. Isto tako proviruju njegove jadikovke iz pisama njegovih prijatelja, u kojih ga oni tješe, hrabre i bodre.

Čim se je naime razabralo što iz živih, što iz pisanih njegovih rieči, da mu je već tako doteščala loša njegova sreća, da bi mogao posve duhom kloniti i obamrti, sletiše ga prijatelji nauke oda svih strana, svaki ga svojim načinom hrabreći i pobudjujući na uztrajnost, koja da će mu napokon donieti pobjedu nada protivnici i nada težkoćami, koje su mu se na put stavljale. U redu tih muževa, za znanost toli revnujućih, o kojih sam i drugdje u kratko progovorio, nalazimo naročito Kollara (CLXI. CLXXIV), Daniela Cornidesa (CLXXX) i Lakića (CLXXXI. CLXXXII), zatim umne našince, a Krčelićeve djake, Jurja Popovića, (CLXIV), te Petra i Nikolu Škrlca (CXXVII. CXXXVII. CXXXVIII. CLIV).

Kao što su pisma i rieči tih ljudi, koje je Krčelić i sâm cienio, mogle njegovu duhu i srdcu dodati nove živosti i smionstva, tako ga je isto moralo bodriti i ono priznanje, i ona pohvala, koja mu se je za svaki njegov trud u velikoj mjeri odasvuda udjeljivala. Protivnici njegovi mogli su ga pobiediti u razprah i pravdah, što ih je s njimi imao, ali nisu bili kadri zapriečiti, da sviet, nauku cieneći, neupuštajući se u ostalom u potanje izpitivanje temeljitosti i netemeljitosti osvada, kojimi je bio Krčelić doma obsipavan, neprizna i neproslavi svaku zaslugu, koju si je on stekao umnim radom svojim, navlastito na polju historije. Zato strogi u svojem zvanju crkveni dostojanstvenici, kardinal i bečki nadbiskup Migazzi i pečujski biskup Klimo (CLIX. CLXXVII), neustručavahu se priznati važnost diela Krčelićevih; ljudi svakoga reda i striliša iskahu u njega, kanoti u čovjeka, koga su toliko cienili, za svoje nauke i literarne podhvate svjeta i pomoći, kao što su činili Kollar, Farlati, Pejačević, Pray (CLXI), Lakić i još drugi manje znatni pisci; nu najveću hvalu izkazivahu mu muževi, koji su i sami ozbiljnije gojili nauku, osobito historičku, i to navlastito od onoga vremena, kako su se upoznali bili ponajprije s dielom njegove Historije, a zatim s njom cielom, kao što i s Noticijami

njegovimi. Drugdje sam već priobćio njekoliko izreka, u kojih suvremenici izjavljuju vele pohvalnim načinom svoj sud o spomenutih Krčelićevih djelih; moja gradja pako pruža toga još i više, u čem je najvažnije ono, što pišu, osim navedenoga već Karla Andrije Bela, Erazmo Fröhlich, zatim Kollar, Cornides, dubrovčanin Milišić i Ugri Róka, Severini i Roznak.

Imam razloga, — čemu će se i čitatelj dosjetiti iz moje razprave o Krčeliću, — da spomenem ovdje, da je Krčelić po koji put, dajući spomenike ili podatke, za koje je bio umoljen, dotičnika molio, da za živu glavu nekaže, da to od njega ima (CLXXXVII), pak da mu se je to i zbilja najsvečanijim načinom obećavalo (CLXI).

Kako je Krčelić sâm naučne trudove cienio i znanost ljubio, te kako je živo i vatreno želio, da i njegovoj domovini prosine više svjetlosti, morao je podupirati i riečju i djelom mlade svoje Hrvate, u kojih je vidio i volju i snagu za ozbiljniju nauku. U tom je pogledu bilo osobito blagotvorno njegovo rektorovanje u hrvatskom kolegiju u Beču, gdje je bila zametnuta trajna sveza medju njim i medju njekimi mladići hrvatskimi, koji su se poslie, radeći kako ih je on naputio, učinili ponajodličnijimi članovi naroda svoga. Pogledom na to djelovanje Krčelićevo zanimiva su pisma, koja dokazuju, da je on više puta Hrvatom svojim mjesta tražio u rimskom kolegiju sv. Apolinara (XXXVI. LXX), zatim pismo već spomenutoga župnika Zlatarića, a još više pisma Krčelićevih djaka: Jurja Popovića, grofa Ivana Patačića, te braće Petra i Nikole Škrlca. Najzanimivija su ipak medju svimi timi pismi pisma braće Petra i Nikole Škrlca, jer ne samo da o tom svjedoče, kako je umio Krčelić djake svoje nadahnuti, nego nam podjedno daju toliko podataka iz mladjahne dobe te dvojice Hrvata, u kojoj su oni najvećom ozbiljnošću temelje polagali onoj znamenitosti, u kojoj se poslie pokazuju medju suplemenici svojimi. Kakovo i koliko je oduševljenje za ozbiljnu nauku umio Krčelić uzbuditi u djacih svojih, te dokle su njeki njih još za njega živa u nastojanju svojem uspjeli i što su još većega u duhu svojem snovali, za to nam je sjajnim dokazom pismo Nikole Škrlca, pisano Krčeliću iz Jegra 16. veljače 1753, u kojem izvješćuje otca svoga, — tako bo uviek naziva Krčelića, — na radost njegovu najveću: da je upravo stvorio s prijatelji svojimi akademiju, po onoj ideji, kako su ju u Beču zamislili bili i zasnovali Krčelić i on i Ugrin Nicki (Prisp. takodjer pismo P. Škrlca od 29. svibnja 1752). K viesti toj preugodnoj dodaje zatim rieči, koje su još većma morale Krčelića obradovati, piše naime, da se uzda, da će s pomoćju Gospoda, kada se u Hrvatsku vrati, i tu osnovati takovu akademiju, kao što je bila jegarska.

U mojoj gradji ima više toga, što se odnosi na pojedina, veća i manja, književna djela Krčelićeva Najviše se dakako spominju njegova dva najveća djela: Historia i Notitiae Praeliminares. Glede štampanja Historije primjećujem, popunjujuć ono, što sam o tom

rekao u svojoj razpravi o Krčeliću, da pismo Erazma Fröhlicha od 8. listopada 1757 dokazuje, da je on već tada imao komad Historije bar do str. 177, a glede posvete toga istoga djela carici Mariji Tereziji upozorujem osobito na pismo Kollarovo od 15. travnja 1768, iz koga se razabire, da je Krčelić morao najviše zahvaliti Van Swietenu i Kollaru, što je prosvećena carica pod svoje okrilje primila njegovo djelo.

Čitajući ja u Krčelićevu pismu, koje je pisao 7. kolovoza 1774 Jakovu Coleti-u, ove rieči: Illico satisfacere postulatis Tuis non poteram . . ob meos officii litterariosque labores, collectionem videlicet scriptorum ex Sclavonia hac nostra a saeculo XIV. ad XVII. inclusive, quam publicus hic magister politicen occasione disputationis in fine anni scholarum academici est exhibiturus, — te rieči čitajući nisam mogao propustiti, a da pobliže neizpitam, u kojem li odnošaju stoji naš Krčelić prema literarno-historičkomu poznatomu dielcu, koje je bilo naštampano u Varaždinu g. 1774 pod naslovom: Scriptorum ex Regno Sclavoniae a seculo XIV usque ad XVII inclusive Collectio, Publico et Auditoribus oblata, dum Asserciones ex universo studio politico excerptas, ex praelectionibus — — Adalberti Barits, scientiarum politico-cameralium — — professoris publici ordinarii, publice propugnandas susceperunt D. Mathias Kerchelich et D. Joannes Szmendrovich, earundem scientiarum auditores in Academia regia zagrabiensi, — — mense Augusto Anno 1774. Tu stvar potanko proučivši nedvojim ni najmanje, da je i to dielce plod truda Krčelićeva, te me u tom mojem sudu nemože smesti ni Kalafatić, koji u svojem govoru, navedenom u mojoj razpravi, to dielce naročito pripisuje malo prije spomenutomu profesoru Adalbertu Bariću. Nu da me tko upita, zašto l' nije Krčelić na svojem djelu napisao imena svoga, na to mu nebih znao odgovoriti, kao što neznam ni to, zašto je anonymno izdao još druga dva svoja djela: o bl. Augustinu Gazoti-u (v. Histor. 100. 106) i o posvetilištu mise. U predgovoru k dielcu, o kojem govorim, veli on: Nullus itaque de collectionis hujus compilatore sit sollicitus, verum respiciat attentusque sit ad materiam, quam libellus loquitur.

Eto nam dakle u tom opet popune spiska diela i spisa Krčelićevih, koji sam drugdje pokušao sastaviti. Pa kada sam već u tom, budi mi dopušteno mimogrede ovdje spomenuti, da Korbuly Imre u svojem spisu: Báni méltóság na 6. strani navodi u magj. muzeju nalazeći se priepis rukopisnoga djela Krčelićeva s naslovom: De Banis Dalm. Croat. et Slavoniae. 1749, komu je pisac na čelo stavio ove rieči: Noveris, opus hoc imperfectum esse primaque operis perficiendi delineamenta, quod Deo dante aliquando perficiemus. K tomu primjećujem, da mi se gori napisana godina 1749 sumnjivom čini, a u ostalom uvidjam, da će biti nuždno, da i taj rukopis sravnimo s ostalimi Krčelićevimi rukopisi, što ih ob istoj stvari poznajemo, te o kojih sam i ja progovorio u svojoj razpravi o Krčeliću (str. 33). — Kao dalji prinos za što podpuniji spisak stvarî Krčelićevih budi još zabilježeno, da g. Ivan Tkalčić ima od-

lomak razprave Krčelićeve, kojoj je nadpis: Dissertatio fundamentalis de Decimis, serviens pro informatione et opinionis petitae in quaestione actuali motivis. Doba te razprave po tom se može prilično odlučiti, što se u njoj navode mjesta toli iz Historije Krčelićeve, koli iz Noticija. U arkivu pako prvostolnoga kaptola (Acta Cap. saec. XVIII, f. 24, nr. 52) ima njekoliko zanimivih spisa, poteklih iz Krčelićeva pera, koji se tiču stvari, o kojoj sam razpravljao u svojem spisu o Krčeliću, novoga naime uredjenja banske krajine na vojničku.

Od znatnijih pojedinosti, koje se pomoćju moje gradje bolje utvrdjuju i u još veće svjetlo postavljaju, nego što sam ja mogao učiniti u svojoj razpravi, ističem naročito odnošaj Krčelićev prema nastojanju njekih njegovih prijatelja, naročito pako Adama Franje Kollara, koje je na to smieralo, da se putem znanosti u pomoć priteče težnjam neograničene monarhije, koje su se sve jasnije izticale, te kojim je u prilog i Kollar pisao. U tom su pogledu mnogo važna dva Krčelićeva pisma, pisana g. 1764 Ivanu Patačiću, i njegovo pismo, što ga je pisao biskupu Klimo-u 28. listopada 1765. Ja sam pokazao u svojoj razpravi o Krčeliću, da se je on bio u jednom svojih spisa, u Dissertaciji de Tripartito, u očit odpor stavio proti njekim temeljnim i zamašnim nazorom velike većine svojih suvremenika, te da je po tom bio pristao uza širitelje novih misli. Nu kao što to djelo svoje pišući, u kojem je živo udarao na Verböcza i na njegov Tripartitum, nije imao toliko smionstva, da misli svoje kao svoje uvjerenje otvoreno pred sviet iznese, nego je iskao, da mu se djelo anonymno izda: tako isto pišući u malo prije spomenutih svojih pismih grofu Ivanu Patačiću o Kollarovu djelu, što ga je bio izdao u oči sabora g. 1764 a s tom namjerom, da podupre propozicije kraljice Marije Terezije za ugarski sabor, tako opet govori, da ga po onom, što je rekao, nesmiješ držati odrešitim prijateljem tendencija Kollarovih, idućih na zator pravâ i preimućtvâ plemstva. Krčeliću se neda vjerovati, da bi bio Kollar kao čovjek rodom iz Banjske Bistrice napisao djelo proti pravicam i sloboštinam kraljevine, da mu to nije bilo naloženo (Neque concipere possum, ut Kollarius Neosoliensis patria, et ad dietae tempus, evulget opus contra jura et libertates regni, nisi jussus fuisset). Drugdje se opet tješi, da je Kollar svojim pisanjem kraljevskim propozicijam slabo pomogao, pače da bi se reći moglo, da je njim naškodio a domovini poslužio (Metuo attamen, difficiliorem causam postulatorum regiorum sua scriptione reddidisse et patriae consuluisse). Dočim tako u njekih pitanjih, koja su tadanje vrieme duhove u velike zanimala, nenalazimo na Krčelićevoj strani posve jasna i odlučna stanovišta, sasvim mu je čisto stanovište u drugoj stvari, u koju je bio Kollar posegao u istom svojem prije spomenutom djelu, na koliko se je naime tu radilo ob odnošaju medju crkvom i državom pogledom na stvaranje zakona za crkveno područje. Svoje misli o tom predmetu, prema kojim je zatim napisao svoju razpravu: De duarum sublimium potesta-

tum fundamento et concordia, izlaže Krčelić na kratko u pismu, pisanom grofu Ivanu Patačiću, te u tom istom pismu zatim veli, da će svoje djelo, kada ga dogotovi, poslati primasu, dvorskoj kancelariji i — Kollaru, proti kojemu je upravo uzeo pisati. Ova primjetba, što ju sada upravo učinih, puno je častna toli za Krčelića, koli za Kollara. Premda su se u mnienjih svojih razilazili, netrgaju oni zato saveza svoga prijateljskoga i književnoga.

Jedno mi još ostaje.

Ja sam u svojoj razpravi o Krčeliću prilično obširno pripoviedao o sablaznjivoj pravdi, što ju je on više godina vodio sa svojim biskupom Franjom Thauzijem; za pripoviedanje svoje nisam medjutim imao drugih izvora do Annua Krčelićevih.

Sada priobćujem u gradji svojoj njekoliko spisa, koji se na to protežu; nu uza svu vriednost onoga, što nam tu u ruke dolazi, nemožemo nikako stvar završenom smatrati. Trebalo bi, da dobijemo sve spise, protežuće se na pravdu Krčelićevu, i tada bismo istom mogli suditi pravedan sud medju njim i njegovimi protivnici. Što moja gradja daje, neide ni najmanje u prilog Krčeliću i imenu njegovu.

Njegova je pravda bila završena, kao što sam pripoviedao u svojoj razpravi, g. 1760 nagodom, sklopljenom pred papinskim delegatom, stožernikom Migazzijem. O sadržaju pako te nagode nismo imali inoga izviešća do Krčelićeva kazivanja u Annuah (str. 529). Tu veli on, da je bilo odlučeno: „Me videlicet restitui in integrum neque ullis delictis fuisse innodatum, attamen episcopo, si unquam eum offendissem, in contestationem obedientiae deprecaturum ac anno uno voce passiva cariturum.“ Tako pripovieda Krčelić o dospietku pravde svoje, a kako je daleko u tom kazivanju za istinom zaostao, naći će svatko, tko pročita vjere dostojnu izpravu o nagodi, koja sadržaje više toga, što baca ljagu na ime njegovo.

Tim završujem ovu malu radnju svoju, koju spisah kao dopunjak k razpravi svojoj o Krčeliću, u kojoj sam pokušao opisati život i djelovanje toga znamenitoga muža.

I. 1735. 17. svibnja. U San Vitalu.

Krčelić Matiji Nikoli Mesiću. [1]

Laudetur Jesus Christus. Sluga sem zavezan dragoga mojega gospona brata. A scribendo quidem varia me revocant scribendique opportunitatem fere omnem impediunt; verum quia amor superat cuncta, idcirco, tum ut officio meo satisfaciam, tum amorem, quo semper eram in cordialissimum dominum fratrem, contester, primum vehementer lectis litteris, ad me Venetiis datis, commotus sum de tot casibus atque periculis, quae subiere per viam, facile conjectura assequor. Omnia equidem non defuisse reor, et sociorum discordias, et maris periculum, et viarum incommoda, quae omnia procul dubio nos edocebit uberius, cum otii quidquam nactus fuerit... Accepi domini fratris a tabellario litteras, quas dominus suus avunculus (quem pro me reveri nolim negligat) de dato 26. Aprilis Zagrabia ad dominum fratrem dederat, in quibus, quae scripta sunt, jam ipsum intellexisse scio a perillustri domino avunculo, ideo non est operae praecium, quod hic repetam. Verum bono sit animo, quod ad me venerint, quia neque alter eas reddimere voluit, neque a me prodibunt in publicum (esto prodire possent, in quibus nil mali est), utpote qui ut semper eram constans, fidelis, sincerus fratri dilectissimo, et dehinc quin sim futurus, non dubitet. Regis Hyspaniae nuper exercitus huc venerat, sed miles totus erat lacer et omni paupere pauperior. Hodie quoque quatuor millia militum venerunt huc Bononiam, missa a rege Hispaniae in suppetias gallico exercitui, quorum pars Mutinam versus, pars Quastallam post dies aliquod abit; conflictum speramus futurum, faxit Deus bonum et faustum imperatori nostro. Nostri quoque Croatae omnes Finali Quastallam abierunt: num reversuri? noverint superi. Tempora hic habemus bona, sumus in possessione sancti Vitalis omnes hilares et loeti. 18. Maji veniemus domum curae majali vacaturi. Reverendissimus dominus rector (a quo ave benignissimum) nuper noctu maxima collica laborabat; putabamus cum medico deccessurum, modo tamen, laus Deo, recte valet. Ja sem včera ovdi ad S. Vitalum

[1] Toga, inače nam takodjer poznatoga muža, spominje Krčelić na više miesta u svojih Annuah. Na strani 326 bilježi, da je umro u Samoboru 19. svibnja 1755 kao podžupan zagreb., te da je s njim izumrla mužka loza njegova roda.

pravu vu onu grabu opal, jagod iščuć, vu koju Vi vetemodne jeste bili opali. Matić Vas pozdravlja i vsi collegialles; ključariju je ostavil, koju ja ad petitionem reverendissimi domini rectoris 13. Maji vuzel jesem. Plura scribere nequeo, equidem Bononiam abit pajauz(?), idcirco gospona brata obimljajuć i kušujuć meque amori, favori, gratiae cordialissimi fratris commendo obsecrans, ut se amantem redamet, atque mecum in sinceritate demandet; usque vivam (testor superos) semper servire cupio et volo. Sub finem oro, ako gde budete z dragem mojem Juricum Mallenićem, njega pozdravite i rečete mu, da ga prosim, naj mi obznani, je li zdrav i kam pojde v teologiju; ja bi mu pisal, ali neznam kam. Raptissime. Datum a San Vitale die 17. Maii 1735. fidelis et constans Boltek Kerchelich m. p.

S vana: All illustrissimo signore sign. Mathia Nicolo Messich etc. padron mio collendissimo, riveritissimo a Sagabria. — Pečat.

Izvornik u Radoslava Lopašića u Zagrebu.

II. 1736. 18. ožujka. U Bologni,

Krčelić Matiji Nikoli Mesiću.

Perillustris ac generose domine, mihi collendissime! Admirari nequeo tam altum tamque magnum domini fratris silentium; et profecto anacoretae etiam ex eremo locuti sunt, et dominus frater obmutescit; nescio, quid rei sit? et edoceri vellem, si quid adhuc inveni gratiae in oculis amatoris mei; et haec non tantum mei est sententia, sed et reverendissimi domini rectoris, qui Te silentiarium obstupescit. Sed jocamur, carissime frater: quare haec nollim reprehendas, sed vel citissime rescribas, praecipue ratione materiae, koteru jeste hoteli imati, ar se gospodin rektor diriguvati neznaju, naimre, kakovu hoćete i koliko bi Vam je triba. Pištole jesu Vam ove dneve kupili za dva cekina i poslali su Vam je po Hadroviću. Jesu stanovito lepe, i Vugri ovi soldati govore, da su najmenje 5 vredne, zato gospodin rektor hote Vam ih poslati, i ako bi Vam ne bile po volji, za se je vuzeti hote, i Vam peneze dadu. Zato, ako ih nebi hoteli, ante adventum reverendissimi domini rectoris nikomu ih nedavajte. Gospodinu rektoru jeste dosta krivi, ar im nečete nigdar pisati, niti tulikaj meni jošće ovo lito niste već nego jen krat pisali: zato se čuvajte, ar vele, da kada dole dojdu, da Vam hote crljene hlače poteglati. — — Novalia haec sunt: his in terris omnia carissimo et altissimo precio sunt. Tempora sunt misera, homines valde infirmi, milites copiosi, qui, uti ex ipsis intellexi, ibunt ad statum Florentinum sub Aprilis initium, ibidemque Gallos et Hyspanos praestolabuntur, pax enim rupta est, copiosissimique Livorno veniunt Hyspani, sed, quo tendunt, nihil certum. Intelleximus, quod vestis Lotharingi, qua ad aulam imperatoris ut sponsus accessit, precium ducentorum

sexaginta millium aequarit, neque minori aestimata sit vestis alia, quam serenissimae archi-duci miserat; sed num verum, datur praecisio in substituto phantasmate. Gabellae et daciae acreverunt ad tres paulos a curru et hoc ab omnibus solvi debet . ., a nobis et aliis privilegiatis. Pasquille hoc jucundum exiit. Pinxerunt imperatorem in forma Dei et pontificem in forma s. Petri. Petit caesar ex pontifice: Tu quis es? Reponit ille: Ego sum pastor bonus. Tum caesar: pasces ergo oves meas. De reverendissimo . . domino rectore nostro desperatum erat, jamque animam agere 2da Martii videbatur; sed Dei ope et misericordia modicum convaluerat, sed iterum male valet. Deus det illi salutem et vitam longaevam. Ego et reliqui omnes bene valemus, quod dum Tibi precor, tum etiam haec felicissime ut resurgentis Domini festa in omni prosperitate et incolumitate quam diutissime transigas, apprecor, tandem me Tibi affectui et amori commendo, obsecrans Te, drago srce moje, ut Te amantem redamas (sic); recorderis velim cordis illius, quod mihi hic anno superiori pro Te reliquisti, et rogo Te, pro me Deum ores, sum enim servus fidelis et perpetuus Balthasar Adam Kerchelich m. p. Actum Bononiae die 13. Martii 1736.

S vana: kao pod br. I.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

III. 1736. 9. travnja. U Bologni.

Krčelić Nikoli Matiji Mesiću.

Perillustris ac generose domine, frater mihi semper amantissime, collendissime, cordialissime! Exhileravit me Suus ad me datus (erat enim plenus amicis affectibus) graciosissimus chirographus, in quo felicissima mihi resurgentis Domini festa praecabatur; haec ego etiam in mutuis amicisque suspiriis fausta fortunatissimaque vicissim aprecor, exopto ac voveo, oblatisque precibus meas indignas licet adjungam, omnem e voto successum dilectissimo domino fratri exoptans. Ea, quae a reverendissimo domino rectore sibi mitti postulaverat, mea manu composita et ligata omnia tradidi domino fratri Josepho Hadrovich, eundem obsecrando, ut ea fidelissime custodita domino fratri consignet. Non innanis etiam fuit Sua apud me postulatio, neque vacuam esse passus sum, propter summam illam, quae nos inter intercedit vel ab ipsis incunabulis amicitiam maximamque necessitudinem, tum etiam propter litteras ipsas, quas, si unquam, modo certo efficacissimas ad me perscripserat, ut librum illum et Port de Spagna ad unum galerum domino fratri relegarem. Lubens mandatis parui, et eo lubentius, quod domino fratri meum affectum et amorem ac serviendi promptitudinem demonstrare possim. Proinde phisognomistam illum involutum et signatum dedi domino Hadrovich, ut ad dominum fratrem possit pervenire facilius; nam fortassis eidem aut acciperetur ab aliquo, aut curiosius lectus detineretur, hinc, ne quidquam inter-

venire possit, hac opera usus. Pro eo alium collegio librum adscripsi, nempe librum theologicum patris Banez, qui plus utilitatis et emolumenti legentibus feret. Hunc autem librum, quem accipiet, rogo bene custodiat, ut et ego aliquando rediens eo simul cum domino fratre uti possim; neque eum a quocunque legi patiatur, nam nonnisi a sapiente et prudente legendus est, praecipue autem in materia illa, quam scribit fol. 308, de qua loqui pudet (pudenda sunt enim), sciri tamen a viro bono possunt, hinc, ut ajunt, lacerare dictam paginam volui, sed, ne scientia etiam eorum dominum fratrem privem, omisi, sed, ut scripsi, propter ea maxime involvi, ne a minus conscientiae amante lecta ei noceant. Port di Spagna etiam emi a domino Mazza. — — Ex affectu etiam particulari per eundem dominum descendentem exmitto domino fratri strophia duo nigra et ordinaria, quibus hic utimur, pro quibus unico amore et sincero affectu mihi satisfactum est, neque quidquam aliud volo pro iis, quam ut me tamquam suum et dehinc amet constantissime. Rogo veniam, quod pulchrioribus affectum meum contestare non potuerim, et oro Te, non respicias munus, sed munerantis affectum; non strophia, sed Tuum dilectum, qui majora Tibi lubens praestitisset, nego kajti suhi beteg je mi dobila moja mošnja, zato imaj me izpričanoga; i da bi nebil vnoga druga pokupil za druge, koji me jako jesu prosili, bil bi Ti već kaj to poslal, sed quod aufertur, non differtur. Cechinos, quos mihi dominus frater per reverendissimum dominum novum rectorem mittet, suis litteris involvat et alicui (si non ipsi novo rectori) committat, nam non vellem, ut eos domino reverendissimo avunculo meo Ztipanich daret (sub rosa et arcane Tibi revelo, quare), quia anno superiori, quod aliquibus aliqua miseram et res meas dederim, pessime contentabatur, uti mihi nunciavit per Aloisium Szudinich, et praecipue de rokolor, kojega sem bil Tebi 3 moje posudil, zato ne demus hominibus stomachandi occasionem, aliquo alio modo, quam per manus ejus, eos mihi promovebit. Et de his hactenus. Modo quidem finire deberem, sed quia reverendissimus dominos rector in litteris suis scribit, quod ex meis novalia accepturus sis, ideo ex multis haec ut veriora et certa referre volui. Militia haec, que hoc hiberno hic permanserat, ad Florentias se recipiet, ibidem ulteriorem dispositionem praestolatura. Romae transtiberinus populus rebellavit tumultusque maximos cum Hyspanis excitavit; causa jurgiorum ignoratur; sed ideo creditur, quia plurimos homines Hyspani clam abduxerunt; hinc ad cardinalis Aquaviva palatium suposuerunt unam plenam cistam lapidibus cum inscriptione aliqua, quae incendium illi minatur. Idem fecerunt nepoti pontificis, cardinali Corsini; ad palatium autem principis Farnessi irruerunt illudque cinxerunt (nam in eo Hyspani accolunt), sclopis etiam ex officinis aliquot vi acceptis se ad pratum unum collocarunt, continuo clamantes: che viva l' Imperadore. Tumultus hos ut sedaret mature sua sanctitas, Barberini cardinalis accessit, sed a flente et suspirante discessit iterum. Rei eventus et exitus ignoratur. Galli etiam insequendo suos pro-

fugos in Tuschana, in monasterio aliquo patrum Minoritarum plurimas insolentias fecerunt, nam rejectis omnibus religiosis, quidquid in conventu fuit, acceperunt, eosque in uno cubiculo occluserunt; hoc autem factum ideo, quod in eodem conventu inventi sint duo eorum profugae. Intelleximus etiam ex patre Treffner, societatis Jesu presbytero, hic capellano militiae Lotharingi, quod Lutherani in imperio seditiones et bellum clandestinum excitent, et hoc fine, ut regis Prussiae filius acatolicus imperium romanum consequi possit. Atque haec sunt, quae melioris notae sunt, alia enim, licet plurima sint, haud credi possunt propter genia bene nota Italorum, qui plurima fingere consveverunt. Tempora habemus bona, speratur fertilis futurus annus. Atque his ego me charissimo domino fratri commendo, supplicans denuo, quod etiam toties et saepius petii, ut amantem se redamet, sitque meus, sicut ego suus sum etiam post mortem; rogo in precibus suis mei aliquando reminiscatur, sitque mecum confidentissimus, nam si haec non fuerint, amicitia ruit, — est enim amicus alter ego. Z bogom dragi, dragi, predragi moj Mikica, moje srce, pišće, golubek, denique drago moje. Nezameri mi, kaj Ti tak confidenter pišem, i ako zameriš, amicus nesi. Rogo illico mihi rescribat, num omnia acceperit, et num ad contentum, saepiusque faciat me gaudere suis litteris, cum praesentes esse non possimus. Novine. Vi ste od mene srećneji, ar imate Mazarinia, meni ga je pako ovo leto nekoji Rimljanin odnesel. Actum Bononiae die 9. Aprilis 1736. Constans, fidelis, perpetuus frater, amicus, servus Balthas. Adam. Kerceselitch clavig. biblioth. praef. stud. et collegii, Tuus servus.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

IV, 1736. 29. svibnja. U Bologni.

Krčelić Matiji Nikoli Mesiću.

In aeternum amen. Frater omnium semper amantissime, cordialissime! — — Ego, laudes superis, bene valeo et reliqui omnes. Morabor hic duobus adhuc annis, quibus saepius oro me consoletur Suis et litteris et oblatis servitiis, nam semper hic suum inveniet ego. Dux Mutinae ad statum suum se recepit. Velike regale ovde je ostavil: marchioni Zambeccari jeden prsten, koji valja 15 jezer, praeter alios sex equos nobilissimos; servis autem domini Zambeccari 200 doppi i drugem svakojačkem, koteri ga pohajat i visituvat jesu hodili. Pacis puncta credo quod intellexerit. Huc Bononiam sic impressa venerunt: ducatus Parmae, Placentiae est imperatoris, uti et Mediolanum cum ducatu Hetruriae post mortem principis ejusdem; Hyspano cessit Sicilia et Neapolis; Gallo universa Lotharingia; Stanislao corona et sceptrum Poloniae, Sabaudo autem sufficit gratia caesaris. Haec quidem ita hic impraessa sunt, sed credo melius nota sunt domino fratri, et praeter haec nihil est, quod significare possem Tibi, amantissime frater. — — Nunc autem raptissime scribens

finio iisdem, quibus Tu ultimas datas ad me; et praeterea fac valeas et vivas diu, et si amari vis, ama, hoc enim potissimum amoris remedium docet Seneca: Ut ameris, ama; Augustinus: Securitas securitate fovetur, ita amore conciliatur amor; Nazianzenus: Dogma naturae est, ut amatus ames; quare Tibi me ad sacras preces commendo. 29. Maii 1736. Bononiae. Tuus totus, sicut et Tu totus meus, Balthasar m. p.

P. S. Dragi brate i drago srce moje, ovo Ti sub rosa pišem i nebi rad, da bi gdo ovo zeznal: preporučam Ti, da se dobro okol gosp. Mattachicha drži i njemu se vulagaj, gdegode moreš služiti, vučini, i pazi, da mu se nezameriš, ar velika Tvoja sreća more Te onde dohititi. I gospodin rektor omnibus modis aget, da Ti (si matrimonium sanctum inire cupis) obeća kćer pokojnoga Mattachicha, po kojoj, kak čujem, već od 40 jezer dobiti bi mogel. Haec Tibi sub rosa et arcana cum amico Tuo et Tibi omnia bona cupienti colloquia. Brazzo bononiski Ti pošiljam.

S vana: kao pod br. I. — Pečat.

Izvor u Radoslava Lopasića.

V. 1736. 19. lipnja. U Bologni.

Krčleić Matiji Nikoli Mesiću.

Perillustris domine amice atque frater observandissime! — — Nostrum in collegio diminutus est numerus per discessum domini Raffay, cujus quae causa sit, neque conjectura assequeris, ego autem garrulae litterae committere id non confido. Novitatum nihil est. Refertur Hyspanos Livorno Barcinonam descendentes copiosos submersione periisse, atque ultro 8 millia. Tempus habemus bonum et annum fertilem. In vacationibus 1mis sumus: ego ad s. Vitalem cum reverendissimo domino rectore; Rees cum Jambrekovich in Medulla. — — Raptissime. Bononiae 19. Junii 1736. Est haec Balthasaris maxime nota manus.

S vana kao pod br. I.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

VI. 1736. 4. kolovoza. U Bologni.

Krčelić Nikoli Matiji Mešiću.

In aeternam amen. — — Fratrum amantissime, cordialissime![1] Quas a me postulasti chirothecas, certus sis, aquires, et quidem Balthasaris Tui (debilibus licet) formatas conceptibus, qui tamen, spero, Te plurimum recreabunt, primusque eris, qui relictis antiquitatibus novi quid etiam et elegantis portabis. — — Novitatibus destituimur, neque est, quod Tibi perscribere possim, nego da

---

[1] Druga ruka dodala: z benetkov.

i cesar i Španjol vnogo soldatov spravljaju, i puna ih je Italija; quo fine, Bog najbolje zna. Vrućinu imamo neizgovornu, i Bog bi nam se smiluval z jednum dobrum godinum. Grozdje od velike vrućine vre je zrelo, jošće a festo Mariae Magdalenae. Gratiae Deo ab ista civitate magnae aguntur propter anni fertilitatem. His z Bogom ostani, dragi moj brate, i ja ostajem svigdar Tvoj Boltek Kerchelich. 1736, 4. Augusti. — —
S vana kao pod br. I.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

VII. 1736. 2. listopada. U Bologni.

Krčelić Nikoli Matiji Mesiću.

Cordialissime domine frater! Magnum Tuum in me amorem profecto (confiteor) demonstrasti, amantissime frater, dum litteris emblemata illa inseruisti, pro quibus eas, quas mortalium aliquis scit potestve dare gratias, Tibi et ago et refero, continuoque vita hac durante Tibi remereri et gratus esse studebo. Profecto omnem libertatem perdidi et amisi, quia beneficium accepisse libertatem est vendere, nihil enim unquam aut peti, aut juberi a me, amantissime frater, poteris, quod Tibi negabitur; Tu pars sicut cordis mei semper fuisti, ita et rerum mearum, arcanorum, totiusque vitae semper eris et futurus es et arbiter et socius; pro Te vitam, pro Te sanguinem, pro Te omnia mea paratissimus effundere ac destruere. Et si stricta et sancta lex est conjungii, eadem profecto, si non arctior, nostra futura sancta, quia animorum stricta, quia nulla unquam lege, nulla vi, nullo impetu, imo neque morte dissolvenda. Neque haec me assentationis ergo scripsisse authumes, scis enim, nos haec aspernari et rejicere, sed profecto ex vero et amico sensu et affectu scripsisse existimes; atque utinam omnes sensus et affectus bene Tibi exprimere possem, quos corde, quos animo patior et habeo. Illud Tibi sufficiat, Te a me amari vehementissime, in cujus rei confirmationem medio reverendissimi domini patroni nostri, quem mihi invidebas, et ego eundem a me divelli fero molestissime, duo strophia sericea, . . Milano, fabricae et coloris excellentissimi, in quibus cor meum Tibi offero, ut quoties iis usus fueris, toties Tibi imago Tui amici repraesentetur. Praeterea duo paria sericearum chirothecarum: jedne su napravljene alla francese con cordonetti, i, kak Ti jesem pisal, vilibus ac debilibus conceptibus meis, i ove jesu pofarbane pepelnatum farbum, ar pokhidob nemogu se ovakve rukavice prati, videlo mi se je, da bude ova farba najbolja, ar nje se tak hitro crnoća neprime, ali pako prijeta nepozna se; secundario ex hoc motivo, ut quia scio Tuam magnam pietatem et animum ad res sacras et spirituales et iis . . . vacare non potes, ut saltem a colore chirothecarum quosdam sanctos affectus exprimas, utrumque nostrum prah i pepel futuros. Druge rukavice jesu bele iz prave . . ., koje mogu se

prati. I z ovem Te, dragi moj brate, Bog zdravoga i veseloga drži na vnogo let. I Ti k meni piši i zapovidaj, kaj goder možeš i znaš, ar za Te vsa moja pripraven jesem dati, i nikaj prositi nemoreš, kaj nebi imal, ar vsa moja Tvoja jesu i budu. Neštimaj vindar, da bi se ja iz Tebe spozabil vu vsakoj priliki, koju odovud budem imal. Prosim Te, taki odpiši mi, kak ov list budeš prijel, jesi li vsa prijel? jesi li zdrav, je li naš patron gospodin Varovich srećno i zdravo doli došel i gda? i jesi li dobil on rubec, kojega sem Ti bil poslal po Ligutichu? — — Bononiae die 2. Octobris 1736. Perpetuus Tuus Balthasar Kercselich m. p.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

VIII. 1737. 26. siečnja. U Bologni.

Krčelić Matiji Nikoli Mesiću.

Bononiae 26. Januarii 1737. Perillustris domine frater mihi semper colendissime! — — Bononiae in 4tum annum si permansero, ad domini fratris servitia ero, i ufam se, da se već puti z mene po listu ogledati nepozabiš. Si etiam hoc anno descendero, rogo dignetur certiorem reddere i tulikaj, ako Ti kaj je potribno. Novalia hic habemus sequentia. Cardinalis Imperiali mortuus est. Lues animalium per Lombardiam magna. Hyspani ex Hetruria abierunt, et in locum ipsorum ingrediuntur dictum ducatum Germani per partes Parmae. Auditur etiam, quod regimina plura per hanc civitatem sint petitura. Perfertur huc, quod Veneti etiam a partibus imperatoris sint futuri, si cum Turca futurum fuerit bellum. Rex Sinensis cum omni affabilitate plurimos ex societate Jesu missionarios ad regnum admisit, templa, sacella ipsis permittit, imo bina collegia se ipsis aedificaturum ex litteris ad Jesuitas datis perscribitur, ut fidei catholicae sic commodius possint explicare ruddimenta et matematicarum disciplinarum edocere principia. Oremus, frater, superos, ut Deus prosperet tam bona novi regis initia ad majorem ipsius gloriam et religionis catholicae augmentum. Turcarum imperator Hierosolimis et Betlehemo ejecit Pseudo-Grecos, et loca illa sacra patribus s. Francisci restituit; hoc postremum certum est. Tempora hic habemus optima et verna. Rex Sabaudiae cum sorore Lotharingi nuptias celebrabunt. — — Servus et frater Balthasar Kerchelich m. p.

S vana kao pod br. I.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

IX. 1737. 2. ožujka. U Bologni.

Krčelić Nikoli Matiji Mesiću.

Perillustris domine frater atque amice mihi amantissime, cordialissime!

Littera vade (sequi nequeo), nostri arbitra cordis
Dimidiumque animae nuncia visa meae,
I celer o nostri fidissima nuncia cordis,
I desideriis officiosa meis.

— — Mazarinium Tibi, uti vis, cum corde exmittam, uti et Oenotimum, de Runffensteul (sic) autem suspendo sententiam, si eundem commodo praecio habere potuero (hic enim valde magni vaenit), Venetiis autem eundem vix habere potero, quoniam descendentium minor mecum (judicet Deus, quare) concordia, vix eundem ad se accipere feret, quare potius aut ipse eundem Tibi adferam, aut cum descensu domini Jurak exmittam. De me autem, rogo Te iterum atque etiam, non dubites, nam sum Tuus etiam post mortem, uti, si Deus vitam concesserit, experientia docebere. Novi hic nihil est, nisi magnus nobilitatis luxus, quo hos dies bacchanalisticos jam a 20. Januarii recolunt. Velike, dragi moj brate, delaju i stroške i norije, i jošće k tomu vekše mačkare. Čujemo ovdi, da naši Horvati jesu rebelles, vel potius da imaju aliquas altercationes cum principe residente Crisii [1], i da bellum bude za istinu. Ti pako, moj dragi brate, čuvaj se, i moli za me, kako i ja za Te. Danas jesam bil ad s. Mariam montis Guardiae vulgo s. Luca, ubi Tui speciatim memini et reverendissimi domini patroni nostri Varovich, cui pro mea humillima obsequia (sic); noveris me fuisse constantem in referendis Tuis, quando eo patrono carebas, ne ergo sis et Tu in me injuriosus. Čuvaj se, reku, i ako bi Ti bilo težko, ovo pošiljam Ti ladju, na koteri taki skoči k meni, kade nikaj ni se bojati; ali pako vu cirkvu, koju najdeš zmalanu, i vu nje seguran budeš; meč pako, s kojem vidiš feritum cor meum, est Tibi perpetui amoris tessera, quo apertum jam Teque continuo desiderans cor meum Tuum ad se desiderat, et quidem brevi, nam certum gravior est amicorum absentia, quam possit esse jucunda eorum praesentia. — — Bononiae 2da Martii 1737 usque ad mortem servus, frater et omnia Balthasar Kerchelich m. p.

S vana kao pod br. I.

Izvor. u Radoslava Lopašića.

X. 1747. 27. veljače. U Bologni.

Josip Galjuf [2] Krčeliću.

Reverendissime domine, frater mihi semper colendissime! Litteras reverendissimi domini fratris, innata humanitate plenissimas,

[1] Vojvoda Josip Friderik Sachsen-Hildburghausen.
[2] Onaj isti, koji je poslie bio zagreb. biskup.

paucis abhinc diebus accepi, ex quibus jucundissimum mihi fuit, dominum fratrem in canonicorum numerum adscriptum perspicere, quo honore ut quam diutissime ad votum atque beneplacitum frui ac ad majores dignitatum, virtutibus meritisque jam dudum meritarum, gradus evehi valeat, sincero corde precor atque a Deo O. M. exoro. — — Spero tamen his omnibus finem impositurum domini fratris in Bononiensem rectoratum promotionem, quod ex animo precor. Novis nova lubens redderem, verum copia me inopem fecit, multaque, quae in utramque partem sparguntur, in probabilitatis sententia constituere non audeo, consequenter nec nota facere. Genuenses, hoc certum est, in sua obstinatione persistunt; succursus, qui a Gallo per mare submittebatur, ab Anglis repulsus auditur, quod si ita se habet, pauci salutis dies Genuensibus supersunt, quorum vires exiguae, animus vero ad bellandum infirmus est. — — Reverendissimi domini fratris, Bononiae 27. Februarii 1747, humillimus servus Josephus Gallyuff m. p.

S vana: Reverendissimo domino Balthasari Kerchelich, almae cathedralis ecclesiae Zagrabiensis canonico, p r o t h o n o t a r i o apostolico etc., domino fratri mihi colendissimo per Venetias Labacum. Zagrabiae. Pečat.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

XI. 1747. 26. ožujka. U Križevcih.

Josip Krčelić bratu si Baltazaru Adamu.

Piše, da mu je zapovjednikom postao pukovnik Kengjel, te veli: „Zato, ako gospodin vujec [1] hoteli bi pro recomendatione mea pisati, tak sad bi na njega valalo pisati.“ — — Reverendissimi domini fratris, Sig. 26. Martii 1747 Crisii, frater et servus Jos. Kerchelich m. p. feltvebll.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XII. 1747. 5. srpnja. U Zagrebu.

Zagreb. biskup Jure Branjug Krčeliću.

L. J. X. Admodum reverende domine, in Christo frater mihi conservande! Ex litteris dominationis Vestrae admodum reverendae, de dato Viennae 28. evoluti mensis Junii, instantias meas tam ratione bonorum Sclavonicorum, quam et ratione defalcatae decimalitatis, a quanto pro fructibus bonorum Vaska, Szopie et Szalatnok mihi in flor. R. 716 et cruciferis 17 obvenire debente, licet eatenus informatio E s z e k i n o advenisset favorabilis, adhucdum alicubi apud cameram haerere et ad referadam non devenisse [2], quae tanta mora

---

[1] To je valjda kanonik zagreb. Ad. Stepanić.
[2] Izpušteno: intellexi ili nješto slična.

mihi, fateor, gravis et ecclesiae damnosa evenit; quarum instantiarum finis ut obtineatur, rem omni meliori modo urgendam recommendo, et si quae eatenus expensae pro accelleratione harum causarum requiruntur, ad eas paratus sum, dummodo semel finis obtineatur. Hic adnecto aliam quoque racione obtinendae a Sua sacratissima Majestate liberae de substantia et rebus meis mobilibus, juxta decreta sub A. et B. in transumpto v. capituli Chasmensis circa finem contenta, eorundemque binorum decretorum in favorem ecclesiae hujus benignissime emmanatorum confirmationis; quam instantiam dum dominatio Vestra una cum transumpto, eidem annexo, pro informatione ulteriori sua describi per aliquem alumnum fecerit, eandem dominatio Vestra vel sola, vel cum perillustri domino notario Raffay excellentissimo domino comiti cancellariae hungaricae cancellario [1], in cujus favore et gratia plenam et unicam spem repono, praesentare, ac litteras quoque meas, quas in eodem merito Suae excellentiae scribo, exhibere, eundemque pro facienda ejusdem instantiae Suae sacratissimae Majestati recommendatione obtinendaeque favorabilis resolutionis effectuatione rogare et officiosissime requirere dignetur; et si fors pro ulterioribus eatenus passibus faciendis dominatio Vestra necessariam viderit operam domini agentis Mayr, eundem quoque pro promovenda eadem instantia requirat; et si qui eatenus sumptus et expensae fuerint necessariae, eas libere faciat, et si tales pecuniae meae apud dominationem Vestram non haberentur, eas ex quanto parochorum, Posonii levando, accipere valebit, quas ego hic parochis adiustabo; speroque firmiter, dominationem Vestram, pro sua erga me inclinatione et propensione ac erga ecclesiam hanc zelo, omnem operam in promovendis hisce causis adhibituram. De Genua per nostros capta gratissima dominatio Vestra mihi intimavit nova, quam ut nostri absque ulteriori periculo eventuri novi cujuspiam tradimenti reservent aliisque foelicibus progressibus a divino numine secundentur, Deum exorandum habemus. Hic circumfertur, Neapolitanos quoque cum Gallis et Hispanis conjunctim contra nostros operaturos, unde in Italia denuo recrudescent mala, a quibus Deus Suam majestatem praeservet. Excellentissimus dominus archiepiscopus noster Colocensis utrum Viennae et quanto tempore sit permansurus, prout et quid dominus vice-banus Viennae agat (quod suo modo dominatio Vestra rescire poterit), lubens scirem. De barone Trenk, in quonam cardine causa ejusdem subsistat, informari optarem. Rogo, dignetur dominatio Vestra emere ibidem unam duodenam scutellarum stanearum mediocrium et duas duodenas orbium ac duas scutellas pro jusculo, easque aliqua commoditate, si sine incommodo fieri poterit, aut medio domini notarii Raffay mittere, aut dum sola huc descenderit, vel alia quapiam occasione adferre. Ego in viribus valde incoeperam defficere, quas tamen aliquantum

[1] Grof Leopold Nadažd.

redire sentio, sed vix duraturas spero; interim fiat, prout dominus Deus voluerit. In reliquo dominationem Vestram salvam et incolumem vivere cupiens maneo Zagrabiae 5ta Julii 1747. Admodum reverendae dominationis Vestrae addictus in Christo frater et servus Georgius Braniugh m. p. episcopus Zagrabiensis.

P. S. Dominum perillustrem notarium Raffay nomine meo salutet, cui scribendi pro nunc tempus vere non habeo.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

XIII. 1747. 12. kolovoza. U Zagrebu.

Zagreb. biskup Jure Branjug Krčeliću.

Admodum reverende domine, in Christo frater mihi conservande! In merito instantiae meae ratione obtinendae liberae disponendi de rebus meis mobilibus facultatis, et ne se fiscus regius ad easdem et neque ad bonorum immobilium administrationem cameraticique officiales ingerant, Suae sacratissimae majestati inviatae et excelsae cancellariae hungaricae exhibitae, excellentissimus dominus comes cancellarius ejusdem cancellariae ex quo mihi scripsisset, quod pro facilitanda accellerandaque resolutione judicaret, ad redimendum jus fisci regii, in hisce subversans, offerendum aliquod quantum: quo in puncto quidnam Suae excellentiae rescribam, ex annexa copia ejusdem litterae dominatio Vestra perceptura, et ex quibus fundamentis et racionibus ac motivis aliquid promittere non valeam, intellectura est; et si etiam nullae aliae rationes adessent, unica resolutio Leopoldina sub B., episcopis Zagrabiensibus indulgens liberam de sua substantia mobili juxta antiquum usum disponendi facultatem, et ingessionem ad eadem bona mobilia et immobilia fisco regio et cameraticis officialibus inhibens, ecclesiamque hanc in usu suo relinquens, in quo hucusque etiam semper perstitit, sufficeret; et quia plura adducta essent alia motiva, quae ex eadem littera mea, excellentissimo domino cancellario scripta, videre ac aliis etiam dominis consiliariis tam excelsae cancellariae, quam et excelsae camerae, suo modo exponere valebit: ideo sperem, Suam sacratissimam Majestatem decreto illi Leopoldino non contraventuram, verum, consideratis meis et ecclesiae meae fidelibus servitiis, id ipsum decretum benignissime confirmaturam in usuque et consuetudine hucusque semper practicata et observata me, successores meos et ecclesiam meam relicturam et pro tali quali consolutione mea stabilituram. Et aliunde si ea, quae ad episcopatum veniens sive ex canonicatu, sive ex patrimonio habui (circa quae fiscus nullam praetensionem habere valet), excipiantur, deductis expensis funeralibus, solutione familiae et debitis passivis, quae solvenda essent ex rebus mobilibus in episcopatu aquisitis, cum eadem debita in episcopatu, promovendo bonum publicum et Suae sacratissimae majestatis servitium contrahere debuerim, vix aliquam, aut certe nimis exiguam, pro qua habere posset praetensionem, inveniet fiscus. Sed unicum

mihi est, ne jus ecclesiae meae quoad liberam de bonis et rebus suis mobilibus disponendi et bona immobilia per v. capitulum Zagrabiense (absque omni interventu et ingessione fisci aut hominum cameraticorum) administrandi eatenusque rationes successori episcopo dandi habitum, decreto Leopoldino confirmatum et usu continuo roboratum, in me infringatur, talisque merces pro meis fidelibus servitiis in perpetuam nominis mei apud ecclesiam hanc et totum regnum censuram et prostitutionem, ecclesiae meae et successoribus meis praejudiciosa, data fuisse exsibiletur. Quare hocce in merito negotium excellentissimo domino cancellario et dominis consiliariis quam ennixissime commendet et agat, ut favorabilem resolutionem pro aliquali consolatione mihi adfere valeat. Circa alias quoque instantias promovendas ultro quoque dominationem Vestram una cum domino agente Mayr zelosam curam habitaturam confidens, eandem salvam et incolumem vivere desidero et maneo Zagrabiae 1747 die 12. Augusti. Admodum reverendae dominationis Vestrae in Christo frater et servus Georgius Braniugh m. p., episcopus Zagrabiensis.

P. S. Scutellarum stanearum duodenam unam cum duabus duodenis orbium et duas scutellas pro jusculis exmissas accepi, grates referens pro fatigio in iisdem emendis et exmittendis habito. Hic magna siccitas perdurans maximum defectum foeni, milii, panici et turcici tritici, caulium et raparum causavit, unde nec pro sustentanda vita sua, nec pro animalium intertentione media habituri sunt homines; et huic accedit aliud malum, quod pro inseminando tritico, siligine hordeoque terras propter nimiam siccitatem arare et praeparare non valeant, unde fames magna futura manifesto videtur; vineae tamen utcunque spem dant, dummodo authumnus pro maturandis uvis faveat. Si dominatio Vestra observaverit, super instantia mea ratione liberae dispositionis confirmandique eatenus annexi decreti Leopoldini absque dando quanto nihil posse effectuari, quidnam tandem praetenderent, suo modo rescire satagat mihique significet. Si etiam aliqualiter rescire poterit dominatio Vestra aut dominus Mayr, vel dominus Radovich, utrum militia nostra, in Belgio existens, circa festum sancti Martini ex castris dimittetur, rescire adnitatur.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

XIV. 1747. U Zagrebu.

Zagrebački biskup Jure Branjug Krčeliću.

Nije mogao odgovoriti Krčeliću i agentu Mayru, jer je dulje vremena bolovao. Neka K. zahvali kancelaru (grofu L. Nadaždu), što je zagovarao u kraljice Branjugovu molbu (v. br. XII i XIII): da smije oporuku učiniti. Dalje pako veli: Quod si tamen absque aliquo offertorio negotium hoc bene terminandum non speraretur, cum ego pecuniis destitutus sim, eas promittere nullatenus valeo;

quod si tamen de frumento pro anona aliquid accipere velent, de tritico et siligine, id est ex utraque specie simul et in toto Viroviticzae et Posegae levandos modios mille dare velem, dummodo mihi et successoribus meis desiderata et plena securitas benigne concederetur. — — Mitto etiam speciem facti in merito bonorum per generalatum Varasdinensem usurpatorum. — — Addictissimus in Christo frater et servus Georgius Braniugh m. p., episcopus Zagrabiensis.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XV. 1747. 27. rujna. U Zagrebu.

Zagrebački kanonik Pavao Šikuten Krčeliću.

— — Pro domino parocho Santich novalia Lipsiensia latina, talia qualia haberi possunt primo, persolvat ex integro (etiamsi plus expenderit, adiustabitur indubie), et curet inviari ad illum ea modalitate, qua inviabantur latina Coloniensia, quae perprius accipiebat. — — Zagrabiae 27. Septembris 1747 obsequentissimus servus Paulus Sik[uten] m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XVI. 1747. 6. listopada. U Slanju.

Grof Ivan Patačić Krčeliću.

L. J. C. Reverendissime domine canonice, domine rector mihi colendissime! Pro humanissima salute in litteris reverendi domini Protulepecz [1] summas refero grates. Ex ejusdem reverendi domini litteris intelligo, reverendissimam dominationem in ancipiti esse de adventu meo in collegium: proinde praesentibus notifico, me pro certo redire, non tamen ad continuandum studium philosophicum, sed ad limina juris adiscenda. Illustrissimus genitor intellexit, res aliquas pie defuncti excellentissimi archiepiscopi [2] una cum cista una argentariae in collegio depositas: rogat proinde ac simul reveretur, ut easdem res, quaecunque tandem sint, dummodo excellentissimi pie defuncti archiepiscopi esse sciantur scientia aut certa aut obscura, non dignetur extradere. — — Szlanyae 6. Octobris 1747 servus obligatissimus C. Joannes Patachich m. p. — —

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

---

[1] Bio je za Krčelićeva rektorstva kao svećenik u hrvatskom kolegiju u Beču, a kašnje je postao kanonikom zagrebačkim.

[2] To je Gabriel Patačić, koji je umro kao kaločki arcibiskup g. 1745.

XVII. 1747. 29. studena. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, zagrebački kanonik, Krčeliću.

Reverendissime domine rector, domine frater observandissime! In reditu meo Dubicza ex installatione domini fratris baronis Patachich reperi litteras dominationis Vestrae, ex quibus intelligere licuit, jus publicum civile non florere Viennae, praestareque juvenes domi in eodem erudire, quod omnino approbo, et nisi dominus protonotarius [1] secus informare contendisset, a principio ita disposuisem; quia tamen adhuc in collegio juristae duo essent, dominus comes [2] et frater (sic) Skerlecz, ideo his me accomodabo neque ab eisdem ullo modo meum nepotem separatum volo, sive domi, sive foris. Aestimo autem, quod ad informationem domini fratris uterque, et dominus comes et dominus protonotarius, movebuntur, sicque omnes 3 domi juri dabunt operam. Pluribus concurrentibus negotiis domino fratri modo capitulariter scribere non valeo, proxime id facturus; praesentia (?) tamen, ac si sub sigillo capitulari essent, significo: ut domino praelato Klimo duas, domino Fekete duas duodenas tribuat aureorum. Quidquid expensarum fuerit ad trajectum [3], hinc occasione data submittetur. Desiderarem scire, utrum sua excellentia dominus comes banus acceptaverit oblatum officium, et utrum sciatur, eundem officium banatus retenturum. Caeterum me meumque nepotem recomendando sum reverendissimae dominationis Vestrae, Zagrabiae 29. Novembris 1747, sincerus frater et servus J. A. Chiolnich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XVIII. 1747. 7. prosinca. U Belcu.

Adam Naišić, protonotar, Krčeliću.

Reverendissime domine rector et canonice, domine frater mihi colendissime! Honorificas reverendissimae dominationis Vestrae reveritus sum litteras, ad quas responsi loco inservio, me pupillos Sigismundo-Skerleczianos paternae reverendissimae dominationis Vestrae directioni, curae item et solicitudini per totum resignisse (sic). Utut itaque reverendissima dominatio Vestra expedientius fore judicaverit, sive domi, sive foris dominus Petrus jus scripserit, ego libentissime prudentissimo reverendissimae dominationis Vestrae judicio me conformabo et ille semet conformare debebit. Et certe satius foret, si domi studio huic incumberit sub vigili reverendissimae dominationis Vestrae oculo: tali enim pacto omnium eorum, quae foras ambulando contra collegii regulas contingere possent, anteverteretur occasio, et juventutis intra limites recti et modesti

---

[1] Adam Naišić.
[2] Ivan Patačić.
[3] Brod Lučko. V. Rad XXXII. 13.

procuraretur conservatio. Praeter autem professorem, ut alium etiam habeat correpetitorem, expediens fore censeo, et ut cum aliis suis collegis repetitiones, conferentias et disputationes ad instar philosophorum teneat, summopere necessarium esse videtur. Secus enim verendum est, ne tam graves, quae in eum impendantur, expensae, sine sperato fructu in cassum abeant. Nicolaum non absimiliter vigili reverendissimae dominationis Vestrae recomendo oculô. Juveni huic quemadmodum a natura inditus spiritus, ita nec ingenium deest, modo illud cum inerti evangelico vilico non infodiat. Huic porro juveni, si repetitorem necessarium fore censuerit reverendissima dominatio Vestra, constituat rogo eidem eundem erga infalibilem eidem pendendam honestam discretionem. Ambobus autem his fratribus quidquid ad eorundem culturam et studium pertinet, nihil oro deesse permittat reverendissima dominatio Vestra, a qua mox ac percepero, quantumnam pro eruditione eorum pecuniarum erit necessarium, mox de earundem submissione debitas instituam dispositiones. Linguae gallicae si studere voluerint, idque reverendissima dominatio Vestra judicaverit, nec hoc iisdem denegandum reor, cum aliunde eidem Nicolaus per unum jam annum Pestini studuerit. De reliquo me et annotatos pupillos aestimatissimo reverendissimae dominationis Vestrae favori enixe recomendo et constanti cum obligatione persevero reverendissimae dominationis Vestrae servus obligatissimus Adamus Naisich m. p. Belecz, 7. Decembris 1747.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XIX. 1747. 16. prosinca. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Reverendissime domine rector, domine frater observandissime! Circa meritum Dubiczense placeat cum domino illustrissimo Klimo et domino consiliario Fekete habere sermonem. Res autem ita se habet: nos post resignatam Dubiczam per principem Badensem nostris expensis et nostro milite eundem providimus locum et in praesentiarum providemus. Arcem trans Uunnam, quae non vi inimicae potestatis, sed pacis ergo per gloriosae memoriae imperatorem inimico cessit, aedificavimus nostris sumptibus; multas decades millium florenorum certo haec efferent. Da bi perpetuitatem dobili ovde, bi jošće pribrojili. Bolje bi kraljici vuzeti novce, a mi i tak dok Bog i junačka ruka turske neotira sile, braniti neprestanemo mesta. Prius jam in hoc merito nostrae factae sunt propositiones, pluribus ab hinc annis; forte meliori cum eventu sada, pokih dob je gospoja potrebna. Naj kušaju gospodin brat videti. Moju braću i mene preporučujuć, ostajem Zagrabiae 16. Decembris 1747 Reverendissimi domini fratris obsequentissimus servus J. A. Chiolnich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XX. 1748, 26. siečnja. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, zagrebački kanonik, Krčeliću.

— — Cum impatientia expectamus donationem super Lucsko. — — Za Dubicu naj gospodin brat kušaju izvidjavati, timendum namque est, ne, si pace adveniente reforma succedat in confiniis, duriora experiri cogamur. Si autem proprietarii efficiamur, nunc quidem ut confiniariis regemus, dein si victricia arma inimicum repulerint, ut vero et eximio bono potiri licebit. Si hic (quod non dubitarem) opinio suae excellentiae domini comitis olim bani requireretur, ille, sperarem, daret favorabilem, de praesenti nescio, sed et hoc effectuandum assumeremus. Cum sua excellentia domino episcopo effecimus nihil in causa nota Moscseniczensi. — — Zagrabiae, 26. Januarii 1748. J. A. C. [1] m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXI. 1748. 16. ožujka. U Zagrebu.

Ivan Bužan Krčeliću.

— — Nova isthic nulla sunt, quibus dominationi Vestrae reverendissimae digne servire possem, quae autem et quales sub nuperno tabulae banalis decursu ennatae sunt lugubrium dissensionum confusiones, nullus dubito, nostri Croatae, his ac talibus innodati, pro remedio jam hactenus Viennam excurrentes, individualiter referre scient. Ingenue fateor, Mercurius et Saturnus cum influxu Martis hoc anno magnas in regno fecerunt operationes, Deus daret publico non nocituras, ordinarie enim privati dissentiunt et publicum patitur. Si boni domini illa tempora converterent in publicam utilitatem, quae insumunt ad privatas perniciosas differentias, longe melius publicum subsisteret. Nihil aliud quam celeriorem comitis bani pristinum desidero adventum, ut humanae regni nostri inquietudines intra moderationis limites pleniori securitate collocari possent, et donec sua excellentia venerit, nihil fausti expectandum habemus. — — Zagrabiae, 16. Martii 1748, obsequentissimus servus Joannes Busan m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXII. 1748. 18. ožujka. U Sisku.

Kanonik Adam Stepanić Krčeliću.

— — Summe congratulor domino fratri de obtentis fautoribus tam pretiosis. Oblata occasione aveturos confido fortunas domini

---

[1] Tako se podpisuje ovdje i u više drugih listova. Poznaje se bez ikakove sumnje njegova ruka, koja je pisala njekoliko naprvo već navedenih listova.

fratris; in accessoriis ego studebo succurrere. Agat, rogo, sedule, ut habeamus Dubiczam. Id si praestiterit, rem certe magnam et longe gratissimam omnibus praestabit. — — Dilectissimi domini fratris, Sisciae 18. Martii 1748, sangvis benevolus Adamus Ztepanich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXIII. 1748. 23. ožujka. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Reverendissime domine frater, rector! Sane si quando, sub decursu non pridem praeteritae tabulae banalis miscebantur quadrata rotundis, ita, ut si in quapiam christiano-catholica orbis parte, hic vere assumi debeat: quia abundavit iniquitas, refriguit charitas multorum. — — In nostro negotio de Medvevar, si quid possibile fuerit repertu, dum calidiora fuerint tempora, exquiremus. Meminit ille pretiosus vir Kovachevich et donationis Bellae 4., et hujus iterum acceptionis, dein per filium Bellae hujus filii restitutionis, proditum dein fuisse per quemdam Marcum sacerdotem ve netum et hujus ecclesiae canonicum, ibidem (ut modo Szisciae) praefectum, suo fratri, ab hoc fatis jamjam cessuro regi resignatum, per varias manus, contradictione semper obviante capitulo, dein transibat, donec praefuit ecclesiae Eberhardus, lupus animarum non pastor, qui idem pro suis nepotibus impetravit etc. Cum dominus frater in virum aliquem, cognitionem rei habentem, impegerit, satagat, obsecro ultro, si quid valeret exquirere. Cum domino excellentissimo cancellario potest hanc venerabil. capituli voluntatem comunicare, et cum (ut audio) non nisi in 20.000 flor. fiscus regius evincere Chikulinianos haeredes debeat, hac tempestate, ubi est necessitas magna peccuniarum, forte adhuc tantum aderetur et facilitaretur effectus desiderii; non determinate proponenda veniet summa, sed id certum est . . supra additurum capitulum, quidquid Sermagiana promiserit. Miror, dominum protonotarium et adeo praecipitem ac excessuosum in corigendo praeclarae expectationis juvene [1] et silentii minus tenacem, si enim pecatum est, non est tale, ut publica egeat confessione. Sit juvenis bono animo et virtute sua monstret, non omnia sancta esse, quae protonotarius (saepius temulentus) dictat. Hoc folium perlectum laceretur, et me dominus frater comendatum habeat. Zagrabiae 23. Martii 1748. Reverendissimi domini fratris obsequentissimus servus J. A. C. m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXIV. 1748. 9. travnja. U Zagrebu.

Suzana Branjugova Krčeliću.

Službu moju poniznu preporučam dragomu gospodinu bratu rektoru. Za stalen iz mene spomenek i veliku gospodina brata su-

[1] Misli na Adama Naišića i na jednoga od braće Škrlaca.

prot meni dobrotu, koju navlastitom iz pisanoga meni 4ti dan aprilliša lista spoznati mogla jesem, kruto lepo i ponizno hvalim, i nazvešćene meni gori stajanja Kristuševoga svetke da gospodin brat z vnogemi drugemi polag contentuma dočakuvati z vsum povolnostjum vu zdravju, veselju i zasluženih vekših častih zadoblenju sprovadjati budu mogli, iz pravoga želim srdca. Obznanjenem meni veselem novom želela bi i ja z velikum zahvalnostjum z veselimi odgovoriti; kajti pako takovih nimam, žalostne obznanujem, da naimre gospodin biškup nih excelencija [1] postel čuvaju u velikoj gingavoći, nekuliko z vrućinum obtršeni. Gospodin prepušt [2] tulikajše jest hatežen. Ja za velikum zubnum boljum vezda strašnu vuha i vsakojačkih nevolj težinu podnašati moram. Bog nam se smiluj i majka božja. Gospoda vu kaptolomu, Bogu hvala, vsi zdravi jesu, z med kojih sam gospodin lector vu Gradec po sveto olje odišel, pokdob nih excelencija mogućni nisu bili njega svetiti. Gospon švogor i sestra [3] i ostali dobro su zdravi. Od tabora novine bolje jesu gospodinu bratu znane nego meni, zato ufam se, da nezameriu, da z nimi neslužim. S tem bobicu gospodinu bratu dajuć i mene izručujuć ostajem dragoga gospodina brata, vu Zagrebu dan 9. Apri. 1748, ponizna službenica Suzana Branjugh.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXV. 1748. 13. travnja. U Zagrebu.

Franjo Hadrović Krčeliću.

Službu moju poniznu dragomu gospodinu švogoru preporučam. Na skorom dva lista dragoga gospodina švogora priel jesem, ali od skrbi i žalosti odpisati do sada nisem ništa mogel, nego obznanujem, da žalost moja najvekša bila je, da bi nih ekcelencija vezda v sredu po pol dan skoro z ovoga sveta preminuli bili, koi danas ravno 21 dan svoga betega probavili jesu i sada spati i potiti jesu se počeli, i doktor veli, da su zvan periculuma. Gospodin lector v nemški Gradec po sveto olje otišel je, nadiajući se ga danas. I ovde vre po Zagrebu razglasili ljudi, da su vre od srede mrtvi i da mi sub juramento vsi taimo, timentes fiscum, kaj ljuto lažu. Da su čisto ogingaveli kak nisu nigdar, to je istina, i ako još jednoč obetežaju, nigdar već nebudu betežali; vnogi su, koi spitavaju. Sapienti pauca. — — Zagrabiae, 13. Aprilis 1748 reverendissimi domini affinis humillimus servus Franciscus Hadrović m. p. — —

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

---

[1] Jure Branjug.
[2] Sigism. bar. Sinnersperg.
[3] Krčelićeva sestra Ana udata za Franju Hadrovića.

XXVI. 1748. 27. travnja. U Zagrebu.

Josip Pogledić, zagrebački kanonik, Krčeliću.

Reverendissime domine canonice, mihi colendissime! Esto ignotus servus dominationis reverendissimae, quia tamen reverendissimi domini interpositionem apud serenissimum dominum principem Hildburgausin valorosam et eximie cooperatoriam fide digne intellexi, ad finem removendi praejudicia, quae singulis annis crescunt in generalatu Varasdinensi per schysmaticos illata, ad deprimendam fidem romano-catholicam, idcirco haec scripto exponere reverendissimo domino volui, quatenus his intellectis dignaretur gratiose apud serenitatem suam conari efficere, qualiter talia praejudicia removerentur, nec Valachis tanta libertas permitteretur catholicos ad schysma pertrahendi. Intra paucos enim annos in una sola parochia Çzirquen. ita nominata, nempe intra decennium, octodecim personae catholicae repertae sunt ad schysma graecum descivisse, ex quibus aliquae per poppas Valachorum matrimonio junctae sunt cum schysmaticis ac tali modalitate in schysmate confirmatae. Ast his adhuc deteriora evenerunt, dum una mulier relicto viro trans Dravum uni Valacho dicto Sabula nupsit, et ipse Sabnla id retulit; alia, incerta de morte sui mariti, cuidam Valacho Stan. Vodogarecz matrimonio copulata est, facta et ipsa schysmatica; una, existens inquilina apud unum Valachum capitaneum, ab alio plebeo Valacho debuit anulum accipere in signum sponsaliorum cum ipso initorum, ex quo ipsi minabatur: ni vellit annulum accipere, a se ducendam in domum suam, vel sylvam, ac ibi vim eidem a se inferendam; post susceptum vero taliter annulum minabatur: si dixerit parentibus, alicui ex catholicis, ubicumque ipsam repererit solam, manum quod sit ipsi amputaturus: qualis metus esto non cadebat in constantem virum, quominus illa potuisset haec parentibus dicere et se alio subtrahere, tamen terrefacta taliter nupsit eidem Valacho, illam insciis parentibus abducenti in suam domum. In aliis etiam parochiis, in quibus degunt nostri catholici mixti Valachis, et apud eosdem sunt inquilini et inquilinae, servitores aut ancillae, fiunt plures schysmatiei ex catholicis. Et foeminae praesertim nubunt Valachis, se in libero statu profitentes, cum habeatur incertitudo super morte suorum maritorum. Poppae Valachorum talibus matrimoniis assistunt, nulla insinuatione ad parochos catholicos habita: uti tales inventae sunt 5 in parochia Troischen. taliter nuptae, in vicina parochia Topoloviczensi novem tales intra paucos annos numerantur. Haec cum impune per schysmaticos perpetrari permittantur, cum manifesta via salutis aeternae perdendae, ac domini commendantes in generalatu Varasdinensi se efficaciter opponere non valeant, ex allegata causa, quia superioritas major non fecit tales dispositiones, quibus mediantibus his occurreretur et haec impedirentur, multum tamen praejudiciosa et saluti animarum, quae maximae considerationis est, et fidei romano-catholicae si non dilatandae, saltem conservandae. Ideo hisce me resolvi recurrere ad

Suam dominationem reverendissimam, uti et praesentibus recurro, quatenus non gravaretur Suae serenitati ad mentem benignissimam praesentare, ut remedium salutare et reipublicae romano-catholicae opportunum procuraretur, ne schysmatici eorumque poppae talia in posterum saluti aeternae perniciosa habeant libertatem committendi et patrandi; catholici vero ad schysma deflectentes voluntarie tamquam apostatae a fide catholica per suos comendantes justa poena pro suis delictis puniantur, cum ex schysmate postea fiat haeresis, et nostri schysmatici sunt etiam haeresi obnoxii, quamvis etiam tamquam pure ad schysma aberrantes ex catholicismo per dominos officiales catholicos puniri condigne tales mereantur. His dominationis reverendissimae favoribus preciosis me reverenter comendando maneo Zagrabiae 27. Aprilis 1748 servus obsequentissimus Joseph. Pogledich m. p., Arch. Chasmen. C. Z.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

XXVII. 1748. 30. travnja. U Martijancu.

Župunik Antun Zlatarić Krčeliću.

Reverendissime domine rector, domine et patrone mihi colendissime! Ex ultimis a fratre meo [1] Vienna ad me datis litteris intellexi, eo in eundem reverendissimam dominationem Vestram benigno esse animo, ut ab omnibus fere derelicto necessaria pro defendendis positionibus philosophicis subministrare se velle gratiose adpromiserit. In partem gratitudinis me vocari, imo abripi video, et eximiam animi reverendissimae dominationis Vestrae propensionem in me in eximia fratri meo nuper apromissa liberalitate suspicio. — — Gratulabar mihi jam pridem, talem ac tantum fratri meo obtigisse moderatorem, qui ingenii sui monumentis ac virtutum fama nomen perennitati raro patriae nostrae exemplo consecrare pergit, et a quo, idem si voluerit, in moribus quod imitetur, in eruditione et stylo quod admiretur, velut in speculo sibi propositum videbit. Admirabar jam olim eruditionis reverendissimae dominationis Vestrae foetus futurorum veluti prodromos, quos amet aliquando et veneretur posteritas. Avebam, dicam ingenue, tanti viri conversatione litteraria ditescere, quam sortem cum denegatam mihi ingemiscam, fratri meo ut obtingat, demisse aeque ac calide exoro. — — Datum Martianecz ultimo Aprilis 1748, humillimus servus et cliens Antonius Zlatarich, parochus Martianecz.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

---

[1] To je Josip Zlatarić, koji je bio za Krčelićeva rektorstva pitomac hrv. kolegija u Beču, a poslie je u Rim došao na nauke. V. br. XXXVI.

XXVIII. 1748. 2. svibnja. U Sisku.

Adam Stepanić, kanonik, Krčeliću.

— — Ejusdem (naime baruna Adama Patačića, o kojem napried nješto piše) memor sit circa successionem in episcopatu nostro desideratissimo patri [1] (cui Deus optimus concedat beatam requiem) apud suos amicos, qui favere possunt; qui si promoveretur, quod opto summopere, aget pro ejusdem Tibi aut mihi conferenda praepositura. — — Ejusdem, Sisciae 2. Maii 1748, sanguis benevolus Adamus Ztepanics m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXIX. 1748. 3. svibnja. U Jegru.

Krsto Krčelić bratu si Baltazaru Adamu.

Reverendissime domine frater, domine domine patrone mihi gratiosissime, colendissime! Primum reverendissimo domino fratri, ut debeo, gratulor letorque vehementer de adeptis reverendissimi domini fratris abbatiae honoribus, ac ut in modernis dignitatum suarum titulis non modo annos quam plurimos supervivere, quin imo istis evolutis altiora quoque gradu attingere pro felicitate tum patriae meaque valeat, Deus ter optimus maximus concedat, quotidianis precibus hactenus utut, ita deinceps majoribus me imploraturum spondeo. Pro affectu resoluti mihi defensionis causa aeris gratioso hocce quos (sic) majores indies, omni licet meritorum genere carentem, experior expertosque contestari semper ac ubique debeo, demissisimas easque debitas reffero grates. Quoniam patres Societatis in prioribus abhinc epistolis meis a librorum pretio per me praescriptorum recesserint, eorumque centuriam a 25 flor. ad 38 flor. rhenen. amplificaverint, tum quod continentiae eorundem professori nostro mirum in modum displicuere, cum propter regulas juris imperialis ac sententias, juxta seriem Verbeczianorum titulorum ex eodem excerptas, quas pro regulis juris patrii, absque tamen aliqua eorum limitatione aut glossatione adduxit ac appellavit, nihil in se novi complectantur, proinde nobis sub fusis thesibus in filera jus defendendum obtulit professor noster, quod ita variis de causis defendere omnes fere renuunt, potissimum ex eo, quod patronis suis sic gratificari ac eisdem dedicare minus valerent; quapropter nec dominum Seny, qui reverendissimo domini fratri humillima devovet obsequia ac in submissa eidem ac effective percepta peccunia humillimas easque competentes reponit gratias, nec me in publicum prodituros hisce in devotione omni notum redere volui. Finem studiis ultima Julii imponemus, verum dominus Senny, Cseh ac Orlisc, Croatae aeque juridico studio operam navantes, eundem expectare non meditantur, ast statim circa finem Junii ab-

---

[1] Misli biskupa Jur. Branjuga.

itum parant. Ideo an in Hungaria mihi manendum, aut cum illis redeundum, uberiorem praestolabor reverendissimi domini fratris resolutionem; quare, cum sufficientes me non habere praeviderem sumptus pro assumendo itinere, pro viatico aliquid ea de causa mihi gratiose submittendum eflagitarem. Atque his me humillime recomendans manumque exosculans maneo et sum reverendissimi domini fratris humillimus servus et frater indignus Cristophorus m. p. Datum Agriae 3ia Maji 1748.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXX. 1748. 4. svibnja. U Konjšćini.

Adam Naišić Krčeliću.

Reverendissime domine canonice et rector, domine frater mihi colendissime! Quod cum repetitis vicibus excellentissimus dominus comes cancellariae aulico-hungaricae cancellarius coram reverendissima dominatione Vestra in eo fecisset mentionem, quatenus ratione quorundam bonorum apud Suam caesareo-regiam maestatem formarem instantiam: concepta proinde exinde spe et confidentia, ecce praesentibus reverendissimae dominationi Vestrae, medio cujus nempe Sua excellentia id ipsum mihi significari voluit, humillimam instantiam meam accludo. — — Domini Petri Skerlecz vocatio, videtur mihi, quod majori exploratione indigeat. A me quidem ea tenus petit consilium, sed illud ibidem, ubi quáerendum non est, quaerit. Quaerat illud ab inclinatione naturae propriae, ab instinctibus internis, a confessario, a reverendissima dominatione Vestra, moderatore suo et in spiritualibus et temporalibus. Propter unam acerbiorem acceptam litteram, propter sui ad morigeram vitam directionem recedere a jurista ad psalmistam, a jure ad breviarum, certo res non currit. Mutatio haec nec ipsi venerabili capitulo arridebit, quia certus infelicis incostantiae prodromus est. Cum ellectione status, atque adeo cum Deo non est nugandum, sed cum timore et tremore magnitudinis brachii sui agendum; et, ut sincere mentem meam reverendissimae dominationi Vestrae aperiam, mihi de vocatione ista, veluti a teneris ungviculis adolescentis illius notitiam habenti, nihil videtur. Interim Deus ex Saulo potuit facere et fecit Paulum, poterit et ex ipso, si divinae suae maestati placuerit, sacerdotem. Unde hoc in merito faciat quidquid ipsi placet; mea nihil interest, sive hunc aut illum statum amplectatur, modo, donec sub tutella mea persona illius est, praeceptis divinis et honestae indoli corespondenter vivat. His praeattactam instantiam meam reverendissimae dominationi Vestrae iterum iterumque recomendo et constanti cum obligatione persevero reverendissimae dominationis Vestrae, Koinschinae 4. Maji 1748, servus obsequentissimus Adamus Naisich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXI. 1748. 4. svibnja. U Zagrebu.

Stjepan Puc, čuvar zagrebačkoga kaptola, Krčeliću.

Zagrabiae, 4. Maji 1748. Reverendissime domine rector et frater mihi colendissime! Lugubrem nuncium de morte suae excellentiae reverendissimae, domini praelati nostri [1], mihi toto vitae tempore desideratissimi, nullus dubito quin intellexisset. Hoc sciat, quod moerore vix non contabescam. Cras dominus lector et archidiaconus cathedralis abeunt ad thronum Suae maestatis, deprecaturi et supplicaturi uti oportet. Me etiam inter candidatos esse voluerunt, quod omnino nuspiam fieri permisissem, nisi me plurium dominorum fervidae adhortationes movissent: ego enim pro eo onere me incapacem sentio, et me unicae divinae resigno dispositioni. Deus agat mecum, prout illi placet. Si itaque in spiritu sancto ita visum et oportunum fuerit, post adventum dominorum ablegatorum nostrorum juxta stylum et modum isthic usitatum concinet, oro, pro me memoriale illudque porrigat, et, si ita videbitur, agentem pro mea parte procuret. Haec vere invitus scribo, et oro Deum, non me, sed meliorem et utiliorem me eligat: ego enim sum aliquis debilis custos canonicus, sed vere fierem debilis ac infirmus episcopes. Me domino fratri comendo et in moerore meo maneo reverendissimi domini fratris humilis obsequentissimus servus Custos zagrab. [2] m. p.

P. S. Hanc inclusam, rogo, quoquo modo dominus frater scit, citissime expediat secura occasione ad dominum Niczky Georgium, et domino spectabili Cristophoro Niczky pro sua facundia rem aperiat eumque roget, pro suo consanguineali amore mihi adsistere dignetur. Sed semper me ad id reflecto: si Deo placet! quia has ipsas extorsi, ut verum fatear, a natura, a voluntate mea.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXII. 1748. 22. svibnja. U Bologni.

Jure Aleksander Malenić, rektor hrv. kolegija u Bologni, Krčeliću.

— — Hic fama in vulgus edita est, novorum etiam impressorum confirmatione fulta, inscia et exmissa serenissima regina nostra Angliam et Hollandiam cum Francia Hispaniaque pacem conclusisse, quod credere nequeo, et si factum foret, graviter aulae nostrae eo facto illusum arbitrarer. Capitalis Corsicae civitas a nostris his diebus acriter oppugnabatur. Circa particularitates, mortem suae excellentiae [3] consecutas, cupio informari. Contra domini inquietissimi loci hujus legati graves impetitiones omnia quasi collegia

---

[1] Jure Branjug.
[2] To je vrieme čuvarom bio Stjepan Puc.
[3] Biskupa Branjuga.

regias sibi a principibus suis procurarunt protectionales, uti novissime hispanicum et ancoranum: hinc ipsis e praemissa ratione jam quietem habentibus, solus saepissime impetor, eo magis, quod Genua oriundus a gente nostra alienior sit, adeo, ut privilegio patentatorum collegium quasi totaliter exspoliatum vellet, nec ullus est alter modus se ab eo eliberandi, nisi vel totaliter eidem privilegio abrenuntiando, vel vero regias a serenissima quoque regina nostra procurando protectionales, pro quibus sollicitandis si scirem, quod venerabile capitulum se resolvere erga litteras meas vellet, scriberem eidem eatenus, at nec fido, nec credo, id facturum interveniente hoc fatali suae excellentiae mortis casu. Peto proinde dominum reverendissimum fratrem, ut cum domino reverendissimo cathedrali eo in merito colloqui eiusque sensum expiscari dignetur, meque, cum informatione etiam, quantum circiter praemissae constarent protectionales, de eo edoceri expeto. Caeterum rem cum reverendissimo domiuo cathedrali in secreto tractari et a reverendissimo domino fratre eidem negotium istud cum efficacibus rationibus, quas scio reverendissimo domino fratri pro sua singulari notitia, ingenio et dexteritate non defuturas, proponi obsecro. Atque his in peculiari reverendissimi domini fratris amore et memoria finiens, me ejusdem veterano et sincero affectui recomendans maneo reverendissimi domini fratris, Bononiae 22. Maji 1748, humillimus servus Georgius Alexander Malenich m. p.

P. S. Si dominus reverendissimus cathedralis ostenderit, esse spem circa protectionales, scribam ad venerabile capitulum eatenus. Peto edoceri a domino fratre, utrum, cum defendebat Bononiae dominus frater, rector collegii in defensione locum habuerit aliquem particularem, et ubi.

Izvor. u sveučilist. knjižnici.

XXXIII. 1748. 18. lipnja. U Varaždinu.

Adam Naišić Krčeliću.

Zahvaljuje Krčeliću, što je predao njegovu pod br. XXX spomenutu molbenicu kamo spada, te mu i nadalje preporučuje tu stvar. — — Pro pupillis Skerleczianis flor. rh. 150 hicce monialibus deponi curabo, quorum sumptibus nunquam fui nec sum contrarius, modo pro honore eorundem et collegii cedant. Ut autem ad vacationes domum eant, nec ipse hujus fui intentionis, satius judicando, ut ferias illas ibidem alicui studio incumbendo insumant, quam domi gratis perdant et aditum ac redditum inanniter expendant. Dominus Petrus ut non modo superficialiter, verum fundamentaliter in jure errudiatur, eo profecto semper intendebam, Unde ut jus civile, quod aliunde fons et origo juris nostri est, integraliter absolvat, mens et intentio ea semper mea fuit et actu est. Qualem autem exinde reportabit utilitatem, judicabit ipse, dum nunquam melius et fructuosius in se se insumptum inveniet, quam

ad cognitionem juris istius impensum fuit. — — Varasdini 13. Junii 1748. Servus obligatissimus Adamus Naisich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXIV. 1748. 15. lipnja. U Zagrebu.

Pavao Turković Krčeliću.

Hvali Krčeliću za veoma liep prsten, kojim ga je obdario. — — Reverendissimus dominus prepositus Quinqueecclesiensis unicus ex extraneis ad exequias defuncti excellentissimi episcopi comparuerat, qui hic debite exceptus et a pluribus dominis reverendissimis tractatus die jovis proxime praeterito horis pomeridianis discessit. Ellegantem autem sermonem croaticum cum applausu omnium illo die exequiarum reverendissimus dominus Kukulyevich habuit, latinum autem reverendissimus dominus Gasparich. Zagrabiae 15. Junii 1748. Paulus Turkovich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXV. 1748. 19. lipnja. U Zagrebu.

Nikola Matija Mesić Krčeliću.

Moli, da mu K. bude na ruku, da postane prisjednikom sudbenoga stola, ili barem bilježnikom [1].

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXVI. 1748. 3. srpnja. U Rimu.

Vinko Aniballi, rektor, Krčeliću.

— — Tres candidati, quos illustrissima et reverendissima dominatio Vestra ad hoc collegium transferendos enixe comendaverat, scilicet domini Joseph Zlatarich, Andreas Pius et Joseph Horvath, una simul in nupera eminentissimorum cardinalium congregatione novos inter alumnos eligi meruerunt, et in id operam omnem ac

---

[1] Ob istoj stvari pisa Mesić Krčeliću i 26. lipnja 1748; a tako se isto preporuči Krčeliću i Aleksander Malenić pismom od 2. srpnja 1748, u kojem medju inim ovako piše: Cum autem officia sine expensarum profusione nequaquam de facili posse aquiri compertum haberem, ideo eatenus quoque sensum meum reverendissimo domino fratri significo: si 400 aut 500 fiorenos dominis consiliariis (quibus judicaverit) in promissis dederit, conditione addita, si assessoratum obtinuero, id totum me servaturum, et cumprimis mihi perscripserit, etiam transmissurum me obstringo. (Izvor. u knjiž. sveučil.) — Mesić se obrati na Krčelića još 20. srpnja 1748 u istom tom poslu i još zbog druge svoje stvari, tičuće se Jamnice. Iz pisma se razabire, da mu je K. prijao (Ibid.). — Za bilježničtvo preporuči se 10. kolovoza 1748 i Luka Novosel (Ibid.).

studium impendere non praetermisi. Gratulor itaque, quod Sua desideria impleta fuerint. — — Romę die 3. Julii 1748 devotisšimus et obsequentissimus servus Vincentius Aniballi S. I. rector [1].

S vana: Illustrissimo domino rectori collegii croatici Viennam.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

XXXVII. 1748. 6. srpnja. U Zagrebu.

Adam Antun Čegetek, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Govori o svojem rektorstvu u hrv. kolegiju u Beču god. 1736, te zove svojim nasljednikom kanonika Kukuljevića. Dodaje: Excellentissimus comes locumtenens banalis [2] advenit, congregationem regni pro 5. futuri mensis Augusti Zagrabiae indixit, ad bona sua Jaszkensia abivit. Placet dominis regnicolis, illum resolutum esse locumtenentem. — —

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXVIII. 1748. 13. srpnja. U Sibinju.

Franjo Xav. Klobušicki, imenovani zagreb. biskup., Krčeliću.

Piše mu, da će skoro položiti propisanu prisegu pred svojim velikim predstavnikom. Raptim Cibinii 13. Julii 1748 servus et frater in Christo addictissimus Fr. B. Klobusiczky m. p. [3]

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XXXIX. 1748. 17. srpnja. U Borgo val di Taro.

Josip Krčelić bratu si Baltazaru Adamu.

Reverendissime domine frater et patrone gratiosissime! Lista, pisanoga de dato 30a Martii od gospodina brata 15ta Julii, prijel sem. — — Da naš gospodin otec 13a Martii preminul je, kojemu Bog pokoj vekovečni daj, i to iz nihovoga sad lista stoprav

---

[1] Bez dvojbe kod sv. Apolinara u Rimu.

[2] Grof Ljud. Erdődi.

[3] U Krčelićevoj korespondenciji, čuvanoj u sveučilišt. knjižnici, ima još više listova, što ih je pisao biskup Klobušicki Krčeliću prije nego li je mogao poći iz Erdelja u Beč, pak odatle na svoju novu stolicu (a ti su listovi pisani $^{13}/_{7}$, $^{5}/_{8}$, $^{16}/_{9}$, $^{10}/_{11}$ i $^{4}/_{12}$ 1748, te $^{8}/_{2}$ i $^{12}/_{2}$ 1749). Tu ima jošte listova, što ih je Krčeliću pisao brat biskupa Klobušickoga Antun po imenu ($^{22}/_{7}$, $^{3}/_{11}$ i $^{23}/_{11}$ 1748, pak $^{21}/_{2}$, $^{17}/_{4}$ i $^{16}/_{5}$ 1749). U spomenutih listovih piše biskup Klobušicki najviše u poslovih nove svoje biskupije, a brat mu Antun govori najviše o imanjih, koja su ga imala sada zapasti u Hrvatskoj. Za Antuna v. Kercsel. Hist. 106.

razumel sem, ar nit od švogora Hadrovića, niti od nikoga letos lista dobil nesem, i da 4000 circiter dogov je, rad verujem, kak pako pomoći bude se, toga sam znati nemorem. — — Brata Krištofa, ako li je još kod nih, pozdravljam, i prosim gospodinu bratu ako odgovoriti budu mogli. S tem mene u milošću preporučam i ostajem reverendissimi domini fratris indignus frater Josephus Kerchelich m. p. feltvebl. Datum Borgo val di Tarro die 17ma Julii 1748.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XL. 1748. 7. kolovoza. U Petrovaradinu.

Ladislav Szörényi, sriemski biskup, Krčeliću.

Molio je u kraljice Marije Terezije, da mu bude dan coadjutor; ast nuper accepi finale excellentissimi domini cancellarii responsum, in quo scribit, non esse mentem Suae majestatis sacratissimae, coadjutorem alicui episcopo resolvere, nisi in casu, quo in episcopatus administratione aliqui defectus deprehenderentur, et sic ab ulteriori rei hujus adursione destiti. — — Petrovaradini 7. Augusti 1748 servus paratissimus Ladislaus Szörényi m. p., episcopus Sirmiensis.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

XLI. 1748. 23. kolovoza. U Belcu.

Adam Naišić Krčeliću.

Reverendissime domine rector et canonice, domine frater mihi peculiariter colendissime! Scribit mihi dominus Petrus Skerlecz, quod librum digestorum juris civilis desideraret defendere, quo in merito ego quidem illum simpliciter ad prudens reverendissimae dominationis Vestrae consilium relegavi. Interim tamen ad addendum eidem eo magis in studiis proficiendi calcar, desiderarem ejusdem eatenus voto deferre, modo reverendissima dominatio Vestra eundem dignum judicet, ut cum studio suo in publicum prodire mereatur idque futurae ejusdem comendationi pondus quodpiam allaturum censeat. Ut autem genuinum meum sensum reverendissimae dominationi Vestrae adaperiam, is ille est: ut si intra trimestre temporis spacium universum jus dictus dominus Petrus Skerlecz absolvere posset, id optimum fore censerem, quatenus eotum universum etiam jus publice in universitate defenderet. Cum autem sub libri alicujus aut recusione, aut nova praelo subjectione ejusmodi defensiones institui soleant, desiderarem scire et doctoris, et, si necessaria est, universitatis eatenus opinionem, sub quali nempe libro et defensio institui, et cui, ac cum quibus ac quantis expensis dedicari et consumari valeret. Quidquid autem circa praemissa universa et singula judicabit reverendissima dominatio Vestra, rogo me eatenus cerciorari. Interim cum praefatus dominus

Petrus una cum suo fratre Nicolao Viennae tempore vaccationum sint permansuri, id ipsum reverendissima dominatione Vestra prudentissime consulente, judicarem, ut Petrus juri civili et in specie digestis, Nicolaus autem aritmeticae et scripturae germanicae, ambo vero linguae gallicae perdiscendae operam dent, quod et paterno reverendissimae dominationis Vestrae ad eosdem oculo tenacissime recomendo, et constanti cum veneratione persevero reverendissimae dominationis Vestrae, Belecz 23. Augusti 1748, servus obsequentissimus Adamus Naisich m. p.

P. S. Super ultimo levatis flor. rh. 150 dominus Petrus curatori suo mittat, quam hactenus non misit, quietantiam.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLII. 1748. 1. rujna. U Zagrebu.

Ivan Grličić Krčeliću.

— — Reverendissima autem dominatio Vestra, sicut in conversationibus in capitulo mihi experiri licuerat, melius jam apud idem capitulum audit, uti hoc et id etiam tempore illustrissimi domini Ludovici Patachich in capitulo existentiae ex discursu, plurimum in favorem reverendissimae dominationis Vestrae promoto, animadvertere poteram, ita et quod respectu reverendissimae dominationis Vestrae revocatio annulata sit. — — Zagrabiae 1. Septembris 1748 servus humillimus Joannes Garlichich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLIII. 1748. 2. rujna. U Lavovu.

Vasilj Božičković, monah, Krčeliću.

Reverendissime domine, patrone gratiosissime! Quod dominationem Vestram reverendissimam ex longinquis septentrionis partibus ignotus interpellaverim, mirum minime videri poterit, si conditionem meam vel leviter perspexerit. Tertius jam absolvitur annus, quo Roma redux in Polonia moram traho, praestollans, si aliquando partibus nostris in Croatia aliqua accedat serenitas; sed majores video offundi tenebras. Dum scismatici novis firmati praesidiis majora sibi pollicentur, ego interim, quo erga patriam, eosque, qui adhuc dispersi supersunt patres, aliquam animi mei exhiberem significationem, quaerebam copiam, neque votorum meorum compos effici potui quoad . . . . ordinis nostri iter per Viennam Romam contingeret. Hac secura offerente sese occasione, fretus in benevolentia atque eximia humanitate reverendissimae dominationis Vestrae, duos libros mittendos in Croatiam duxi, eosque Viennae reverendissimae dominationis Vestrae diligentiae committendos, rogans quo magis humiliter ac efficaciter possum, velit eos Zagrabiam reverendo P. Palkovich mittere. Multum hic mihi exoranda esset dominatio Vestra reverendissima, nisi me ingenita, qua afficior,

petendi ratio inhiberet, peterem nimirum, quis post optimi sanctissimique viri mortem, de qua non pridem habui nuncium, episcopi Zagrabiensis Braniugh, in sedem episcopalem evectus fuerit; vehementer gloriarer, si id ex reverendissimis dominis capituli gratulari possem; quod si secus accidit, tamen mihi et propter observantiam et subjectionem, quam pridem eidem sedi despondi, faciendum incumbit. Spero profecto, reverendissimam dominationem Vestram erga me futuram gratiosam, pro qua ego Deum optimum maximum pro longa incolumitate exoratus maneo Leopoli die 2. Septembris 1748. Reverendissimae dominationis Vestrae devotissimus servus Basilius Bosiskovich (sic) m. p., ordinis divi Basilii magni.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLIV. 1748. 21. rujna.

Ivan Pogledić, vojnički zapovjednik, Krčeliću.

Reverendissime domine canonice et rector, mihi colendissiime! Indubie etiam ibidem notum erit, quod militiae ex incl. regno Croatiae, commando meo concreditae, in patriam sit reditus indultus, qui reditus die 26. (sic) inchoavit. Moli Krčelića, da dopusti, da može u hrv. kolegiju odsjesti, kada u Beč dodje, a k tomu traži još druge usluge. — — Mincken in imperio die 21. (sic) Septembris 1748. Ejusdem reverendissimae dominationis Vestrae obligatissimus servus Georgius Pogledich m. p.

P. S. Hic locus, quo jam pertigimus, est penes svevicum Hal. Dicunt, quod circiter 7 itineribus perveniemus hinc ad Danubium, ubi recipiemur ad eundem, ut beneficio ejus Viennam descendamus, et stante eo, per aquam, dicunt, quod circiter 6 diebus Viennam pertingemus.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLV. 1748. 27. rujna. Na Lužnici.

Viceban Ivan Rauch Krčeliću.

Moli ga, da bude na ruku njegovu sinu, kojemu je naložio, da dade naslikati svoju sliku. Zatim piše, kako se boje zločeste godine, pak dodaje: Zločesto bu Czindery letos s Holandi trafficeral, ako na njegvih dominiumih nebu bolši ausspruch rasel neg po naših drugih. Žgano vino bu po zevrelici dišalo. — — Na Lužnici 27. Septembris 1748. Gospodina rectora i kanonika sluga ponizen i zavezan Rauch Joannes m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLVI. 1748. 27. rujna. U Varaždinu.

Antun Špišić Japranski Krčeliću.

Hvali za izkazane si prijasni, želeći ljubav vratiti. In desiderii hujus testimonium manipulum unum antiquae et vere bonae Poseganae tabacae — — consignavi, da to Krčeliću ponesu djaci, kada u Beč podju. — — Varasdini 27. Septembris 1748 servus obligatissimus Antonius Spissich de Jappra m. p.

P. S. Significo, me non petentem, imo deprecantem in ordinarium vice-comitem comitatus de Verőcze ellectum. — —

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XLVII. 1748. 5. listopada. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Frater amantissime! Pretiosas Tuas, diebus proxime elapsis rure redux, gratus accipio. Quod tam sollicite Tibi commissa exequi sis dignatus, reddam vices, ubi Tuis me commodis ut serviam jusseris. Plurimum eae mihi etiam attulerunt consolationis, quod ad nutum ejus, cujus interest, negotia me tractasse significes. Plena tamen haec non fuit consolatio, quia Te non amice, ut hactenus semper solebas, scripsisse observo, sed novo quodam scribendi genere usus es: tantis enim titulorum philacteriis, ab amici calamo prorsus alienis, me mactas, ut, nisi a teneris intimum novissem, de Tua dubitare cogerer amicitia. Age igitur dehinc et me amantissimi fratris titulo utentem sequere: malo enim Tuo in corde, quam cartha esse gratiosissimus. Haec abrumpo, quia recens, dum haec scribo, allabitur nuncius, dominum exellentissimum episcopum Quinque-ecclesiensem 25. elapsi e vivis excessisse [1]; age igitur cum utriusque nostrorum amicis, et vide, an magno illi nostro viro [2] non displiceret, si pro vaccante illo, et velut majori ex parte croatico, instarem episcopatu. Si cum ejusdem est permissione, ex registratura formatam pro episcopatu Zagrabiensi excipe instantiam, et mutatis mutandis porrige pro hoc, et ubi optime visum fuerit me commenda, et significa, an me Viennam venire oporteat. In hoc merito hocce cursore scribo domino Herlain, cum quo negotium confer, et acclusam Suae excellentiae domini cancellarii literam admanua. His bene vale, me constanter ama et jam meum Te demonstra amicum. Ego maneo, frater amantissime, Zagrabiae die 5. Octobris 1748 syncerus servus et frater A. Patachich [3] m. p.

P. S. Ego hac posta nemini scribo nisi Tibi, domino Herlain, Suae excellentiae et Szadeczky, praestolans responsum, an e re sit,

---

[1] Grof Sigismund Berény.

[2] Misli bez dvojbe kancelara grofa L. Nadažda.

[3] Sada kanonik zagrebački, poslie savjetnik dvorske kancelarije i posvećeni biskup, napokon biskup veliko-varadinski.

ut formetur instantia; eotum alibi etiam apud dominos consiliarios meas facturus instantias. Haec, si ita videbitur, communicentur domino Herlain. Rogo Te, fac partes veri amici.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

XLVIII. 1748. 19. listopada. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Frater amantissime! Prodigae in me Tuae humanitatis, eruditae non minus ac subtili, excusationi reponerem aliqua, nisi me deficeret tempus, nam Tuas hodie jam tarde post meridiem accipio literas, ob praeclari nostri domini postae magistri, vindemiis magis, quam suo occupati munere, absentiam. Fateor, dum nullas, ut firmiter sperabam, die, quo cursor advenit, accepi, Tua me lapsum memoria, mea fors, quam solerti licet praemisso examine nullam invenire potui, culpa aliqua verebar; sed mihi jam redditus grates quas possum habeo maximas pro sollicita negotii mei cura, quod si desideratum sortiretur finem, satagerem, ut gaudium, quod in animo commune esset, in effectu quoque perseveret. Primum iam est, quod ex Te percontari liceat, num meae excellentissimo domino sint per Te redditae literae, quidve occasione earum observare poteras. Secundum, cum data sit Tibi facultas instantiam porrigendi, an sine offensa Suae excellentiae aliis quoque dominis consiliariis et amicis recommendatorias scribere auderem. Tertium, scribis spei Tuae primum esse fundamentum: la bona memoria di Sua Maesta, donde NB. è ti permesso dar la instanza. An clementissima fors recentius aliquam sui indignissimi vasalli dignata sit habere memoriam, et an id fors a capite quoquo modo intellexeris, ut inde id est d o n d e Tibi permissa sit . . instantia. Quarto, quod si resolutio tam cito non speratur, habes tempus Suam excellentiam, velut unicum fortunae meae fulcrum, implorandi, ut sui velit meminisse clientis. Quintum, de Esterhaziana partia intellexi a domino nostro lectore, cui idipsum per aliquem Vienna fuit scriptum. Verum si hic ad salivam Suae excellentiae non est, fors in eum saltem casum, quo dominus Klimo ad praeposituram promoveretur, meas tueri vellet partes, quae ut observare velis, demisse rogo, quis enim scit, ut recte scribis, ne inter duos litigantes tertius gaudeat. Tuae in me amicae voluntati cuncta substerno. Domini Herlain, quem humanissime revereor, nullas (ad quas Te provocas) accipio; timeo ne incuria postarum id fiat. Tandem si opus esset ascendere, aut aliud quidpiam facere, etiam staffetaliter, dum e re visum fuerit, significare digneris; cunctas cum gratiarum actione refundam expensas. His dum me Tuis pretiosis affectibus demisse commendo, Tuo in amplexu emorior, frater amantissime. Zagrabiae die 19. Octobris 1748.

P. S. Dominus Galyuff per dominum lectorem commendatur apud

nostrum excellentissimum [1] pro canonico a latere, per homines jam scis quos inductus, ut ipsi denuo hac ratione habeant regimen, quod omni modo antevertere satage et Temet commenda. Syncerus ad cineres A. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

XLIX. 1748. 25. listopada. U Zagrebu.

Stjepan Puc, čuvar zagrebačkoga kaptola, Krčeliću.

Zagrabiae, 25. Octobris 1748. Piše, da se je vratio u Zagreb sa svoga puta. — — Plurimum autem gaudeo, quod hic omnia totaliter sopita advertam. Cupio, ut dominus frater ex fulguribus et sagitis in se, cum dolore meo, jactis meras colligat gemmas et in hoc et in alio saeculo amen, prout nullus dubito. — — Hic laeti audivimus gloriam nostrae croaticae militiae, per Viennam transeuntis. Deus det, ut hic jubilus, quem modo sentimus, derivetur in emolumentum totius patriae futuris quoque temporibus. Defunctus quoque pater patriae, noster episcopus desideratissimus, faber hujus expeditionis, vel post fata habeat tantilam gratitudinem, quia mereretur eandem; sed scimus, quomodo mundus solvat! Dumodo quoad testamentum sit nobis pax, caetera oblivioni tradat posteritas, quia, apud me saltem, defuncti optimi praelati et patris memoriam et praeclara merita nulla unquam delebit oblivio. — — Reverendissimae dominationis Vestrae obsequentissimus servus Stephanus Putz m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

L. 1748. 26. listopada. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Frater amantissime! Quia binis abhinc cursoribus nullas, quas anxie praestolor, a Te accipio literas, metuo, ne fors aliqua Te ratione, quod absit, offenderim, et si fors citra meam intentionem quidpiam vitio vertisses, quaeso, quidquid sit, da veniam et me constanter ama. Cuperem itaque informari, an aliquae promotiones in festo Theresiae evenerint et quales; an item jam instantiam meam porrexeris; et quia Sua excellentia hoc ultimo cursore gratiosum suum patrocinium mihi appromittere dignata est, ubi instantia mea porrecta fuerit, quaeso, si nondum porrexisti, eandem quantocyus porrige. Ego hac quoque posta caeteris dominis consiliariis recommendatorias scribo, ad dominum vero illustrissimum episcopum Klimo sonantes Tibi accludo, ut, si judicaveris ipsi porrigendas, fac; si secus, quia fors ipse instat, retine, et de cunctis genuine et constanter coresponde. Ego hunc favorem demereri et gratum

[1] Zagreb. biskupa Franju Xav. Klobušickoga.

data oportunitate me exhibere non intermittam, qui constanter sum et maneo amantissimi fratris, Zagrabiae die 26. Octobris 1748, syncerus servus et frater A. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LI. 1748. 1. studena. U Ballneu.

Grof Ljudevit Patačić Krčeliću.

Reverendissime domine rector et canonice mihi celendissime! Praemissa servitiorum meorum obligatissima commendatione. Abbatissam monialium Varasdinensium reverendissimae dominationi Vestrae jam perscripsisse intuitu flor. 400, per me pro parte reverendissimae dominationis Vestrae eidem depositorum, non dubito, centum autem proxime eidem ad manus tradam, ita ut summa 500 flor. compleatur, quam reverendissima dominatio Vestra dignabatur anticipare, pro qua anticipatione gratias humanissimas referro; si vero in aliqua parte restantiarius maneo, velit mihi perscribere, cum obligamine restantiam persolvam. Filius meus [1] listam expensarum nuper mihi transmittit, quae cum sit excessiva et obscura, quam hic accludo, eidem pro majori dilucidatione remitto, quam ut reverendissima dominatio Vestra vellit bene perpendere, supplico, quae positiones possint stare, quae non? Positio pro magistris, quae se extendit ad 380 flor., mihi valde gravis et onerosa videtur; ex eo peto, quatenus reverendissima dominatio Vestra sola cum magistris saltus et linguarum loqui vellit et convenire, nam meo tempore magistro saltus per mensem non dabatur nisi unus aureus. Arte digladiatoria non indiget cum sit Croata, consequenter illum magistrum totaliter omittendum judico. De magistro architecturae, prout reverendissima dominatio Vestra in domino judicaverit et senserit, me accomodabo. Supplico reverendissimae dominationi Vestrae, vellit mihi hunc favorem exhibere et pro filio meo unum bonum juvenem pro ephaebo procurare, pro quo victum solvam, et vestimentum moderatum eidem daturus sum. Opportuna occasione pro victu totam summam videlicet 230; pro expensis filii mei, pro tempore necessariis, etiam reverendissimae dominationi Vestrae mittam. Novis careo. quibus inservire possem. Pluviosa tempora habemus. Dominus supremus vigiliarum praefectus Gerlechich heri ad me divertit pro aliquo tempore, sed prandium non sumpsit, verum statim ad excellentissimum et illustrissimum dominum comitem locumtenentem [2] Zagrabiam discessit. His me favoribus commendans persisto reverendissimae dominationis Vestrae, Balinecz 1. Novembris 1748, servus obligatissimus C. Ludovicus Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

---

[1] Ivan, koji je za Krčelićeva rektorstva na naucih bio u hrv. kolegiju u Beču. V. br. XVI.

[2] To je grof Ljudevit Erdődi.

LII. 1748. 8. studena. U Draždjanih.

Mihail Bibiena Krčeliću.

Michael Bibiena Balthasari Kercelitcs, suo amantissimo, salutem quam plurimam. Cur ita sim in litteris infelix, nullam sane causam reperio. Plures Tibi jam scripsi litteras non modo è Bareuth, verum è Praga, nullamque de iis habui certionem. Quantam id mihi afferat tristitiam, verbis satis exprimi non possum. Nollem enim suspicionem aliquam in animo Tuo insidere negligentię meę, vel Tui oblivionis, cum potius ex hac vita decedere ac omnia subire mala, quam ejusmodi inhumanitatis nota affici mallem. Veruntamen confido, epistolam hanc meam (quę amoris mei erga Te ac devotionis exiguum licet pignus, verum non ficta prędītum benevolentia, Tibi erit) adversam aliarum sortem expertam non iri, quod ne accidat, summis Deum votis suppliciter obsecro. Gratulor summopere ac vehementer gaudeo, plena Te corporis nunc frui valetudine, ut scribis, quam ut diligentissime cures, rogo Te atque obtestor: nihil enim est illa, ut Tibi satis superque perspectum est, in homine praetiosius. Miror, quod Te ad'uc continua teneant negotia; nollem mehercle Te iis adeo teneri, ut deinceps ne tantillum quidem temporis amicis Tuis dare possis. Nescit mea mater (quae cum sororibus ac fratre meo sua Tibi deferunt obsequia), quid illud sit, quod Tibi relinquere oblita fuit; redde me quęso certiorem de hac re, ut suo possit deinde offitio satisfacere. De Lipsiensi academia ejusque ingressu brevi Te commonefaciam, nondum enim temporis brevitate certi verique aliquid scire potui. Domino Nizki (Tuone an meo dicam?), antequam è Praga discederem, epistolam scripsi, cujus nondum accepi responsionem. Utinam optata a nobis rediret pax bellicique tumultus procul abessent; attamen vereor, ne bellum iterum flagret in Silesia ęque ac in Italia, cujus multorum est oppinio sanę mentis. Tibi exercitii causa latino respondi sermone, ut temporis decursu ad illam possim in latinitatis lepore mediocritatem pervenire, qua deinceps alienas aures oculosve amplius non offendam. Cura, ut valeas, mi amantissime atque eruditissime rector, convictoribus Tuis (iis etiam mihi ignotis) salutem dic quam plurimam, ac Tibi persvadeas, Te a me summopere diligi. Datum III.non. Novembris Dresdę anno 1748.

Drugom rukom: Addio caro signor rettore. Non si dimentichi di me, io non mi dimentico di Lei; mi raccomando nella sua grazia col baciarle le mani. Ellenora Bibiena.

Od prve ruke: Hoc temporis momento epistolam domini Nizki accepi, cui jam proximo tabellario responsum mittam. Mea illi feras obsequia, rogo Te atque obtestor.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LIII. 1748. 9. studena. U Zagrebu.

Ivan Bužan Krčeliću.

— — Nostri milites reduces in regno omnibus spectantibus gratum produxerunt exercitium, nihil dubitans, quin tali, si non etiam melius, Viennae visum fuerit; quale ut ibidem etiam pro nostra cedat consolatione, animitus precor — — Zagrabiae, 9. Novembris 1748 obsequentissimus servus Joannes Busan m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LIV. 1748. 21. studena. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Fratel charo! Benche finora le letere del mio gran padrone, del nostro comun amico, come anche le Tue, mi davano buona speranza, nulladimeno doppo d'aver ricevuta l'ultima Tua a di 16 di questo mese scrittami, commincio a cascar d'animo affatto, giacche simili parole (quali m' hai avisato), dette da Sovrana ad un instante, non pono far di meno, che produr un buon effetto. Sia communque vole, io ringrazio per tutto mio Dio, qual sa il meglio, quel che è per la salvezza d'anima mia; ringrazio anche tutti miei padroni, amici et a Te, fratel charo, per aver avuto per Tuo servo tante fatiche et incommodità. Se poi vedi forse, che si possa la cosa alterar in qualche maniera, forse per mezzo di Sua eccelenza conte bano, à cui, fà un pezzo, che li scrissi, Ti prego di far quello che giudicherai. L'altra posta scrissi al signor Markovchich, e la letera indrizai al signor Szadeczky, donde non dubito, che non l'abbia gia ricevuto, al quale e per mezzo di quale anchora mi raccomandi al c. bano [1]. Ne hò, ne sò scriver altro, ma per mia consolazione mi ami, sicchome io Ti amo é resto Zag. a di 23. Novembre 1748.

P. S. Se accade qualche cosa di nuovo, o qualche altro accidente, prego di significarmelo. Fedele fin alle ceneri A. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LV. 1748. 30. studena. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Charo signor fratello! L'amor costante, il quale tuttavia verso di me dimostrar si degna charo sign. fratelo, sempre maggiormente mi rende obligato; volesse Iddio, che possa a tanti favori compartitimi una volta degnamente corisponder, e questo sarà certo il maggior mio impegno. La buona speranza, quale ne cavo dalla sua stimatissima ultimamente scrittami, rasegno tutta nelle mani del ognipotente et dei padroni e chari amici. Sento, che il sign.

[1] To je grof Karlo Baćan.

conte bano alle quatro doppo pranzo a 23. del corrente sia arrivato; aspetto da Lei la maggior certezza, al quale prego di raccommandarmi per mezzi, quali stimerà migliori. Hoggi è terminata la nostra congregazione e probabilmente frà pocchi giorni verra a Vienna il nostro sign. luogotenente per riverir Sua eccellenza, e forse allora si trattera qualche cosa della metamorphorse, à quale badi diligentemente, La prego. Nella ultima sua mi scive d' esser una cosa politica per il sign. Klimo, della qualle, benche m' habbia molto esaminato, non potevo ricordarmi, molto meno imaginarmi. La propositione di Sua eccellenza à Lei fatta ne giorni passati, se si puo confidar alla penna, mi farà grazia di communicarmela, se no, la riservo di sentir una volta dalla stimatissima bocca, e con ciò rassegnandomi tutto, professo d' esser per sempre del sign. fratello, Zag. a di 30. Novembre 1748, humillissimo servitore A. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LVI. 1748. 4. prosinca. U Lavovu.

Vasilj Božičković, monah, Krčeliću.

Reverendissime domine, domine patrone gratiosissime! Benignitatis erga me singularis summaeque humanitatis reverendissimae dominationis Vestrae clariora signa, quam fuerint litterae nuper ad me datae, profecto esse non potuerunt; nam libros, quos commendabam, non solum mittendos suscepit, verum et de cunctis aliis adeo mihi retulit, ut quod ad desiderium meum adjici posset, restaret nihil. Pro hac eximia erga me benevolentia ut mirificas ago gratias, sic compertum sibi, oro, habeat, me nunquam dominationis Vestrae fore immemorem, a qua tam praeclaris, ignotus, obstringor beneficiis. Ex literis cognovi, reverendissimam dominationem ignorare, ubi esset illustrissimus Plateorum (?) [1]. Is sero licet, paruit tamen Sanctitatis suae decreto, atque a 4 fere mensibus in monasterio quodam, hinc 12 legis dissito, meliora expectat. Cum hoc ob infrequentes nuncios etiam per litteras rarius congredior, ejus tamen uti et omnium nostri nomine reverendissimam dominationem Vestram peto obtestorque, velit pro sua summa pietate susceptum negotium monasterii nostri protegere atque excellentissimo Zagrabiensi, de cujus magnitudine mirabiliter laetor nobisque gratulor, penitius exponere. Profecto ingenti spe, nec credo vana afficior. Utinam fiat aliquid; dispersi licet in varias regiones advolabimus. Quod dum et spero et a Deo optimo maximo exoro, non negligo felicissima auspicia in commemoratione natalis redemptoris nostri imminentemque novum annum faustissimum reverendissimaeque dominationis Vestrae nominis diem, proxime accedentem, omnibus votis precari. Vota mea desideriis reve-

---

[1] V. Krčelić. Not. 431.

rendissimae dominationis satis satisque arrideant prosperjque successus quique eveniant. Interim ejusdem manibus osculum inprimendo maneo Leopoli 4. Decembris 1748 reverendissimae dominationis Vestrae devotissimus servus Basilius Bosicskovich m. p., ord. D. Basilii M.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LVII. 1748. 5. prosinca. U Zagrebu.

Zagrebački kaptol Krčeliću.

Napućuju ga, kako će pred banom zastupati njihovu molbu: da se popis predijalista i decimalista kaptolskih i biskupskih odgodi, dok nedodje novi zagreb. biskup. Ako ban nebi hotio odgoditi popisa, a nebi se protivio, da se podnese rekurz na dvorsku kancelariju, tad neka K. učini taj rekurz i neka stvar preporuči kancelaru i savjetnikom Klimo-u i Kolleru, kako da se preko njih izhodi kraljevska naredba za odgodu. Neka se K. žuri, jer su Ivan Bužan i Nik. Mat. Mesić već opredielili rok za popis u Topuskoj opatiji. Zagrabiae 5. Decembris 1748, fratres in Christo et servi paratissimi Capitulum zagrabiense.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LVIII. 1748. 7. prosinca. U Zagrebu.

Zagrebački kaptol Krčeliću.

Reverendissime domine rector, in Christo frater nobis observandissime! Negotium, de quo 5ta modo currentis mensis Decembris die, reverendissimae dominationi Vestrae apprime perspectum, Suae excellentiae banali perscripsimus, conscriptionem nostrorum, episcopatus et praeposituræ, praedialium, libertinorum et decimalistorum (sic), regnotenus ordinatam, respiciens, domino etiam suae excellentiae banalis secretario Markovich, si nondum favorabilem obtinuit resolutionem, reverendissima dominatio Vestra commendet, eidemque, prout necesse judicaverit, aliquid offerat vel etiam admanuet, atque omnem gerat sollicitudinem, ut favorabilem obtineamus resolutionem. In reliquo reverendissimam dominationem Vestram sanam et incolumem vivere desiderantes, manemus reverendissimae dominationis Vestrae, Zagrabiae 7. Decembris 1748, in Christo fratres Capitulum ecclesiae zagrabiensis.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LIX. 1748. 21. prosinca. U Dubici.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Charo fratello! All mio arrivo in quest esilio [1] ricevo il Tuo stimatissimo foglio, nel quale Ti degni di darmi il ragvaglio del tutto

[1] Bio je učinjen zapovjednikom dubičkim.

cio, che e come passato ne giorni scorsi. Ringrazio il Signor per tutto; pazienzia a me mi basta, che dal Tuo foglio ne resto assicurato della particolar propensione del nostro gran signore: lui, spero, che farà, quel che giudicherà a proposito; Ti prego solamente d' ingeniarsi, di conservarmelo et mantenermi nella sua grazia. L' indiferenza del conte bano scorgo bensi, ma però lui anchora promette, che lo fara, ma incidenter e per mezzo del nostro gran signore, e cosi ci vuol tempo. Io poi Ti ringrazio per tutte le fatiche; volesse Iddio, che le possa meritar. Per altro Ti auguro anche il Tuo giorno del nome con le feste imminenti e felicissimo capo d' anno. Mi ami, siccome io Ti amo, e quando havrai qualche tempo d' avanzo, ricordati di me in quest esilio, e mi scrivi quel che passera in cotesta dominante di nuovo, e con cio io mi sottoscrivo, charo fratello, Dubicza a di 21. Decembre 1748, Tuo fin le ceneri fedelissimo humilissimo A. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LX. 1749. 6. siečnja. U Sisku.

Adam Stepanić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

— — Festis praeteritis cum domino affine Hadrovics de diversis agebam. Intra discursum narravit mihi, meditari dominum fratrem post pascha reditum in patriam. Id non svaderem, sed potius, nisi novus hic annus novi quidpiam pro contento suo donaret, quod unice desidero, procurari mansionem ad latus suae excellentiae [1], in casum, si benedicti animi adurgerent dictum reditum. Super bonis Berdovecz litteralia documenta sunt partim penes sororem Annam, partim sororem Julianam; haec, si est cum anuentia domini reverendissimi fratris, quod peto mihi significari, pro comparandis iisdem pro se bonis aget, et debita alia exsolvet, alia assumet. — — Sisciae 6. Januarii 1749, cognatus sincerus Adamus Ztepanics m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXI. 1749. 11. siečnja. U Sibinju.

Biskup Franjo Klobušicki Krčeliću.

Priobćuje mu sliedeće pismo , što ga je dobio od kr. kancelara gr. Leopolda Nadažda: Copia literarum excellentissimi domini cancellarii hungarici sub dato Viennae 1. Januarii 1749 exaratarum.

P. P. Si quae negotia, queis ex officio praesum, schismaticorum certe hic loci dificilimo tramite defluunt, ex eo potissimum, quod authoritas mea aliquorum praetextuosis conatibus sufflaminetur. Hoc tamen non obstante, ubi ad mentem excellentiae Vestrae recenter ad me datarum aestimatissimarum literarum reverendissimus do-

[1] Biskupa Fr. Klobušickoga.

minus canonicus et collegii Vennensis rector Kercselics temerarios ipsorum ausus mihi per specifica retulerit, certe pro eo quam possum et debeo muneri meo non deero.

Izvor. i prep. u sveučilišt. knjižnici.

LXII. 1749. 25. veljače. U Lipsku.

Kristofor Wollius Krčeliću.

Viro clarissimo praestantissimoque Balthasar. Adamo Kercelictsio, rectori collegii croatici Viennae meritissimo, S. P. D. Christoph. Wollius. Si qua res unquam singularem mihi laetitiam attulit ac voluptatem, Tua profecto epistola fuit, qua me nuper coluisti, vir praestantissime. Equidem arripio perlibenter, quam mihi tam amice obtulisti, de rebus Tuis non male merendi occasionem. Locus est egregius, quem ex cod. Theod., eximio antiquitatis monimento, mecum communicasti. Pertinet vero ille ad dies Purim, quos jam ante C. N. festos habuerunt Judaei. Nomen a sortibus ductum est, quas Haman jecerat, ut omnes Judaei die XIII. mensis Adar, id est, Februarii novilunio, per totam ditionem regis Ahasveri, delerentur ac proscriberentur. Verum res aliter postea ceciderat; id quod divino nutu consilioque contigit. Nam, quo die Judaeorum internecionem speraverant hostes, eo ipso die illi ab his abstulerunt victoriam, quam multo illustriorem dies XIIII reddidit. In cujus quidem rei memoriam dies XIIII et XV dicti mensis festos egerunt Judaei anno quoque vertente. Lege, si placet, historiam Estherae cap. VIIII. Operam nunc dabo, ut hanc sanctiorem caerimoniam ex hebraica describam antiquitate. — — Piše dalje o tom predmetu s velikim znanstvenim aparatom. — Dab. e museo Lipsiae V. Kal. Mart. a. MDCCXXXXVIIII.

Izvor. u knjiž. dra. L. Gaja.

LXIII. 1749. 28. veljače. U Lipsku.

Karlo Andrija Bel Krčeliću.

Viro amplissimo atque doctissimo, domino Balthasari Adamo Kercelicts, canonico zagrabiensi et collegii croatici rectori meritissimo, S. P. D. Carolus Andreas Bel. Habes hic responsorias domini Wollii [1], vir amplissime, quae, ut Tibi plane satisfaciant, vehementer opto. Quod autem et litterarum mearum habitum et in Te colendo promptitudinem meam nupera epistola tantis laudibus extollis, facis Tu quidem, vir doctissime, pro amore in me Tuo, quem maximi facio, non vero, quod lubens fateor, rei ipsius meritis adductus. Neque enim ita Suffenus sum, ut credam proficisci a me quidpiam posse, quod se Tibi omnino probet; etsi hoc non diffiteor, esse me natura et arte ita factum, ut viris doctis, probis,

[1] To je list, koji se ovdje navadja pod br. LXIV.

meliorum litterarum amantibus, verbo dicam, Tui similibus, studia mea probare annitar. Istud Tibi adfirmo, doctissimorum virorum de me opinionem pluris me facere, quam si Tagus mihi fluat aut Pactolus; rerum qualicunque usu edoctus hanc solam perennare, reliqua fluxa esse et caduca omnia. Ita cum animatus sim, vir amicissime, facile intelligis, me omnem operam summa sollicitudine daturum, uti ne qua in re studia Tibi mea desint. Utere igitur imposterum Tuo in me jure, atque ita existima me, quidquid favoris, quidquid in me voluntatis testatum feceris, in lucris reputaturum. Quod scribendae croaticae historiae consilium suscepisti, tale omnino est, ut credam, non Te melius mereri [de patria] Tua atque universo litterato orbe posse, quam isthoc ipso opere. Dici nequit, [quam] incerta, quam manca haec historiae particula sit. Lucius, rerum Croa[ticarum] scriptores dedit quidem; sed non solum vetustissima regionis fata congest[is] . . . scriptorum testimoniis obfuscavit magis, cum ponere in luce debeb[at, verum] etiam recentiora, etsi vocavit in subsidium tabularia, non digessit ut r[es] postulabat. Et tamen, si ab eo discesseris, non habes paene, quem de rebus croaticis consulas. Minutiora illa croaticae historiae opuscula sciens praetereo: quod quaedam nec pluteos caedunt, nec demorsos ungues sapiunt, ut poeta loquitur; quaedam autem plena sunt ruris et inficetiarum, digna, quae in ignem eant. Ergo cave eximiam Tuam destinationem intercidere patiaris, quin potius, quae deesse Tibi non poterunt, de patria scribenti, consule documenta, eaque, ut iis utamur propediem historiarum amantes, cura. Nostra academia, cujus Tu celebritatem quod praedicas, honori sibi ducit, doctrinae Tuae enconomia in Actis eruditorum Lipsiensibus certissim (sic) pandet, et pro dignitate. Quaeris ex me, vir amplissime, an exterus Tu possis academiae nostrae socius adscribi, quibusve pactis. Hoc autem tale est, ut nequeam, quemadmodum vellem omnino, respondere ex animi Tui sententia. Academia nostra professores quatuor facultatum alit; praeter hos nulli sunt academiae socii, nisi doctores et magistri, hi autem omnes Lipsiae sint oportet, et, quod vetere consvetudine ita introductum est, protestantes, atque in his Lutherani. Quod autem et exteri academiis scientiarum socii adscribantur nonnunquam, aliud institutum est litterariis societatibus proprium, quales sunt: Parisina, Londinensis, Berolinensis et Petropolitana; in his nulla vel sortis, vel religionis ratio habetur. Istud vero academia nostra ultro lubensque facit, quod litteratissimorum hominum scripta in Actis eruditorum Lipsiensibus, libro tota Europa celebratissimo, recenseat, atque sub crisin vocet, quod et de opere Tuo facturos nos ingenue et sine studio partium liberaliter Tibi spondeo. Jam vale, vir doctissime, et me, si forte merear, ama. Scrib. Lipsiae MDCCXLIX prid. Kal. Martii.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXIV. 1749. 22. ožujka. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

— — Da gospodinu bratu kaj insperatum nedojde, naj se k nam polahko spravljaju. Po vuzmu dominus frater Schitaroczy gene se od ovud na nihovo mesto, Nebu Vam ni med nami ništa, nisem pak ni ja duglje bil vu Bononie. Mene informirati prosim circa stemma Klobussiczkiorum. — — Quod meum attinet, ego domino fratri plurimum pro affectu obligor, sed sincere fateor, nulla me habere documenta ante annum 1535, sed de eodem anno collatorias super bonis Ostercz, mensis autem Junii 15. Meminerunt litterae eaedem et aliae nostrae prioris nobilitatis; nostra autem prior sedes erat ad Bihachinum in loco nostro Chiolka, unde et praedicatum ducimus. — — Cupio salutatum comitem Patachich, dominos fratres Skerlecz et meum Italum [1], a quo nonnisi semel accepi litteras italicas. Placeat ipsi imponere meo etiam nomine, ut omni mense stillo italico ad me det litteras, gallico autem idiomate cum suo magistro concinatas et festorum paschalium apprecatorias det ad dominum fratrem et canonicum Gasparich, cui pariter gallicus inscribatur titulus, est autem canonicus et camerarius suae sanctitatis. To za špas, ar i on se ništo vučil vu zemli latinski jezika francuzkoga. — — Zagrabae 22. Martii 1749. — — J. A. Chiolnich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXV. 1749. 27. ožujka. U Pribiću.

Šimun Bulić, monah, Krčeliću.

Illustrissime ac reverendissime domine patrone, domine mihi colendissime! Quemadmodum in discessu meo Vienna humillime negotium meum comendavi et de monasterio nostro exusto Marcha perdemisse peto dari informationem advenienti Viennam excellentissimo reverendissimo domino episcopo zagrabiensi Francisco Klobusiczki, iterum iterumque humillime rogo ac obsecro Suam illustrissimam ac reverendissimam dominationem, illud recomendare occasione nacta non intermittat. Cum itaque informatio tota ac expositio violenter illatorum per sismaticos monachos ac latrones in collegio manet, per pie defunctum excellentissimum dominum episcopum Georgium Branjugh data, quae etiam num nullam sortita resolutionem est, ne sismatici tantas exerceant calumnias in fundo et territorio episcopali, qui se jactant timere neminem, quod spero deus optimus maximus disponet aliter. Cum itaque modo sit occasio optima, quia domins comes generalis a Petaczi controversiarum confinii Crisiensis et regni commissarius factus, qui nobis bonam

---

[1] To je njegov djak u hrv. kolegiju, koji u prijašnjih listovih dolazi kao njegov nepos.

spem dedit, si vel minimam recomendationem Vienna perciperet, sed nostrum maximum detrimentum, quod nullus episcoporum hic loci modo adest; et utrum aliquid Viennae auditur de episcopo Svidnicensi Theophilo Passich et ejus in priorem suam resolutione sedem episcopalem, quod facile inteliget Sua illustrissima ac reverendissima dominatio ex sacra nunciatura, demisse suplico me certiorem redere non intermittat, ne totaliter dubius maneam, sed ut sciam magis pro una et alia parte instare, id est pro monasterio et negotio seu gratia, pro qua jam me Illustrissimo et reverendissimo domino patrono in litera perhumaniter recomendando expectoravi, promissum statim paratum esset, dummodo unam favorabilem Illustrissimi reverendissimi patroni perciperem literam, quam spero et felicissimum sacrae quadragesimae finem imponere ac resurgentis salvatoris alleluja cum plurimorum successu anorum ac suorum felici successu . . . . . gloriosissime decantare Illustrissimo ac reverendissimo domino patrono precor et me enixe comendatis favoribus ac gratiis maneo Ejusdem illustrissimae reverendissimae dominationis Vestrae, raptim Pribichii die 27. Martii 1749, humillimus in Christo servus Pater Simeon Bullich m. p., Ord. D. B. M. religiosus vicarius graeci ritus.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXVI. 1849. 27. ožujka. U Požunu.

Gerardo Kornelij Drieschius Krčeliću.

Reverendissimo et amplissimo viro Balthasari Adamo Kercselicsio, domino ac patrono benevolo, S. P. D. Gerardus Cornelius Drieschius. Cum frigus per hosce dies adeo vehemeus inciderit, ut acrius tota hieme ista nullum habuerimus, exire adhuc domo prohibeor ob adfectionem, ut nuper memini, ex τῶν ἁιμορρόιδων impedito fluxu, cui algor praecipue obstat, originem suam trahentem. Interim in desiderio sum cognoscendi, utrum Bathyanius [1] Augustae opus nostrum exhibuerit, qui placuerit, et quod responsum ab eadem tulerit. Quale illud demumcunque fuerit haud me adfliget amplius, nec de potestate mentis quicquam dejiciet, scientem illius ubi sim aestimatorem simul et emtorem reperturus. Qua ,proopterperae nunc etiam pretium duco, ut bina isthaec litterarum a exempl quae in adnexo folio legis, Tecum communicem. Illas ut alii quoque legant, nihil moror. Sed doce me pariter, unde Tibi constet, quod excellentissimus comes Grassalkovicsius idem opus nostrum tanto, quanto nuper scribebas, studio commendarit et cui. Silentium Tuum nonnihil me suspensum et attonitum reddit. Vale ac me, quemadmodum semel instituisti, porro et constanter ama. Dabam Pisonii Quadorum VI. Kalendas Aprileis MDCCXXXXIX.

---

[1] Misli na Karla Baćana, bana i ujedno vrhovnoga nadstojnika dvora nadvojvode Josipa.

Exemplum epistolae ad officialem Sanducensem exaratae. Reverendissimo et amplissimo viro Francisco Petrikovskio, domino ac patrono benevolo, S. P. D. Gerardus Cornelius Drieschius. Magnam profecto consolationem addidere mihi litterae posteriores Tuae, Sandeciis postridie idus Februi exaratae, non speratum hoc tempore nuncium ferentes, quod Severiae dux, Cracoviensium antistes, eruditissimus aevi hujus princeps, ad MS. illud nostrum historico-genealogico-heraldicum inspiciundum et examinandum sese tandem determinarit, mensemque pro hoc Majum, nec non sedem suam pontificiam Cracoviensem, ubi convenire nos inter ac de pretio etiam operis transigere possimus, delegerit. — — Scito autem, quod isthaec Tua et serenissimi principis epistola, quas auro contra non adpendo, Vindobonensem aulam, cui quidem ante hoc tempus illud adhuc nunquam obtuli, cogitare faciet, ne idem aliquando sibi, quod cum Dioscoridis medici MS., Busbequio, tum temporis Ferdinandi I. et Maximiliani deinde II. imperatorum legato cum summa potestate Constantinopoli, apud Hammonem Hebraeum reperto, accidit, eveniat. O tom pripovieda obširnije. — — Dabam Pisonii Quadorum pridie Nonas Martiales 1749.

Exemplum alterius epistolae ad eundem. Quod epistola superiore mea Te, vir amplissime ac reverendissime, ad calcem paucis rogavi, nunc iterum repeto, in eo uti sis et labores, quo a serenissimo principe Zaluskio, antistite Tuo, cognoscas, utrum veteres quoque numos meos, de quibus alias apud eundem pariter memini, una cum MS. codice historico - genealogico - heraldico, de augusta Austriadum gente concinnato, cujus itidem plurima jam facta saepius est mentio, si veris in decursu, Majo videlicet exeunte, ad sedem ipsius pontificiam venero, adferri jubeat. Quicquid mandaverit, hoc fiet ac me in omnibus aequissimum fore deprehendet. — — Dabam Pisonii Quadorum VII. Eidus Martiales MDCCXXXXIX.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXVII. 1749. 12. travnja. U Zagrebu.

Nikola Petričević, kanonik zagrebački, Krčeliću.

— — Ratione reverendissimi domini filii successoris homines, aliorum vota suis adversari scientes, conceptus suos silentio premunt, quibus ego cum mihi adhaerentibus, in favorem reverendissimi domini filii conquisitis, invigilare haud intermitto, reverendissimo domino filio eventura perscripturus, perdemisse instans, ut quae reverendissimus dominus filius perscribenda habuerit, mihi perscribere non dubitaret, qui fidelissime ea, quae nos inter manere conveniet, servaturus sum. Putarem tamen, si reverendissimus dominus filius penes suam excellentiam [1] manserit et cum sua excellentia isthuc

[1] Biskupa Franju Klobušickoga.

venire desideraverit, reverendissimum dominum filium non curaturum, si successorem acceperit, quo in casu mihi insinuari rogo. — — Zagrabiae 12. Aprilis 1749 servus constans et fidelis parens Nicolaus Petrichevich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXVIII. 1749. 23. travnja. U Zagrebu.

Josip Antun Čolnić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Excureram tantisper ad nativam captandam auram, ubi Suas accepi litteras, in quibus legere erat meam erga Vestram dominationem difidentiam, quod tamen secus est, neque enim aliquid importantium Viennae habeo negotiorum; domino fratri autem plurimum obligor de cura cum meo nepote habita, quem ut praesentet suae excellentiae et recomendet, rogo. Opisuje sobe u biskupskom gradu, koje bi se imale urediti za novoga biskupa; zatim govori o komisiji kraljevskoj, koja će skoro početi svoj posao, te će medju inim razviditi i zahtjeve zagreb. biskupa glede njegovih prava u Slavoniji. — — Zagrabiae 23. Aprilis 1749. J. A. Cholnich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXIX. 1749. 26. travnja. U Rimu.

Vinko Aniballi, rektor kolegija sv. Apolinara u Rimu, Krčeliću.

Piše mu, da će o tom raditi, da bude primljen u kolegij bar jedan od mladića, što ih je K. preporučio. Romae 26. Aprilis 1749. — — Vincentius Aniballi S. J. Rector.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXX. 1749. 26. travnja. U Rimu.

Bernardo Giordani Krčeliću.

Illustrissimo signore, padrone colendissimo! Rispondo al gentilissimo foglio di Vostra signoria illustrissima de 5. cadente, giunto mi nella scorsa settimana, con pregarla prima d' ogn altro à non darmi il titolo ne di canonico, che non lo sono, sebene sialo stato una volta, ne di protonotario apostolico, mentre per dire il vero, questo titolo non l' ho mai desiderato. In secondo luogo La supplico à non parlarmi di vantaggio di spese per la licenza de libri proibiti; io non ho speso niente, nientissimo, e se mai l' avessi fatto, il che non è realmente, pure poco sarebbe per Lei e per tutta la nazione, alla quale professo un obligo ed un genio particolare di servirla: tanto ho in memoria le finezze, fattemi quando ne pure mi conoscevano. Qualunque cosa Vostra signoria illustrissima abbia bisogno per se e per i suoi amici, mi comandi pure, perchè mi sperimenterà sempre l' istesso in effetti e non in

*

parole. Io non ho avuto tempo di parlare col rettore del collegio germanico-ungarico, come farò l'entrante settimana; intanto Ella potrà esser sicura, sicome Li risposi la passata in nome di S...., che nella congregazione da farsi per l'amissione dell'alunni vi averò un impegno particolare, ricordandolo ed al signor card. Alessandro Albani ed all'altri signori cardinali protettori, quali informarò alcuni giorni prima. Sappia però, che la cosa non è tanto facile, mentre questi benedetti Tedeschi s'aggiutano al piu che possono. La prego de miei rispettosi ossequj al signor consiglier Koller, al nostro Mr. Klimo ed al signor abbate Koller, come à tutti l'altri signori Ungaresi, che ho l'honore di conoscere e che continuamente ho avanti l'occhi. Monsignor Klimo però si è ostinato in non scrivermi, ed io ciò non ostante questa sera li fò una lunga lettera, e resto baciando ad Vostra signoria illustrissima devotamente le mani. Di Vostra signoria illustrissima, Roma 26. Aprile 1749, devotissimo ed obligatissimo servitore Pad. Bernardo Giordani m. p.

S vana: All'illustrissimo signore signore padrone colendissimo Baldassare Kercselich, canon. di Zagabria al collegio croatico Vienna.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akad.

LXXI. 1749. 30. travnja. U Bologni.

Jure Alexander Malenić, rektor u Bologni, Krčeliću.

Čestita mu za odlikovanje, koje mu je u dio palo [1], te veli: „gaudeo quoque malevolis praereptum iri nos vel vexandi vel opprimendi occasionem". Već je treću godinu rektor hrv. kolegija. Bononiae 30. Aprilis 1749. Georgius Alexander Malenich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXII. 1749. 5. svibnja. U Zagrebu.

Šimun Bulić, monah, Krčeliću.

Zagrabiae die 5. Maji 1749. Moli Krčelića, da toplo preporuči biskupu Klobušickomu stvar sjedinjenih, kako da im se što prije Marča povrati, quod indubie fiet, si illustrissima ac reverendissima dominatio Vestra plenam informationem dederit, uti facile ex instantiis, Viennam per pie defunctum dominum episcopum Zagrabiensem Georgium Branjug, quae infalibiliter in collegio reperiuntur, uti et documenta, per suos praedecessores episcopo unito ac ejus patribus benigne elargita, ex quibus plenam informationem facile colliget, et si mandatum regium ad comitem a Petaczi exciperetur, qui est revisor controversiarum in confiniis constitutus, qui se appromisit omni possibili modo nobis serviturum. — — P. Simeon Bullich m. p, O. D. B. M. vicarius graeci ritus.

---

[1] K. postao canonicus a latere.

P. S. Pro abbatia Marchensi cum censu Capronicensi constanter insto, si eandem mihi comparare potest, promissis meis sto et stabo; quousque vivam servum gratum semper appromitto. Dignetur agere quantum possibile est, et me indignum excellentissimo domino episcopo recomendare, qui jam sat multas miserias perpessus sum a sismaticis, quam si obtinerem, fortius pro Marcha recuperanda agere possem.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici

LXXIII. 1749. 9. svibnja. U Bakru.

Kaptol bakarski Krčeliću.

Reverendissime domine rector, domine domine nobis colendissime! Ipsa conaturalis benevolentia, qua germano Croatarum affectu fratrem nostrum et con-canonicum Greg. Stipcovich prima fronte complexa est dominatio Vestra reverendissima, et justae causae nostrae dirigendae propensio, nos obligant, ut Eidem summas agamus gratias. Faxint superi! ut Croata optimo rectore causa directa ter optatum consequatur effectum! — — Buccari 9. Maji 1749, obligatissimi servi Capitulares Buccarenses.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LXXIV. 1749. 10. svibnja. U Zagrebu.

Adam Naišić Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, rector et canonice, domine frater mihi colendissime! Redux hunc Zagrabiam ex partibus Varasdinensibus binas uno cursore reverendissimae dominationis Vestrae debito cum honore et respectu percaepi litteras. Quantum domini Petri Skerlecz accomodationem attinet, eam, quam eatenus reverendissima dominatio Vestra in eundem, patre et matre orbatum pupillum, testata est benevolentiam, Deus, pater pupillorum et pauperum, reverendissimae dominationi Vestrae retribuet, et ego eas quas possum longe maximas reverendissimae dominationi Vestrae gratias habeo, ille autem perpetuo obligatus ejusdem reverendissimae dominationis Vestrae manebit servus. Et profecto pro moderna ejusdem aetate et statu nimis eminentem hancce ejusdem accomodationem judico, ad quam consequendam duce reverendissima dominatione Vestra et solus et medio patronorum meorum influere vellem, nisi me utriusque dicti pupilli genitoris, et verbo et scripto relicta dispositio abstereret, quorum expraessa mens, tabulae testamentariae utriusque inserta et verbo etiam mihi data instructio ea fuit et est: ut filii eorundem omnimode Agriam ad jus patrium perdiscendum mittantur, quod si non fieret, et ego parentali eorundem voluntati contravenirem, et dominus Petrus, si modo a studio juridico abstractus ad fundamentalem juris patrii cognitionem (unde maximi fortunae ejusdem progressus praestolandi)

non penetraret, ubi in parentum suorum dispositiones impingeret, me contra officium boni directoris peccavisse judicaret. Necessum proinde judico, ut post captam municipalis etiam juris hungarici teoriam, etiam eandem tantum quantum in praxim deducat. Atque ita evenit, ut et ille aliis melius servire et alii gratias et beneficia fructuosius in eum conferre possint. Servivit genitor ejusdem post sui habilitationem ecclesiae Dei usque ad dies vitae suae et uberem a Deo benedictionem accepit; habilitet se et dominus Petrus et vestigia patris sequatur, et eandem mercedem reportabit. Quantum porro tenorem aliarum reverendissimae dominationis Vestrae litterarum attinet, oro humillime, ut dicto domino Petro timorem Domini, qui initium est sapientiae, incuciat. Ego actiones ejusdem non in malum, sed in bonum ejusdem observare debeo, et ne asvetus minoribus malis in graviora ruat, minimos etiam naevos reprehendere cogor. Quibus dicti pupilli indigent, ut iisdem medio ascensuri novi rectoris, vel alia opportuna occasione provideatur, oro mihi significari. His sum et constanti cum obligatione persevero reverendissimae dominationis Vestrae, Zagrabiae 10. Maji 1749, servus obsequentissimus Adamus Naisich m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXV. 1749. 14. svibnja. U Zagrebu.

Barun Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Vazdar ufani dragi brate! Kod nedvojim, da bi mojega iz Dubice zadnjić pisanoga nebil prijel lista, vu kojem Tebi srčeno gratuleral sem zvrhu zadobljenoga tituluša i časti canonici a latere, tak sada dojduči vu Zagreb ratione celebrandae commissionis, koja od dvora odredjena jest za prevideti potešćice med orsagom i generalijami, razumivši, da k tomu tulikajše postal si abbas, zvrhu česa kod sam sebi radujem se Tebi, dragi brate, želejući, da pričetek ov z vekšeh častih zaverhum na skorom svoj zadobi napridek. Ništa više za sad pisati nimam, nego da siromah Križanić včera iz ovoga sveta jest preminul, obznanujem Ti, i mene vu Tvoju bratinsku stalno izručajuć ljubav ostajem, dragi brate, Zagreb dan 14. Majuša 1749, Tvoj do smrti veren sluga i brat Patachich Adam m. p.

S vana: Reverendissimo domino Adamo Balthasari Kerchelich, abbati infulato s. Crucis de Valle Segnensi [1] — — collegii croatici Viennae fundati rectori etc. — — Viennae.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXXVI. 1749. 19. svibnja.

Gerardo Kornelij Drieschius Krčeliću.

Kercselicsio viro reverendissimo, illustrissimo et amplissimo, domino ac patrono benevolo, S. P. D. Gerardus Cornelius Drieschius.

---

[1] V. Rad XXXII. 15.

Tabellarius, hinc a me missus, die Saturni ad noctem libros mihi meos retulit, quos dudum desideravi [1]. Saltem istuc fore mihi ab anteiqua Batthyanii dandum benevoletia credidissem, hos meos uti codices, quos per duos prope menses integros. die uno vel altero solum exceptis, ibidem apud se detinuerat, interea conspiciundos exhibuisset Augustae, cujus spem quoque non dubiam ex ipsius responso tute mihi feceras ea in epistola, quam inde XVI Kalendarum Aprilis huc exarasti, quae sic habet: Liber attamen Batthianeo ad jussa relictus. hunc ut reginae exhibeat. Fors visus desiderium sui faciet, quod ab aliquot diebus ad Te perscribere potero etc. etc Sed videtur optumus ac praestantissimus ceteroquin comes mihique semper addictissimus cum Swieteno, alias pariter aequissimo, nonnihil etiam plus modo tribuere istis hominibus, quos plurimi nunc velut idola per adulationem, quod necesse tamen illi non habent, qui prorsus ipsorum haud indigent, colunt. Etiam sine nomenclatore nosti, quos velim. — — Sed et confido fore, quod aliquotiens epistolis Te meis prioribus rogavi, ut me Tuum ac meum ante abitum doceas, quid libello, quem eo dedi, factum et utrum ac per quem consignatus reginae fuerit, simul etiam tempus, quo discessuri, et an haud prius visuri Pisonem sitis, quod itidem sperare praesul me Tuus certissime jusserat nuper, adjicere non obliviscitor. — — Dabam Pisonii Quadorum undevicesimo Maji MDCCXXXXIX.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXXVII. 1749. 11. lipnja. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću [2].

Reverendissime domine, domine abbas et canonice mihi singulariter colendissime! Salvam appulisse reverendissimam dominationem Vestram Zagrabiam, Eidem etiam atque etiam gratulor, mihi vehementer gaudeo: quid ni enim gaudeam, qui fortunam reverendissimae dominationis Vestrae meam reputo. Sed absentia reverendissimae dominationis Vestrae permagno mihi est dolori tantoque desiderium dominationis Vestrae reverendissimae fero molestius, quanto quotidiano Ejus conspectu magis recreabar. Hoc amoris est, qui si aut reverendissimae dominationis Vestrae in me remissior fuisset, aut meus in dominationem Vestram reverendissimam minor, non esset, cur procul ab oculis Ejusdem tantopere discrucruciarer. Saepe ego cum fortuna expostulo et ereptam mihi reve-

---

[1] Sravni br. LXVI.

[2] Petar Škrlec bijaše ujedno s mladjim si bratom Nikolom u bečkom hrv. kolegiju za Krčelićeva rektorstva. Tečaj daljih nauka, i njegovih i mladjega mu brata, pokazuje ova korespondencija. Nakon svršenih nauka bijaše Petar njeko vrieme u kancelariji personala, zatim postade g. 1755 tajnikom kr. ugar. dvorskoga kancelara (Annuae 302), a g. 1756 učiniše ga hrvatskim protonotarom. (Ibid. 358.) Umro je 1763.

rendissimam dominationem Vestram amarum queror; saepe detestor (quos enim impatiens amor affectus non cieat?) sortem reverendissimae dominationis Vestrae, quae dum melius cum Eadem egit, doloris mihi fuit principium. Ita porro disco, nullum esse sine incommoditate commodum. At enim dolorem meum hac una tempero consolacione, quod spero, primo quoque tempore reverendissimam dominationem Vestram apud nos videre. Laboret, obsecro, ne expectationem nostram fallat, qua una dolori meo modum pono. Interea, quaeso, certum habere dignetur reverendissima dominatio Vestra, se a me magnopere coli, aut, si mavult, amari. Semper ego reverendissimae dominationis Vestrae memor vivo, nec Ejusdem in me beneficiorum, quae infinita propemodum sunt, memoriam ulla unquam aetas oblitterabit; ante enim vivere desinam, quam omnibus studiis officiisque contestari, quod sim reverendissimae dominationis Vestrae, Dabam Viennae 11. Junii 1749, humillimus servus Petrus Skerlecz m. p.

P. S. Mensa nostra humillima obsequia sua defert reverendissimae dominationi Vestrae, ego vero eidem Bononiam meam commendo studiosissime.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXVIII. 1749. 7. srpnja. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Monsieur l' abbè, mon très cher pere! Etant m' offri par l' occasion de depart de nos collegiales l' opportunitè de Vous temoigner mes très humbles respects, je ne pouvois pas manquer de m' acquiter du mon devoir et de Vous convaincre par là qu' il n' y a personne au monde, qui pusse sentir plus vive reconnoissence pour tous Vos bienfaits. J' espere d' avoir au plustôt le bonheur de Vous assurer par bouche de cette veritè, pourvû que Vous ne me refusiez pas l' avantage de Votre presence agreable. En outre j' ai l' honneur de Vous prier très humblement, de me donner l' avis de votre arrivèe, comme aussi, si je dusse suplier au M. prothonotaire, qu' il nous pretent l'occasion d' aller en Croatie l' aôut. Cependant je Vous recommende au plus tendrement, d' effectuer, que je puisse venir à Bologne. Si Vous voulez m' en accorder Votre activitè puissante, ayez la bonte, de me le signifier pour savoir me conduire, ou que je fasse de prierres et d' intercession chez M. le prothonotaire, ou non? En attendant cette grace, je Vous assure, que je ne Vous saurois dire, se que je sents pour Vous, de quelle force que je Vous aime et Vous honore, combien Votre absence m' est insupportable et conbien Votre memoire m' est douce et avec quelle passion je suis tousjour, à Vienne le 7. de Juillet l' an. 1749, Monsieur votre très humble et très obeissent serviteur et fils Pierre de Skerlecz m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXIX. 1749. 6. kolovoza. U Beču.

Nikola Škrlec Krčeliću.[1]

L. I. C. Colende parens! Dudum Tuis respondissem, nisi sperassem fore ut una prope essemus. Hunc (sic) quoniam et temporis sat jam elapsum est, et de reditu meo nihil amplius cognovi, statui, quae Tua interesse putarem, litteris significare. — — Redux ad nos Bistriczey retulit, multa denuo prothonotarium[2] coram episcopo et ipso nobilitatis flore de nobis acerbe questum esse, tandemque lurcones etiam truncosque compelasse. Quare si quidquam Tibi in me amoris est, oro Te, causam meam nunc serio agito honoremque vindicato. Exponito, aegerrime omnium me rem hanc tulisse, quod factum saepius intelligam deque eo Tibi multo cum dolore questum esse, idque agito, ut intelligat, quantum id ad malum nomen addat momentum. Equidem et ipse hodierna posta dolorem meum per litteras ei significo, sed Tu verbis magis explicabis efficiesque, ut modestius saltem imposterum detrahat. Reliquis supersedeo, quod Te majoribus negotiis occupatum sciam. Tantum obsecro, ut amantem redames et sis, qui fuisti, dum ego maneo qui fui, Tuus filius Nicolaus Skerlecz. Datum Viennae, 6. Augusti 1749.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXX. 1749. 6. kolovoza. U Beču.

Grof Ivan Patačić Krčiliću.

Clarissimo viro Balthasari Kerchelics. S. P. D. c. Joanes Patachich.[3] Nostrae ecclesiae subjectum episcopatu Bosnensi Sua majestas consolata est, nempe Tauszium. Chiolnichio obstabat negotium, quod erat praedialium, de quo admonitus est per banum, ut cautus sit atque ut majorem possit militiae aptae rationem habere. Si de me scire cupis, sanus existo ac in patriam cum Chiolnich Idibus Augusti movebo. Vale, mei memor esto. Viennae octavo Idus Aug. MDCCXLIX. Dianesevich officia sua, quem commendatum habeas et simul comendes suis, petit. Ex me salutabis Simonem Jelachich. Pečat.

S vana: A monsieur Baldasare Kerchelich l'abbe de la s. Croix de Segne à Zagrablae.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

---

[1] V. opazku k br. LXXVII. Nikola je Škrlec bio protonotarom, zatim savjetnikom kr. hrv. namjest. vieća i vrhovnim ravnateljem škola.

[2] Adam Naišić.

[3] V. prvu bilježku k br. LI.

LXXXI. 1749. 16. kolovoza. U Zagrebu.

Franjo Klobušicki, biskup zagreb, Krčeliću.

Reverendissime domine frater! Ita est: Thausius Bosnensi ecclesiae praefectus est. Beneficia hic per illius promotionem vacatura jam destinavi aliis conferenda, ut magis naturalem imminentis reverendissimae dominationis Vestrae fortunae cursum, quem brevi spero, redderem. Domus tamen Thausiana, nisi cum aliquo alio forte mutatam vellet, Eidem manebit, pro qua vel ex eo nullus se insinuat ex dominis capitularibus, quod credant, dominationi Vestrae destinatam esse. Mihi adventus Suus erit jucundissimus, et quo celerior eo gratior. His emorior Ejusdem addictissimus frater F. Klobusiczky m. p. Zagrabiae 16. Augusti 1749.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXXII. 1749. 30. kolovoza. U Beču.

Ladislav Bistricaj, činovnik ugar. dvor. kancelarije, Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine mihi faventissime! Veneror, ut asvevi, praetiosas reverendissimae dominationis Vestrae 6. decurrentis ad me datas litteras, ad quas quod nonnihil serius respondeam, iter, quod ex mandato superiorum meorum ad partes Nittrienses mox post ascensum meum dirigere debui, causavit, proinde neglectum hunc segnitiei meae non imputet reverendissima dominatio Vestra. Collationales, super abbatia s. Crucis de valle Segniensi revereneissimae dominationi Vestrae elargitas, rite accepit Excellentissimus [1], qui etiam in gratiam reverendissimae dominationis Vestrae lubens mutaret nomen de Kács in castrum Veszprimense, dummodo id ex ratione acceptae jam superinde benignae resolutionis regiae sibi integrum foret: opportebit igitur vexas nationalium forti ferre animo et hanc apud Deum merendi occasionem ambabus manibus amplecti, quatenus affulgente magis congrua occasione mercedem de habendis patientiis suis recipere valeat reverendissima dominatio Vestra. — — Viennae 30. Augusti 1749. Ladisl. Bisztriczey m. p.

P. S. Nostri omnes bene valent et frequenti colunt reverendissimam dominationem Vestram memoria. In domo Kolleriana etiam est praetiosa Ejusdem aestimatio et praesertim domina necdum est oblita comitatis reverendissimae dominationis Vestrae. Bernathius male valet, reveretur.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

LXXXIII. 1749. 26. rujna. U Zagrebu.

Petar Škrlec Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice, domine parens mihi singulariter colendissime! Iter reverendissimae dominationi Vestrae

[1] Dvorski kancelar L. Nadažd.

feliciter cessisse dum cupio, illud simul precor, ut Vienna, unde tantisper aberat, incolumis fruatur. Utinam non nimis diu! ut videre eum, quo sane aegre careo, ante liceret, quam proficiscendi ex Croat.a tempus veniat. Movebo autem circa festum Lucae, imo vero nescio, si hic non manebo: rem enim dubiam facit anceps tutoris animus. — — Nicolaus noster Venetiis ad me scripsit. Felicem sibi ait fuisse navigationem ac iter jucundum. — — Humillimus servus et filius Petrus Skerlecz m. p. Dabam Zagrabiae die 26. Septembris 1749.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

LXXXIV. 1749. 4. listopada. U Zagrebu.

Petar Škrlec Krčeliću.

Reverendissime domine, domine abbas et canonice, domine parens mihi singulariter colendissime! Anteaquam patria decederem, aliquas ad reverendissimum dominum parentem dare volui, ideo maxime, quod de me certi jam aliquid liceat significare. Itaque certum est, Agriam proficisci, ubi duos morabor annos. Octavo decimo Octobris die movebo, sociis Zaverskyo et Juraichio, Kanotaio vero famulante. Post crastinum Zagrabia abeo, reliquos vacationum dies qua Konschinae, qua Belleczii, paucos certo, acturus. Utinam reverendissimus dominus parens redeat interea! Sed enim actum est, nam et pristina negotia Eundem morari scio, et nova accessura facile suspicor. De comitiis turbatis [1] nihil scribam, nam haec aliunde perspecta esse reverendissimae dominationi Vestrae certo scio. Hoc tamen nequeo praeterire, ea fuisse croatice celebrata. A fratre meo, jam Bononia octavo Septembris die missas, hodie primum accepi, et respondi, quae petiit linteamina et pulvillum venire sibi non posse, cum Jellachichius evasisset. — — Zagrabiae 4. Octobris 1749 humillimus servus et filius Petrus Skerlecz m. p.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXXXV. 1749. 6. listopada. U Zagrebu.

Adam Stepanić, kanonik zagreb., Krčeliću.

Reverendissime domine, domine frater mihi dilectissime! Grato animo intellexi ex Suis ad me 24. elapsi mensis datis litteris, feliciter appulisse Viennam, ibidemque omnes sibi amicos incolumes reperisse. Desiderabo, ut ex dehinc scribendis ad me intelligam, eversas intentiones inimicorum ecclesiae nostrae [2], eamque firmatam in prioribus suis juribus, quod speramus constanter, cum sua excellentia illustrissimus et reverendissimus praelatus noster gratio-

[1] Misli valjda hrv. sabbr od 1740 15. rujna.
[2] V. Rad XXXII. 16.

sissimus, videns afflictionem nostram, benigne se resolverit ad exponenda Suae sacratissimae maestati regiae gravamina ecclesiae et venerabilis capituli et his opem ferendam. Dominus frater Christophorus febribus, ex itinere suo longiore causatis, correptus fuerat, a quibus post medicinas sumptas liberatus est, manebit penes me usque ad dispositiones domini reverendissimi fratris. — — Zagrabiae 6. Otobris 1749 cognatus suus Adamus Ztepanics m. p.

Izvor. u sveučilišt knjižnici.

LXXXVI. 1749. 8. listopada. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Pater colendissime! Delectaverunt me litterae Tuae, in quibus agnovi primum amorem Tuum omni officiorum genere conjunctum, dein id quoque gratulatus sum, quod hae Tuae tam magnae occupationes pristinis studiis locum non adimant. Sed profecto invideo Tibi, mi pater, quod in tanta negotiorum mole id ocii Tibi suffurari potes, ut optimis litteris adhucdum vacare possis; ego in medio ocio ita impeditus sim, ut ne respicere quidem ad eas vacet mihi. Quid itaque ad me de historia? quid de Orbino? transfugam jam alia castra accepere. Sed hoc jocatus sum. Scito enim, mi pater, dum sana ratio in me residebit, me amorem litterarum istarum, quem Tibi soli debeo, non depositurum. Itaque, etsi transfugam me, ut dicebam, jam alia castra receperint, soleo tamen in dies cum litteris istis redire in gratiam, quo liberum mihi eorum comercium sit. Quare ita velim, existimes, nihil Te mihi gratius facturum, quam si, ut significas, quae in Orbino Byzantinisque repereris, ad me dabis. Quod comotum litteris meis scribis tutorem, nihil novi mihique inexpectati significas. Quid enim mirum hominem, cujus affectus ex filo pendeant, in rabiem agi. Quod autem placandum eum existimas, svades id quidem pro Tua eximia prudentia et singulari in me amore sapientissime amantissimeque, sed quod ego nondum faciendum existimem. Dices, cur istud? Ejus exspecto litteras, ut, quid eum in furorem verterit, sciam. Ita enim puto fore, ut cum, quid pungat, cognovero, quid tollendum leniendumque sit, facilius intelligam. De Malenichio sic habeto: eum decima septima hujus, aut fortasse tardius (solet enim discessum suum differre) discessurum. Fama accepi, cui tamen vix adstipulor, eum summam in regno nostro infamiam (sic) ex Te subiisse, quod, quae ille secreto amiceque petierat, ut liberam apud episcopum mensam sibi procurares, Tu palam et in vulgus edidisti. Quam rem etsi ignorat adhuc, aegre tamen eum, si intellexerit (intelliget autem ut primum in Croatiam appullerit), laturum puto. Hoc Tibi confidenter significo, ut, si excusatione ad eum opus fore putares, id quam primum praestare posses. Sed me paene praeterii. Salvus incolumisque isthuc perveni usus que sum diis faventibus eadem valetudine, dum haec scribebam. Magistro utor Montefanio, a quo

primam hodie lectionem accepi; scito celebriorem eum esse, quam Machiavellus sit. Sed homo optimus tanto praeterea studio collegio conjunctus est, ut gratiam accepisse visus sit, quod me discipulum haberet. Quatuor itaque in hebdomada mihi dat lectiones, binos in menses pro mercede accipiens aureos. Sed ut ego illum frequentarem, impetrare non potui, quod rector in contrarium totus esset. Jellachichio, cum hac profectus fuerit, quas dedisti, integre consignabo. Tu meos superius Skergatichium, Stajmerum, Gallum et, quem fere oblitus sum, Niczkium salutabis, et Skergatichium quidem in emendo Lucio, etsi et sua causa Te facturum non diffido, tamen et amore mei adjuvabis. Quae de operis me scire velle putaveris, ad me dabis parcesque pro paterno et amore et benignitate, quod tam confidenter scripserim tamque turpiter, nam et Tuae ultimae et omnibus amoris plenissimae fuerunt et tempus non suppetebat. Vive, vale, ama, ignosce. Tuus indignus filius Nicolaus Skerlecz m. p. Datum Bononiae die 8. Octobris 1749.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LXXXVII. 1749. 18. listopada. U Rimu.

Bernardo Giordani Krčeliću.

Illustrissimo signore, signore padrone colendissimo! Ricevei la passata settimana il preggiatissimo foglio di Vostra signoria illustrissima de 27. scorso, e dall essere stato ammesso a questo collegio di s. Apolinare il di Lei raccommandato, godo averli fatto vedere coll' effetti, quanto veneri i suoi riveriti comandi, che saranno sempre per me leggi invidabili. Del resto Vostra signoria illustrissima non deve ringraziarmi di niente, mentre per la nazione ungarese e croata io sono sempre pronto a dare la metà del mio sangue, come potrà esperimentare in qualunque occasione. — — Roma 18. Ottobre 1749. — — Pad. Bernardo Giordani m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

LXXXVIII. 1749. 29. listopada. U Jegru.

Jegarski biskup grof Franjo Barkóczy Krčeliću.

L. J. C. Reverendissime domine canonice! Et excellentissimi domini praesulis, et venerabilis capituli Zagrabiensis eum respectum habeo, ut servitia, quae dominatio Vestra utrique utiliter impendit, interrupta nolim. Eandem proinde a longo Agriensi itinere absolvo, atque ut in abbatem SS. Petri et Pauli apostolorum de Kaacs per quemcunque antistitem benedici possit, perlubenter indulgeo, una syncere optans, ut nobilis iste obtentus titulus dominationi Vestrae gradus sit ad alios ampliores in ecclesia Dei subinde adeundos. Caetera firmam valetudinem et bona cuncta dominationi Vestrae precor ac persevero ejusdem dominationis Vestrae, Agriae 29. Octo-

bris 1749, servus et frater obligatissimus Franciscus comes Barkóczy m. p., episcopus Agriensis.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

LXXXIX. 1749. 4. prosinca. U Zagrebu.

Ivan Bužan Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine mihi colendissime! Hoc quoque ultimo cursore reveritus aestimatissimas reverendissimae dominationis Vestrae litteras gratanter intellexi, publica inclyti regni negotia non sine singulari dominationis Vestrae reverendissimaę concursu et industria, meliores accepisse aspectus. Res commissionis nostrae tarde procedunt, quae vel inde maxime morantur, quod in dies novis et novis oneremur lamentis, nec sufficienter unum discutitur, jam aliud adest gravamen. Domini status militaris officiales in suis replicis nimium accuto utuntur calamo, quibus si paribus reciprocatur terminis, se male contentos sentiunt. Revera omnibus suis testantur actionibus, innatum sibi habere odium adversus statum politicum, et nisi Sua maestas radicitus excusserit causam, unde tantae prodeunt scintillae, plebs in desperationem acta comittet aliqua, quae tardius et difficilius consopiri poterunt. Utinam graves ab utrinque non prodirent caedes. Nullus dubito, suam excellentiam episcopalem jam accepisse novos confiniariorum excessus, his diebus in commissione noviter exhibitos, circa Dombrenses suos subditos, quorum intuitu disposuit commissio, ut medio suae excellentiae banalis in aula praesententur. Gratis est, aulam disposuisse, ut saltem illa examinentur, quae sub modernae regiae maestatis regimine accidissent: hi enim excessus habent radices antiquas procul protensas, atque adeo nisi circa exstirpandam radicem media adhibeantur, semper producent novos surculos. Qua de causa nos assumimus tam vetustiora, quam recentiora gravamina. Distingvat illa Sua maestas pro suo altissimo beneplacito. Unde bonum esset, si proxima posta isthuc submitterentur nominati inter generalatum et Borkovicsium contractus, cum plane modo laboretur in responso ad replicam status militaris, gravaminibus suae excellentiae episcopalis satis ardue et punctorie oppositam, venientque in tempore, dumodo statim expediantur horsum. His me pretiosis reverendissimae dominationis Vestrae affectibus obsequenter commendo et maneo reverendissimae dominationis Vestrae, Zagrabiae 4. Decembris 1749, obsequentissimus servus Joannes Busan m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XC. 1749. 28. prosinca. U Jegru.

Petar Škrlec Krčeliću.

— — Etsi vereor, ne non grata sit reverendissimo domino parenti, quem scio et multis et gravibus occupationibus distineri,

nimia mea litterarum frequentia, tamen amori id in me suo daturum confido, ut hoc me desiderio frustrari non patiatur, aut potius, ut hoc in necessitate subsidio suo carere me non velit. — — Agriae die 28. Decembris 1749 humillimus servus et filius Petrus Skerlecz m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XCI. 1750. 4. siečnja. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Odgovara na dva Krčelićeva pisma. — — De aliis autem, quae significasti, gratiam Tibi habeo, quod in hac eremo clausum desideratissimarum rerum notitia imbueris; sic enim, qui diu nisi murum nihil intuitus sum, paululum prospexi, quidve in mundo ageretur, cognovi. Quare oro Te vehementer, ut et in posterum quam plurima scitu digna perscribas et solitudinem hanc meam litteris Tuis consoleris. Piše, kako vruće želi po Italiji putovati. — — Quod autem regulas faciundae hujus peregrinationis Te mihi scripturum promittis, quid ni rem facis utilissimam mihique jucundissimam: sic enim fiet, ut quoniam a Te praesente (quod liceret utinam) discere non possum, ab absente proficiam, et quae ex ore negatur ex scriptis doctrinam capiam. De studio juris sapientissimo amantissimoque consilio Tuo lubens accedo. — — Je me ravis, que Vouz avez le bonheure d'entendre une si belle opera, come est celle, que Vous m'avez signifiez; pour moi puisque je ne la puis pas entendre, je la lis presque toujours, et en lisant je m'imagine les grandes aries de M. Cafarello et la belle actionne de la M. Thesi. En un mot je sens tant de yoye en lisans les grandes idees de M. Metastasio, que je sentois autre fois en les voyant agir. Hactenus vale, mi pater, vive, ama. Tuus indignus filius Nicolaus Skerlecz. Datum Bononiae 4. Januarii 1750.

P. S. Illud etiam obsecrare pene praeterii, ut ea, quae de regno Croatiae Te scribere significasti, ita conserves, ne mihi rerum harum perquam cupido denegentur.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XCII. 1750. 21. siečnja. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Svavissime pater! Paternum Tuum affectum, cum praesens ex multis rebus cognovi, tum vero praecipue absens ex consiliorum fidelitate perspicio. Ita consulis, ita hortaris, ut nec amantius quidquam, nec fidelius svaderi possit. Sed profecto, mi pater, quomodo postremo Tuo consilio paream, non satis video. Ex instituto quidem in geometria proficere possum, verum id nisi remote ad militarem, quam postulas, artem conducere haud puto. In hac autem nisi assumpto disciplinae magistro me progredi non posse,

satis perspicio. Itaque Tuum judicium expecto, utrum istud faciendum, an alio quopiam modo rem aggrediendam putes. Sed et aliud est, in quo, si unquam alias prudenti fidelique Tuo consilio inprimis indigeo. Res autem ita se habet. Ego, mi pater, pleno rectoris consensu et summo nonnullorum studio, qui in imunitate collegii universitatis salutem contra cardinalis legati oppressiones repositam existimabant, non ita pridem juristarum consiliarius sum renunciatus, quod ego munus nec appetii profecto unquam, nec eminus quidem antea introspexi. Postea vero, cum poscente munere exire saepius me oporteret; mota mihi de socio controversia est, quod ille, quisquis demum sit, et a studiis abstraheretur, et molestia non exigua afficeretur binis nonnunquam horis foribus consilii ociose adstando. Itaque cum et socium praestare non posse rector diceret, et absque eo hac veste iudutum permittere nisi anuente capitulo posse negaret, in id descendit, ut vulgata hic presbyterorum veste, cum exire opus foret, uterer. Sed id ipsum lectori antea significare volebat, ut, si contrarium non foret ejus consilium, tum primum indulgeret. Ego vero, qui rem, pessimos sermones causaturam, hoc modo in vulgus prodi videbam, ut id suspenderet impetravi, quo Tuam de hoc mentem eognoscerem. Haec igitur rei difficultas est, cui prudenti Tuo consilio succuri peto, utque id tanto melius praestares, quae in utramque partem in mentem venerint, breviter declarabo. Ego, mi pater, in idem consilium totus inclinavi: primum, quod nullum aliud administrandi muneris remedium relictum est, dein etiam, quod haec una occasio sit videndae urbis, quam hactenus tam parum vidi, ut prodire fere nesciam. Rursus lectori significari periculosum rebar propter eam, quam attuli rationem. Itaque in id conversus sum, ut Te rogarem, quo aut rectorem ad concedendas vestes absque lectoris consensu animares, reduxque in patriam prothonotarium, ne id aegre ferat, disponeres, aut in Croatiam regressus, ne id in malum finem erumpat, prudenti solertia praestares, utque lector haud dificulter consentiat, perficeres. Utrum igitur horum, aut si aliud oportunius Tibi visum sit, velis proximis declarabis. Illud enim prorsus amplectar, paterno consilio penitus assentiens; quis filius sim, demonstrabo. Vale meque, ut facis, ama. Datum Bononiae 21. Januarii 1750, Tuus indignus filius Nicolaus Skerlecz.

Izvor. u sveučilišt knjižnici.

XCIII. 1750. 27. studena. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Svavissime pater! Deprecor tot litterarum molestias, quas, nisi tabelariorum negligentiae diffisus, nunquam profecto Tibi exhibuissem; sed eorum jam experta incertitudo est, quae me de singulis mearum metuere aliasque aliis accumulare cogit, quod nunc quoque in causa exstitit, quod et his incomodo Tibi esse non dubitaverim: quippe, si priores accepisti, nihil est, quod has requi-

ras, est enim eadem utriusque postulatio. Sed ego de singulis dubitare doctus, cum jam tempus quoque restringi conspicerem, quo meae securitati prospicerem, bonitatis Tuae periculum facere non dubitavi, idemque prorsus, quod et prioribus petii, his rursus postulare. Agam, mi pater, ut soleo, sincerissime mentemque meam ac vota plane explicabo. Cupio primum ad ascensionis festum Venetiis esse, quod Te eo facilius a prothonotario[1] impetraturum puto, quod alumni quoque, qui hoc anno descenderint, eodem ibidem tempore sint futuri, quibuscum postea residuum itineris conficere possim. Istud, mi pater, haud parum desidero, atque ideo, ut id efficias, enixe peto. Tako i dalje piše o toj istoj stvari, kazujući, kako živo želi vidjeti poglavite talijanske gradove. — — De negotio collegii possum Tibi significare, id in bono satis statu fuisse; quod ut intelligas, rem sic accipe. Natio alemanica privilegiorum suorum confirmationem per Albanium apud imperatorem agebat, quam et obtinuit sub onere mille florenos cancellariae imperiali solvendi; quod cum grave ipsis appareret, ad nos recurerunt, ut expensarum fieremus participes. Excepit rector, se id facere non posse, quod non de suo jure ageretur. Recurit itaque natio ad Albanium petiitque, ut efficeret, quo nos quoque in eadem confirmatione omnium privilegiorum illorum participes redderemur. Fecit Albanius obtinuitque paucos post dies cancellariae consensum, at ea ratione, ut nos quoque alios mille eidem cancellariae tribueremus.[1] Rector pene se resolverat, sperans, tam et parentis, quam et capituli gratia pretium hoc quoquo modo confici posse, at natio se incapacem id solvendi Albanio confessa est. Ita res evanuit. Cardinalis haud parum, credo, est irritatus. Haec pro novis. Vale, mi pater, vive meque ama et bea, qui sum, Datum Bononiae 27. Novembris 1750, Tuus indignus sed affectuosissimus filius Nicolaus Skerlecz m. p., theologus.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

XCIV. 1750. 2. prosinca. U Jegru.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kerchelich, patri suo aestimatissimo, Petrus Skerlecz S. P. D. — — Dabis etiam, quaeso, ad me, quis apud Vos de comitiis regni hujus sermo spargatur; hic enim res in ore atque sermone omnium coepit esse; sed Tu ad me certiora. Quod si non vanus circumfertur rumor, provide, nisi fallor, aula rem agit: nam cum et mytra Strigoniensis vacet et praesides provinciarum (quos supremos comites vulgus appellat) complures desiderentur, fiet fortasse, ut spe augendae dignitatis seducti cives consilia capiant contraria reipublicae. Dii meliora! Sed ego magnopere metuo. Hoc abierit. — — Agriae die 2. Decembris an. 1750.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

---

[1] Adam Naišić.

XCV. 1750. 6. prosinca. U Slanju.

Grof Ivan Patačić Krčeliću.

Reverendissime domine! Triplex hujus epistolae argumentum est: unum, nominis Tui, festa nativitatis Domini, item novus annus, quae omnia feliciter Te attingere, transigere secundis votis, sincero animo voveo et opto. Alterum est, quo peto a Te mihi transmitti Pauli Ritter Serbiam illustratam: nosti enim Viennae a me partem descriptam esse; vellem et eam, quae necdum est. Ultimum tandem, cuperem a Te informari, num banos conferre potuisse triginta sessiones ad instar palatinorum Hungariae, qui 60 conferunt, possit aliquo documento probari. Manuscriptum id, in quo ego legi, citat duas donationes banorum, quas prae manibus habere se scripsit author; quaesivi ea apud familiam: impegi in homines rudes, verum collegi, ea esse in archivio familiae Draskovichianae, unde et manuscriptum per incuriam ad me pervenit. Dificilis apud hos accessus in archivium; fors Tibi magis id constabit. Jam ama me, quod facis, qui totus Tuus sum. Szlanyae 6. Decembris 1750. C. Joannes Patachich m. p.

Drugom rukom: Ja jesam štimala, da sam odgovora zaslužila. Adio.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

XCVI. 1749—1751. U Jegru.[1]

Petar Škrlec Krčeliću.

— — Hortabatur me pro suo in me amore reverendissimus dominus parens, ut agrestes hujus civitatis mores ne induerem. Ego vero in eo plurimum studii operaeque pono, tamen ipse mihi diffido quodammodo: quis enim est tam lynceus, qui in his tenebris non offendat? Sed libris nostris, quoad potero, pestem hanc propulsabo; a quibus ante delectationem modo petebam, nunc vero etiam salutem expecto. Collegii nostri[2] sortem doleo, tum quod ipse condam ejus eram incola, tum quod miseret me amicorum, qui his calamitatibus obruuntur. Exilium autem litterarum a domo, quae bonarum ante artium domicilium audiebat, non miror, quod ipse principio hujus vicissitudinis interfui. Quid enim Musis cum Bacho, quid Ciceroni cum otiosis, quid philosophis cum sapientiae osoribus? Dolorem, quem ex spectaculorom defectu incredibilem hausi, litterae reverendissimae dominationis Vestrae adauxerunt. Dii boni, quod adesse me tantae magnificentiae non licet! Sed tragoediam ipse mihi ludo quotidie, sum enim Didone abandonata. Italicas a reverendissima dominatione Vestra lubens accipiam, hujus enim linguae vetere teneor desiderio. Si proficere quid dabitur, gra-

---

[1] Mislim, da je to pisano u Jegru, dok je Petar ondje učio.

[2] Misli na hrv. kolegij u Beču.

tulabor, sin minus, meo satisfaciam permagno appetitui discendo, quod opto. Sed superi! quam non vacat peregrina sectari studia, quando domesticis adeo obruor, faciam tamen, quantum licebit. — — Petrus Skerlecz m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XCVII. 1751. 1. siečnja. U Zagrebu.

Krčelić Petru Škrlcu.

Epistolae ad diversos in genere erudito.

Petro Skerlecz, filio meo. Zagrabiae die 1. Januarii 1751. Litteras Tuas cum adjuncto epitaphio legi: illae memoriam mei Tuamque in me observantiam, alterum diligentiam Tuam testabatur, quam Te non remittere laetor, et in virtutis doctrinaeque progressu firmum cupio, quoniam ita peroptime adsequeris illa, ad quae indoles ingeniumque Tuum Te natum indicant, meque rei hujus persaepe monitorem, quandoque et doctorem habuisti et possides. Nec est, ut epistola Tua detinear. Tu nosti ipse, quae ego, voluntate pater, dignissimo filio, laborum vigiliarumque mearum haeredi, precari debeam et quo in Te Tuosque sim animo. Proinde responsum Tibi formabis ipse ac summum quidem, mihi non vacat verbis occupari. Hinc ad epitaphium transeamus. Kritizuje obširno taj epitafij i pojedine mu rieči i izreke; nu što veli, nije po mojem mnienju mnogo vriedno.

Dvostruk koncept u knjiž. jugoslav. akademije.

XCVIII. 1751. 12. siečnja. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Svavissime pater! Exanimavit me littera prothonotarii: nempe fatale id mihi, ut aut nullas ab eo, aut nonnisi acerbissimas semper accipiam. Vide, quid me prostrarit: numerum mittendi aeris a me postulavit, quo quid consilio meo adversum magis accidere unquam potuit? Si enim has meas expectarit, quando ego suas accipiam, atqui post pascha me prorsus proficisci oportet, si cum alumnis velim descendere. Itaque, ni antequam istae meae vobis redantur, res sit confecta, ego longius Roma proficisci, vel si ipse concedat, haud quaquam possim, at mihi gratissimum vel istud fuerit. Moli Krčelića, da posreduje kod Naišića. — — Bononiae 12. Januarii 1751, indignus filius Nicolaus Skerlecz.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

XCIX. 1751. 2. ožujka. U Bologni.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Svavissime pater! Magnam mihi postremis Tuis doloris partem detersisti, quippe repulsam antea jam intellexeram, ex Tuis autem

consolationem tantum accepi. Fiat, ut sors acerba et sinistrum semper mihi fatum fieri jubet. Nihil jam ego commoveor, jam adversitates me induravere. Scio, necdum meam hic infelicitatem consistere, id quoque ad miseriarum complementum desideratur, nec deerit, ut diaeta [1] quoque mihi eripiatur. Vide, num vana afferam. — — Datum Bononiae 2. Martii 1751, indignus filius Nicolaus Skerlecz.

P. S. Rogo Te, mi pater, ut si quidpiam ad me dederis litterarum, id mihi significare non intermittas, quanto tempore diaetam existimes duraturam.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

C. 1751. 1. svibnja. U Požunu.

Grof Ivan Patačić Krčeliću.

Reverendissimo Balt. Kerche[lich] C. J. P. [2] S. P. D. Veniens Posonium ultimo Aprilis credebam, Te reperturum, at male cum dolore. In nostro adventu Vienna redivere ablegati, qui invitarunt reginam ad comitia, quae 4. Maji ventura est. Interim nihil actum nihilque agetur, ut fertur, donec palatinus non creetur. Tempore ablegationis status baroni Adamo [3] disputarunt sessionem ad magnatum tabulam: unde apud status actu sedet. Verum haec secundae rationes epistolae mittendae; prima ac ultima erat, notificare mortem Lubi, praelati ad tabulam regiam, et Te hortandi, ut pro eodem beneficio Tu sis solicitus. Quae imposterum occurrent, ea Te latere non sinam. Vale. Posonii 1. Maji 1751.

P. S. Petrus Skerlecz ad latus comitis bani erit.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CI. 1751. 7. srpnja. U Požunu.

Franjo Bandi Krčeliću.

— — Tametsi fortitudinem reverendissimae dominationis Vestrae supra eorum vanitatem esse credam, qui sine judicio multa fingunt, plura temerarie loquuntur: vehementer tamen indolui, imo ictum me sensi in animo, quod nondum cessaverit pernitiosus ille aliorum nomina carpendi livor, quem vir detestatur et bonus animus abhorret. Et ideo ad sensum Suae excellentiae [4] aperui, eas esse circumstantias, ut rationem reverendissimae dominationis haberi necessum sit quamprimum aliqua affulserit occasio, sicut etiam id ipsum cordi sibi esse pluribus testari dignabatur Sua excellentia. Si mecum (?) voluissent dii, qui auxilio esse potuissent (?), non alter

---

[1] Misli na sabor, koji se je imao sastati u Požunu mjeseca svibnja 1751

[2] Poznajem po pismu i po pečatu, da je to: Comes Joannes Patachich.

[3] Adam Patačić (Annuae 114), barun, kanonik zagrebački.

[4] Misli li kancelara Nadažda ?

Klimoni [1] successor futurus. Piše o saboru požun. Parum aberat, quin non ruinaretur jus telonii in Pokupszko et Sassin: utrumque conservatum debemus ut plurimum d. protonotario Najsich. — — Posonii 7. Julii 1751. Franciscus Bándi m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CII. 1751. 10. srpnja. U Kostajnici.

Bar. Adam Patačić, kanonik zagrebački, Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine frater mihi colendissime! Dispositiones per reverendissimum dominum fratrem provide factas quemadmodum Sua excellentia locumtenentialis [2] approbat, ita id unicum (si nondum mandatum fuisset) adjungi vellet, ut naves omnes cumprimis noctu sub vigiliam contrahantur. De abitu nostro: quando, et qua ituri sumus, hodie nil adhuc significare possum; cras, ut spero, significare [et] reverendissimum dominum fratrem certiorem reddere potero. Qui jugi cum veneratione permaneo, reverendissimi domini fratris servus obsequentissimus, Kosztanicae die 10. Julii 1751, B. Ad. Patachich m. p.

P. S. Literae domini fratris primum hodie circa 8am sunt allatae, hinc media 11a expeditur responsum.

S vana: Reverendissimo Domino Adamo Kerchelich Hrastoviczae. Scripta, quae Petrinya semet accepisse scribit, placeat adhuc hac nocte huc mittere.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

CIII. 1751. 20. srpnja. U Požunu.

Petar Škrlec Krčeliću.

Padre mio stimatissimo! Dalla Tua lettera son stato molto consolato tanto, essendo ella la Tua, quanto, intendendo le novelle dei nostr tumultuanti. Mi pare, che quella gente ha in qualche maniera raggione di lamentarsi, perchè l' impossibiltà di pagare e gli eccessi degli uffiziali sono caggioni bastanti di cercar remedio. Gli eccessi degli uffiziali mi son noti, perchè ho avuto l' honore di trasporgli per il commando del c. bano dal croato nel tedesco. L' impossibiltà poi nel pagare la mondora e evidente. Ma però io temo, che la corte non mandasse la milizia tedesca o ungharese ad opprimergli. Questo sarebbe l' ultima ruina del nostro paëse. Ma Dio guarda! Qui le cose corono al arbitrio dei magnati. Setto cento milla gia son consecrati alla regina con certi condizioni ed imputazioni, s' aspetta solamente il rescritto. Gravamina, exceptis juridicis, sono gia mandati alla regina. Juridica ancor in pochi giorni vogliono rappresentar. La corte pensa andar a Pest il 3. o 4. di Augosto,

[1] Bio je savjetnikom kr. ugar. dvor. kancelarije, te je sada imao postati, kao što je i postao, pečujskim biskupom. V. Rad XXXII. 18.

[2] Grof Ljudevit Erdődi. Glede stvari, o kojoj se piše, v. Rad XXXII. 18.

in qual mese, sperano tutti, che la dieta si finirà, quantunque il fine della dieta aver voleva la corte in questo mese. Grasalkovich fa grandi spese, novam enim Pestino usque ad Gödelö, locum Pestino quatuor milliaribus dissitum, viam facit, lampadibus ex utraque parte in ordinem dispositis, quarum pretium ad multa millia surgere non vana fama fert: et hoc propter adventum aulae. Il conte bano andarà ancor al campamento, perchè il suo regimento si trova ancor là. Doppo poi andarà a Siklos, d' onde puo l' esser che divertira in Croazia Ma però io non so niente. Il nostro vescovo e malatho. Molti causano la perduta speranza di divenir primate, perchè si parla, che Csáki sarà, Altham poi che si fara Coloczense arcivescovo, a cui si aggiungera il vescovato delle Cinque Chiese, per poter vivere da cardinale, a quale dignità dicono che l' aspetta. Questo mi racontò il Thauszy [1]. Ma chi sa? Le mie sorelie nel Kopchevecz hanno perpetuas tricas et vexas. Raffay minaccia, che suscitabit processum violentialem, et alium ad rectificationem divisionis in Kopchevecz. — — A Presburgo [2] 20. di Giuglio 1751, ubidientissimo ed umillimo servitor e figlio Tuo Piero Skerlecz m. p.

P. S. — — Colla signora Krisanich son stato qui a Presburgo. Vorrei sapere, se gia è ritornata in Croazia, perchè Vienna gli è prohibita sub poena capitis. Furba e, dovea esser bella, perchè ' e ancor.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CIV. 1751. 29. srpnja. U Požunu.

Biskup Franjo Klobušicki Krčeliću.

U postscriptu dodaje svojom rukom ovo: Dominus Bosnensis s mihi successor datus est, qui se reverendissimae dominationi Vestra [3] propitium futurum pollicetur. Ego spero, antequam gesto hactenumuneri renunciem, reverendissimam dominationem Vestram me vie surum, ut fidei suae praemium aliquod, si possim, exhibeam. Posonii 29. Julii 1751., verus in Christo frater et servus Fr. B. Klobusiczky m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CV. 1751. 16. kolovoza. U Požunu.

Franjo Klobušicki, arcibiskup kaločki, Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice! Dei voluntatem et Augustae clementiam cum solatio amplexus sum, cum ideo, quod amplissimus ad bene merendum campus mihi sit propositus, tum

[1] Sada još biskup bosanski, a malo poslie zagrebački.
[2] Gdje je bio uz hrv. bana, v. br. C.
[3] Franjo Thauzy.

vero quod vicissitudinem rerum humanarum in me ipso exsperiar, ut amplius ad animum redire possim, et super hoc vel maxime laetor ac reverendissimae dominationi Vestrae pro humana gratulatione multum debeo. Quoad Se, quidquid in manibus meis erit, non est, quod in me dubitare possit. Rem serio commendavi excellentissimo comiti cancellario et adhuc commendaturus sum. Nunc enim aliud boni praestare nequeo, cum in ecclesia Zagrabiensi, donec Chiolnichius [1] bullas non obtinuerit, nullum sit legitime vacans beneficium; ego autem confirmationem prius ac ille accipiam, et per hoc cessabit mea jurisdictio. Quoad vero temporale possessorium jam installatus in camera est Zagrabiensis, quominus fratri Suo adesse possim. Haec ad Ejusdem et perennnem erga Eandem benevolentis animi observantiam reddens, sum reverendissimae dominationis Vestrae addictissimus semper frater in Christo et servus F. B. Klobusiczky m. p. Posonii 16. Augusti 1751. R. D. Kercselics.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CVI. 1751. 17. kolovoza. U Požunu.

Petar Škrlec Krčeliću

Dulcissimo patri Balthasari Kerchelich Petrus Skerlecz S. P. D
Veli, da radi za Krčelića u dogovoru s Bandijem. — — Novi hic nihil boni. Post acceptas a Sua maestate resolutiones, nihil propemodum consolationis continentes, exasperati statuum animi nescio quid triste promittunt futura prospicienti. Sed Dii meliora! Laboratur diligenter in replica, nam preces suas repetere constituerunt. Quanta, Dii boni, lamenta! quae quaerelae, publicae non minus ac privatae! Sane justus dolor durius etiam quam auribus delicatis hujus saecnli placeret, loqui fecit nonnullos. Quid? quod periculum subest, nisi favorabilior a rege detur resolutio, revocandi promissi, adeo sunt omnes exacerbati. Hesterno die opus deputationis proportionalis pro ratificatione submittendum proposuit palatinus, sed repugnante nobilitate, quae non ante vult illud submittere, quam resolutiones iteratae emanent: ita nempe viam sibi sternunt ad retractandam promissionem, si nova consolatio eos nulla maneat: cujusmodi verba publico etiam in consessu sunt audita. Finis diaetae serior veniet, quam putabamus. Ipse conjice, mi pater, quanto tempore replica et resolutio et inarticulatio egeant. Hodie tamen ego res meas omnes praeter paucissimas, quibus carere quotidie non possum, occasione ea, qua prothonotarius et Magdalenich suas miserunt, expedivi. — — Rogo autem Te, mi pater, de Valachis me certiorem facias. Frater meus jam est in Croatia, forte etiam Te jam convenit. Vale. Pisonii die 17. Augusti 1751.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

---

[1] koji je bio imenovan bosanskim biskupom.

CVII. 1751. 23. kolovoza. U Požunu.

Franjo Klobušicki, arcibiskup kaločki, Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice! Pro suis in me studiis, quae cum mea satisfactione constanter impendit, multum reverendissimae dominationi Vestrae debeo, nec horum immemor futurus, atque aliter de sua in me fidelitate persvasus sum, quam ut putem malam subversationem ex parte sua intercessisse, et certe occasio mihi tantum praebeatur, qua suis commodis prodesse possim, ego in me diligentiam desiderari non patiar. Quoad alterum membrum, hoc adhuc consilii superest, ut dominus Bosnensis [1] ad resignationem officii lectoris sub manu et secretissime disponatur, antequam confirmatio romana advenerit, non est quod dubitet seu dominus vicarius Kukulyevich, sive reverendissima dominatio Vestra, prout etiam ad casum vacantis illius residentiae eandem securam reddo. — — Posonii 23. mensis Augusti 1751. — — Fr. B. Klobusiczky m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CVIII. 1751. mjeseca rujna.

Barun Antun Klobušicki Krčeliću.

— — Quo animi sensu tulerim quod in his occasionibus nihil evenire potuerit pro reverendissimae dominationis Vestrae commodis, id me etiam tacente pro arcta illa, quae mihi cum reverendissima dominatione Vestra est necessitudine, facile dispicere poterit. Sed nondum omnium sol occidit dierum! Saepe ego his diebus cum fratre meo [2] de reverendissima dominatione Vestra egi, quem sibi certe amicissimum esse sciat, professusque est palam, multis istud audientibus, quod si per ipsum stare poterit, se omnibus viribus effecturum certe, ut primum, quem vacare contigerit, episcopatum reverendissimae dominationi Vestrae procurare valeat. Dignetur proinde modica reverendissima dominatio Vestra esse patientia; vigilabo ego certe omni occasione, ut quid boni reverendissimae dominationi Vestrae evenire possit. — — Reverendissimae dominationis Vestrae . . . . . . Septembris 1751, servus obsequentissimus . . . . [3]

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CIX. 1751. 2. prosinca. U Slanju.

Grof Ivan Patačić Krčeliću.

Reverendissime domine canonice et abbas! Sisciam episcopali sede ornatam fuisse, comuniter tradunt. Non desunt, qui eam dein

[1] J. A. Čolnić.

[2] Arcibiskupom Franjom Klobušićkim.

[3] To je podrezano; nu da je tu bio podpisan bar. Antun Klobušicki, kaže mi pismo, poznato iz drugih listova; a i sadržaj je ovoga pisma sasvim prema tomu.

Zagrabiam translatam contendant. Inde ortum, progressum et occasum episcopatus hujus, nec non num sit translatus vel non, perscribi ac sincere de omnibus erudiri peto a Te, quem scio et in his versatum et in erudiendo liberalem esse. Cuperem etiam scire vitam canonici Altabanak. Hoc ideo perscribo, quod sperem a Te rescire me posse. Topographiam Hungariae, superiori anno excusam, contuli cum Bombardiana, quae nil plus habet, quam progressus et laudes Jesuitarum. Bonus homo praetermisit coronas annexas, quas, si ita supeteret ingenium ut animus, eas cum scholiis ederem, non tamen sine authoris modernae topographiae rubore. Si enim placuit suscipere opus, eidem manum ultimam imponere oportebat, et non mancam rem edere, ac in altero id arguere, in quo solus peccat. Haec omnia ab eo animo scripta velim accipias, qui semper desiderat, a Te magis poliri et erudiri. Me autem Tui aestimatorem ama. Szlanyae 2. Decembris 1751. C. Joannes Patachich m. p.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CX. 1751. 16. prosinca. U Beču.

Barun Adam Patačić, naslovni biskup i savjetnik dvor. kancelarije [1], Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et archidiacone [2], domine frater mihi colendissime! Dabit veniam, quod suis quaternis ad me datis hactenus non responderim; vere enim multis fui occupatus, et etiamnum occupor. Accedit, quod agere maluerim, quam scribere. Hodierno itaque cursore mandatum regium ad venerabile capitulum est expeditum, serio praecipiens, ut circa institutionem beneficiorum observato in casibus huic similibus ecclesiae Zagrabiensis usui et consvetudini pro hac vice semet accomodare modis omnibus debeant et teneantur. Casus itaque credo satis esse notos, qui sub Eszterhazio, respective et Branyughio, contigerunt; addo jam non qua consiliarius regius, sed qua canonicus Zagrabiensis, ut similes haud moveant quaestiones, quia cuivis prudenti facile erit penetrare, quid termini illi *pro hac vice,* mandato impositi, significent. Valde mihi grave, fateor, accideret, si me a consiliis principi axistente ecclesia nostra praejudicium quodpiam experiri deberet: hinc enixe quaeso, velit venerabile capitulum sibi syncere et fideliter consulentem audire confratrem. Plura scribere nec vaccat, nec mihi licet. Resolutio regia super assessoratu tabulae judiciariae nondum exivit; quamprimum prodierit, significare non intermittam. — — Viennae die 16. Decembris 1751. A. Patachich m. p.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

---

[1] V. Rad XXXII. 18.

[2] Glede toga naslova v. Rad XXXII. 19 i sl.

CXI. 1751. 18. prosinca. U Ljubljani.

Antun Terzi Krčeliću.

— — Illustrissimus comes a Gallemberg, jam annus labitur, me rogaverat, ut satagerem aliquid de familia Kersсka de Zaiezda rescire, ad arborem familiae suae rite efformandum. — — U tom se Terzi sad obraća na K., quem dignissimum surculum reverendissimi domini Georgii Marcellovich, mihi multis amicitiae titulis conjunctissimi, noveram. Multa ille mecum contulit adhuc vivens, quae typis vulgare meditabatur, sed morte praeventus litterariae suppellectilis et cogitationum suarum cum haeredem dominationem Vestram instituerit, me una admonuit, ut, si antiquarum rerum cupidus rescire aliquid desiderarem, ad fontem (reverendissimam dominationem Vestram intelligo) recurrerem. — — Labaci 18. Decembris 1751. — — Antonius Terzi Soc. Jesu m. p.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXII. 1752. 5. siečnja. U Beču.

Barun Adam Patačić, savjetnik i naslovni biskup, Krčeliću.

— — Gratulor itaque jam syncere de adepto assessoratu tabulae. Diu res differebatur, quia oportuit machinationibus ad evertendum fortem adversarium; heri tamen res primum prodivit. Scripsissem illico, nisi scivissem, Te primum a sua excellentia comite cancellario, cui totum debes, id percipere oportere. Sit hoc praeliminare majorum, quae Tuae debentur virtuti. Placuit suae excellentiae comiti cancellario suas, quas domino episcopo scribit promotionis hujus nuncias, mihi communicare, ex quibus intelligere licuit, Te ab eodem domino episcopo [1] vehementer commendari, addendo rationem: quia qualitates Tuae eidem sunt notae. Sed haec sub rosa, tantum ut scias, quid eatenus scriptum sit. Non credas, rogo Te, Tuos dormire amicos. Virtus premi, non opprimi potest. Quod priori litera domino archiepiscopo scribendum svasi, quaeso non negligas. Me ama et vale, charissime frater, Viennae die 5. Januarii 1752, Tuus syncerus et fidelis amicus A. Pat[achich] m. p.

Izvor. u sveučilišt knjižnici.

CXIII. 1752. 12. siečnja. U Ljubljani.

Antun Terzi Krčeliću.

— — Occasione hac etiam perlubenter intelligerem aliquid de familia Vesslarich, quae ante 200 circiter annos (et fors amplius) in Croatia floruit. Caeterum vix par scribendo sum gaudium meum explicare, quod ex reverendissimae dominationis Vestrae epistola accepi, cum perspexissem insignem eruditionis amorem et patriae

[1] Franji Thauziju.

historiae evulgandae desiderium. Fortunent superi justa desideria concedantque felicem conatibus exitum. Gaudebit profecto orbis litterarius, virum repertum fuisse, qui id ausus sit, quod antecessorum nemo hactenus est assecutus. Sed otium amant litterae animumque a curis vacuum; hoc ipsum ut opere compleatur, ex corde desidero. Prodiit extremo Septembri proxime elapso Tom. 1mus Illyrii Sacri, opus absolutissimum, ut eruditi fatentur; et complectitur ecclesiam Salonitanam. Alter tomus proxime etiam publicam lucem aspiciet. Operi primam manum admoverat P. Philippus Riceputti, societatis nostrae, amanuensem agente illustrissimo et reverendissimo moderno archiepiscopo Spalatensi Antonio (sic) Bizza. Fuit praedictus pater per medium circiter annum Zagrabiae; habitationem acceperat apud P. P. Franciscanos; scripta antiqua capituli perlustravit, multum adjuvante reverendissimo domino Kovachievich, cantore, qui multa illi monumenta communicavit, pluraqua de ecclesia Schissiensi [1] dicitur reperisse Ragusii et in insula Arbe. Sed cum praefatus pater praemortuus fuisset Romae, antequam tomus primus lucem aspexisset. sparta concredita fuit viro eruditissimo P. Josepho (sic) Farlati, qui feliciore conatu multis additis, quae in manuscriptis defuncti desiderabantur, primum et secundum jam tomum orbi litterario spectabilem fecit. — — Nuper pariter ab amico mihi redditus fuit Liber epistolarum Stobaei de Potemburgo, episcopi Lavantini. Cum hunc attentius perlegissem, inveni duas datas ad Simonem, episcopum Zagrabiensem, quae dignae forent, ut historiae inserantur. — — Labaci 12. Januarii 1752. — — Antonius Terzi Soc. Jesu m. p. — —

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXIV. 1752. 25. sięčnja. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Dulcissimo patri suo Petrus filius [2] S. Si vales, gratulor, ego quoque nunc valeo; sed fractus longo arduoque itinere Pestinum aeger sum delatus. — — Feketeium deinde accessi, qui habitis de patriae nostrae rebus paucis, sed svavibus, verbis mensam suorum, quos vocant cancellistarum, mihi obtulit. — — Hospitium quoque in domo personalis mihi non est, vacuo loco non existente, quod sane commodum mihi evenit: illic enim in tanta otiosorum hominum multitudine studiis asveto difficilis juxta ac damnosa fuisset habitatio. Quanquam, proh dolor! ita etiam exigua mihi restat diei pars, qua levamen molestiarum e libris nostris petere liceat, utpote die fere toto aut expeditionibus, aut excubandi ad fores principalis, aut famulandi ad mensam exercitiis impenso. Sed haec proficiendi causa ferenda sunt, meliora tempus dabit. Apud archi-

---

[1] Sisciensi?

[2] Da je to Petar Škrlec, o tom odlučuje bez dvojbe već samo pismo. Ova primjetba valja i za više dalje sliedećih Petrovih pisama.

praesulem visitandi officio defunctus, gratum sibi officium nostrum fuisse animadverti. — — Pristinum hominum nostrorum odium magnopere crevit in Klobussiczkio, posteaquam de rebus in capitulo recens gestis est factus certior. — — A fratre unas jam accepi: non dubito, quin ad Te perscripserit de rebus iisdem, de quibus mecum egit. Ego feriis paschalibus invisere ad eum constitui, quod si tum forte minus licebit, ferias messis Agriae transigere proposui. — — Dabam Pestini die 25. Januarii 1752.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXV. 1752. 30. siečnja. U Gjuru.

Mihail Lipšić Krčeliću.

— — Constans reverendissimi domini abbatis beneficentiae memoria tertio meum calamum ad testimonium grati animi qua licet ratione demonstrandum adegit, eo tamen solum fine, quod gratitudinem et vinculum existimem distantium loco animorum et genuinam imaginem benefactoris. — — Parcat reverendissimus dominus abbas importunitati meae. Confido in eam benevolentiam reverendissimae dominationis Vestrae, qua indignus licet, diu tamen fruitus fui [1]. Certo et nunc bibliothecae illius participatione gaudere vellem, etsi satis abunde recentibus etiam auctoribus, muneri meo congruis, provisum me fatear per liberalitatem prioris rectoris Szegedy. — — Jaurini 30. Januarii 1752. — — P. Michaël Lipsicz e S. J. profess. ss. theolog.

Izvor. u knjižn. jugoslav. akademije.

CXVI. 1752. 7. veljače. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.[2]

— — Factum Tuum iis probari, quorum approbatio omnium malevolorum calumniis superior est, Tibi gratulor, mihi vero gaudeo. Intermittent, opinor, de fervore suo inimici, dum serio rem agi docti fuerint. Itaque jam ante institutionem congratulor felicitati Tuae, cum in gerendis rebus, tum in aemulis superandis, petoque abs Te, Tibi ut persvadeas, quemadmodum utriusque fortunae Tuae partem capere volo, ita utrumque, tum ecclesiasticum, tum prophanum, quod recens adeptus es, officium maximae mihi esse voluptati. — — De fratre meo antistes Agriensis honorificum habuit sermonem, dum ad eum nuper venissem visere; de me autem dolere se ajebat, quod ab eo viro, cui servire permagni mea interfuisset, discesserim: a Te enim magna teneritudine commendatum maximis gratiis complexurum fuisse. Sed re hac mutari nequeunte, personali (audientibus collegis meis) pro sua, quam non mediocrem omni tempore expertus sum in me benignitate, ad invidiam colle-

---

[1] Bio je njeko vrieme i u Zagrebu (Wurzbach, Biograph. Lex.).

[2] Da je ovo pismo od Petra Škrlca, odlučuje se samo po rukopisu.

garum me commendavit, iisque ornavit laudibus, quarum ego minime capax sum. Haec ad Te de nobis, quia fortunam nostram permagnae Tibi curae esse certo scio. Praeterea nihil mihi est, nisi vetus illud, Te a me constanter ac syncere coli et amari. Vale. Pestini die 7. Februarii 1752.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXVII. 1752. 18. veljače. U Beču.

Pukovnik Većeslav Kleefelt Krčeliću.

Piše, da se uzda, da će se pitanje o priepornom arcidjakonatu povoljno riešiti po Krčelića, jer da on na svojoj strani ima biskupa i savjetnika Adama Patačića, zatim arcibiskupa Fr. Klobušickoga i bana K. Baćana.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXVIII. 1752. 27. veljače. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasaro Kercselicsio, patri suo dulcissimo, Petrus filius S. — — Ego autem bachanalia egi non admodum jucunda, et quod deliciis hujusmodi animus, ut scis, ad severitatem compositus, non capitur, et quod magis his ejusmodi in locis indulgere placet, ubi nonnisi honestissimus quisque adest. Intelligis, nec dubito, quid haec sibi velint. A fratre meo frequentiores mihi mittuntur; postremis de inopia gardellarum Agriam accusat. Scilicet doctorum uritur igne, sed cave rideas. Mojoj principališe rubaču kušujem, ako je čista. Preporučam prebivajuću na dalkom službenicu i prosim, naj ju nezavrgu; ar vernešu budi na rubaču slačiti, budi na hlačice oblačiti, budi na postel stopiti stanovito nenajdu. Haec more nostro jocamur. — — Ego ad vos in Octobri, pro paschate autem Agriam, nisi personalis secus disponat, cogito. An venturo anno Pestinum repetam, dubito. Vale, mi pater svavissime, Tibique persvadeas, me quam sim magis esse Tuum non posse. Iterum vale. Dabam Pestini die 27. Februarii 1752.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXIX. 1752. 11. ožujka. U Jegru.

Nikola Škrlec Krčeliću.

— — Lei mi perdonera dunque, dolcissimo padre, se prendo l' ardire di pregarla con questa accio, per quanto permettessero i suoi labori, si degnasse di farmi godere di quel unica consolazione, che sola mi resta nella barbaria di questo paese. Mi creda, dolcissimo padre, che, se non mi divertissi co' i libri e colle lettere, non saprei come sofrire la noja di questo spiantato luogho. Ma pazienza. Nel resto mi consolo della fortuna, che Li a fatto tenere, benche più tardi del dovere, il dovuto a la Sua virtù honorato posto. Piacesse al cielo, che cominciasse una volta il mondo

cognoscere il Suo gran merito e darli i dovuti onori. Spero, che doppo tante gare abbia alfine secondo il comun stylo da vincere la virtu l' invidia, e che in quel altro affare ancora, tocante l' arcidiaconato, Lei abbia vinto. — — Sono e resto Suo, dolcissimo padre, Erlau li 11. di Marzo 1752, servitor umilissimo e figlio Nicolo Skerlecz.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXX. 1752. 11. ožujka. U Ljubljani.

Grof Antun Josip Auersperg Krčeliću.

— — Cum jam perillustris dominus Stephanus Konshek primum posuerit confidentię lapidem, super quo cum permissione dominationis Vestrae reverendissimae structurus sum aedificium, quod in hoc consistit, ut dominatio Vestra reverendissima tanquam, uti inaudio, a secretis illustrissimae dominae comitissae Mariannae Keglovich, natae comitissae Draskovich, mihi quidem in 2do gradu sangvine junctae, sincere aperire dignaretur, an haec prudens domina aliquod prudens et sibi proprium connubium inire se resolvere posset. Moli Krčelića u poduljem pismu: da skloni Keglevićku, da podje za njega. — — Labaci 11. Martii 1752, obligatissimus servus Antonius Josephus comes ab Aursperg m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije. U sveučilišt. pako knjižnici prepis uz list Auerspergov od 27. ožujka 1752, u kojem se radi ob istoj stvari.

CXXI. 1752. 24. ožujka. U Beču.

Pukovnik Većeslav Kleefelt Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine mihi colendissime! Intellecta domini reverendissimi Radich morte, mox, habita praevią cum illustrissimo domino episcopo barone Patachich concertatione et cointelligentia, suae excellentiae banali de reverendissima dominatione Vestra debita modalitate propositionem facere properavi. Hocce itaque cursore eadem sua excellentia banalis illustrissimo et reverendissimo domino episcopo serias scribit litteras, recomendatque pro promotione reverendissimam dominationem Vestram cum adhortatione ea, ut idem dominus illustrissimus episcopus tam in eo, quam et in aliis majorem excellentissimi et illustrissimi domini comitis cancellarii dignetur habere reflexionem et considerationem, secus contrarium faciendo tam eidem, quam et venerabili capitulo in occursuris circumstantiis obesse posset. Quae litterae, si (alio jam medio tempore forsan ad archidiaconatum promoto existente) tarde venerint, adminus pro futuro prodesse poterunt. Promotione autem secuta, in eventum eum, si excellentissimus et illustrissimus dominus archiepiscopus Colocensis intuitu praescitae, per se factae, archidiaconatus denominationis ultro rem presserit et triumphaverit, facile ex uno ad alium archidiaconatum translatio fieri poterit. — — Viennae 24. Martii 1752. Kleefelt m. p. [1] Colonellus.

Izvor. u knjižnici jugosl. akademije.

[1] Krajiški pukovnik u Kostajnici.

CXXII. 1752. 26. travnja. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kercselicsio, patri suo svavissimo, Petrus filius S. Reduci mihi Agria, ubi ferias has egi, nihil fuit majori curae, quam ad Te scribere quibusdam de rebus, quae in mutuo cum fratre sermone occurrerunt. Sed ante id Te volui certiorem facere, fratri meo cum comite juvene Károlyo (nam de Grasalkovich nihil memorabo) arctam intercedere necessitudinem, quae causa fuit, ut ego quoque magno illic in pretio habitus sim. Comes ille, cum de litteris, qui ei jucundissimus est, sermonem haberemus, curiosius quaesivit, quo duce quove pacto a superficiali Jesuitarum eruditione ad hanc genuinam pervenissemus. Nihil nobis gratius tum erat, quam omnia haec in Te refundere, quo non solum authore, verum et duce atque adeo instructore, si quid tamen profecimus, nihil obliti eorum, quae maximam Tibi aestimationem apud comitem conciliarent. Incredibile est, quanti comes, eruditorum virorum estimator eximius, ex eo Te faciat, quam non Te colat modo, sed etiam amet; nihil enim jucundius accidere sibi posse identidem repetiit, quam familiaritate Tua coram gaudere. Haec eo dicta sunt, ut intelligeres, quam jucunda mihi sit virtutum atque ideo gloriae Tuae commemoratio. — — Dabam Pestini postridie mei reditus die 26. Aprilis 1752.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXIII. 1752. 29. svibnja. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kercselicsio, patri suo dulcissimo, Petrus filius S. — — A Szalpekio, nuper Vienna reduce, maxima cum voluptate intellexi, Te videlicet, mi pater, tota Vienna totaque aula optime audire, Tibi omnium studia favere, ad episcopum [1] iterata fulmina (mandatum inquam gravius) missa esse, banum praesuli hoc exemplo scripsisse: si aulam, si se, si illos omnes, quibus episcopatum acceptum refert, offensos non cupiat, archidiaconatum Tibi ut conferat. — — Nunc praeter ea, quae nuper scripsi, quaerere nonnulla liceat. Itaque rogo Te, mi pater, quae habes commissionis systematicae M.SS. tantisper ut revolvas, quidve contineant, me facias certiorem, videlicet: an diarium dictae commissionis, vel glossas in Verböczium, aut novum Tripartitum, ab eadem commissione systematica elucubratum, aut (quod praecipuum est) quatvor illa systemata, quorum articulus 59. 1715 meminit, complectantur. Causam rei accipe. Quoniam deses majorum nostrorum socordia, nisi rectius invidia dicenda sit, nullos propemodum commentarios juridicos typis vulgatos ad nos transmisisset, ut defectum hunc sarcire, et non incertis subsidiis ad jurisprudentiae fundum pertin-

[1] Franju Thauzija.

gere possemus, juncta cum fratre strenua opera juridica M.SS. undique conquirimus. Qua in re, quia eximium quid ac prope singulare esset opus systematicae commissionis, ei exquirendae anxie insudamus: si apud Te exstat, paterna Tua benevolentia fruituri, sin minus, majore quam hactenus studio perquisituri. Quo obtento reliquum erit, ut Quadripartitum illud, cujus articulus 10. et 11. anni 1550, ac post hos Kithonicsius in Dubiet. 55 et cap. 2di Q. 3. et alibi passim, tandem praeter hunc P. Szegedius in Tyrocinio suo ad tit. 6. par. 2dae §. 12. 13. 14 meminerunt, exquiramus. Ad utrumque hoc Tua, mi pater, opera nobis est cumprimis necessaria. Peto itaque abs Te majorem in modum, in exquirendis geminis his M.SS. operam Tuam nostrae ut conjungas. Quod si feceris, spes est non vana, fore ut (historia regni nostri Tuo studio contexta, juris autem patrii institutionibus communi opera elaboratis) quae duo non tyronibus modo, sed iis etiam, qui in utroque genere haud mediocriter profecerunt, ingentem hodie difficultatem objiciunt, ea suis modo dicto evoluta tenebris posteros clariori luce perfundant. Ita etiam ejus, cujus majores nostros accusamus, seu ignaviae, seu invidiae, notam a nobis amovebimus. Sed in rem hanc academia illa, cujus Viennae saepe per ocium meminimus, cumprimis facere videtur. Hanc proinde, si probas, quum una erimus, instruemus. Atque hic erat, mi pater, quum Agriae nuper essem, cum fratre mihi jucundus sane sermo, cujus Te facere certiorem operae pretium visum est. Rem tamen integram in tempus illud servamus, quo rebus nostris ipsi domi vacabimus. Interea, mi pater, Tu eo solatio fruere, quod, quae sparsisti in nobis eruditionis semina, non periverunt; nos vero ea semper consolatione afficiemur, quod sors felicior gemino nos patre donaverit: altero, cui quod vivimus, altero, cui quod recte vivere didicimus, debemus. Illum, quia communis naturae lex jam eripuit, hunc ut boni superi diu florentem incolumemque servent, candidissimis votis comprecamur. Vale, mi pater svavissime, et lachrymas, quas haec scribenti immodicum gaudium pene elicuit, non vulgaris amoris argumentum habe. Iterum vale. Dabam Pestini die 29. Maji 1752.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXIV. 1752. 31. listopada. U Beču.

Barun Adam Patačić, naslovni biskup i savjetnik, Krčeliću.

Reverendissime domine frater, mihi semper amantissime! Pretiosas plurimique semper habitas amantissimi domini fratris literas recte accipio, et pro constanti mei memoria multum obstringor, et sinistram ex corde doleo valetudinem melioremque dehinc et constantem intime precor. — — Quoniam ego hoc anno nec in Croatiam venire, adeoque nec visitam archi-diaconatus instituere valeam, supplico, velit vices meas pro sua commoditate et experta in me benevolentia supplere. Paulinos, quaeso, quantum possibile absque strepitu ad aulam promovendo componere et compescere studeat:

similia enim multum hic odiosa esse experior in dies. Gratissimum autem mihi erit intelligere et specificos eorum excessus ac praetensiones, quam et domini fratris contra tales appositum scriptum, una cum eorundem data desuper responsione, ut, si casu illi rem promoverent, ego praevie informatus alios quoque pro re nata informare valeam. Nova isthic nulla. Spero tamen, propediem me a dominis ablegatis nostris isthuc venturis aliqua ex Croatia auditurum. Circa praecedentiam inter politicos et militares stabilitam (scribo sub rosa) intervenit positiva resolutio regia contra mentem cancellariae, quae habuit rationem status politici: domina est, nos subditi; illa imperare potest, nos obedire debemus. — — Viennae 31. Octobris 1752. A. Patachich m. p.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CXXV. 1752. 23. studena. U Slanju.

Grof Ivan Patačić Krčeliću.

Reverendissime domine abbas! Quem librum a me postulasti eundem exmitto, quo si conatus Tui promovendi sunt, multum gratulabor mihi. Ego vero a Te praesummo petere promissam mihi de Siscia notitiam, quam ut mihi supedites, vehementer Te oro. Ignoro, quid mihi charius accidere posset, quam ejus loci habere perfectam notitiam, cujus scriptores omnes cum laudibus meminere. — — Me autem totum Tibi consecro et maneo, Szlanyae 23. Novembris 1752, Tuus ad cineres Joannes Patachich m. p.

P. S. Nostro Petro Skerlecz dices ave et monebis eum diligentiae in describendo.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CXXVI. 1752. 17. prosinca. U Gradcu.

Andrija Blašković Krčeliću.

— — Quod ad rationem studiorum, attinet, si necdum innotuisset reverendissimo domino abbati, haec fere sunt: theologi primiani, ut vulgo dicimus, nulli sunt, etenim hi eloquentiae sacrae graecaeque condiscendae linguae dant operam, nos cum secundi anni theologis mane a media octava ad mediam nonam controversas fidei quaestiones, quartiani vero et tertiani jus canonicum audiunt, tum una omnes a media nona ad mediam decimam Tractatum de incarnatione scribimus, scriptionem seu circuli sive scabellum, ut vocamus, excipit. A prandiis a secunda ad tertiam pro primi anni et secundi anni haebrea, pro caeteris a media tertia ad tertiam, sequitur dein ad quartam usque praelectio ex Tractatu de angelis et actibus humanis patris Erber. Haec diebus scholarum; festivis vero et dominicis mane a media decima ad mediam primam decimam explanatio sacrae scripturae, uti et a meridie a secunda ad tertiam, conventus enim Mariani in matutinum tempus sunt translati. Philosophia biennalis est. P. professor physices philosophiam patris Zanchi suis praelegit; P. professor logicae

suam per partes typis dat, sicque inter suos distribuit. — — Graecii 17. Decembris 1752, clientum infimus Andreas Bošković m. p. S. J.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXXVII. 1752. U Jegru.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Monsieur mon tres honoré pere! J'ai reçu la Votre avec tout le respect, que doit un fils a son le plus aimable pere. J'en suis consolé de ce cotté, mais d' autre part j'en suis extremement faché, puis qu' il m' y falloit entendre les Votres fort tristes avantures. Croyez, que cella m'a faché de sorte, que je ne pensois plus que des eremitages, voyant la malice des hommes etre si grande, qu'y il n'y a aucune maniere de le pouvoir resister. Mais en particuliere, je Vous prie tres humblemente, mon tres chere pere, de me faire scavoir, s' il est vrai, qu' il me fut ecrit, que le feu Votre ami ne soit pas porté a l' enteremente par les prevendaires, mais par des gens vile et infame, qu'on appelle satrapes. Si c' est la verite, peut on s' imaginer un peuple plus barbare e cruel, que ce le notre? Par Dieu tout - puissant sont ces des Chretiennes, ou des Turques, ou Arabes, qu'ils puissent avoir cette idée cruelle de se venger sur le corp mort d' un, qu' ils adoroient vif. Je Vous avoue, mon pere, que toujours, que me souvienne cette infame brutalité, j'ai besoin beaucoup de forces pour tratenir les larmes. Mais pas sons a un autre point moint facheux, que celui la. J'ai beaucoup d' esperances, que Vous viendrai triompher dans Votre affaire; je crains pourtant, que la meme victoire ne Vous soit fort prejudicieux. Mais ce le chemin ordinaire des grandes hommes d' avancer par les adversités. Je m'en console et je ne doute pas, qu' il n' arrive le meme a Vous. Je Vous prie neamoins d' avoir la bonté, de me signifier le progré de cette affaire, e la volonté d' eveque e de l' autre gens, que viendrez esperimenter envers Vous a cause de cette affaire. — — Je salute Mr. Fabchich e je le prie de me vouloir ecrire quelque chose, s' il aura de temps. Je Vous prie de signifier ce que parle de moi le prothonotaire e les autres Croates. Ici par graces de Dieu j' ai de bon jours; j' etudie e je me divers avec la conversation de Mr. conte Karolyi ou Grasalkovich, e quelque fois avec l' eveque meme. Mr. conte Karolyi est un jeune fort bien elevé; il a beaucoup d' esprit et de l' eruditione meme. Adieu mon chere pere. Je reste Votre, Mr. pere, A Erlau 15. (sic) 1752, tres obeissant serviteur et fils Nicolas Skerlecz m. p.

P. S. Je Vous ai ecrit en francois a cause de la plus grande sureté. — —

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXXVIII. 1753. 16. veljače. U Jegru.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Dolcissimo padre! Credo, ch' io non possa scusare meglio il mio colpevole lungo silenzio, che col interomperlo e col confessare sinceramente d' avermi reso degno d' un vehementissimo risentimento, ch' io spero pure, che impedira la Sua grandissima bonta ed affezione, quando sapra, che non fu obblio o mancanza d' affetto, che mi fece mancar della mia obligazione, ma puramente un non so che fatal lethargo, che non mi lascio vedere l' inconvenienza, ch'io incontrava per questa si lunga taciturnita. Lusingandomi dunque del di Lei perdono e promettendo in avenire maggior diligenza, ora mi prendo l' honore d' incomodarlo colla presente unicamente per il vivo desiderio, che eo (sic) di sapere le preziosissime novelle di Sua stimatissima persona e per far un atto d' una obligazione di figliolo, della quale io non cessero mai di farmi un grandissimo honore. Io, lode algi dei, vivo sano e quieto, godendo la erudita conversazione di quelli, ch' io o mentovato anno scorso. E giusto adesso che abbiam eretto tra noi una academia sul quella idea, che noi pensavamo fare a Vienna col signor Niczki. Spero, che questo sia una imagine di quella, ch' io con grazia del Signore e col ajuto di Sua bonta per il nostro ritorno in Croatia efficacemente mi propongo. Per altro di novelle io sono adesso si sprovisto, ch' io non Li saprei servire con niente, se non forse, che Mgr. l' arcivescovo di Kolocsa con molti altri signori per li ultimi giorni di questo carnevale s' attende in questa citta. Ma so, che il signor padre non fa conto di queste bagatelle. Mi perdonera dunque e suplira alla mia mancanza, avendo la bontà di darmi le nuove di nostro paese, e principalmente di nostri comuni affari, perche essendo io stato negligente et per consequenza non avendomi nisuni scritto, son tanto ignorante, che non so nemeno, chi vive, o chi muore in Croazia. — — Agriae 16. Februarii 1753, figlio e servitore Nicolo Skerlecz m. p.

Izvornik u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXXIX. 1753. 1. ožujka. U Gradcu.

Franjo Xav. Pejačević Krčeliću.

Reverendissime domine abbas! Tam opportunam occasionem vacuam dimittere nolui, quin vel paucis lineolis vetus meum obsequendi studium testarer, otium aliquod nactus, qui nuper libellos, unumque eorum exemplum ad reverendissimam dominationem Vestram, nullis datis literis, dimisi, multiplici et vario labore impeditus, parit hunc mihi in dies sane negotiosum directoris officium. Biduo abhinc in sacello aulico solemniter praeter oppinionem meam, praesente praeside repraesentationis eodemque protectore, sacramentum officio annexum dixi. Mox religiosis omnibus, qui Graecii aut in vicino degunt, diem primum ad eruditum congressum con-

dixi. Propediem ab examinatoribus juramentum excepturus sum, Ita inter labores non undique gratos genioque aridentes annus effluet. Reverendissima dominatio Vestra relevabit me inter haec taedia, si, quibus unice oblector, manuscriptas notitias historicas. quibus instructum probe scio, ad me pro bonitate Sua destinet, fideliter asservandas, et capto subinde otio etiam operi diu meditato inferendas. Redibunt omnes cum multis gratiis dignaque memoria ad suum dominum. Tutior, qua mittantur, nequit esse occasio, quam sit praesens; hanc ego reducem avidissime praestolabor. Cupio interim reverendissimam dominationem Vestram quam optime valere, meque Ejusdem gratiis favoribusque quam humillime commendo. Reverendissimi domini abbatis, Graecii 1. Martii 1753, servus obsequentissimus Franc. Xav. Pejacevich m. p.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CXXX. 1758. (?) U Gradcu.[1]

Franjo Xav. Pejačević Krčeliću.

Perillustris ac reverendissime domine abbas, domine ac patrone colendissime! Multis antehac modis me sibi obstrictum novo iterum beneficio devinxit reverendissima dominatio Vestra, cum historica sua monumenta, operose conquisita, nuper per patrem Jutrovich magna benevolentia obtulit. Accipio oblatum beneficium eoque propediem frui gestio. Quidquid inde lucis operi meo accesserit, totum id reverendissimae dominationi Vestrae debere me gratus fatebor. Utinam vero sicut nunc per literas, sic brevi coram devinctissimas gratias dicere possim. — — Franc. Xav. Pejachevich m. p. S. J.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CXXXI. 1758. 9. ožujka. U Jegru.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Nicolaus[2] Balthasari patri suo S. Commovit me vehementer sors Caeciliae sororis nostrae[3], quam mariti saevitiâ in postremum decurisse postremis fratris litteris intellexi. Sed enim agnosco vindex numen; scio, non nostram, at prothonotarii culpam puniri. Miseret me tamen sangvinis et, ni Tuus in illam amor mihi probe perspectus foret, peterem pro Tuo in me amore vehementer, ut

---

[1] Da je list bio pisan te godine, nagadjam po prvih njegovih redcih, sravnanih s predidućim listom. Zna se, da je Pejačević njekoliko svojih spisa štampao u Gradcu od g. 1752 do 1757 (Horányi, Wurzbach). Za njegovu biografiju ima Krčelić njekoliko liepih zrnaca u Annuah (strana 566, 567).

[2] Da je to Nikola Škrlec, odlučuje se već po pismu.

[3] Bio ju je proti njezinoj volji udao tutor joj Adam Naišić za prisjednika sudbenoga stola Antuna Bedekovića (Annuae 456).

consilio, authoritate, rebus denique omnibus in hoc extremo suo casu illi sucurrere velis. — — De patria, cujus statum ut bonus civis scire admodum desidero, nemo ad me. Et vero, quis est, a quo sperare possim, quando Tu ipse, Tu mi pater, obticuisti. Dederam equidem ipse huic silentio antea causam, at nunc spero, Te meae diligentiae rationem habiturum. Noli, mi pater, id unum solatii genus mihi eripere, ut et absens Tecum colloqui possim. De rebus Tuis, studiis occupationibusque sum prorsus ignarus. Heu quanta saepe me temporis illius invidia subit, cum cuncta ista Bononiam mihi diligenter perscriberes. Profecto non parum excrucior, quod, cum crescere debuisset, tantum ab eo tempore comertium nostrum decreverit. Reparemus itaque id, mi pater, si placet, et tanti temporis usuram litterarum frequentia compensemus; capiamus, quem possumus, in tanta locorum intercapedine amicitiae fructum, et eo saltem affectum invicem contestemur, quod alter alteri pars sit occupationum. — — Isthic fama ingens futurorum comitiorum est; alii emendándis legibus, alii inducendo comercio putant indicenda. — — Ego praeter ordinarium studium totus fere sum in conquirendis manuscriptis, neque id invita Minerva. Sed omnia juridica tantum sunt, si pauca excipias, quae una, si Deus dabit, videbimus — — Agriae 9. Martii 1753, verus filius et servus humillimus Nicolaus Skerlecz m. p.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CXXXII. 1753. 8. svibnja. U Vrbini.

Baronica Pudencijana Patačićka Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, mihi colendissime, observandissime! Sat dolenter de fortuito vectionis casu reverendissimae dominationis Vestrae inaudiveram, ac tempore ipsissimo consolata, dum melius valere intellexi, adventum nihilominus praestolatum haud rata mihi terminum diei 14. in negotio miserae orphanae Marianae, aliunde ab omnibus praeter Deum ac singulares patronos ejus, inter quos et reverendissimam dominationem Vestram adinvenio, comendandum duxi, cum et negotium causae, ipsa etiam actio abunde cognita foret, secundum quam tam securitas miserae, quam et eidem eotum obveniens quantum adjudicari intra dominium possit, ne per ultroneos (ut supponere est) causae progressus damnum, aut ipsam etiam jacturam in obvenienti suo pati debeat. Negotium interim dum tenerime commendo, me una lecto affixam misere significo et comendans maneo reverendissimae dominationis Vestrae, Verbinae 8. Maji 1753, servitrix obligatissima B. Pudentiana Patachich m. p. [1]

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

[1] Podpuno joj je ime Pudentiana Barbara, a bila je žena baruna Nikole Patačića, s kojim je rodila opetovano spomenutoga Adama. Umrla je g. 1762 kod svoga sina u Vel. Varadinu. Ovo je pismo bez dvojbe ona sama pisala, Krčelić bo povieda o njoj u Annuah (str. 567): „latinam loquebatur commode scribebatque latinas epistolas.“

CXXXIII. 1753. 27. svibnja. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kercselichio, patri suo svavissimo, Petrus Skerlecz S. — — De fratre id habeo, quod panegyricum D. Ivonis fecerit, ut mihi videtur, satis latinum; de reliquo Tuum esto judicium, nam cum ad Croatiam redivero, ejus exemplar ad Te feram. Eum comes Grasalkovichius, ad visitandum imperium profectus, pro viae socio constantissime invitavit, sed ob tutoris patriaeque praejudicium consentire sibi integrum non esse respondit. — — Pestini die 27. Maji 1753.

O toj istoj stvari pisa Krčeliću Nikola Škrlec iz Pešte 15. rujna, valjda iste g. 1753: — — Mitto Tibi, quem in festo Ivonis recitavi panegyricum. Tenuem sane et pro infantia mea siccum prorsus et exsangvem, qui tamen his in locis melius atque ego vel sperare potueram est acceptus. Sed ego meliore, quam vulgus est, judice uti constitui. Tibi rem integram defero, Teque pro singulari Tuo in me amore vehementer rogo, velis, ut doctissimam censuram Tuam cum omni, ut soles, sinceritate, quamprimum Tibi per otium licuerit, mihi perscribere Tuamque non solum de tota in universum oratione, sed et alias, quid Tibi probandum, quidve vituperandum videbitur, opinionem significare. — — Dabam Pestini 15. Septembris — — Nicolaus Skerlecz.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXXIV. 1753 [1]. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kercselicsio, patri suo svavissimo, Petrus filius S. — — Frater meus, dulcedine Agriae captus, huc nondum venit, venturus tamen 15. currentis. Disputatio Balogii jam est terminata. — — Epistola dedicatoria mea est, quam dum leges, mi pater, quaeso, juristam me esse memineris. Quae reliqua sunt, in id tempus, cujus desiderio pene conficior, reservo, quo una erimus. — —

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXXV. 1753. 29. kolovoza. U Pešti.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari Kercselicsio, patri suo svavissimo, Petrus Skerlecz S. Quam unam semper magnopere mihi precabar fortunam, eam fato quodam, quum alia omnia agerem, consecutus, communis solatii participem Te facere primo quoque tempore volui. Nimirum secretario comitis cancellarii [2] recens fatis functo, novi quaerendi pro-

---

[1] Prema predidućem broju.

[2] To je grof Leopold Nadažd.

vinciam illustrissimo domino personali, scriptis ad eum hoc fine litteris, sua excellentia commendavit. Iste vero, mihi sane supra quam mereor addictus, illico me acciri ad se jubet, utque id muneris assumam, multis gravibusque argumentis hortabatur, quae, quia Tibi, mi pater, sponte succurrunt, praetermittam. Arripui ego eam occasionem perlubenter, cumque de tempore abitus quaererem, sine mora compositis rebus omnibus me proficisci jussit. — — Duo sunt, quae a Te majorem in modum peto, mi pater: alterum, ut de judiciis Croatarum me facias quantocyus certiorem, alterum, ut tam suae excellentiae, quam Patatichio, amico Tuo, me non vulgariter commendes: illi, ut patrocinio, huic, ut consiliio et manuductione atque apud consiliarios commendatione adesse mihi velit. — — Quod supremum est, peto adhuc a Te majorem in modum, pater dulcissime, nonnulla ad me principia et monita perscribas, quibus in hoc munere sic regar, ut tam praesentia negotia approbationem popularem mereantur, quam futurorum spes fructum ingentem. Vale, mi pater. — — Dabam Pestini die 29. Augusti 1753.

P. S. Conclusa hac epistola, certius cognovi, secretarium priorem suae excellentiae non morte, sed imposito ab augusta aula ob revelationem nonnullorum secretorum exilio esse sublatum, quo magis sane cautum in hoc genere me esse oportebit.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXXVI. 1753. 21. prosinca. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Balthasari patri Petrus filius S. — — Lectis litteris Tuis, etsi statim poteram Tibi respondere, falsas esse inimicorum Tuorum criminationes, tamen putabam, me Tibi multo plus consulturum, si rem hanc apto tempore et modo hero [1] revelarem. Feci itaque hoc successu felici, nam tantum abest ut alienatus a Te sit, ut episcopum potius iteratis adhortationibus Tibi conciliare se studuisse responderit: nihil Te ei damni intulisse, utilitatis vero in controversia bosniensi plurimum procurasse, morum probatorum eruditionisque non vulgaris Te esse allegando. Subjunxit, me artificiose insistente, summae sibi curae esse, ut Te virtuti Tuae debito loco collocaret; quin adjecit, si Sinnersspergius [2] decederet, daturum se operam diligentissime, ut ei sufficiare. — — Et si mors hominis illius contingeret, quaeso, etsi per stafetam sine mora huc perscribas, ut caeteris adhuc tacentibus via pro Te sterni queat, quamquam dubito adhuc, an ea res Tibi sit satisfactionem procuratura, qui abesse Croatia desideras. — — Caeterum episcopus Zagrabiensis, pastoralem zelum suum demonstraturus, parochias

[1] Misli kancelara grofa Leopolda Nadažda, koga će tako zvati i u daljih listovih.

[2] Prepošt zagreb. kaptola.

sclavonicas modo provisorio et interimaliter se e clero suo provisurum hero meo scripsit, sed approbationem non tulit, quin praevideo, propediem id nos ei interdicturos. — — Nonnunquam per ocium, dum serio studio idoneus non sum, tragoediam texo, quam Oedipum inscripsi, cujus historia e poetica historia Tibi constat. Forte, si rem dignam judicavero, quum parabitur (quamquam sero id ob occupationes assiduas fiet), ad Te mittam, ut observes, an e Metastasio, deliciis nostris, quid profecerimus. — — Bullae, qua festa sublata sunt, publicatio est in annum dilata; vereor, ut aliquando effectum consequatur. Vale, mi pater optime, et me, ut soles, ama; ignosce properanti, quia occupatissimo. — — Dabam Viennae 21. Decembris 1753.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXXXVII. 1754. 23. siečnja. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Patri filius S. Si quando, mi pater, hoc certe tempore usus Tibi est philosophiae. Praeclare tranquilitati Tuae consulis, qui humana omnia fortiter constanterque ferre didicisti. Multum ad rem hanc adfert adjumenti librorum lectio scriptioque, duae foecundissimi ingenii Tui exercitationes. Id vero cumprimis gaudeo, quod in scribenda ecclesiae historia otium consummis. Nec dubito de fructu lectorum, voluptate eruditorum, gloria auctoris immortali. Quod si indulgës, o pater, faciam ego unum, faciet frater alterum sonetto, in fronte libri imprimendum, quod saepe discipulum magistro, amicum amico, filium patri fecisse, ipse nosti. Cum typographo nondum potui loqui, sed ut maxime possim vereor, ne, si correctionem mihi credere velis, nec Tuae expectationi, nec meae accurationi satis faciam, homo utpote occupatissimus. — — Dabam Vindobonae 23. Januarii 1754.

Izvor. u sveučilištnoj knjižnici.

CXXXVIII. 1754. 7. veljače. U Gödölö-u.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Nicolaus Balthasari, patri suo svavissimo, S. P. D. Quod in operis, quod typis Budensibus edere meditaris, curatione operam requisivisti meam, gratissimum profecto mihi optatissimumque evenit. — — Tuži se, da mu K. riedko piše. — — Dein Te amice hortor, ut, si editionem velis festinatam, opus Budensi typographo minime committas, nam et se ipso deses nebulo est, et nunc Husztii Ramondique editione adeo est occupatus, ut finem Tuo operi nisi longissimum Tibi promittere haud possis. — — Perge tantum, mi pater, in glorioso consilio, illustra apud omnem retro aetatem nomen Tuum, ostende hac, qua potes, una re inimicis Tuis, quanto illis praecellas, utpote qui non in dies, sed in tanta retro saecula atque in ultimam demum posteritatem vixeris. Ac profecto, quamquam

ego opus istud nondum aspexi, tamen, si Te bene novi, non potest a tanto ingenio nisi ejusmodi opus proficisci, ut non in tenebris incultae illius patriae, sed in ipso Latii splendore natum videatur. Ego in praesens redigendis in ordinem principalis mei [1] litteralibus instrumentis insudo, qua oportunitate in tantam manuscriptorum copiam (sic), ut natare me in pretiosissimis manucriptis dicere fere possim. Utinam tantum mihi impensarum suppetteret, ut dimidium saltem eorum, quae e re mea essent, exscribi curare possem. — — Gödölö 7. Februarii 1754.

Izvor. u knjižnici dra. Lj Gaja.

CXXXIX. 1754. 12. ožujka. U Beču.

Gjeneral grof Benvenuto Petazzi Krčeliću.

Illustrissime et reverendissime domine abbas, domine mihi singulariter colendissime! — — Marchense negotium ob difficultates, quas Scismaticorum fautores in dies excogitare nituntur, necdum desideratum assequutum est finem; ego omnes meos conatus impendo; excellentissimi domini cancellarii aucthoritas eos valide fulcit; cum penes indubie Deum causam suam protecturum sperare debeamus, tandem portas inferri haud praevalituras firmiter credo. Negotia generalatus sat bene pergunt, et cum Sua sacratissima Majestas Varasdinensia confinia eum in ordinem, in quem Banalia et Carlostadiensia redacta sunt, quoque posita habere velit, abusus quam plurimi et primo eradicandi erunt, quo tempore et domini fratris merita remunerandi et illustrissimae ac reverendissimae dominationi Vestrae inserviendi desiderata se mihi exhibebit occasio. — — Viennae 12. Martii 1754, devotissimus et obligatissimus servus Co. Petatzi m. p. [2]

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CXL. 1754. 29. ožujka. U Beču.

Balthasari patri Petrus filius S. Quum prioribus Tuis respondere meditarer, redditae mihi sunt postremae. Utrasque plenas Tui in me amoris revereor. Tria utriusque sunt praecipua capita: primum de informatione quoad districtus Metlika, Silenburg et Vivodina, quae grata hero meo est; alterum de historia Tua; tertium de typographo. Quoad 1um, pergratum hic est, quod illa adsit, poterit enim cum altera, quae forte mittetur, combinari. Eam ego recuperare nequeo, quia vir apud se detinet, neque eam hactenus legi. Quoad librum, id primum Te securum facio, dedicationem gratissimam fore [3]. De revisione noli laborare, est enim mandatum regium, in Hungaria jam publicatum, ut libri hic censurentur. Ita-

[1] To je valjda gospodar Gödölö-a grof Grasalković. V. br. CXXXIII.
[2] Zapovjednik varaždin. gjeneralata.
[3] Kancelaru grofu L. Nadaždu.

que poteris, si lubet, ipse eum adferre, coramque tam de revisione, quam typo disponere, Teque pluribus etiam verbis expectorare. — — Hic omnia sunt turbida et confusa. Casus Poseganus ob viam facti hic non probatur. — — Vale, mi pater svavissime, et inter tot adversa philosophum Te esse memento et vicisti. Dabam Viennae 29. Martii 1754.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXLI. 1754. 3. lipnja. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Patri filius S. Brevissimas has esse volui, quia in summis occupationibus meis longiores dare non potui. Quid episcopo [1] scribat herus, altera pagina docebit. Credo ego nihil potuisse amplius scribi. — — Regina filio aucta est 1a Junii hora $1/5$ vespertina, cui nomen datum est Ferdinandi, Caroli, Antonii, Josephi, Joannis, Ladislai. — — Vale. 3. Junii. Sliedi pismo spomenuto:

P. P. Quod Tibi nuper coram majorem in modum commendavi, uti impedimenta, si quae editionem historiae ecclesiae Zagrabiensis morarentur, summo studio removere non gravetur, id dum epistola hac justis de causis repeto, venio in spem minime dubiam fore, ut quod mihi jam tum es pollicitus, id ad iteratam hanc interpellationem curaturus sis etiam aliquanto studiosius. Susceptae laudati libri tutelae causa, amor litterarum, ecclesiae decus et boni publici ratio mihi fuit, Tibi autem ad tuendum eundem illud praeterea stimulo esse potest, quod si magno studio lucubratum atque ad addendum historiae croaticae, nimium alioquin confusae, lumen non parum faciens opus hoc interiret, primum quidem omnes, qui honesta cupiditate incitati ad consectandas amoeniores literas animum adjecerunt ac quopiam ingenii sui momento prodesse patriae constituerunt, animos desponderent inimicamque bonis literis esse regionem illam calumniarentur, deinde vero facile in eam cogitationem quis incideret, librum hunc ea de causa supprimi, quod mihi inscribendus pararetur. Quorum quia alterum toti regno magno cederet opprobrio, alterum autem Tuae erga me voluntati repugnaret, firma mihi spes est, magnae Tibi curae fore, ut historia illa neque in censura, facto censorum, neque in typographia, repugnantia aliorum, justo longius detineatur; sed si nihil, quod contra fidem, bonos mores et principem sit, conplectitur, publicae primo quoque tempore luci detur. Parco pluribus rem commendare, ne datae mihi coram fidei diffidere videar. Quod igitur reliquum est, fovoribus etc.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

[1] Franji Thauziju.

CXLII. 1754. 4. lipnja. U Beču.

Kancelar grof Leopold Nadažd Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice, mihi observandissime! Et nuper coram magnopere commendavi illustrissimo domino episcopo, ut editionem Historiae reverendissimae dominationis Vestrae secundare non gravetur, et hodierno tabellario commendationem renovavi. Non dubito itaque, quin quod facturum se mihi jam recepit, id denuo interpellatus effectui sit daturus. Alteram epistolae partem quod adtinet: quamvis intentionem praetitulatae dominationis Vestrae lubens secundare soleam, non possum tamen id dissimulare, quod petitum illud hic chrysim patiatur, propterea, quod duos germanos tam arctum dicasterium capere haud posse videatur [1].

Quod supremum est, placeat, quaeso, typographo verbis meis significare, expeditionem privilegii sui ob recens Augustissimae puerperium tantisper retardatum iri. Queis solita cum aestimatione persevero reverendissimae dominationis Vestrae, Viennae 4. Junii 1754, paratissimus servus Comes Leopoldus de Nadasd m. p.

Izvor. u svečilišt. knjižnici: Krčelić Miscell. Nr. 111.

CXLIII. 1754. 27. srpnja. U Pribiću.

Svidnički vladika Gabriel. Palković Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine patrone colendissime! His diebus accepi a celsissimo principe, primate Hungariae, literas cum inclusa Sacratissimae majestatis rescripti ad eundem copia, quo clementissime comittitur, ut pro Unitis in hisce regnis necesarii libri, uti sunt: biblia sacra, libri dogmatici de schismate tractantes, catechetici, rituales et reliqui, pro uniformitate a provinciali Ruthenorum episcoporum Zamosciensi synodo ordinati et a summo pontifice approbati, ex Polonia sumptibus generalis parochorum cassae procurarentur et pro ratione necessitatis distribuerentur; et conformiter ad providentissimum hoc et clementissimum Suae sacrratissimae majestatis rescriptum celsissimus informari postulat, quis signanter liber dogmaticus de schismate tractans prae caeteris magis opportunus videretur. Veli, da je odgovorio primasu. — — Retulit mihi P. Arsenius, Carlostadio veniens, illustrissimum dominum comitem generalem Petazzi, cui obviam alicubi occurrerat, mihi nuciasse, quod Vienna litteras accepisset de tradenda mihi Marcsa, brevi proinde hoc mandatum gratiosissimum executurum se esse. — — Pribichii 27. Julii 1754, obstrictissimus in Christo servus Gabriel Palkovics, episcopus Szvidnicensis et Dr. (?)

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

---

[1] Valjda je K. želio, da i mladji Škrlec bude namješten u dvorskoj kancelariji.

CXLIV. 1755. 3. veljače. U Božjakovini.

Jure Petković Krčeliću.

— — De tumultuantibus et rebellantibus nihil aliud significandum habeo, quam quod officiales praeter Valachos habere nollint. Hodie relationem meam ad dominum comitem locumtenentem [1] et dominum vice-banum [2] expedivi, significans iisdem, regnicolaribus hominibus rebellantes nihil facere. Id ipsum experimento habeo, siquidem vinum, quod deduci curavi ex Ivanich in quatvor curibus, liberum permiserunt; interogarunt quidem homines, cujusnam sint, verum nec ipsos detinuerunt, nec ultro ex ipsis quidpiam sciscitabantur. Ex Marcsa omnes pulsi sunt, et Valachi subintrarunt, pulveres acceperunt eosque per compagnias diviserunt. De capitaneo Merzliak multum sollicitantur, ubinam gentium moretur, dolentque, quod manus eorum evaserit; hesterna quoque die in nundinis de eodem percontabantur. Indies majores relationes percipio, quod conscriptoribus et Kesserio minentur, reliquos autem regnicolas in salvo vivere volunt. — — Datum Bosjakovinae ex . . . domini illustrissimi comitis generalis Draskovich die 3. Februarii 1755. Georgius Petkovich m. p.

P. S. His jam conclusis venit ad me corporalis Mancs vocatus ex praefato generalatu, alias bene percusus, retulitque: mactatis et mortuis officialibus episcopus Valachorum cum liturgia sua in forma venerabilis advenit, sedaturus tumultuantis plebis animos. Teribilis valachica politica! Mactabant officiales catholici, Valachi pro testimonio stabant, ut se tanto facilius excusare possint.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXLV. 1755. 27. veljače. U Hruševcu (?).

Grof Josip Nadažd Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, mihi colendissime! Pro iis, quae mihi gratiose perscribere placuit, summas reffero grates; darent superi, ut ea, quae me inter et familiam versantur, tam cito quam hi tumultus coalescerent, nam hic populus totus pacificus et obediens se nemini hactenus oposuit, quod et de vicinis confiniis inaudio, quae non aliud conqueruntur, quam quod illorum officiales eos ad privata sua servitia nimium applicent. — — Hrussevecz (?) 27. Februarii 1755, obligatissimus servus C. Josephus Nadasd m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXLVI. 1755. 18. ožujka. U Hruševcu (?).

Grof Josip Nadažd Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, mihi colendissime! Litteram reverendissimae dominationis Vestrae haesterna die d. capellanus attu-

[1] Grof Adam Baćan.
[2] Ivan Rauch.

lit, qui propter aquarum enundationem prius redire non valuit. Circumstantiae perscriptae tanto fataliores, cum nemo se subjicere vellit; res vix absque milite extero terminanda videtur, qui utique mittetur, si aliis provinciis malum appropinquaverit. Aput nos omnia sunt tranquilla, ad quod non exiguum contribuit, quod reduces ex castris spoliis onusti redeant et tristem rebellium fortunam depredicent. Abbatialibus vulnera non exigua inflicta priori aestate per moderna spolia sanantur, cum non exiguam quantitatem pecorum indies aducant. Ego vigilias ad decem capita reduxi et bene potatos domum abire permissi, qui unanimiter se in casum redituros spoponderunt. Mitto hominem, qui, si occasio fuerit, aliqua a reducibus ex castris animalia comparare deberet, nam audio, ex vili prorsus praetio divendi. — — Hrussevecz (?) 18. Martii 1755, obligatissimus servus C. Josephus de Nadasd m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXLVII. 1755. U Zagrebu.

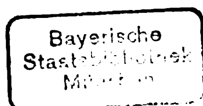
Kanonik zagrebački Gjuro Bistricaj Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine mihi colendissime! Dominus spectabilis vice-banus [1] cum conferentia resolvit, dominos nobiles viritim contra tumultuantem rusticorum catervam insurgere debere, quorum in capite ipse dominus spectabilis personaliter erit. Quia autem gravissima haec necessitas legem non haberet et aliunde sit articulus, dictans, in simili necessitate etiam capitulares succurrere debere propter publici conservationem, imo vel maxime nostrae gemmae, cathedralis ecclesiae, tuitionem atque defensam: hinc idem dominus spectabilis vicebanus cum conferentia capitulum etiam requisivit, ut unusquisque de gremio unum equitem statuat militem; cui requisitioni v. capitulum subscripsit et resolvit, ut singuli dominorum, qui equis et hominibus ad id aptis providerentur, unum statuant militem equitem armatum bene, idque hodie athuc, ut cras cum nobilitate adversum tumultuosos progredi possint. Quare et Vestra dominatio reverendissima solicita sit ad unum talem providendum. Eandem nomine v. capituli veluti ejusdem deputatus requiro; personaliter quidem hoc commissionis exequerer genus, nisi cum domino Goymerecz domatim eundo, v. capituli mentem explicando, occupatus essem. Horum intuitu celeriorem qua fieri poterit dispositionem instituere dignetur; homines fortes et sat robustos habet, ex quibus unum similiter expedire poterit. Caeterum in omni devictione persevero reverendissimi domini abbatis servus obsequentissimus Georgius Bisztriczey m. p. C. Z.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

---

[1] Ivan Rauch.

CXLVIII. 1755. 26. svibnja. U Zagrebu.

Ladislav Bistricaj Krčeliću.

Patrone gratiosissime! Excellentissimus[1] per quidquid sanctum et sacrum est orat reverendissimam dominationem Vestram, ut praescita illa puncta chartae apponendo sincere et cathegorice deducere, deductaque demum suae excellentiae adferre dignetur. Non est metuendum, nemo unquam resciet, ex cujus ea calamo prodivere. Et credat reverendissima dominatio Vestra, quod magnum et potentem patronum nanciscetur. S. manus exosculor et gratiis demisse commendatus emorior reverendissimae dominationis Vestrae, 26. Maji 1755, servus humillimus Bisztriczey m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CXLIX. 1755. 1. srpnja. U Beču.

Grof Ladislav Kolonić Krčeliću.

Reverendissime domine abbas mihi colendissime! Quas ad me Zagrabia vigesima prima praeteriti mensis dare libuit, rite accepi literas, neque defuturus, ubi e re et tempore fuerit, exhibitas Augustissimae pro vacante praepositura majori ecclesiae Zagrabiensis demissas preces pro omni posse meo secundare. Caeterum maneo reverendissimae dominationis Vestrae, Viennae 1. Julii 1755, servus obligatissimus C. Ladislaus a Kollonitz m. p.

Izvor. u sveučilišt knjižnici.

CL. 1755. 6. srpnja. U Orahovici.

Ivan Protulepec Krčeliću.

— — De nostris in his partibus tumultuariis hominibus reverendissimo domino abbati satis constare nullus dubito. Hoc unum in humillitate significo, primos hujus auctores partim jam captos esse, partim indies intercipi; unde metuendum, ne male cepta justitiae ac juditii prosecutio sinistra tandem plebis expectatione terminetur. — — Orahoviczae die 6. Juli 1755, indignus capellanus Joannes Protulepecz m. p. administrator.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLI. 1755. 8. srpnja. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Patri filius S. Literas Tuas, ad herum et me datas, cum lachrymis legi, svavissime pater[2]. Ad has quod respondeam aliud nihil est, quam ut philosophum, qualem Te adhuc praebuisti, non exuas,

[1] Bez dvojbe grof M. J. Althan. Vidi o čem se radi u Radu XXXII. 28.

[2] V. Rad XXXII. 30.

sortemque Tuam aequo animo feras, certus, justum a Deo nunquam derelinqui. Haec autem non ideo scribo, quod abundare Te innumeris consolationis argumentis non putarem, sed ut hoc quoque quidquid est doctrinulae ad fontem referrem Tibique persvaderem, illa consolationis principia in me erigendo constanter me sectari, quae a Te olim didici. Res illa haeret haerebitque, nisi fallor, bene multo tempore, hero nostro moram studiose nectente, sive ut fervor illius, qui aemulum portat, defervescat, sive ut injuriae Tibi illatae falsitas elucescat. Dum heri longum habuisset cum Domina hac de re sermonem, ipsa ultro agnovit, injuriam hanc Tibi hoc tempore intempestive conflari, in qua sententia herus eam mirifice confirmavit. Klobusiczkius nunc est hic, quem cum tam herus, quam ego ad Tibi favendum requisivissemus, rescribere me Tibi suis verbis jussit: quidquid est in se eloquentiae, omne id in hac causa in favorem Tui se exerturum. Herus autem jam Dominam disposuit, ut ejus sententiam roget, veluti qui capituli vestri plenam habeat cognitionem. Vide, mi pater, an aliquid praeterea sit, quod intentatum reliquissemus. Ego sane nihil reperio; id scio, nihil unquam esse posse, quod hac in re cum voluptate non susciperem. Sed ille, qui aemulo favet, urget et instat; ad latus autem Dominae, ut nosti, assiduus est. Eum ego valde metuo, qui Tibi quidem minime omnium est inimicus, sed aemulo plus favet ob aetatem et dignitatem. Omnia igitur Tua causa facturum herum nostrum scias velim, rem enim, si propria esset, studiosius curare nequiret; quod si tamen res secus, quam speramus, caderet, certo scias, herum fortunae Tuae haud defuturum. In antecessum autem quam celerime et quam syncerissime, quaeso, mi pater, facies me certiorem, an lectoratum Tibi expetendum putes. Nam si vis, efficiam certissime, ut obtineas; modum ne quaere, sed efficiam. Forte etiam ad banalem, si plus judiciaria infert, transferri poteris. Quaeso igitur iterum iterumque, mi pater, Tuam mihi mentem hac de re candide aperias, nam illud quidem scrupulum Tibi moturum non puto, quod avunculo anteponere. Vale et me ama. Die 8. Julii 1755.

P. S. Hoc literarum inscribendarum medio cur ùtar, ipse perspicis, scilicet, quia amicum Tuum esse scio, remque non emanaturam praevideo.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLII. 1755. 22. srpnja. U Varaždinu.

Grof Ivan Drašković Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine filii mihi colendissime! — — Notificare possum, crastina die Canisae futuram executionem, et quidem nonullos ad carcerum squallores per 10 annos, quamplurimi autem gladio carnificis justificabuntur, aliqui vero ad perpetuos carceres detrudentur. Caeterum dum patres Piaristas possessionem Marcsam (quos et vidi) occupasse nuncio, me cum ad-

salutatione comitissae meae favoribus comendans maneo reverendissimi domini filii, Varasdini 22. Julii 1755, obsequentissimus servus ac verus fidelis parens Draskovich [1].

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLIII. 1755. 18. studena. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Patri filius S. — — Quod Zagrabiam proficisceris, recte facis, neque enim alter est eluctandi modus. Multa ibi amara erunt, sed quae partim politicus, partim philosophus superabit. Cupis nosse, quae sit hic hominum de Te opinio? Miseret, mi pater, bonos omnes Tui, sed in se situm non esse ajunt, ut Tibi succurrant; unicum Tibi esse in Te ipso, id est in defensa, praesidium. Magna omnes tenet expectatio rei Tuae; erectis, quod ajunt, auribus finem causae praestolantur. Bene de Te sperant, spondentque, si res bene cedat, facturos se, ne innocentia depressa patrono et protectore careat. Quare nihil moveare, mi pater, machinis et moliminibus adversariorum. Defende Te pro virili et de sorte Tua futura quam optime spera. Vale, Teque magnitudine animi Tui conforta. 18. Novembris 1755.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLIV. 1756. 18. veljače. U Beču.

Petar Škrlec Krčeliću.

Patri filius S. Accepi tristissimas literas Tuas nonis Februarii ad me datas. Quam es ingeniosus, mi pater, in Te cruciando! Jam taedere me literarum Tuarum suspicaris, eum, cui nihil unquam fuit majori solatio, quam Tecum sin minns coram, at per literas agere. Jam herum meum Tui curam omnem abjecisse vereris, eum, qui frequentissime honorifico habito de Te sermone sorti Tuae compatitur et medelam oportuno tempore ferre cupit. Jam omnia in exitium Tuum conspirasse quaereris, velut abjecta prorsus philosophia. Jam historiam Tuam, certam ad nominis immortalitatem viam, igni committere statuisti. Ignosce, mi pater, multum mihi Tui dissimilis videris, quem ego ante ad adversa omnia egregie conformatum novi. Quare mitte has suspiciones, hos metus, hanc desperationem. Cura, ut processus quovis modo terminetur; nihil, quod ad Te defendendum facere possit, ommitte, et rem totam Deo committe, qui nunquam non fuit consolator afflictorum. Si res ad appellationem venerit, meliora potes sperare, illa autem superata etiam optima: nam patronis et amicis Tuis, scito, aeque ac ante curae Te esse. Si res bene vertat, fieri potest, ut aurum ex igne purius evadat. Sed nunc in Te summum Tibi est praesidium; age

[1] Bit će Ivan.

igitur rem Tuam naviter. Quod si tute Tibi non deeris, plane Tibi persvadeas velim, nec patronos Tibi postea defuturos. Si vero eas ab adverso necti moras videbis, recurre ad principem, ut, qui movendum commisit, etiam accelerandum praecipiat processum. Haec sunt, quae possum scribere, plura nequeo; Tu tamen, mi pater, certo Tibi persvadeas, nihil esse posse, quod me Tibi immutaret. Vale. 13. Februarii 1756.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLV. 1756. 30. svibnja. U Kaniži.

Kerubim Pehm Krčeliću.

— — Quo minus, qui Canisae sim, Zagrabiae manifestavi, eo frequentiores majoresque de Zagrabia cogitatus in animo volvi, necque enim unquam aut Zagrabia mihi, aut ego Zagrebiae adeo emmoriar, quin me virorum in ea doctissimorum caeterisque pulcherrimis virtutibus praeditorum summe semper delectaret recordatio, puderet oblivio. — — Mihi hic Canisae, quod vitam attinet franciscanam, ad votum sunt omnia, plus quam a me ipso credi aut imaginari potuisset, unicum si excepero studium et profitentium formalitatem: ejus paucitatem, nullitatem dixero melius. Nullus hic praeter me meosque discipulos philosophus, lampade etiam Diogenea luci meridianae addita, reperibilis est, qui cum formalitate intelligo philosophari aut quiret, aut vellet; unde in id incumbam totus, ut positiones universae philosophiae meae Zagrabiae defendere permittar. — — Canisae 30. Maji 1756. - — Pr. Cherubinus Pehm m. p.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CLVI. 1756. 5. listopada. U Moslavini.

Bar. Stjepan Patačić Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice, amice mihi colendissime! Singulariter obligatus reddor super duplici jam mei per literas honoratione, cui ut correspondeam, vicarias hasce expedio, donec ipse id peragere potero. — — Mea hujas contrapars in errore et amentia persistit [1]; nullis verbis adhortatoriis, nullis consiliis aut minis potui ad saniora hactenus reducere; nisi ab aliquot senioribus nunc derelicti fors compungantur. — — Moszlavinae 5. Octobris 1756, servus obligatissimus S. L. B. Patachich m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

CLVII. 1757. 8. listopada. U Beču.

Erazmo Froelich Krčeliću.

Reverendissime, perillustris ac doctissime domine, patrone plurimum colende! Pervolvi docti et utilissimi operis partem, quam reverendissima dominatio Vestra benigne mecum communicarat, atque ex ea lectione magnum perinde solatium atque fructum percepi. Desi-

[1] Misli na pobunjene Moslavčane, ka kojim je bio odaslan kao povjerenik, da ih miri. V. o njem br. LXXI.

dero, ut ad illustrandas Cratiae et vicinarum regionum historias aptissimum hoc opus quam primum finiatur publicique juris fiat. Illud porro a me expetiit reverendissima dominatio Vestra, ut, si quid fortasse occurreret, quod majorem operis eruditi perfectionem adjuvare posse crederem, candido calamo adnotarem. Facio, ut mandatis obsequar, et paucula quaedam ac levia, quae legenti occurrebant, pro meliori fortassis adnotavi, quae sane millenis aliis docte utiliterque perscriptis nihil officient. En illa: Pag. 15 ad finem. Tenax vocatur Cellejensis episcopus. Sed erravit certo Lazius et sequaces: nam Tenax ille Celinensis in Africa episcopus fuit. Ego rem istam accurate discussi in meo Chronico Celejano, quod nondum finivi. Nullum certum episcopum Cilejae invenio. Pag. 16 et 19. Cillijensis episcopatus iterum fit mentio. Pag. 18. Pro majore claritate poni posset loco: Conradus, Bavariae, Dalmatiae et Croatiae dux, ita fortasse: Conradus Bavaricus, vel Conradus Bavariae dynasta. Pag. 86. Stephanus banus alicubi dicitur vocatus dux Stiriae. Sed, quaeso, videatur, an non is sit Stephanus, Belae IV. filius, qui certo dux Stiriae fuit, sub moderamine Stephani bani. Videatur, si libet, pars I. Diplomatariorum s. ducatus Styriae pag. 24 etc. Stephanum banum lego quidem ducem Zagrabiae, sed non Styriae. Pag. 122. Ad an. 1411. Paulus Chupor periisse dicitur; attamen mox ad an. 1412 vivus occurrit. Forte in praecedenti loco ante vocem i n a u s p i c a t o addi posset: postea vel aliud simile. Pag. 176. Fridericus (et Ulricus), comes Cilejae, dicitur advocatus ecclesiae Zagrabiensis probabiliter intrusus; sed eadem pagina perhibetur, eosdem in tutores, advocatos, protectores rogatos fuisse ab episcopo et capitulo. Poterant tamen anno 1448 se comites intrudere et anno 1449 urgente necessitate iidem rogari. Eadem pag 176. memorantur iidem comites Fridericus et Ulricus aliquid egisse anno 1455. At ego prope certum habeo, Fridericum comitem Cilejae anno 1454 mortuum esse, uti ostendere conatus sum in Specimine genealogico comitum Celejae. Pag. 177. Ulricus comes occisus ponitur in festo s. Martini Martyris. Verum ex auctoribus synchronis collegi (in praedicto Specimine genealogico), Ulricum die Martis ante festum s. Martini, id est die 9. Novembris periisse. Haec ex animo syncero et obsequendi studio. — — Viennae in Theresiano die VIII. Octobris MDCCLVII, humillimus in Christo servus Erasmus Froelich S. J. m. p.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLVIII. 1758. 12. studena. U Maruševcu.

Jure Petković Krčeliću.

— — Ego isthic reliquias relicti per dominum Bakics archivii[1], perlustravi. Adinvenio donationes regias: Sigismundi, Matthiae, Eli-

[1] Bakićem je dobavio više posjeda član obitelji njihove po imenu Petar, koji je 34 godine bio bosanskim biskupom, te je kao takov umro god. 1749 8. srpnja na svojem imanju Križovljanu (Krčelić Annuae 34. 172).

sabethae; capitulorum: Posegani, Zagrabiensis et Chasmensis expeditiones diversas, et Deus optimus novit, quae et qualia; credo etiam fundationales episcopatus Quinque-Ecclesiensis. — — Integerimas autem cistas dominus Bakics similium abduxit, qui jam Viennam octava defluentis se transtulit, ibit et Krisovlian, paulo post Viennam, et in sacco fors post unius anni spatium eo aufereretur; ibidem spargitur mansurus ad quadragesimam. Dominus Baro Stephanus Patachics 8. delabentis supremum Varasdini obiit diem. Sui subditi, si possibile fuisset, intra bellica tonitrua, quodhoc malo liberati sint, laudes Deo dixissent imortales. — — In meo isthic diversorio novum vinum a gr. 4 jam aeducilatur, quod, fateor, nullius valoris est; indies in majorem cognitionem boni hujus venio. Hic coloni de uno dominio ad aliud fugiunt, ut Venetiis, putantss, se esse in porto franco. Frumenti metreta jam a fl. 2. — — De domino Jurssics dicitur, et quidem a Sua excellentia, quod orbem croaticum Viennae accuset. — — Datum Marussevecz 12. Novembris 1758. Georgius Petkovich m. p.

Izvor u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLIX. 1759. 26. prosinca. U Pečuhu.

Kerubim Pehm Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine gratiosissime! — — Želio je već davno Krčeliću pisati. Verum quantumcunque quod me attineret volui, tantum certe, quod excellentissimum nostrum concernebat praesulem [1], non potui: utpote qui a Novembris die 3tia Viennam evocatus abfuit usque ad 23tiam Decembris, cujusque proinde desiderata praesentia effecerat, ut mihi, qui maximus scribendi scopus fuisset, continuo emanserit. Enimvero jam antea in mandatis acceperam, ut, si tempus, si via, si reliquae concesserint circumstantiae, reverendissimam dominationem Vestram Quinque-Ecclesias invitarem ad invisendum Quinque-Ecclesiarum episcopum, quod ipse sibi apprime gratum futurum proprio ore semel et iterum contestabatur. Id porro non poteram perscribere, noscens diuturnam ejusdem atque incertam de reditu (prout spargebatur) absentiam. Quare cum nunc adsit, nunc jam domi aut in Nadasd suo commoraturus, nunc quoque praesentibus reverendissimum dominum tempore viaque commoda ad nos invitatum velim, nam si notitiam quis indaget, magnam se habere dicit dominationis Vestrae reverendissimae noster excellentissimus; si aestimationem, verba illius propria sunt: Novi virum indefessi esse studii, eruditionis magnae, melioris litteraturae amantem, antiquitatum cumprimis expertissimum, quem proinde tot vicissitudinibus subactum haud satis mirari valeo; si denique oppitulandi, si quid suarum foret virium, promtitudinem, omnibus se modis paratum ajebat ipse, dumodo reve-

[1] To je Jure Klimo, koji je postao pečujskim biskupom g. 1751.

rendissima dominatio Vestra eundem accederet. — — Quinque-Ecclesiis 26. Decembris 1759. — — Pr. Cherubinus Pehm m. p.

Izvor. u knjiž. jugoslav. akademije.

CLX. Ok. 1760.[1] U Zagrebu.

Krčelić Jurju Resu, general. vikaru zagreb. biskupa.

Reverendissime domine custos et vicarie generalis, domine colendissime![2] Cum admiratione subaudio, in compendio Doctrinae de missae sacrificio evulgato aliqua aliquibus non placere, ac, ut alia taceam, quae nescio an mihi bene relata sunt, quia a nullo consistoriali audio, ut haereticas, vel ut scandalosas haberi voces illas: koji altariae napravljaju samo za dušu svoju, ovakve niti nehvalim, niti nekudim, nekudim propter usum et animae suae curam, quia per hoc demonstrant, semet de anima cogitasse, neque enim ego privatus talem rem lege vel statuto damnare possum, sed bene instruere; nehvalim, ar ovakvi vide se vse za se obraćati etc. Jam voces samo za dušu svoju accipi aliter nequeunt, quam unice sive tantum pro anima sua. Ecclesiae porro doctrina est, sacrificium offerri Deo soli et ex meritis Christi fieri propitiatorium et impetratorium etiam. Hinc credo, sicuti unice et tantum sanctis offerri non potest, sic neque samo za dušu, videlicet unice pro anima propria. 2do sacrificium prodesse tam vivis, quam mortuis, adeo, ut ego vel meum fructum vendere, vel alteri dare nequeam, vel restringere, ut mihi tantum prosit et nemini alteri. Hinc exprimitur verbis illis doctrina ecclesiae: intentionem nempe laudari non posse, quae fructum sacrificii restringeret pure et unice pro anima sua, ideo samo za dušu svoju, et, quod iste sit sensus, laudari nempe tales non posse, satis exprimitur, ar ovakvi vide se i na skradnje vure vse za se obraćati i stanovitem načinom hasen za se išću i svoju interesenciu kažu, restringere videlicet sacrificii valorem volentes et unice pro se habere cupientes. Hinc infertur: ako oni potrebni nebudu, stoprav onda za druge meše hasen pojde, sive si illi (legantes nempe pro unice anima sua) non indigerent fructu sacrificii, tunc primum pro aliis missae fructus valeat. Ratio vero intentionis debitae exprimendae fuit, quia a multis eatenus fui interrogatus, et audivi saeculares multos dicere, se sibi tantum velle prodesse, neque ut possit sacrificium aliis prodesse; quare abusum hunc putabam tollendum, neque probare hunc possum. Demum intentionem sic propositam video, ut nulli ponatur regula, nikomu vindar zapovedi nepostavljam, consequenter omnes manent in sua opinione. Hinc quia scio, reverendissimam dominationem Vestram virum esse intelligentem et zelosum, humillime rogare volui, di-

---

[1] V. Rad XXXII. 37.

[2] Da je to Jure Res, dokazuju Annuae Krčel. str. 529.

gnetur et aliis proponere et prudentia zeloque suo impedire quasvis accusationes et incommoda. Ego puto Romam eatenus non esse consulendam, quia certum est, Deo soli offerri sacrificium, hinc excludi non posse. Certum item, me non posse restringere fructum sacrificii, et qui hoc facit, non cohaeret cum sensu ecclesiae. Interim ecclesiae sum filius; si judicat reverendissima dominatio Vestra, subjicio ecclesiae romanae totum libellum, et si illa approbaverit, unice ac tantum offerri pose sacrificium pro anima propria, ut totus fructus applicetur fundanti, nec de fructu participare possint alii, sintque sacrificia missae juxta humanam et hominum dispositionem, approbabo et ego. Sed cum illam hoc hactenus approbasse non legam, quomodo ego talismodi approbare vel laudare possim? Haec sunt, quae a reverendissima dominatione Vestra oro, et emorior, ex aedibus, humillimus servus Balthasar Kerchelich m. p.

P. S. Si omnes orationes ecclesiae, quae sub missa sunt, perpendantur, profecto non eveniet, ut unice et tantum pro anima particularis alicujus applicetur, vel applicari valeat. Hinc in fine in oratione: Placeat tibi sancta Trinitas etc. mihique et omnibus, pro quibus illud obtuli, sit te miserante propitiabile. Igitur non unice et tantum pro anima hujus vel illius. Demum non sine dolore video, quid hoc rei sit. Muratorii Vera Devotio translata est ferme in omnes linguas, et in quod abusus invenitur, fine, ut ecclesiae puram dectrinam populus condiscat et haereticis non praebeatur occasio injuriandi Catholicos. Pontifex ipse Benedictus XIV. aliique. Apud nos multa tollerantur: sic in littaniis s. Ignatii: annulle digiti Dei; in cantilena vulgari: O Maria majka božja expresse: smiluj se zvrhu mene o Maria prosim tebe: cum tamen misereri proprium sit Dei; et plurima alia, quae cum doctrina ecclesiae romanae non conveniunt, neque. si de his scriberem, laudare possem, sed neque propter usum damnare privata mea auctoritate.

Koncept u knjižnici jugoslav. akademije.

CLXI. 1762. 23. lipnja. U Beču.

Adam Franjo Kollar Krčeliću.

Eruditissimo atque clarissimo viro Balthasari Adamo Kercselicsio Adam. Franc. Kollar S. P. D. Ne, quaeso humanissime, Kercselicsi mihi studiisque meis succenseas, quod amabilissimae epistolae Tuae hactenus non responderim. Silui, fateor, quia inani et rerum vacua epistola gravissimas muneris Tui multiplicis curas interpellare nolui. Tardius deinde, quam voluissem, incomparabile opus Tuum a Bizstriczaio nostro legendum obtinui, de quo tamen in epistola mea agere pluribus volui. Illud nunc postquam incredibili aviditate celeritateque evolvi, sincere et ex animo Tibi gratulor de felicissimo studiorum successu operisque praestantia, quo nihil melius solidiusque de rebus nostris scriptum legisse me unquam lubentissime testor, quod judicium meum, si tamen Tibi videbitur tanti, ita accepias velim, quasi non ab amico, verum a se-

verissimo judice esset profectum. Atque ego nunc haudquaquam miror, esse apud vos homines, quorum oculos eruditissima scripta Tua offendant, qui enim noctuae istae longe caecissimae tantam lucem ferant, quibus in barbaris vitam agere tenebris sorte datum. Interim ego Te per charitatem illam, qua scio, dulcem patriam complecteris, oro atque exhortor, ne invidiae petulanti conatu a pulcerrimo proposito averti Te sinas. Valeo gratia cum apud Palfium, cancellarium, tum apud Swietenum, bibliothecae nostrae praefectum, per quos, modo volueris, de injuria Tibi partuique Tuo illata proxime Augusta fiet certior. Adnutum expecto Tuum et rem peractam puta. Si exemplo operis Tui uno carere et commodo Tuo mittere posses, haberes bibliothecam augustam Tibi obstrictissimam, cujus munere mihi quoque commodius frui liceret. Vidi enim jam et notavi plurima, quae propositum meum mirifice juvant. De opusculo meo [1] quod scribis, multum me delectavit, aequissimoque animo fero carpi ab aliis, ubi Tibi probari video, cum judicia hominum non numerare, sed ponderare consveverim. Illud ego Tibi rursus etiam atque etiam commendo. Scio unus omnium optime, cujus generis monumenta proposito meo sunt necessaria. Quantumcunque igitur volueris, aut potueris, ex fontibus Tuis longe uberrimis in rivulos meos deriva. Quod clarissimum nomen Tuum et de me optime promeritum in scriptis meo (sic) legi nolis, faciam illud quoque quam potero religiosissime; spero tamen et venturum nobis tempus et occasionem, qua devinctum Tibi animum meum testari publice possim. Nunc ita Tibi persvadeas velim, mortem me malle meam potius, quam ut committam scriptis aliquid, quod sive nomini, sive fortunis Tuis detrimentum quodpiam adferre posset. Libera igitur hoc metu animum et me, quod unice peto, consilio, opera et eruditis opibus Tuis adjuva. Neque etiam peto, quae volueris, ut mittere mihi properes; ut enim mihi certum fixumque est editionem adornare alteram, ita prorsus incertum tempus, quo eluctari in lucem publicam possit; pro dibit satis cito, si satis bene, ut vulgo dicimus. Ego interim quotidie successivis horis emaculo multa, demo, addo, ut fieri consvevit. Nescio, utrum exemplum meum recte Tibi fuit traditum. Sane dolui, non adfuisse ligatum ad manus, quod Tibi mittere potuissem; misi idcirco rudes philyras, quod timerem, discessuros cives vestros prius quam ligari apte et siccari possent. Bisztriczaius noster multum Te amat salutemque Tibi plurimam adscribi jubet. Mihi si rem gratam facere volueris, fac, ut occasionem nanciscar, qua Tibi non verbis officiosis, sed re ipsa gratum amicumque animum meum testari possim. Vale, si mereor, mihi studiisque meis favere perge. Scribebam in Vindob. bibliot. palatina die XXIII. Junii a. MDCCLXII.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

---

[1] Misli bez dvojbe na svoje djelo: Historiae diplomaticae iuris Patronatus Apostolicorum Hungariae Regum Libri III. MDCCLXII.

CLXII. 1762. 4. listopada. U Beču.

Adam Franjo Kollar Krčeliću.

Reverendissime atque eruditissime vir! Sane multum me sollicitum teddit valetudo Tua, vir praestantissime, quam febri admodum periculosa tentatam fuisse scio, cum ad litteras meas, quibus Tuis, quarta et decima Septembris ad me datis, rescripseram, nullum adhuc responsum acceperim. Utinam quaevis alia silentii hujus Tui potius sit causa, quam adflicta morbo valetudo, quam firmam atque constantem Tibi ex animo precor! Paksius, Segniensis, nisi fallor, episcopus,[1] in bibliotheca nostra nuper admodum me invisit et consilium mihi suggessit, non prorsus, ut mihi videbatur, inutile, quo tamen prius uti nolui, quam illud Tibi pro amicitia nostra candide exponerem. Svadet igitur atque mihi auctor est, ut circa festa nati Servatoris litteras ad capitulum vestrum Zagrabiense dem, quibus, exposito studiorum meorum proposito, etiam atque etiam orem, ut conatibus meis velificari, et submissis ex tabulario suo vetustis monumentis opem ferre velint. Si plures Kerchelichios in capitulo vestro esse scirem, scribere profecto nullus haesitarem; sed dubito vementer, quin plures sint, et hoc genus studiorum aestimare et juvare velint. Te igitur pro singulari illo Tuo in litteras amore exnixe (sic) oro atque obsecro, ut duobus tribusve verbis, quid de consilio illo sperare possim, me edoceas. Referam hoc beneficium Tuum in illa, quibus Tibi obstrictissimus vivam et emoriar. Reverendissimae dominationis Tuae, Viennae d. IV. Octobris a. MDCCLXII, obsequentissimus servus et amicus Ad. Franc.' Kollár m. p.

Izvornik u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXIII. 1763. 3. siečnja. U Lepoglavi.

Grof Sieciechow [2] Krčeliću.

Reverendissime domine canonicus et abbas, domine mihi colendissime! Commissionem obligantissimam reverendissimae dominationis Vestrae et affectuosissimam apprecationem festorum praeteritorum R. P. professor emeritus Petrus Martinovich [3] post suum reditum Lepoglavam mihi fideliter retulit, — — Moli Krčelića, da mu priobći, quae eidem de familia Konszkyana innotescunt, quia ex documentis credere debeo, quod indubie quondam comes Petrus Konszky, frater patruelis ultimi defuncti Michaelis, meus abavus fuerat, qui Petrus ut colonellus Ferdinandi III. imperatoris et regis Hungariae in uno conflictu contra Suecos in Silesia gloriose occubue-

[1] Nije, nego sriemski.

[2] V. Rad XXXII. 67.

[3] Taj je Petar Martinović bio profesorom filosofije u Lepoglavi, te budué da je poput Krčelića branio eklektiku, zato je došao u sukob sa svojimi poglavari redovničkimi. O tom govori Krčelić u Annuah str. 542 i sl. Povrh toga ima i u knjižnici jugoslav. akademije na tu stvar spadajućih njekoliko Martinovićevih pisama (Rkp. br. CCXVI).

rit, et ideo in Croatia nec de eodem, nec de unico filio ejusdem, etiam Petro, meo quondam avo, aliquid hucusque constare potuit, quia iste juvenis Petrus per suos infideles tutores contra edicta caesaris ex Silesia, servatis antiquis armis gentiliciis, in quibus equus albus, polonice stary koń, supra prato viridi, et medius equus itidem albus supra galea, sed mutato cognomine Wiesenhüter seu custos prati Francofurtum ad Moenum transmissus fuit. Aliqua, et quidem antiquiora documenta ab anno 1504 incipientia, et meam oppinionem corroborantia, ex archivis publicis Viennensibus et Posoniensibus partim jam percepi, partim mihi in brevi aquisitura appromissa sunt. — — Ad meum magnum contentum occasionem habui initium eruditissimi operis reverendissimae dominationis Vestrae videndi, ac modo aliqua folia, quae grato casu aquisivi, perlego. Summe autem doleo, quod reverendissima dominatio Vestra in continuatione impressionis hujus laudabilissimi operis impedita sit. Ast nullatenus miror, nam ubique veritas odium parit. Attamen cum omni reverentia ac tenerritudine reverendissimam dominationem Vestram hisce lineis confidenter conjuro, ne a malevolis et vera eruditione destitutis viris se a continuatione impressionis hujus omnibus incolis et exteris litteras amantibus perutilis operis retinere permittat. Viennae facillime licentiam pro hac continuatione aquiret. Ac, si contra omnem spem Viennae obstacula obessent, Polonia certo certius non permittet, ut respublica litteraria de tali opere frustretur. Imenuje više prijatelja nauke u Poljskoj, s kojimi je u savezu i koji da će i Krčeliću biti na ruku. Što bude K. odanle želio, eidem procurare tam libenter appromitto, quam minus dubitandum est, quatenus historiae omnium nationum slavicarum taliter cohaereant, quod nulla sine cognitione aliarum perfici possit. Saepius jam una cum meis charis P. Eremitis[1] indolui, quod in his felicibus regnis litterae et typographiae non magis floreant. Et quomodo regna florere possunt, si litterae non florent? ac quomodo possibile foret, ut litterae floreant, si amici tenebrarum impediunt veritatem loqui ac scribere? Idem praejudicium litteris funestum quondam Viennae vincendum fuit, et me adhuc optime recordor, quales difficultates pater Marquardus Herrgott, meus amicus, historiographus Caroli VI. imperatoris, pro componendo et imprimendo suo opere historico-diplomatico invenerit, et nunquam vicisset, nisi meus socer, excellentissimus dominus Bartenstein, eidem adjuvasset. Eandem viam reverendissimae dominationi Vestrae sincere svadeo, et quantum in me erit, omnia facilitare conabor. Nam praeprimis aulae nostrae interest, ut provincias suas melius noscat, ast hoc sine vero historiographo inaniter desideratur. Interim debito cum cultu ac reverentia permaneo reverendissimae dominationis Vestrae, Lepoglavae 3. Januarii 1763, devotissimus et obligatissimus servus Comes de Siéciechow.

Izvor. u knjiž. hrv. sveučilišta, priložen k 237. strani Krčelićeva rukopisa Annuae.

[1] Lepoglavski remete.

CLXIV. 1763. 29. ožujka. U Beču.

Jure Popović Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine patrone gratiosissime! Tanti mihi fuere, reverendissime domine patrone, quas accepi, litterae, ut, qua respondeam, eloquentiam nullus reperiam. In profundissimo itaque gratitudinis cultu, qua exaratas novi, dexteram exosculor. Utinam Deus optimus maximus me ita beatum faciat antequam mortalitate exuat, ut gratum in me famulum intueri liceat reverendissimae dominationi Vestrae pro his, quas in me manare non desinit gratiis, dum inter caeteras divinis prope litteris de somno evocat et de tenebris ad lumen optatissimum svavissime ducit. Repono jam, ut possum, singula. Dominus comes [1] suis reveretur obsequiis, et suis non alia, quam Zagrabiae consvevit, industria se impendit. Clarissimus vir Kollarius — — Olahi, condam Zagrabiae praesulis, manu correctam de origine hungarica, aliter ac Bellius habet. ex manuscriptis, Mandichio nostro theologo, favente excellentissimo comite bano, actum defensuro, dedit. — — Ritterianam vero crisim ab iis non intellectam, quorum interest, maxime vehementer doleo; ego vero protestabar, reverendissimam dominationem Vestram unquam sibi in animum induxisse de avellendo regno Croatiae caeterorumque ab Hungaria meditari, vel inde minus, quod contra Bedekovichium (si cum illo calamo conserendum, jure enim fortis imbellem leo despicit canem) de cujus Solo Hieronymi erat mihi sermo cum Kollario, Sclavoniam Hungariae haud multo tardius, atque regni nomen, eruditissime probat additam. Est id profecto quod de animo nihil adimat, addat plurimum reverendissimae dominationi Vestrae pro patriae decore calami stringendi; ajebat doctiorum non nemo, non authoris culpam, sed male legentis, si veritatem scriptam sibi inferat falsam, non assequendo scriptoris mentem. Dignetur itaque, sic superi ament reverendissimam dominationem Vestram, pro antiquissimo sibi patriae amore desideratissimum opus coeptum absolutum numeris quondam civibus nostris legendum praebere; nullum sane tam sui, quam patriae oblitum arbitror, qui ad Deum preces fundere desistat, ut duplicatis viribus aetatem provehat diutissime in maximum reipublicae nostrae litterariae lumen, decus et emolumentum. Sunt me Dius fidius utriusque reipublicae viri, qui Kollario invideant eruditionis amorisque patriae fortunam; scribit ille nihilominus, quae reperit certa, patriae proficua et gloriosa, ut Tridentinum attigerit etiam. Cogitabam ego, si comes [2] defenderit jus civile, optimam spem fore de dando opere, ut in illo nomen perennet utrumque: reverendissimae dominationis Vestrae, cui in acceptis merito refert, quod possidet lumen, comitis in justum grati-

---

[1] To je, mislim, onaj grof Petar Ivan Nep. Sermage, Krčelićev djak, o kojem sam progovorio u Radu XXXII. 38 i sl.

[2] Mislim, da je to onaj isti, o kojem u predjašnjoj bilježci.

tudinis testimonium. Reliquum est, quod exorandum suscipio, plures videlicet literas, quibus recreer, non hercle quatvor, sed quadraginta, si mendicandos crucigeros pro singulis reddam. — — Quod porro inique male isthic audiam, miror minime; istud ego humilis praedixi reverendissimae dominationi Vestrae antequam Croatiae dixissem vale. Nec equidem praeterit me ipsum, non recta quaepiam et scriptitari et referri de convictoribus, in iis attamen me convictorem nullus credidi adhuc. — — Reverendissima dominationis Vestrae, Viennae 29. Martii 1763, humillimus cultor Georgius Popovich m. p.

Izvor. u sveučil. knjižnici: Krčelić Miscell. Nro. 110.

CLXV. 1764.

Krčelić grofu Ivanu Patačiću, predsjedniku kr. sudbenoga stola.

Illustrissime domine comes, camerarie ac praeses, domine gratiosissime! [1] Summa voluptate legi celsissimi principis ac primatis factam ad suas Majestates allocutionem [2], ac eo quidem avidius, quod hodie legerim eas, quas olim Csáki, cardinalis, alique occasione simili fuere prolocuti. Haec superior est anterioribus, quae cunqnue spectentur, stylus videlicet, ordo, aut rerum dicendarum meditatio. Hanc cum obligatione vel ideo accepi, ut collectionibus meis inseri valeat. Nunc collecta hactenus in ordinem redigo ac separata in tomos redigam. Nec credidissem, quanta et quot numero sunt proditura. Tomos plures efficient; cogitaturus tum, quae servandorum optima foret ratio. De praestantissimo clarissimoque Kollar hic rumores magni, passimque jubilus ob supprimendas eatenus litteras. Mihi quoque Posonio perscriptum de libro est [3]; sed una etiam spargi evulgarique ab aulae deditis, jussu regio scripsisse Kollarium opusque a ministerio probatum, quamvis censura careat. Hoc conjectari pronum est, tam ob viri prudentiam, quam quia accessum haberet ad status et conferentiarum tabularium, ex quo plura hactenus in lucem edidit. Neque concipere possum, ut Kollarius, Neosoliensis patria, et ad diaetae tempus, evulget opus contra jura et libertates regni, nisi jussus fuisset. Certe incredibili teneor aviditate legendi operis hujus, et cum colligam, illustrissimam dominationem Vestram eodem perfrui, supplico, postquam relegerit, dignetur me participem reddere, ut opus

---

[1] To će biti bez ikakove dvojbe grof Ivan Patačić, za koga Krčelić bilježi pred svojimi Annuami, da je bio odlikovan čašću camerarija, a u samih Annuah na str. 590 kazuje, da je postao 7. studena 1763 praeses tabulae judiciariae, bivši prije tečajem njekoliko godina bezplatnim prisjednikom banskoga stola (Ib. str. 619). Taj je isti grof Patačić bio njegda Krčelićevim djakom u Beču (Ib. 590).

[2] Misli na govor, kojim je primas Franjo Barkoczy pozdravio kraljicu, kada je došla u Požun na sabor 3. srpnja 1764.

[3] Misli na Kollarovo djelo: De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra apostolicorum regum Hungariae. V. Rad XXXII. 46.

illud relegere valeam; relectum, spondeo, remittam cum gratiarum actione. Kollarii duo opera habeo, quae judicio meo insignia sunt, quod eruditi omnes agnoscunt. Ultra majorum traditiones et scripta monastica non progressis displicere scio utrumque, vel maxime, quod tot monumentis res suas stabiliat. Opus etiam Justini Febronii, tanto plausu editum, si illustrissima dominatio Vestra obtinuisset, communicari mecum postulo; ego necdum obtinui istud. Heri patres Franciscani libellum Varasdini distributum sub titulo: Navicula Petri agitata et agitatione promota, nescio a quonam Jesuita compositum, ad me attulerant, quem relegi ad horam hodie 8vam. Sed ex illo nil factus sum doctior, neque extra septa monasterii ire potest vel rectius meretur. Propositio regia dietalis: ut modus insurrectionis pro semper parati et exercitati militis elaboretur ac interteneatur, me facit curiosum, quis futurus statuum sensus; multa enim continet futura et tremenda, prolongabitque dietam, si rem hanc serio assumpserint; sed vereor negligentius tractandam, cum subtilitatem postulati plurimi ablegatorum vix sunt penetraturi. Subaudio, de indigenatu Croatiae fuisse quaestionem, promovente marchione Perlasz; quid arbitratum, nescio; decisio nulla adhuc. Comitem Sermage reddire sua illustrissima consors edixit. Alvei ex montibus erumpentes magna damna his diebus causarunt Zagrabiensi campo; biduo rivulus iste Zagrabiensis, per harmiczam defluens, vicinos a vicinis arcebat, prorumpendo per fundum leitinantii Grachan; heri primo ruptura illa clausa est et rivus ad alveum suum reductus. His dum me devoveo expertis favoribus et gratiis, emerior illustrissimae dominationis Vestrae humillimus servus Balthasar Kerchelich m. p.

Koncept u knjiž. jugoslav. akademije.

CLXVI. 1764. 8. kolovoza. U Zagrebu.

Krčelić grofu Ivanu Patačiću, predsjedniku kr. sudbenoga stola.

Illustrissime domine comes, domine mihi gratiosissime! [1] Kollarii opusculum [2] accepi summa hercle obligatione. Quoniam Viennensis Croatarum rector [3] ad diversos huc perscribere non dubitavit, opus illud meum esse, atque nescio quae mala me manere certissime, magnam plerisque attulit insanum hoc mendacium laetitiam vulgabaturque sine charitate in vulgus ac pro divino oraculo legebantur rectoris litterae. Ego Kollario significavi mendacium isthoc; invident illam mei, omnino majorem meritis, memoriam. Capite illo ultimo, quo victas se dare manus Sylvestrinae bullae intuitu aperit, alienum se a pertinacia esse unamque sequi veritatem innuit; in substantia attamen expugnare videtur tritum illud defensae medium, reges Hungariae ea, quae circa sacra ordinavissent, vice

---

[1] V. br. CLXV.

[2] Ono djelo, koje se naznačuje u bilježci k prediducému broju.

[3] Zagreb. kanonik Ivan Jozipović (Annuae 610). V. Rad XXXII. 49.

pontificis egisse. Profecto Sylvestrinam illam bullam anno primum 1550 a Verantio fuisse ex Traguriensibus tabullis descriptam, commentus est ejusdem ex actis Cartucii compilator, dein ad manus obscuri ignotique nominis Graeci Athanasii Georgier devenisse. Verantius antistes tum fuit Agriensis et paulo postea Strigoniensis; mirum mihi, quid sit, ut a sua morte penes Agrienses vel Strigonienses Memoriale Verantii non remanserit. Silentium Sylvestrinae bullae perpetuum, ubi attamen continuas lites reges nostri cum papis fovissent, ut s. Ladislaus, Colomanus, Bela, Andreas, Bela IV., Mathias, Vladislaus, neutiquam bula illa semet sunt tuiti, quin 1758. actu regnans papa Clemens XIII. in brevi suo, quo apostolici regis titulos reginae nostrae ejusque successoribus attribuit, hujus nullam facit mentionem, neque romanae ecclesiae scriptores, ut Damianus S., sub Sylvestro II. vivens et ablegationem Hungariae legatorum a Stephano rege describens, bulae non reminiscitur, neque Reinaldus, Baronius, Spondanus, Ciacconius, nullus verbo ad Incofferi epocham sive annum 1640. Quare ut clerus noster, cumprimis Pazmanus, Vinkovich, quibus graviora erant cum romana curia, ut reges ipsi, nunquam tutati sunt semet, vel usum suum sive Sylvestrina bulla, sive vicariatu pontificis, quod nempe vice suâ munus obeant, sic neque actu desperatum est, ut vera facti et legislationis causa reddi nequeat. Quod opus Kollarii attinet, clero ille adversari primum videtur, nosque provocare ad litteras Gallorum instar; tum quae scripsit, decantata causa est a protestantibus aliisque, de summa potestate scribentibus, ut Grotio, Puffendorfio, Hennningio. Buxtorffio etc., mirumque, a nemine, quod sciam, iis fuisse satisfactum. Legum nostrarum articulos factasque ordinationes in sacris quis negabit? commenta dici nequeunt. Quare Kollarius in facto et usu triumphat. Ea, quae imprudenter fol. 84. et 85. item 145. ad finem illius capitis scripsit, mirari non desino, ab eo scripta fuisse. Causam indicare videtur verbo illo: non potes tu me cogere, ut maledicam tibi, quia herus meus novit me... Et cum calendis Novembris 1763. scribere desierit, adeoque ante diaetam, ac iis capitibus regias propositiones exprimat, altiori potestate ac jussu scripta ab eo fuisse deducitur. Metuo attamen difficiliorem causam postulatorum regiorum sua scriptione reddidisse et patriae consuluisse. Ego interim constitui incepique laborem de eadem scribere materia, verumque e fundamentis sensum legislationis illius pandere: extreme enim canonistae nostri pro papa, protestantes pro imperatoribus regibusque scribunt. Neutris assentior, hinc opinionem meam pandere deliberavi. Tribus capitibus rem totam absolvam. 1.) de ecclesiastici juris fundamento, 2.) de origine ecclesiae hungaricae, 3.) de legum ecclesiasticarum in Hungaria initiis. Addam dissertationem super libellum a Kollar editum [1]. Abstinebo ab injuriis, exagerationibus. Exemplar unum mittam primati, aliud cancellariae, tertium Kollario. Si censuerint edendum typis, bene, edant; si no-

[1] Obzirom na to Krčelićevo djelo v. Rad XXXII. 47.

luerint, supprimant. Causa scriptionis, Deum divinumque testor spiritum, haud est fama nominis, sed amor veritatis ac orthodoxae fidei. Felix, si adversus me scripserint alii, sic enim et ad litteras accendentur multi e clero, et ex examine rerum, ut Carthesius docet, posteritas eruet veritatem. Et quia incoavissem laborem, dabit veniam, libellum me Suum detinere, nam, qui ad me mittitur, alumnis Romam promotis datus est; isti ante Assumptae festum vix adventuri. Haec ergo est laboris mei ratio, haec cogitatio atque consilium; in his videlicet circumstantiis succurrere fratribus sive clero, catholicis veram in hac materia dare doctrinam ac cathechismum, et theologicis, canonicis, politicisque meis studiis mereri vel potuis famulari posteris. Mathematica methodo atque ex ipsis principiis sum scripturus, ob usum receptum alibi, apud nos inducendum. Dominum consiliarium Bedekovich revereor, et commendatus emorior, Zagrabiae 3. Augusti 1764, illustrissimae dominationis Vestrae humillimus servus B. Kerchelich m. p.

Koncept u knjižnici jugoslav. akademije.

CLXVII. 1764. 21. studena. U Zagrebu.

Krčelić Adamu Franji Kollaru.

Clarissimo domino Adamo Francisco Kollario A. M. C. Balthasar Adamus Kerchelich. S. Relatum habeo, Institutiones politicas, a me pro discente juventute conscriptas [1], a Te, si non descriptas, certe perlectas extitisse. Cum porro Par. 2. cap. V. tit. 2. §. 14. in adjecta explicatione veteris illius tributi Andreae II. decr. articulo 29 cibrionum videlicet opinatum fuerim [2], cybeones legi ibidem oportere, cybea vero Ciceroni navis major esset, ideo fluviorum tributa inter regum redditus fuisse servata credidi. Conjecturam hanc meam firmare videbatur cum 17. anni 1751 articulus, quo tributa a majoribus navibus prohibentur, quod nihilominus difficilius evenisset, si firmum comperissemus, legitime per privatos navalia tributa exigi, tum quia olim pars sexta molarum in fluviis sitarum fisco cedebat. Non ignorabam, P. Joan. Szegedii in sua decreti illius expositione, 1750 edita, adnotavisse: cibriones, vox ungar., urnam majorem significat; sciebam, aeque in Sclavonia Croatiaque nostra voce cheber, montani, ut vocamus, juris mensuram, hinc majorem exprimi: sed ut ex vocibus tributi regalis obligationem petam, moveri non poteram. Quamvis porro in pluribus legerim monumentis mentionem cellariorum regiorum, item vinitorum, quin ab incolis sub Kalnik olim Kemlek anno 1754, non minus sub Okich, demonstrata mihi fuerint excisa ex petris cellaria, quae hodie etiam regia audiunt, credere tamen haud potui, horrea fuisse cibrionum, verum vel vineas fuisse condam in iis promonthoriis regum, vel alia ex

---

[1] O tom spisu v. Rad XXXII. 70 i 71.

[2] V. Kercselich Not. 231.

causa regiorum cellariorum apud rude vulgus appellationem cavernis illis remansisse. Confirmabar in cogitatione ista, quod Sigismundus rex castrum Kalnik possedisset. Interim cum opinio cedat veritati, neque plantandis praejudiciis studeam, me ab illa opinione recedere, latere Te nolui. Imo si Institutiones illas descriptas haberes, majorem in modum oro obtestorque, opinionem illam ut corrigas deleasque. Si taederet Te, aliis dignioribus occupatum, hanc adscribere, adminus facta ibidem littura reflectas posteros: scriptor hanc opinionem de cibrionibus retractavit. Jam facti hujus motiva adfero. Ex tabullario L. R. civitatis Montis Graecensis (sic olim inscribebatur), hodie Zagrabiensis, reliqua inter ad me allata pro lectione eorundem monumenta reperi tenoris infrascripti. Est in pergameno bene scriptum, hinc lectionis commodae. Majoris sigilli extant vestigia. Superinscriptum parte ex altera: Cybriones de vineis civium non exigantur. Hoc fide integra describo: Karolus, Dei gratia rex Hungariae, fideli suo, magnifico viro Mykcs, bano totius Sclavoniae, salutem et gratiam. Noveritis, quod Franciscus judex et Hambinus[a], condam judex civitatis nostrae castri Montis Graecensis de Zagrabia, nuncii fidelium hospitum nostrorum de eadem, Nostrae serenitatis adeuntes praesentiam, nomine totius universitatis nobis exposuerunt conquerentes, quod vos super ipsos de eorum vineis pro usu castri singulas mensuras vini, quae cybriones vocantur, exigere voluissetis et adhuc poteretis. Quare fidelitati Vestrae firmiter praecipientes mandamus, quatenus ipsos cybriones vini super eos, si ipsi hucusque non solverunt nec dederunt, recipere seu exigere nullatenus praesumatis. Et hoc idem praeceptum banis pro tempore constituendis firmiter observandum. Datum in Vissegrad in vigilia beati Andreae apostoli anno Domini Milesimo CCCXXX quinto.

a) Fabianus significat, solent enim vulgo vocare Fabianos Habek.

Diutius examinavi, num praeceptum anterius pro legitimo haberi debeat. Dubium fecit, quod in fine subscriptum non legatur, per cujus manus sit expeditum, uti passim in rescriptis legere est. Tum regis titulorum omissio, cum Carolus Hungariae tantum rex exprimeretur. Verum mandatum illud tam vestigia sigilli regii, quam vetustas et characteres a suspicione absolvunt, et quivis in tabullario praedictae civitatis legere illud poterit. Dubia praescripta monumenta alia sustulerunt. Erant enim praeter cancellarios aut vice-cancellarios regibus Hungariae secretarii ac etiam amanuenses vocati, qui talia, quae motu proprio regum constituebantur, ac praecipue mandata expediebant. Sic lego inter coetera in quodam mandato regio sub Ludovico rege anno 1381: Nicolaus Zambo, magister amanuensis domini Ludovici, Dei gratia regis Hungariae etc. Proinde descriptum Caroli regis ad banum Mykcs et ejus successores praeceptum, uti per cancellariam non fuit expeditum, sic neque cancellarii vel vice-cancellarii nomen exprimitur. Idem est de titulis regum, qui in ejusmodi privatis inscribi non assolebant, nisi rex Hungariae, ut pluribus doceri potest monumentis.

Coeterum Mykcs banum Sclavoniae vigore articuli illius Andreae II. tributa cybrionum a vineis civium exegisse, argumento etiam est, quod rex praeciperet, ne cybriones recipiat, si ipsi hucusque eos non solverunt, nec dederunt ad castrum, adeoque censebat Carolus, praescriptione legitima saeculi nempe unius semet cives adversus Andreae II. decretum tutari posse. Sunt et alia, quae (post memoratum Caroli praeceptum ut fundamentum) interpretationis hujus per cybriones tributum a vineis pendi regi, solitum designari, confirmant. Uti 1mo indicata cellaria regia. vinitores et decimatores regii, quorum in tot monumentis est mentio; quaedam indicavi in Historia Zagrabiensi. 2do quod in donationibus regiis tardius ac fors primo sub Sigismundo inseri occeperit: simul cum cunctis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet, terris scilicet arabilibus etc. pascuis, sylvis etc., montibus, valibus, vineis, vinearumque promonthoriis etc., vigore cujus clausulae privatis donatum a rege jus illud montani juris praescripta consvetudo evincit. Hinc fundamentum petere jura illa montana, quae dominiis penduntur, credibile est. Castrorum comites, uti olim testante articulo Andreae II., hanc obligationem ad se traxerant, ut eam per praefatum articulum aerario et fisco regio integram servare voluerit Andreas, sic. esse antiquissimum tributum hoc cybrionum, idem articulus evincit. — — Propositum meum de nil scribendo ulterius innotuisse Tibi non ambigo; hinc Historiae ecclesiae Zagrabiensis finem non esse expectandum video, ne imperite (ut nescio quis Posonii in infelici et insano scripto me Teque laccesivit) scripsisse videar et dicar, quod scribamus ex diplomatibus. P. Schmitt in Agriensibus episcopis exhibet diplomata, et ad sui immortalitatem, Tibi et mihi non licet, quia persvasum est, condicioni nostrae ignorantiam congruere. Vale iterum iterumque. Zagrabiae 21. Novembris 1764.

Koncept u knjiž. jugoslav. akademije.

CLXVIII. 1765. 21. srpnja.

Krčelić grofu Ivanu Patačiću, predsjedniku kr. sudbenoga stola.

Illustrissime domine comes, praeses domine gratiosissime! [1] Si quis, ego sane ex suscitata quaestione [2] eo gravius vulnus sentio, quod rei hujus utinam non fatales omnibus nobis sequellas praevideam. Olim eorum, quae vidimus et experimur, augur eram, dum per privatam conferentiam regulatio confiniorum fuerat constituta. Faxit Deus! ne pejora illis experiamur. Hinc solatium ingens illustris-

---

[1] V. br. CLXV.

[2] Krčelić misli tu na pitanje o sudnosti zagreb. kaptola, o kojem sam nješto malo napisao u Radu XXXII. 52. — Da se uzmogne ovo Krčelićevo pismo bolje razumjeti, navest ću ova dva mjesta iz njegovih Annua, koja govore o zametnutoj prepirci. Na str. 611 ovako piše K.: „Sub hac diaeta (god. 1764) initium accepit lis intra comitatum Zagrabiensem et

simae dominationis Vestrae epistola mihi attulit. Lubens profecto quae in rem hanc servire possunt, exequar, neque enim vel officii mei sum inscius, vel adeo sordidati animi, ut vindicari cupiam. Ad evangelii vivere contendo leges, nequaquam secundum probabilismum. Quin securiorem me in conscientia futurum existimo, si vel hac via occurrere possim patriae atque ecclesiae. Hercle! summa contentione atque voluptate hac in causa disseruissem, meaque spero dissertatione, si typis data fuisset si, non victoriam, sudorem adversantibus causavissem. Hoc meum fuisset consilium, ut romano more dissertatio per typum prodivisset, cujus meditata lectione major fuisset effectus quam sperari valeat clamoribus. Multi motiva non capiunt, et si audiant, non adeo penetrant; multos clamare non convenit; quidam tacent ex defectu fundatae notitiae, verbo superfities hauritur ex auditis declamatisque, res videtur ex lectis judicatisque. Sed quae mea fata sint, novit optime; quae de me falsissima praejudicia, non ignorat; damnari, quia mea, debent omnia, — et si virtus sunt exteris, domesticis crimen apparent, nec a me accipitur quidpiam, neque mihi imponitur. Lege nihilominus ea, ne prodar suae episcopali excellentiae, accingam me die crastino dissertationi compilandae, quam festinabo his diebus absolvere, ut tempore debito describi valeat pro excellentissimis dominis nostris bano nempe ac episcopo. Systema hujus jam dudum fixi, credens, me ab aliquo capitularium interpellandum, quod dum factum non est, in apologia quadam et Farlatti operibus atque Malenichiani processus extractu me distrahebam. Nunc relictis his totum me dissertationi huic impendam. Doleo, quod in tanta temporis arctitudine ad producta unice erit provocandum, describi enim non poterunt. Contraria diluere procurabo. Quare rogo dies aliquod mihi indulgeri pro respondendo. Interim ad ea, quae sapientissime diluta in litteris invenio, reflecto. Diploma illud, banis datum, esse Caroli I. de anno 1325, adversus quod tam anteriora Emerici, Andreae II., Belae II., Belae IV., Ladislai IV. pugnant, quam et posteriora, ut Caroli ipsius, Ludovici, Vladislai, Ferdinandi, Leopoldi etc., si salvo jure alieno dari debent privilegia, Caroli I. enervant anteriora, si vero posteriora derogant prioribus, aeque Carolinum illud ex posteriorum regum confirmationalibus evanescet. Dein moris erat, ut plures a bani judicio semet per privilegia eximerent, attestantibus privilegiis Frangepanianis, oppidorum Jaszterbarszka, Samobor etc., ideo de his Caroli diploma sonat. Demum

clerum intuitu appellationis subditorum ecclesiae. Petrus Spisich, vice-comes Zagrabiensis, insigniter laesivam sub diaeta ad banum Posonium relegat instantiam eo in merito. Banus celebrata isthic conferentia, ad diaetam negotium non deduxit, sed privative repraesentavit aulae, adfirmando, et privilegia et usum esse pro clero. Res subinde missa ad Status Sclavoniae pro opinione.“ Na str. pako 620 veli K.. „Scripsi itaque dissertationem sub titulo: Motiva demonstrantia judicatum capituli et ecclesiae penes eandem relinquendum.“ — V. Kercselich Not. 231.

eo ipso anno Alexander judex curiae, cujus sententionales habeo, sese ad causas comitatus Posegani judicandas immiserat, judicavitque, bano omisso, eodem anno causam cujusdam Kupsae ex comitatu Posegano in 8vis s. Joan. Bap. 1325, adversus quod Mykcz tum banus a Carolo statim obtinuit cassatorium exemptionum omnium a judicio banali per diversos procuratarum omnesque jurisdictioni banali subjecit. Ibi an clerus sit subjectus, ignoro, doceri tamen deberet, et, si doceretur, posteriora derogant. 2do. Jam in mea Zagr. Historia quaedam inserui ad haec spectantia pag. 51, plura dehinc comperi. 3tio. Tam delicata est materia, usu perpetuo firmata privilegia ad viam juris relegare, ut hoc absque diaeta fieri non posse deducam ex 56. 1723, ubi diaetaliter ad viam juris relegata habetur quaestio inter regnum et familiam Erdoedianam quoad usum ex Leopoldi litteris promanantem, quoad restaurationem comitatus Varasdiniensis; item 123. 1715 etc. Denique ex natura privilegii talium cassationem pertinere ad diaetam, testantur tot articuli, ut 40. 1635, 90. 1659. Ex Tripartito item, ut in dissertatione sum deducturus. Dixi, natura pertinere ad diaetam, quia rex omnium et singulorum privilegia semet conservaturum juramento spondet in diaeta, igitur sine hac nequeunt cassari cujusvis privilegia. Hinc videbit, me systema sollidae dissertationis paravisse, sed scribere ausum non fuisse. Haec ipsa tamen, excellentiae banali exposita atque in antecessum debite insinuata, servire poterunt ad mitigandum illud, quod hactenus sua excellentia opinionem dedisset. Fors atque facile hoc ipsum excelsa cancellaria respexerit, quae ad opinionem statuum suae excellentiae opinionem subjecit, an nempe et hi a diaetali congressu materiam diaetalem sint exclusuri, neque moderna resolucio factum erit suae excellentiae, sed factum status publici: tum erat privata opinio suae excellentiae, modo ut statuum capitis. In judiciis et banali tabula sine honoris sui derogamine praeses habere potest opinionem suam, eamque scribere, quin talis obtinere debeat locum, dum talem ut judex sive persona publica cum assessoribus sedens rejicit et subscribit assessoris sententiae. Verum opinio illa per conferentiam fuerat examinata, probata. Et istud ad speciem est: quia 1.mo conferentialiter non erat regi perscripta, sed privativo nomine. 2.do tametsi conferentialis actus esset, in materia adeo delicata cassandorum privilegiorum ac natura sua diaetali ipsa conferentia statui publico referri debuisset et referendum habebat: neque enim conferentiarum nostrarum acta sive per principem, sive diaetalem quempiam articulum sunt confirmata, et in casibus moram non patientibus conferentiae tollerantur, non autem aliis. Neque dicas, donatio bonorum, contractus etc. per judicium revideri possunt, cassari et seponi, cur non item privilegia alia, quae donatio sunt? Respondeo: donatio, contractus etc. sunt privatorum, ergo et foris pro causis audiendis privatorum subsunt secundum legum dispositionem; sed privilegia cuicunque statuum statui concessa non sunt nec haberi possunt ut privata, sed considerantur ut publica, adeo-

que ad viam juris non pertinent, sed ad diaetam; alias sicut cleri privilegium per forum annulari posse praetenditur, sic et nobilium et cujusvis status statuum Mirum Valachorum privilegia diaetaliter cassari, ut 40. 1635, qui attamen e numero statuum non essent. Privilegia civitatum ne violentur, diaetaliter disponitur 41. 1681 totque aliis, hinc a paritate, cum clerus e numero statuum sit, adeoque identitate rationis neque hujus violanda veniunt. Defectus autem corrigi possunt, neque ob defectus res tolli debet. Haec in summa sunt systematis mei uberius per dissertationem probanda. Ista scribo tum ad contestandum pro veritate animum meum, cum etiam ad proponenda praevie suis locis, ne negotium tantum ex superficie acciperetur. Audio reverendissimos Galliuff et Zlatarich isthic esse; si judicat fors et ista iis servire possent ad roborandum capituli intentum. Quibus raptim in commendatione maneo, 21. Julii noctu 1765, illustrissimae dominationis Vestrae humillimus servus B. A. Kerchelich C. Z. m. p.

Koncept u knjiž. jugoslav. akademije.

CLXIX. 1765. 6. listopada. U Padovi.

Daniel Farlatus Krčeliću.

Balthasari Adamo Kercselich, abbati de Kács, canonico Zagrabiensi, viro clarissimo et eruditissimo, Daniel Farlatus Soc. Jesu S. D. Litteras Tuas optatissimas et expectatissimas accepi, quarum desiderio jam diu flagrabam, et vehementer doleo, superiores Tuas ad me et meas ad Te litteras intercidisse. Nunc ad singula postremę epistolę capita respondebo. Ac primum quidem commentarios meos pręvios ad historiam ecclesię Zagrabiensis idcirco misi ad P. rectorem istius nostri collegii, ut eos potissimum Tuę disquisitioni Tuoque judicio subjiceret: vereor enim, ne multa mihi exciderint, quę correctione indigeant, pręsertim ubi agitur de rebus hodiernis atque pręsentibus, quę istic in ore, oculis et cognitione omnium versantur, in his siquidem falli turpissimum est. Quare oro Te obsecroque, ut si quid corrigendum, immutandum, addendum existimes, animo sincero et plane amico admoneas. Duas intexui descriptiones istius basilicę cathedralis ex iis, quos mihi reliquit pater Riceputus, codicibus MSS. descriptas. Neutra mihi placet, utraque manca est et imperfecta, et quędam sunt obscuriora quam ut facile intelligi possint. Has pręcipue velim diligenter legas, emendes, perficias, vel potius ipse novam et accuratiorem mihi descriptionem conficias. Sępe citatos invenio alias archidiaconum Joannem de Guersche, alias Album capitulare, alias Codicem vetustum tabularii capitularis. Pervelim scire, unusne an tres hi sint distincti codices; certe videntur omnes esse conscripti eodem sęculo decimo quarto. — — De Rascianis episcopis et ecclesiis in ista dięcesi Zagrabiensi, vel cum ecclesia catholica conjunctis, vel ab ea disjunctis, quę polliceris, mihi gratissima erunt et avidissime expecto. Pręsertim scire cuperem, quo tempore, quamve ob causam vel occa-

sionem Rasciani in istam regionem se suosque ritus intulerint. Sirmiensem episcopatum multis post s. Stephanum ętatibus restitutum fuisse, et ego censeo, et Tu optime mones, nullum enim Sirmiensem episcopum ante sęculum decimum tertium reperio. De statu pręsenti ecclesię Sirmiensis, ejusque dięcesis confiniis, itemque de episcopis, pręsertim posteriorum temporum, quidquid mihi collegeris ac miseris, id summi beneficii et gratię loco accipiam. De aiiis quibusdam rebus, quarum nunc non reminiscor, patrem rectorem istius nostri collegii in meis ad eum litteris interrogaveram; quęso Te oroque, ad ea interrogata ut mihi respondeas. In digerendis et explicandis Actis antistitum Zagrabiensium Tuis eruditissimis commentariis valde usus hactenus fui utorque; sed ubi perventum erit ad Casparem Ztankovachkium, et prope finem sęculi decimi sexti, ibi me deficiunt. Pervelim scire, an eos confeceris ac typis editos in publicam lucem protuleris. De posterioribus episcopis, quę apud Te seposita sunt, mihi communices, etiam atque etiam rogo. Quod reliquum est, perge Tua ista in me benevolentia conatibus meis opitulari, cui quidem ego benevolentię ac beneficentię studiis omnibus et officiis respondere conabor, nihilque magis opto, quam ut aliquam Tibi operam navare possim, unde meum in Te animum multis rebus obstrictum manifeste cognoscas. Patavii pridie Nonas Octobris 1765. — —

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXX. 1765. 14. listopada. U Dubrovniku.

Opat Mihovio Marija Milišić Krčeliću.

Reverendissime domine domine et patrone mihi semper colendissime! Cum senatus die decima currentis mensis ob aliqua reipublicę negotia convenerit, omnibus quidem ejusdem suffragiis dominus comes Joannes Patacich hujus reipublicę agens est renunciatus, cui idemmet senatus non minus commissum munus, quam quę sint ejus partes in isto florentissimo Croatię regno exercendę, uberius significabit. At vero, ne ego ullum officium hominis amantissimi ac diligentissimi erga illum prętermitterem, de his omnibus eundemmet comitem certiorem feci ipsique de novo nomine sum gratulatus, etsi magis reipublicę civibusque Ragusinis gratulandum sit, qui summis virtutibus ornatissimum virum sunt asssequuti, cujus fides atque auctoritas ad eorum fortunas augendas, eosque ab injuriis defendendos maxime est opportuna. Hujus quidem beneficii, vir reverendissime, tota Tibi laus est tribuenda, quamvis nemo pro meritis Tuis satis digne Te laudare possit. Id circo Tuorum meritorum nominisque Tui memoriam nulla unquam apud Ragusinos cives delebit oblivio. — Ragusii die 14. Octobris 1765, obsequentissimus atque addictissimus servus Abbas Michaël Ma. Miliscich consul m. p. — —

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

*

CLXXI. 1765. 28. listopada. U Zagrebu.

Krčelić pečujskomu biskupu Jurju Klimo-u.

Excellentissime, illustrissime ac reverendissime domine praesul et patrone benignissime! [1] Per spei optimae probissimorumque morum juvenem Grahovecz opus a me diligentissime elaboratum excellentiae Vestrae in submissione substerno [2]. Ex additis opusculo praefacionibus de eodem gratiose excellentia Vestra informari dignetur. Desunt eidem lepores rhetorici et ornata syntaxis tum defectu temporis, cum vel maxime, quod colligendis studuerim rebus, haud verbis. Accederet, esse quidpiam in plerisque verbis, quae, ut in lege vel usu denotant proprie, nulla syntaxi exprimi possunt. Neque enim sive palatinus Hungariae prorex, sive banus Sclavoniae sunt, cum antiquitus gubernatores, nunc co-regentes appellemus eos, qui pro-regia fulgerent potestate, hac ratione plurimorum est consideratio. Sum quoque Timonis instar adversus adhuc observatum a me in scribendo morem vehementior. At istud ratio moderni temporis mihi visa est exigere, praecipue ubi vel hausta castigo praejudicia, vel sacrorum antistitum aut cleri tueor dignitatem. Hinc nequaquam impetus me mihi erripuit, at sive officium, sive charitas, ut detestari videar quorundam licentiam. Universa interim excellentiae Vestrae altissimo rectissimoque judicio corrigenda, minuenda, addenda, vel immutanda, aut demenda, delenda subjicio et substerno. Gratulabor, si conatus hi mei obsequiumve in colligendis collocandisque his noticiis gratiam, protectionem et benevolentiam excellentiae Vestrae meruerint, si item tot acceptis favoribus, obligationi in excellentiam Vestram meae laboribus his meis famulatum me fuisse intellexero. Doleo vehementissime, opusculo meo: De duarum sublimium potestatum fundamento et concordia, quod adversus Kollarium superiore anno scripseram, dum is libellum suum De legislatione vulgaverat, mihi nunc prae manibus non esse, sed apud protonotarium, Viennae cum comite bano existentem, ut una cum eodem famulari possem. De autographis meis necdum constitui, an caesareae bibliothecae Viennensi, pro reverentia mandati regii, 1753 emanati, aut vulcano talia immolem. Quotidie deficio premorque, ut Pauli instar esse cum Christo cupiam. Studiis conatibusque meis pro patria et s. corona demereor, hinc praevideo dehinc me nil scripturum uspiam, plurimaque hactenus in cineres redegi. — — Excellentiae Vestrae, Zagrabiâ die 28. Octobris 1765, devotissimus, obedientissimus capellanus Balthasar Adamus Kerchelich m. p. C. Z.

Koncept u knjiž. dra. Lj. Gaja

---

[1] Nagadjam, da je to pečujski biskup Jure Klimo.

[2] Ako je osnovano moje nagadjanje, tada bi se tu imalo razumjeti ono Krčelićevo djelo o pečujskoj biskupiji, o kojem govorim u Radu XXXII. 52.

CLXXII. 1766. 2. kolovoza. U Dubrovniku.

Opat Mihovio Marija Milišić Krčeliću.

Pred naslovnim listom rukopisa Gundulićeva Osmana, o kojem je rieč u Radu XXXII. 65, napisa Krčelić ovo što sliedi:

Ad lectorem. Posteaquam quaestorum Raguseorum juratis fassionibus fuissem edoctus, isthic non solum veterum Croatiae regum regnique asservari monumenta cum inscriptione Regum Croatiae archivum, ad cubiculi portam, at Hungariae quoqe regum, securitatis causa a Mathia Corvino isthic deposita anno 1464, quo Hungari Casimirum, Poloniae regem, Mathiae studebant causa novitatum suarum substituere, perpendens loci Ragusini firmitatem aliasque temporum illorum circumstantias summumque apud nos veterum reipublicae monumentorum defectum, clenodiorum aeque regiorum, dempta sacra corona, facile credidi, et monumenta et clenodia isthic deposita. Post fassiones itaque commemoratas cura me tenuit, si certior fieri possem. Opportune accidit. ut consul Raguseus, abbas Michael Maria Milescich daret ad me titteras in quibusdam suorum causis, quocum communicare incipiens post plures epistolas tandem et de praemisso archivo doceri petii, de dextera item s. regis Stephani, quam Ragusae venerari intelligerem, de maris adriatici insulis, de regum Hungariae memoriis, sive in scripturas redactis, sive in donis eorundem, denique si isthinc comperirentur sive monumenta, diplomata, sive auctores (demptis Lucio, Orbino, Diocleate, Tuberone, quorum habemus notitias) ad res nostras illustrandas. Praefatus consul de dato Ragusae 2. Augusti 1766[1] hunc librum ad me misit cum epistola et carmine alio Mss. de Petro Zrinio, auctore Vladislao Hieronymo Minczetich alias Menje, patricio Raguseo, quae ejus dona ego 22. Septembris anni superioris Zagrabiae medio quaestorum recepi. In litteris. humanitate plenis, altisissime tacet de archivo, monumentis, donis et regum memoriis, ac ejusmodi neque negat, neque affirmat. At omissis receptae a me epistolae ad haec non spectantibus verbis, de hoc opere Mss. et altero adnexo scribit sequentibus. Hic leviter attingam quoddam opus poeticum magni nominis apud nostrates, Joannis nempe de Gundula, nobilis viri hujus urbis, qui Ladislai, Polonorum principis, victoriam, quam de Osmano, Turcarum imperatore, reportavit, illyrico sermone superiori saeculo mirifice conscripsit, cujus copiam elegantiori forma continuatam daturus est Tibi dono praefatus Coich. Cui quidem operi aliud breve annexum carmen, gravitate atque elegantia priori haud absimile, Tibi meo nomine offeret harum litterarum lator, quod Vladislaus Hieronymi de Menje, vir eque patricius Ragusinus, in laudem Petri comitis Sirmiensis illyrico etiam idiomate elucubravit. — Idcirco spero, Te plurimum voluptatis ex utroque opere esse capturum. — De s. regis Stephani dextera ita scribit. Quod mihi mandaveras, ut Te de sacra manu

[1] V. Kercselich Hist. 336.

d. Stephani, Hungariae regis, facerem certiorem, scito: litteras authenticas extare, quae de ipsius manus veritate testantur. Sed quando et quomodo sacrum pignus ad nos devenerit, prorsus est incompertum. A conjectura tamen longe non abest, easdemmet sacras reliquias ad nos fuisse delatas, cum Solimanus, Turcarum sultanus, devicto apud Mohachium Ludovico rege Budam expugnavit. — De insulis Dalmatiae exarat sequentia: Si recte memini, ipsaemet insulae ex Frangipanorum familia in venetum dominium anno trigesimo supra quadringentesimum transierunt, scilicet, quando Hungarorum reges, in propulsandis Turcarum injuriis diligentiores, minus soliciti erant, ut Dalmatiae regnum a Venetorum armis sibi vindicarent. — Si a Ludovici II. fatis d. regis Stephani dextera Ragusam delata est, tum Ragusam sacrae regni coronae fuisse conjunctam concludere necessum est, credoque, haud solam dexteram eo fuisse translatam, verum monumenta coeteraque preciosiora, et vel interregni tempore a proceribus, vel post coronatum in Novembri Joannem Zapolja, Ferdinandus enimvero I. haec in Germaniam potius deportavisset. — De insulis Dalmatiae, Cherso videlicet et Veglia, quam incerte scribat, quivis videt. Si 1430 transiere in venetum dominium insulae, sub Sigismundo rege et imperatore transivissent, qua de re certiora praestolanda et indaganda. Videtur attamen scribere vero simila consul, si nostra monumenta conferantur. Haec priora, ut Te lateant lector, nolui: ex his enim cognosces, qua occasione opus istud obtinui. Vale. Praemissa ita esse et descripta cum autographo concordare, fateor Balthasar Adamus Kerchelich abbas de Kács Can. Zagr. m. pr.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici. (XXVII D. s. 8.)

CLXXIII. 1767. 13. veljače. U Beču.

Josip Pierer Krčeliću.

— — Biennio abhinc instrumenta colligere coepi ad originem, progressum et hodiernum statum montanarum civitatum regni Hungariae illustrandum. Suppelex mea, partim civitatum montanarum opera, partim augustae dominae nostrae clementia commode accrevit; in multis tamen magnum hiatum patior, quemadmodum enim instrumenta recentiora abundant, ita antiquiora deficiunt — — Moli Krčelića, da mu bude na pomoć. Viennae 13. Februarii a. 1767 in collegio Theresiano. P. Josephus Pierer, Societatis Jesu.

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CLXXIV. 1768. 15. travnja.

Adam Franjo Kollar Krčeliću.

Reverendo admodum ac doctissimo viro Adamo Balthasari Kerselich, canonico Zagrabiensi, Adamus Franciscus Kollar S. P. D. Primum omnium, quod visa epistola mea scire voles, erit haud dubie causa, cur diuturno adeo silentio meo patientiam Tuam

exercuerim. Cui desiderio Tuo ut faciam satis, vellem, ut tute Tibi presvaderes pro certoque atque explorato haberes, religioni mihi duxisse amicitia Tua in rem meam uti prius, quam meam vicissim, Tibi verbis toties testatam, re ipsa quoque comprobarem: quam longe desideratissimam occasionem postquam nactus sum, velut somno experectus silentium meum rumpo et recepto vocis usu primum omnium certiorem Te facio, de Historia Tua Zagrabiensi, quam auspiciis Augustae in publicam lucem proferre desiderasti, cum Van-Swieteno nostro me esse loquutum, qui operam suam non prolixe modo nobis pollicitus est, sed rem etiam omnem ad judicium testimoniumque meum rejecit, quod de Tua virtute deque eruditissimis operibus Tuis quale semper habuerim habeamque, vel Te invito publice jam pridem testatus sum, ut adeo nihil omnino sit, cur credere nolis, voti Tui Te factum esse compotem. Cum autem opera, quae augustis dedicantur, censurae judicio subjici debeant, et Tuum pariter una cum testimonio meo eidem censurae exhibebitur: idcirco Te rogandum esse duxi, primum, ut libellum supplicem, quam brevissime possis, ad Augustam scribas et disertis verbis conatuum Tuorum pro tuenda adversus Venetos Dalmatia mentionem facias; deinde, quam primum opus integrum a prelo abiverit, ut exemplar unum integrum cum eodem libello supplici ad me mittas, quod, ut modo dictum est, censoribus regiis ostendam; ad extremum, dum haec ego agam, Tu in dedicatione conscribenda occupari poteris, in qua dedicatione velim, ut claris verbis memineris, Te a Farlatio, qui in persimili opere jura Venetorum tueri a proposito suo esse alienum non duxit, ad respondendum fuisse provocatum. Exemplaria duo elegantius ligari oportebit, alterum Augustae, Augusto alterum offerendum; tertium quo demumcunque cultu si Van-Swieteno miseris, rem ei pergratam feceris; mihi si exemplar unum dare volueris, ut incompactum mittas, Te oro, nam libros meos meo cultu et habitu omnes jam pridem ligari curo, et exemplar unum, a Bisztriczaio mihi datum, nescio, a quo nebulone mihi subductum est. Prayus, annalium conditor, in Croatiam ad Te proficisci parat. Nunc tandem aliquando videre et animadvertere incipit, imparatum se ad tantum opus accessisse. Perduxit annalles suos ad annum MDLXIV, fatalem Ferdinandi I., quod me svasore et impulsore erat pollicitus. Nunc supplementa scribere parat, ait enim, calamitates societatis suae sibi causae et impedimento esse, quominus reliquum annalium pertexat. Is plurima sibi abs Te benignitateque Tua pollicetur, nam a me quidem in posterum ne literam quidem unam habebit, cum animadverterim, eum vetustis monumentis uti aut nescire, aut non velle, quod alterum vero est similius. Tu de diplomatibus deque luminibus Tuis constitues arbitrio Tuo. Sed si quae in scriniis Tuis habes, et habere Te non dubito, quae ad palatum meum esse censeas, etiam atque etiam Te oro, ut ea omnia pro me opereque meo seponas, et neque de facultate discernendi mea, neque de voluntate utendi desperes. Opus Tuum Augustae dedicandum ego et Van-Swietenus

censemus eo potissimum, quod sperem, illud omnia ea, quae hactenus Tibi obstiterunt, submoturum esse. Ego quidem officium amici meum non negligam conaborque omni ope et opera secunda fama, quam pridem promeritus es, ut nomen Tuum innotescat. Vale et me redama. MDCCLXVIII. XVII. Kal. Maji.

Izvor. u knjiž. dra. Lj. Gaja.

CLXXV. 1770. 19. travnja. U Varaždinu.

Nikola Škrlec Krčeliću.

Reverendissime domine abbas, domine mihi singulariter colendissime! Nonnullarum familiarum insignibus summopere egerem. Inter has sunt superstites adhuc familiae Ztepanich et Miksich; inter jam exstinctas in masculo sunt Aitich, Praschoczy, Deszpotovich, Sztarchay, Bukovachky, Filipovich, Plondini, Humszky, Bartakovich aliter Horvath, bonorum Konschicza condam possessorum. Scio, reverendissimae dominationi Vestrae suppetere Riterianam insignium collectionem. Rogo proinde enixe, dignetur reverendissima dominatio Vestra insignia earum, quae de his familiis haberi poterunt, rudi tantum manu, ita tamen, ut colores dignoscantur, depingi curare, et mihi data occasione submittere. — — In reliquo ulterioribus gratiis comendatus permaneo reverendissimae dominationis Vestrae, Varasdini 19 Aprilis 1770, humillimus servus Nicolaus Skerlecz m. pr.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXVI. 1770. 25. svibnja. U Beču.

Ivan Róka Krčeliću.

Piše Krčeliću, da može kardinalu Kristof Migazziju namienjeni eksemplar svoga djela poslati po agentu Bujanoviću. — — Ampliorem etiam gratiam apud reverendissimam dominationem Vestram initurus, addo nonnulla alia. Primum jam aestas prae foribus, haerent Tyrnaviae res, fervebant anno praeterito. Causa multis ea videtur, quod ii, quibus restaurandi studii loci illius cura demandata, contendant, Tyrnaviense a Viennensi minime dependere posse; Augusta autem supremum ita obfirmate iisdem responderit: aut Tyrnavia quoad studia pendeat ex Vienna, aut, si sibi soli res habere debet, habeat ut habuit adhuc, nec opus restauratione, quasi restaurationis aut aliud tempus, aut arbitris Viennensibus magis faventes deinceps praestolandi forent. — — Viennae in aula cardinalitia die 25. Maji 1770, Joannes Róka m. p., titularis canonicus.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXVII. 1770. 22. srpnja. U Beču.

Ivan Róka Krčeliću.

Viennae 22da Julii 1770.

Veli, da još nije došlo Migazziju Krčelićevo djelo. — — Vadem ago de ineunda apud purpuratum herum meum munere illo gratia, quin et excellentissimus praesul vester [1], cum quo primum in aed bus cardinalis, iterum vero in collegio croatico fandi de hoc ipso argumento copiam habueram, multum probat utriusque nostrum in eo conatum. Ceterum summo mihi fiduciam, Te vir, me judice in sclavonicis summe, de duobus consulendi. — — Zatim piše obširnije, što zna o najstarijih Erdödih, te nastavlja ovako: Verum absque Belio constat, et de Monoszlo seu Montis Claudii, quin et Tompka dictos, praecipue croaticae lineae Erdödios. Quaeso edoceri: 1. quis et quo nomine primus Erdödius, qui a Monte Claudio scriptus; 2. unde dicti Erdödii Tompka; nisi fallor ex illyrico id sumptum, in quo Thomas Tomko audit. ergo Thomulae, Tomcones, vel a Thoma cardinale, aut Thoma II. Erdödio, bano Croatiae. Tompka nomen usurpatum olim ab Erdödiis mihi duplici argumento notum fit, primum ex genealogia Pálffiana, recens ex archivo Pálffiano exscripta, in qua haec verba: 1515 Paulus III. Pálffy de Derczika et Raró duxit uxorem Claram Erdödy de Csorna, filiam Blasii ab Erdöd dicti Tompa, sororem Simonis dicti Tompa, episcopi Zagrabiensis; alterum ex libro regali ordine 1. in excelsa cancellaria hungarica. In voce Csábrágh ponitur 1528 consensus regius, quo a Simone, episcopo Zagrabiensi, in ejus carnalem fratrem, Joannem Tompka, per obitum Ennyng transfertur in Sclavonia Szomszédvar, et per Simonis sororem in Petrum Pálffy transfertur Zelina in Barsiensi, Csabrágh in Hontensi comitatibus, indidem in Joannem Kerekes. Ex quibus duobus id conficitur, Simonem, Zagrabiensem episcopum, per Belium non recte deduci a Petro III., neque Simonis hujus collaterales consangvineos rite nominari: nam ponit Simoni fratres sex, sororem nullam nominat, inter quos sex fratres nullum Joannem appellat; videtur autem indubitatum, Simonis parentem vocitatum Blasium, adeoque Simonis patruum fuisse Thomam II.; Simoni fuisse fratrem Joannem, cui Szomszédvár, et sororem, per quam Palffiis jura ad Szelina et Csábrágh obtigerunt; quin reor, et alteram sororem Simoni fuisse, nuptam Joanni Kerekes, alias jura ad Csábrágh et Zelina non peraeque in istum atque in Petrum Pálffy, filium Clarae Erdödy de Csorna, consentiente rege Ferdinando, translata fuissent. — — Joannes Róka m. p.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXVIII. 1770. 30. listopada. U Bošnjacih.

Matija Antun Relković Krčeliću.

Reverendissime domine abbas et canonice, domine et patrone mihi gratiosissime, collendissime! Moderni status militaris curas

[1] Ivan Pakši.

inter et solicitudines quotidianas lassato animo meo quantum solamen, quantam laetitiam donum gratiosissimum, quo me clientum minimum beare dignabatur reverendissima dominatio Vestra, attulerit, edicere non possum. Si enim vel ipsum donum, praetiosissimum nimirum librum, contueor, jam animus in laetitias diffunditur; vel si me reccordatio subit, qualiter ad aeternam posteris memoriam nomen meum ob leve ingenii mei, versibus illyricis ludentis Satyri grammaticaeque historiam praeseferrens, specimen, operi ipsi insertum habeatur, gaudio et summo solatio circumfundor, et gratulabundus nil nisi paternam reverendissimae dominationis Vestrae in me propensionem et benignitatem flexo poplite venerari me obligatum et agnosco et profiteor. Utinam tantis mihi immerito praestitis gratiis et favoribus aliquando aperiretur campus etsi non pro condigno remerendi, saltem, quantumten fuitas mea admitteret, gratificandi, certe lubens omnes animi vires et conatus eo conferem ut praestitorum mihi favorum et gratiarum memorem animum meum contestarer. Interea tamen dubito minime, quin has exiles litterulas meas benevolo animo acceptura et me clientum minimum in paterna benevolentia habitura sit et in futurum reverendissima dominatio Vestra, in cujus jugi veneratione, exosculando sacras manus, emorior et maneo reverendissimae dominationis Vestrae, Signatum Bosnjake 30ma Octobris 1770, obsequentissimus servus et clientum minimus Mathias Antonius Relkovich, m. p., procenturio incl. leg. Brodiensis.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXIX. Ok. 1770. 11. kolovoza.

Godefred Schwarz Krčeliću.

Post scriptas litteras priores cursuque publico interea dilapso tum aliquid otii denuo ad evolvendum opus Tuum regium nactus incido in locum, quo me cum clarissimo Pray committere visum Tibi est. Arguis enimvero, quod stylum in Annalium scriptorem excellentissimum, maculando me ipsum, strinxerim; quod causa incognita id facerim; quod aliud sit dissertationem, aliud annalles scribere. Ad quae ex ordine bonus accipe et placidus. Videris mihi, reverendissime domine, suscepisse Pray defensionem, im memor eorum, quae prior ille in me, ac jam tomo Annalium suorum primo Hunnorum, Avarum et Hungarorum, quem unum id temporis in manibus habebam, inhumanissime scripsit; immemor ac forte inscius eorum, quibus in me ac veluti in scurram abjectissimum debacchati sunt Péterfy, Stilting, editores Stiltingii Jaurinenses, alii. Semper ego auditor tantum? nunquamne reponam? Quid autem reposui Péterfyo? Cum multo graviora ad objicendum viro haberem, usus sum joco, ac fateor jam memoriae lapsu, quem patres Jesuitae Smith, Kaprinay, iste amicitiarum auceps infidus, in serium, imo vero in calumniam meditatam, a qua longissime abfui et abesse me in omni vita norunt, qui me norunt,

nequiter vertunt. Quid Prayo, cui cum vulgo eruditorum ineruditorumque paratus eram assurgere, nisi ille me prior lacessivisset, quid illi reposui? locutulejum vocavi et compilatorem axitiosum, quod Kaprinay imperite interpretatus est: exitiosum. Tametsi vero verbi Plautini significationem non cepit, attamen vere is: ita Pray in omnibus suis tomis, quos postea nactus sum, non dicam observationibus melioribus contradicendi pruritu laborat, quin imo sacrae coronae hungaricae insidias struit; ita curiae romanae se totum mancipavit; ita in ilia dissidentium a se in rebus fidei christianae, vel potius politicae exoticae omne pectoris sui anheli virus, jam svaviter, jam proterve effundit. Sed ego, cum locutulejum dixi et compilatorem axitiosum, unum tomum priorem prae manibus habui. Quid toto hoc agit volumine? Deguignesium, inutiliter prorsus ad Hungarum, compilat; Stiltingum cum omnibus suis vitilitigationibus, erroribus et fallaciis ad suos numeros vocat; Gyula non dux, sed provincia, eaque Transilvania, Erdély dicta, ab Aluta fluvio; Aluta idem, qui Etel, et quae plura alia ejus generis monstra sunt. At causa de sexagenis bohemicis, mii apud Prayum incognita, non debebam judicium praecipitare. Nempe, qui demonstrando perspexit, bis duo esse quatuor, non potest non omnes, non solum ante, sed etiam post se, locutulejos, Schwätzer ins Gelag hinein, molissime appellare, si qui, bis duo plus quam septuplum τῶν quatvor, quod Pray insinuavit, facere, volent asserere. Denique da mihi otium, quo minime abundo omnium, da sumtus, quos maxime desidero, et dabo Tibi volumina, si non annalium titulo superbientia, at solerter et pensiculate exaratorum scriptorum nomen tuitura. Et nosse certe vir exercitatus jam debes fallax annalium nomen, eo fine exaggeratorum, ne possit venire Hercules, cui Augiae stabulum expurgare vel voluntas sit, vel detur opportunitas. Non sollicitabo judicium protestantium doctorum de annalibus Baronii. Ex horum annalium numero mihi, me deus, sunt Melchioris Inchofer Annales ecclesiastici regni Hungariae, elucubrati unice, ad musteam bullam Sylvestrinam publici juris faciendam et ad dementandum publicum Hungariae, quod citra omne jam dubium intenderat Lewacowics, hujusque consilium executus est Inchofer, executus autem ut Jesuita adamussim est secundum Agathiae apophnegma longe verissimum: Illud, inquit, deceptionis perspicuum est argumentum, quod, qui falsa persvadere vult, majori quodam verborum ornatu et varietate indiget, quibus veluti delinimentis utatur, ut ignorantes pelliciat. Relege, quaeso, si vacat et volupe est, Inchoferum. An clarissimus Pray, impulsore Frölichio, aliud cum Annalibus suis consilium iniit, valde tota ejus cogitandi scribendique ratio me solicitum habet. Vos, viri praeclari et jurium vigiles, qui domi estis, videritis; ego procul ab igne me ultro continebo lubenterque. Exilia schediasmata, quae subsecivo studio edidi, ad criticen rem Hungariae et Transilvaniae revocantia, inter concatenatos labores alios, muneris et proprii officii partes asolventes, eaque omnia meis impensis in lucem pro-

tuli. Quibus meis nisi parcere debuissem sumptibus, honesti viri nomen conservaturus, si per detectam, Constantino Porphyrogeneta quasi virgulam divinam mihi porrigente, nostris hactenus incognitam insulam divagari licuisset, non habuisset Stilting suique similes scribendi scribendoque exspatiandi campum, in quo jam uni se jactant: Hos ego versiculos feci, tulit alter honores. Emericum ducem non affectasse monachum, sed ad heroicam virtutem se parasse juvenem, infelici ictu apri enectum eheu! detexi: tulit alter honores. Mariam I. nunquam sexus sui oblitam in numis et diplomatis scribi voluisse regem potius quam reginam, docui: tulit alter honores. Chronicon Hungarorum, typis aeneis exscriptum Budae a. 1473, e situ iterum extraxi: tulit alter honores. Samuelem regem, Bulgaris extortum, genti suae hungarae restitui. Quid Pray? Testimonium, inquit, de ipso edit Anonymus aput Schwandtnerum, et numum ejus asservat in cimelio suo collegium S. I. Tyrnaviae. Idem Hanerum allegat, fatentem exstare numum Mariae I. cum epigraphe: MARIA REX HVNGARIAE; at Haner id minime fatetur, quin Hanium tantummodo, sublestae fidei scriptorem germanicum, citat. Patere aequo animo, ut, finem facturus, ad me redeam. Ad omnia alia studia divinis fatis volentibus abstractus feci, quod, gratum solo meo natali animum testaturus, potui, idque licet in deteriorem partem sit a multis acceptum, multaque id propter mihi creata scommatibus, opprobriis et maledictis cordolia, nunquam tamen recte innocenterque actorum conscientia eripi mihi potuit, quin habeo jam, quod in sinu mihi gaudeam, inventos esse, me vivo adhuc, cordatos in patria viros et graves, qui me a crimine proditoris eminentissimorum sacrae coronae hungaricae jurium et praerogativarum praecellentium, quod crimen ante alios mihi impegerunt bonus Deserics et maligni editores Stiltingi Jaurinensis et Cassoviensis, perspicaciter absolverent; qui jam inter jura et praerogativas sacrae coronae hungaricae, quae nunquam sum inficiatus, et jurium praerogativarumque titulum genuinum accuratius distingverent; qui titulum non tantum inclitae genti hungaricae honorificentiorem, sed etiam veriorem et solidiorem mascule defenderent, quo regiae majestati jus circa sacra inque personas ecclesiasticas ex plenitudine regiae potestatis, ob ecclesias fundatas, dotatas, protectas et auctas, grato animo tribuitur, prae titulo quovis alio, quo idem jus a forensi potestate, aut suspecta liberalitate, arcessitur et irreligiose insinuatur credulis. Plura non addo, ne mihi potius, homo tantillus, humillimus olitor, — agnoscisne acumen Prayanum, an aculeum modestissimum, contradictionem in adjecto? — quam bono fatorum meorum auspici et rectori, Deo immortali, tribuere videar gloriam. Vale iterum, reverendissime domine, quam optime meque benignius, si usus iterum fuerit, respice et accipe. Post scripsi die 11. Augusti anno jam notato. Si quid dare ad me litterarum per graviora et meliora negotia Tua liberaliter volueris, recta eas via mitte per cursum publicum, inscriptas: A Mons. Mon-

sieur Godefroy Schwarz, docteur et premier professenr de l' Université de Hesse-Schaumbourg per Vienne — — Passau — —

Izvor. u knjižnici jugoslav. akademije.

CLXXX. 1772. 8. kolovoza. U Gernyeszegu.

Daniel Cornides Krčeliću.

Illustrissime et reverendissime domine, domine mihi gratiosissime! — — Sažaljuje Krčelića zbog njegove bolesti; želi da što prije ozdravi. Haec omnes boni, qui eximiam virtutem Tuam, qui summam integritatis laudem immortaliaque Tua in patriam et rempublicam litterariam merita norunt, una mecum ex animo Tibi precantur. — — Izpričava se, što nije Krčeliću tako dugo pisao; moli ga, da naznači, komu bi imao dati novce za poslanih si pet eksemplara Krčelićeva djela. Veli, da polazi u Peštu s grofom, mecenatom svojim, i da će ondje zimovati.

Quid de opere Tuo sentiam, scire fortasse desideras. Edisseram. Opus utrumque multi sudoris est, reconditae doctrinae, idemque incredibili quadam varietate rerum ac copia praestans, atque a compluribus priscis utilissimis monumentis quam maxime commendabile. Evolventi commentarios Tuos dubium omnino fuit, eruditionem Tuam, an diligentiam, an candorem demirer magis. Non solum singularem ubique ingenii perspicatiam judiciique vim ad causae cognitionem confers, sed et a praejudicatis vulgi opinionibus liber puram et a favore et odio partiumque studiis fers sententiam juraquae coronae hungaricae vindicas dexterrime. Tametsi vero laborum Tuorum haud tuleris, quae Tibi debentur praemia, quin etiam in nonnullorum odia offensionesque incurreris, caussae tamen nihil est ingeminandi Neronianum illud: Quam vellem nescire litteras! Praeterquam enim quod obtrectatorum voculae nihil fere pensi habeantur apud intelligentiores, collegisti Tibi laudem perennem apud eos omnes, qui apertos veritatis cultores se profitentur, et apud quos virtus et eruditio in pretio sunt. Et quis est, quaeso, quem nulla unquam attigit invidia? quis est, cujus famam nulli unquam lacerarunt sermones a malevolentia profecti; num unquam defuerunt pestes quaedam hominum, aliena laude dolentium? Quantumcunque igitur malitiosi illi interpretes Te Tuaque opera consectentur, Tu contra audentior ito et frigidas eorum jejunasque censuras magno animo contemne, morituras brevi, nec aevum laturas. Ne Tu proinde in Temet ipsum quam maxime esses injurius, si usque adeo desponderes animos, ut et temporis in excolendis litterarum studiis collocati Te poeniteret, et historiam domesticam deserere atque bonis litteris multam longamque salutem dicere constituisses! Age, age vero, erige demissos animos, ad Tua Te studia refer, recole artes pristinas, cum Musis in gratiam redi, et, patria si Tibi chara est, eam porro illustrare perge. Veniet tempus, quo Augusta, summo bene de patria merendi studio Tuo magis magisque perspecto, praemia Tibi amplissima clemen-

tissime decernat. Animus meus, maximus quandoque vates, id mihi certo praesagit. Jam ad eas quaestiones accedo, quas nuper in controversiam vocavimus.

I. Negas fuisse aliquem unquam ducem Zagrabiae. At expressam Stephani ducis Zagrabiae sub Bela IV. rege faciunt mentionem praeter Unrestum et Anonymum Leobiensem complures alii scriptores gravissimi, suppares, qui insuper et illud addunt, ex tertio Gertrudis, filiae Henrici ducis Austriae, cum Russiae rege, matrimonio prognatam filiam Mariam Stephano duci de Agram in matrimonium fuisse datam. Sane apparet ex istis etiam nuptiis, cum regii sangvinis principe femina factis, Stephanum peraeque regii sangvinis principem esse opportuisse. Objicis tamen, Stephanum hunc ex mea sententia Styriae capitaneum a Bela IV. fuisse constitutum, eundem vero Stephanum banum Sclavoniae in chartis vetustis inscribi, cumque excepto Joanne Corvino nullus regii sangvinis bani titulo unquam venerit, concludis, perperam Stephano huic, Styriae capitaneo, regios natales adscribi. At responsio in promptu est. Precario scilicet ponis, neminem unum, qui banus esset, atavis editum fuisse regibus, et vicissim, qui regali sangvine essent orti, bani gessisse titulum. Dic, quonam isthoc ostendes argumento idoneo. Ex eo enim quod neminem noverimus regium principem bani titulo et munere insignitum, neutiquam consequitur, nullum omnino fuisse. Quanta sunt in medii aevi historia spissis involuta tenebris, quas fortasse monumenta olim in lucem protrahenda dispellent adhuc. Caeterum prisca illa aetate usu venisse, ut regiis subinde principibus bani titulus et officium deferrentur, ipsum Andream II. regem testem advoco locupletissimum. Ita ille in diplomate anni 1217, abs Te in Historia Zagrab. pag. 327 recitato: „Et etiam authoritate nostra adjungentes firmiter statuimus, ut de caetero nullus banus, sive sit de regali progenie, sive de magnatibus Hungariae, praesumat praedictos populos ecclesiae coram se aliqua occasione in judicium trahere.“ Et paucis interjectis: „Et si aliquis banus sive dux aliquid contra praedicta jura attentare praesumserit, quod non credimus: si fuerit de regali progenie, paterna maledictione incomprehensibilis amaritudinis in perpetuum puniatur et nunquam ad coronam, quam haereditario jure habere debebat, possit pertingere, sed toto tempore vitae suae sit vagus et profugus; suis quod satiari non valens, sit semper aliena mendicans. Quod si autem fuerit de nobilibus Hungariae etc.“ E quibus verbis liquet manifesto, uti principes de regali progenie in Sclavoniae banos, ita e converso magnates hungaros in duces Sclavoniae fuisse quandoque pro regis arbitrio sublectos. De Dionysio bano ipsemet adnotasti sequentia in Histor. Zagrab. pag. 84: „Banus Sclavoniae Dionysius, qui post mortem Colomani ducis Sclavoniae titulo fuerat insignitus.“ Sed ut ad Stephanum Zagrabiae ducem revertar, Zagrabiam proprium aliquando ducem habuisse, aut civitatem hanc fuisse ducatum, rem omnino novam, inauditam, nec ullis diplomatibus memoratam ais. Fateor, novum

id et admirabile esse, nec praeter hunc Stephanum alterius ducis Zagrabiae memoriam uspiam exstare. Quid inde? Nihil, nisi singulare hoc prorsus ac fortasse unicum ducis Zagrabiae esse exemplum. Plures in historia patriae breves hujusmodi et unius duntaxat hominis vitam durantes ducatus occurrunt. Sic Stephanus, frater Ludovici I. regis, a. 1352 dux Scepusiensis et Sarosiensis erat primus idemque ultimus. Quem porro mihi dabis ducem Liptoviensem praeter unicum Joannem Corvinum, Matthiae Corvini regis filium naturalem? Sed quid opus est verbis multis, ubi diplomatum testimonia adsunt? Nonne ipsemet in Notit. praeliminar. pag. 198 citas ex Frölichio diploma, datum in Admunde XI. Kal. Julii anno 1257 indictione X., in quo sequentia leguntur verba: „Innotescat ..... quod ego Luitoldus de Lembach .... coram domino duce Zagrabiae Stephano, capitaneo Styriae glorioso, cessimus nostrae quaerimoniae etc.“

II. In regum Hungariae genealogia pertexenda nihil mihi polliceris adjumenti, quod fortasse animum ad minutias istas nunquam adjeceris. Utique sentio, Te ea curasse maxime, quae usum habent in jure publico et historia ecclesiastica; non dubito tamen, quin in amplissima Tua omnis aevi diplomatum collectione complura exstent instrumenta, quae regum nostrorum genealogiam illustrare quodam modo possent, qualia in Notiis Tuis praeliminaribus non pauca offendi. — — Zato se nada, da će mu K. i u tom koju pomoć pružiti.

III. Exquisitis prorsus rationibus meam de privilegio s. Stephani anno 1001 Benedictinis elargito sententiam statuminas. Argumenta, quibus uteris, probabilia valde sunt remque meam confirmant mirifice. Qaedam eorum a me ipso jam in caussae meae patrocinium advocata fuere, alia vero nova sunt, singulari ac prope divina quadam vi ingenii abs Te excogitata. Gratias Tibi, illustrissime domine, quas mente concipere possum ago maximas, quod ea benevole mecum communicare haud fueris gravatus. Non est vero, quod subvereare, abusurum me esse bonitate Tua, auctoremque, a quo ista teneam, proditurum; emortuum me namque malim, quam ut nova Tibi odia ex me conflentur. Ita male mihi faciat Deus, si hac de re verbulum ullum mihi exciderit! — —

IV. Quae de coronae hungaricae origine magno eruditionis apparatu disputas, maximopere mihi placent. Probasti sane, historiam ecclesiasticam et jus canonicum Te plane complexum esse scientiasque eas ita esse assecutum, paucos ut in earum cognitione pares reperias, inferior vero sis nemini. Neque tamen, quae hoc de argumento tam scite disseris, Tibi accedo in omnibus. Tu enim coronae hungaricae originem ad donum nescio cujus papae refers non solum, sed et eandem ipsam coronam ab Henrico III. imperatore Romam ad corpus B. Petri missam, nec unquam redditam, sed in ejus locum coronam regni Croatiae a Colomano rege esse substitutam arbitraris. Ego vero in alia omnia iverim, nec ulli harum sententiarum facile subscripserim. Nam nec dono papali

diadema nostrum regi Stephano obtigisse, nec hodiernam nostram coronam a Henrico III. imperatore Romam esse missam, nec denique coronam nostram eandem esse, quam Dircislaus, Croatiae rex, ab imperatore Constantinopolitano acceperat, existimo. De singulis singillatim.

Quantum ad primum: admodum probabilibus rationibus mihi conficere posse videor, coronam nostram anno 937 Capuae a Hungaris inter caetera spolia opima fuisse interceptam. — — Quantum ad secundum: coronam illam apostolicam, qua reges Hungariae hodienum incinguntur, a Henrico III. imperatore captam atque ad sedem apostolicam fuisse transmissam, non facile mihi persvadebis. Nam, uti indubium est, lanceam cum diademate aliquo Romam missa esse Petri Abaeque temporibus, ita non minus certum, Andream I., Petro adhuc superstite, coronatum, eademque corona filium quoque Andreae Salomonem, puerum, paucis interjectis annis, spectante patre, redimitum fuisse. Neutrum autem fieri potuisset, si corona hungarica sub Aba Petroque, regni aemulis, Romam deportata ibique detenta fuisset. Aut vero dicendum, Andream ejusque successores non paucos alia quam apostolica corona fuisse inauguratos, quos ideo ne in regum quidem censum venire posse consequeretur. Diversam itaque ab apostolica corona fuisse oportet eam, quae per Henricum III. imperatorem Romam fuit missa. Agnoscit id etiam Cl. Pray, dum Annal. reg. hung. part. I. pag. 74 not. h. in haec verba scribit: „Corona, quam Romam misit (Henricus III. imp.), certe non fuerit corona Hungariae sed alia.“ Neque etiam in Tuae opinionis favorem faciunt verba sequentia Gregorii P. P. VII.: „Facta victoria ad corpus B. Petri lanceam coronamque transmisit, et pro gloria triumphi cui illuc regni direxit insignia, quo principatum dignitatis ejus attinere cognovit.“ E quibus quidem verbis inferri posse videtur, digniorem illam, in regum inaugurationibus adhiberi solitam coronam Hungariae ad sedem apostolicam fuisse deportatam, quod nimirum haec, et non alia corona aut quidquam aliud insigne regni Hungariae fuerit. At vero per regni insigne solam lanceam intelligi debere, cum alia multa svadent, tum illud imprimis, quod lanceam illam, a Henrico III. imperatore Romam missam, insigne regni disertis verbis vocent Sigebertus Gemblacensis, Albericus monachus trium fontium et Lambertus Parvus Leodiensis. Placet ipsa veterum horum scriptorum verba adscribere. Sigebertus Gemblacensis ad ann. 1043 ita: „Henricus imperator iterum Hungariam ingressus cum paucis Abbonem regem de bello fugavit et lanceam, insigne regis, recepit. Petrum vero, quem Abbo expulerat, Hungarorum regno restituit et Hungariam sibi tributariam fecit.“ Item Albericus ad ann. 1045: „Henricus lanceam, insigne regis, recepit, Petrum vero . . . Hungarorum regno restituit.“ Iisdem fere verbis rem exponit Lambertus Parvus Leodiensis, dum in Chronico suo ad ann. 1043 apud Edmundum Martené in veterum scriptorum et monumentorum collectione tom. V. pag. 6. hunc in modum scribit: „Rex Heinricus Obdonem de bello fugavit cum

paucis et lanceam, insigne regis, recepit, Petrum vero, quem Obdo expulerat, regno Hungarorum restituit.“ Consona his habet Thurotzius P. II. c. 38: „Reversus est caesar (Henricus III.) in Hungariam, cui Petrus rex . . . regnum Hungariae cum deaurata lancea tradidit coram Hungaris simul et Teutonicis multis, insuper etiam magnificis muneribus.“ Sane medio aevo lanceam insigne regni habitam esse regnaque et principatus per lanceam tradi consvevisse, ex illius aetatis scriptoribus luculenter ostendi potest. — — Ti mu pisci pako jesu: Gregorius Turonensis lib. VII. c. 33, Aimoinus in Hist. Franc. l. VII. c. 68, Witichindus Corbeiensis in Annal. l. II. ab init. Ditmarus l. VI. ineunte et l. V. p. 369. Cum coronarum exhibitione regna unquam fuisse tradita, equidem non legisse me memini, sed sequioribus temporibus loco lanceae signiferae reges et principes sceptro investitos fuisse, exempla passim occurrunt. — — Quod vero in lanceae locum sceptrum tanquam investiturae insigne successerit, haec subest ratio, quod olim in symbolum potestatis reges et imperantes lanceam ubique secum tulerint, hocque cum nimis molestum esset, parte solum superiori lanceae sint usi, quae postea sceptri nomine venit. Vid. C. G. Hoffmann de origine et jure sceptrorum cap. III. §. 8. Successit postremo in locum sceptri non quidem corona, sed gladius, tanquam traditi regni insigne. Ita enim Otto Frisingensis lib. II. cap. 5: „Est consvetudo curiae, ut regna per gladium, provinciae per vexillum a principe tradantur vel recipiantur.“ Quantum autem ad coronas, eas non in traditae potestatis vel obsequii clientelaris argumentum, sed in amoris pignus subinde pares a paribus accepisse legimus. Nil attinet plura nunc cumulare exempla, vel nubem testium adducere. Unicum tamen ejus rei specimen ex Rogerio Hovedeno, vetusto Anglicarum rerum scriptore, adferre non erit alienum. Ita vero Hovedenus apud Henricum Savilium, scriptor. rer. anglicar. Francof. 1601 fol. pag. 757: „Henricus, Romanorum imperator, misit Richardo, regi Angliae, coronam magnam auream et valde praetiosam in mutuae dilectionis signum.“ Itaque Petrus quoque, rex Hungariae, inter caetera munera sua praetiosa coronam suam privatam domesticam Henrico III. imperatori utpote affini suo et benefactori amicitiae confirmandae et pangendi foederis intimioris gratia obtulerit: suam enim coronam domesticam, a sacra illa distinctam, quae in inaugurationibus hodienum adhibetur, quemlibet priscorum regum Hungariae habuisse, saltem ad Mariae usque tempora, fide monumentorum veterum ostendi perfacile potest. Quod negotium si mihi dederis, id quidem vel severissimis disceptatoribus probare potero. Quorsum corona illa, a Henrico III. imperatore Romam missa, fuerit redacta, dicere non habeo; lanceam vero Romae in templo apostolorum suspensam fuisse, testem habeo locupletissimum Arnulphum, Petro, regi Hungariae, coaetaneum, qui in Historia rerum sui temporis lib. III. cap. 4. apud Muratorium, scriptor. rer. Italic., tom. IV. pag. 22 sequentia consignavit verba: „Deinde diebus multis modo cum Ungris, modo cum Leu-

ticiis pro tempore confligebat (Henricus III.). De quibus omnibus nobiliter triumphavit, victos tributo coarctans. Cujus unum insigne trophaeum aurata indicat lancea, Ungrorum regi violenter extorta et Romae in apostolorum templo suspensa.“ Quantum ad tertium, ais, „conjicere Te, Colomanum post sui in regem Croatiae coronationem coronam regni Croatiae in Hungariam detulisse, quae Dircislao regi a Constantinopolitanis obtigerat graecique erat operis, post Colomanum enim regum nostrorum nullum in Croatiae regem, sive unctum, sive coronatum memorari.“ Elegantia ista quidem sunt et magna veri specie se commendant; obstant tamen nihilominus plura, quin conjecturae Tuae, alias ingeniosissimae, calculum meum adjiciam. Ac primum quidem fidenter affirmare ausim, diadema illud regum Croatiae a habitu formaque sacrae coronae hungaricae multum omnino discrepasse. Etenim regni Hungariae corona cum diademate imperatorum graecorum perfecte congruit: simillima enim utriusque et maxime gemina est conformatio, ut altera alterius reddat imaginem. Sane Anna Comnena id genus diadematis describens, quo nonnisi caput imperatoris graeci redimire fas erat, revera ipsissimam nostram coronam hungaricam ad germanam formae suae speciem tam mirifice expressit, ut suis eam oculis usurpasse, versasseque manibus, atque eam depingere voluisse ex destinato videri possit. Pronum hinc est colligere, diadema nostrum aliquem imperatorum Orientis tenuisse olim. Jam vero constat inter omnes, imperatores graecos vicinarum gentium regulis multiformes subinde coronas dono misisse quidem, augustam tamen illam imperii coronam, cujus effigiem talem penicillo suo adumbravit Anna Comnena, qualem in hodierna corona hungarica agnoscimus, sanciorem semper fuisse habitam, quam ut ulli unquam mortalium conferetur. Unde efficitur, coronam illam, quam Dircislao impertivit nescio quis Orientis caesar, a hodierna hungarica toto coelo fuisse diversam. Alterum, quod hypothesi Tuae adversari videtur, illud est, quod non tantum Colomanus, sed caeteri quoque reges Hungariae in Illyrico perinde coronari consveverint. Elucet hoc manifeste ex privilegio Geysae II. anno 1143 Spalatensibus indulto, in Notit. praelim. pag. 158, ubi sequentia leguntur verba: „Cum autem ad vos (Spalatenses) coronandus, aut vobiscum regni negotia tractaturus venero, etc. etc.“ — Ut institutum Tuum de vulganda doctissima dissertatione Tua de bulla Sylvestrina ne mutes, sed firmiter persistas in proposito, auctor Tibi hortatorque sum. Praeterquam quod enim debes hoc famae Tuae, ut imposturae vel suspicionem a Te propulses. Hac ratione non tantum mordacibus Jesuitis, qui passim in libellis suis maledico dente Te carpunt, perpetuum impones silentium, sed et nomen Tuum immortalitati commendabis. Jam, antequam calamum manu mittam, id proponendum Tibi esse duxi, ut mihi de nonnullis Notitiarum Tuarum praeliminarium capitibus in posterum Tecum agere sit integrum. Scilicet summam hoc mihi, ut meas qualescunque animadversiones in opus Tuum Tuae censurae subjiciam et pace Tua

hanc in posterum commercio nostro epistolico deligam scribendi materiam. — — Lipsienses eruditi quale judicium de opere Tuo tulerint, exploratum non habeo, neque enim rerum literariarum ephemerides Lipsienses ad me perferruntur; quamprimum autem quidquam hujus rescivero, actutum ea de re certiorem Te facere non intermittam. Quod reliquum est, me singulari Tuae gratiae porro quoque commendo, omni cultu et veneratione emoriturus illustrissimi ac reverendissimi nominis Tui, Gernyeszeg d. 8. Augusti 1772, cultor devotissimus, obsequentissimus servus Daniel Cornides.

Laudes immodicas, quas in Notit. praelim. pagina 385 mih admetiris, uti non agnosco, ita Tuo in me amori potius, quam meis meritis eas attribuo. Ruborem mihi incuterent encomia illa, cuivis potius, quam mihi convenientiora, nisi persvasum haberem, non qualis sim, sed qualis esse deberem, ostendere Te voluisse. Interim novos in me gloriae accendisti igniculos, stimulosque admovisti ad praeclaram illam laudem, abs Te adumbratam, plenis passibus contendendi, quo nomine Tibi, illustrissime domine, eas, quas debeo, gratias ago maximas. — —

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXXI. Oko 1772.[1]

Profesor Sigismund Jure Lakić Krčeliću.

Reverendissime domine, domine mihi plurimum colende, observande! — — Već je davno želio Krčeliću pisati. Quum annis abhinc prope duobus augustae dominae nostrae clementia juri ecclesiastico publice in hac academia docendo praeesse jussus sum, inter reliqua commissi mihi muneris capita illud fuit praecipuum, quidquid praelectiones publicae temporis reliquum mihi fecerint, id omne juri patriae ecclesiae illustrando impenderem, quo quidem uno in capite quam ardua mihi ornanda provincia commissa sit, non eram ego tam ignarus, ut non pulchre intelligerem. Et sane si vitae meae constituendae ratio meo arbitrio, non eorum, quorum mihi consilie pro imperio esse debebant, stetisset, deprecatus fortasse munus fueram, cui recte obeundo nec ingenium mihi, nec doctrinam, nec vires esse pares sentiebam. Nunc his jam cogitationibus nullus locus est. Illud video unum mihi datum ese negotii, ut quorundam de me bonorum quidem, sed nimis me amantium hominum exspectationem ne penitus destituam. Itaque ad colligenda omnis generis diplomata, quae ad jura ecclesiae hungaricae illustranda pertinent, animum adjeci, in quo instituto prosequendo si tam esse mihi beato licuerit, ut aliquod operae praetium faciam, compingam

---

[1] Pisac veli u listu, da je skoro prije dvie godine bio učinjen profesorom u Trnavi; a Wurzbach kaže (u Biogr. Lex.), na svojo se izvor pozivajući, da je Lakić dobio u Trnavi profesorsku stolicu g. 1770.

omnia in unum corpus, ita distributum, ut priorem quidem partem synodi ecclesiae nostrae occupent, alteram constitutiones regum in comitiis conditae, ad res ecclesiasticas pertinentes, postremum diplomata illa cumprimis, quae jura regni apostolici circa sacra stabilire possint, quam juris nostri pulcherrimam partem adeo video in scholis nostris inique inscienterque tractari, ut mirari saepe soleam, tam illotis manibus tam praetiosum thesaurum committi potuisse. Ordo autem in singulis partibus erit chronologicus; historia his, quae paulo obscuriora videbuntur, lumen accendet. Tunc, inquies, tantum opus a Te laudabiliter praestari posse censes? Ego vero non censeo quidem; verum si Tu, doctissime atque humanissime vir, si Tui similes (quales scio quam sint pauci) consilium meum studiumque adjuvare voletis, effici id profecto posse confido, ut, qui deinde futuri sunt, paullo plura habituri sint conficiendi olim systematis subsidia, quod nunc optare possumus, sperare quidem certe vix possumus. Facies autem Tu vero, et ut facias, majorem Te in modum rogo etiam atque etiam, non mea, sed patriae ecclesiae causa, cujus pulcherrima ornamenta malis cujusvis opera in lucem prodire potius, quam tineis olim rodenda relinquere damno nescio majori an dedecore, quod faciunt tamen plerique eorum, quorum sub custodia latent praetiosa haec Hungariae documenta. Expertus sum hominum sorditiem, et obstupui seu ignaviam, seu, quod aliud est, nomen illiberalis ignorantiae. Exstare apud Te multa hujus generis documenta, si nescirem aliunde, satis persvaderet Historia Tua ecclesiae Zagrabiensis, quo libro utiliorem majorique scriptum eruditione Hungaria nondum vidit. Neque vero metuas, velim, ne in ingratum beneficium contuleris: si enim Tibi persvadeas, professurum me publice, quantum ego Tibi, quantum jurisprudentia sacra patriae debeat. Caeterum maximo studio a Te contendo, ut me in eorum esse numero sinas, qui se permagno adfectos beneficio putant, dum se Tibi studiaque sua probare possunt. Vale quam diutissime ecclesiae nostrae bono. Sigismundus Georgius Lákics, jur. eccles. professor.

Izvor. u knjiž. sveučilišt: Krčelić miscell. Nro. 114.

CLXXXII. 1772. 21. rujna. U Trnavi.

Profesor Sigismund Jure Lakić Krčeliću.

Reverendissime domine, domine mihi colendissime! Si me litteris Tuis incredibili quadam voluptate adfectum dico, reverendissime domine! id dico, de quo mihi a Te plane fidem habere velim: videor enim mihi hoc jam consecutus, quod optavi diu, nunquam fore speravi, eo in loco ut essem apud Te, quo sunt hi, quos Tua non indignos amicitia judicas. Non ego soleo esse blandus, nec auribus cujusquam magnopere servire, sed profecto hac mea felicitate exulto. Ego Te-Kercselicsi vir doctissime! in primariis patriae nostrae hominibus habeo habuique antequam illam Tuam ecclesiae Zagrabiensis historiam legerem, eruditissimorum hominum constanti sermone judi-

cioque compulsus. Quid non ego nunc mihi esse aliquid videar, quem Tu, talis vir, tanta eruditione, tanta virtute, tam familiariter in amicitiam recipis? non perfruar gaudio, quo nullum unquam svavius, nullum sincerius animus sensit? Nam quid habent res humanae amicitia dulcius, amicitia inquam, vera illa minimeque simulata, quae nulla esse nisi inter probos potest. Sed ego ad cetera epistolae Tuae capita venio, in quibus illud est permolestum, quod Te abjecisse scribis penitus animum prosequendi studii, quod tanta cum nominis Tui gloria in lucem proferre instituisti. Sunt, fateor, quae in hoc Te consilium adduxerunt, graves Tibi causae: ingrata et omnibus quam bonis litteris magis amica patria, et illud sub mendace pietatis imagine latens et doctis viris semper grave religiosorum odium, quod quantos viros quam saepe perdiderit, ignorat nemo, nisi qui omnia ignorat. Et quamquam ego pulchre intelligam, quanta studiis meis jactura illata sit subducto auxilio Tuo, non tameu is ego sum, qui Te ab hoc consilio Tuo dimovere velim, quin hortor, etiam atque etiam rogo, sanitati Tuae ac tranquilitati consultum eas. Satis litteris, satis etiam patriae datum est; aequum est, ut Te ipsum aliquando respicias, Tuosque, qui in Tua salute suam esse salutem positam judicant. Switenium mors aeterna nobis subduxit, illum bonarum litterarum acerrimum defensorem. Nunc, quo loco haec studia etiam in aula futura sint, incertum. Flexilis est Augustae animus, praecipue, quando religionis et ecclesiae causa obtenditur. Remoto Switenio valde vereor, ne graves sint cuculi omnibus, qui veterea (sic) ac vera amaut magis quam novae haec ignorantiae, ignaviae, et ne quid acerbius dicam, religiosae ambitionis figmenta. Quod autem jactari a vestris significas, Te Tuaque studia post mortem viri illius ab Augusta damnata fuisse, id vero tam verum est, quam quod falsissimum. Nuper admodum Vienna redii; omnium proborum de Te judicium idem, quod semper fuit, id est maxima cum Tua laude conjunctum. Si quid acerbius in Te decretum esset, latere profecto omnes illos non potuit, nec meam penitus fugere diligentiam, quae in similibus rebus exquirendis non solet esse perfunctoria. Scis Tu me rectius, hanc esse artem calumniandi illis familiarem, qui, qua stultitia sunt, etiam officium religionis se facere credunt, in vulgi invidiam conjicere omnes, qui vetustis erroribus convellendis curam studiumque adhibent. Quare huic quidem curae nolim animum Tuum patere, Romanae autem curiae sententiam, de scriptis Tuis latam, quanti faciendam putes, ipse dispicies. Duo monachi, curiae praejudiciis a prima aetate imbuti, ad quos nosti pro more romano censuram praecipue pertinere, tanti nunquam mihi sunt visi, ut judicii eorum rationem magnopere habendam censeam, nisi qua gravior accedat auctoritas. Atque utinam Tuae illae Regnorum Croatiae, Dalmatiae ac Slavoniae Notitiae Praeliminares, quas ad me pro Tua singulari humanitate perferendas curasti, ad manus meas delatae fuissent, tam ego avide eis me legendis dedissem, tametsi romana censura notatis, quam nunc eis mirifice delector,

ex quo Petrovicsius, praestantissimus adolescens, mecum illas communicavit. Atque me profecto, quoties eas contemplor, poenitet patriae pudetque, quae grassantes in perniciem suam chartas praemiis, honore, dignitate alit, spernit Tuas et utiles sibi et gloriosas. Ac vide, quam sibi pulchre cohaereant consilia nostra. Disciplinibus (sic) in melius reformandis operam damus; (domi)cilia Musarum erigimus; hortamur doctores publicos, vetere ut via relicta rectam ac solidam docendi rationem sectentur: haec omnia, qui facimus, iidem omnes, qui paululum apertius scholae praejudicia adgrediuntur, odio persequimur plus quam Vatiniano. Egone vero homo novus tam amens sim, ut quidquam in hoc genere studiorum tentem, quorum invidiam dignitas Tua, doctrina, virtus vitare non potuit! non sum profecto, nec erit, puto, quisquam alius Tuo edoctus exemplo. De adolesceante illo, cui de victu hospitioque ut providerem, meministi, id habe, me postridie, quum scriberem, hinc Trentsinium sanitatis recuperandae causa excurrisse; Petrovicsio in mandatis dedi, ut propositis sub conditionibns locum exquirat interim, et studiis et moribus colendis aptum, quod illum probe curaturum scio; quum primum habuerit, ipse Te litteris certiorem faciet. Mihi vero si eum meaeque disciplinae committere voles, dabo operam, ut hac, qua sola possum ratione, efficiam, non indignum esse prorsus, quem amicitia Tua dignareris. Reveredisimae dominationis Tuae, ¦Tyrnaviae die 21. Septembris 1772, Georgius Sigis. Lackics m. p.

Izvor. u sveuč. knjiž.: Krčelić miscell. Nro. 113.

CLXXXIII. 1773. 10. svibnja. U Šćavnici.

Ivan Severini Krčeliću.

Reverendissimo atque nobilissimo domino domino Balth. Adamo Kerchelich de Corbavia, abbati infulato S. D. P. Joannes Severini, rect. Quo vehementius Notitias Tuas, vir reverendisime, diu satis desiderabam, eo majore voluptate, ubi eas accepissem, perfusus sum. Eximiam eruditionis in Te varietatem judiciique acumen non potui non magnopere admirari. Res certe illyricas longe in majore, quam ante nostra fuerant tempora, (luce) colocasti, quin nobis quoque Hungaris multa, quae abs Te disceremus, suppeditasti. Atque haec jam praeter excellentem, qua polles, humanitatem, in eam me spem adduxerunt, ut facile credam, Te Szaszkianae geographiae, quod ad Dalmatiam, Croatiam Sclavoniamque attinet, defectus erudite suppleturum: quam ob rem eo Te majorem in modum obsecro, quod provincia librum hunc curatius edendi mihi delata sit. Moli dakle Krčelića, da mu bude na pomoć svojimi primjetbami. — — Scribebam Schemnicii urbe Hung. montana.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja

CLXXXIV. 1773. 8. studena. U Trnavi.

Sigismund Jure Lakić Krčeliću.

— — Academia nostra vulnus accepit non mediocre, Patribus quondam Societatis a docendi munere remotis. Mihi quidem boni illi viri nuuquam magnopere favebant; non possum tamen, quin ob hanc jacturam Musis nostris indoleam, quae est tanto gravior, quanto minus ad obeunda rite docendi munera apti sunt, ad quos ea provincia devoluta est, si modo stabilis haec futura est: audio enim non vanis rumoribus, praesentem statum unius duntaxat anni futurum. Vale vir reverendissime doctissimeque, et, ut facis, ama porro, Tyrnaviae die 8. Novemb. 1773, Lackicsium totum Tuum, m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLXXXV. 1774. 25. siečnja. U Trnavi.

Sigismund Jure Lakić Krčeliću.

— — Apud nos in ambiguo sunt omnia. Quos venerabile archicapitulum hujas interim complendis cathedris theologicis admovit, homines sunt plerique boni illi quidem, sed non ad haec facti. Universitas, quod doctores non essent, in gremium eos non recepit; quam rem quum pro injuria reputarent, ad aulam recurrebant postulantes, ut sine solitis examinibus peractis promoverentur, mandatoque regio admitti juberentur. Verum nihil obtinuerunt, adeo, ut rescripto regio praecisa iis spes sit omnis, nisi praestiterint omnia, quae leges academiae nostrae exigunt ab his, qui ad honores academicos adspirant. Svadebam ego multis eorum, ne quid tentarent hujusmodi: praevidebam enim repulsam, quae hoc illis nunc magis noxia est, quod ne ad concursum quidem, quem futurum satis certum est, admittendi sint, tamquam qui se ipsos declararint inhabiles ad ea cuncta debite peragenda, sine quibus idoneus esse theologiae doctor nemo posse putatur. De Historia Tua judicium censorium adhuc ego quidem nullum legi. Bibliopolam credo in causa esse, nisi enim exemplar libri submiserit illis reipublicae litterariae judicibus, diu illud non videbimus, aut fortasse nunquam: raro enim librum majoris pretii suis sumptibus curant. Si quid legero vel audiero, faciam illico certiorem. Vale et, ut facis, amare perge, Tyrnaviae die 25. Januarii 1774, clientem Tuum, Georgium Lackics m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLXXXVI. 1774. 23. srpnja. U Trnavi.

Sigismund Jure Lakić Krčeliću.

— — De ratione studiorum apud nos nondum quidquam certi est. Concursum tamen futurum audio, qui daturus nobis est professores. Exspectamus etiam studiorum reformationem non modii cam. Qualis illa futura sit, nondum constat. De libello quodam

meo recte audisti. Jam deseruit prelum. Dedicavi eum excellentissimo comiti judici curiae. Continet autem partem generalem juris publici ecclesiastici, quam mittam per adolescentes repetituros patriam. Libellus est non magnus, utpote praelectionibus meis destinatus. Eadem methodo reliquas disciplinae istius partes elaborare meditor. Introductio in jus ecclesiasticum, in qua de juris istius origine, progressu, principiis ac subsidiis exposui, proxime subjicietur prelo, ex qua intelliges, vir doctifssime, esse id mihi propositum, quod prudentissime monebas, jurium, quibus patria ecclesia gaudet, immemorem non esse. Sed difficilis hic ac prope inexplicabilis labor est homini tali loco constituto, quo ego sum. Binae singulis diebus publicae praelectiones vix non integram operam desiderant. Nec tamen spem penitus abjicio, praecipue, si plures tam erga me benignos expertus fuero doctos patriae viros, qualem Te experior. Age, vir doctisime humanissimeque! Da hoc non tam mihi, qui hanc a Te gratiam non mereor, quam patriae, quae si qua in re, certe in jure ecclesiastico nostro lucem desiderat. Accendere autem hanc nisi Tu et pauci quidam alii, hoc studio clari viri possunt. Dabam Tyrnaviae die 23. Julii 1774. Georgius Lackics. m. p.

Izvor. u sveučilišt. knjižnici.

CLXXXVII. 1774. 7. kolovoza. U Zagrebu.

Krčelić Jakovu Coleti-u.

Admodum reverende ac doctissime vir et domine mihi perpetuo colende! Tua me epistola honorare voluisti, vir doctisime. Nescio, cui eam credidisti, quia 17. Aprilis scriptam recepi ego a tabellario publico die 24. Junii. Illico satisfacere postulatis Tuis non poteram, tum ob meos officii litterariosque labores, collectionem videlicet Scriptorum ex Sclavonia hac nostra a saeculo XIV. ad XVII. inclusive [1], quam publicus hic magister politicen [2] occasione disputationis in fine anni scholarum academici est exhibiturus, cum vel maxime, quod antistes noster in suis praediis in aestu moderno sit commoratus. Venit ad urbem causa curandae valetudinis, meditatamque illi abs Te dedicationem tomi V. Illyrici Sacri deprecatur, quibus ex motivis, nescio. Canonici quoque, quod episcopi senatus et membra essent, a capitis sui opinione scindi collegium non convenire affirmant. Quare concludes facile, quid Tibi sit faciendum. Caeterum, ut alteri postulato Tuo satis sit, habe sequentia. Josephus Galliuff, episcopus Zagrabiensis, parentes habuit Adamum Galliuff et Barbaram Braniug, conjuges legitimos. Sacris undis in parochia Tuhely, archidiaconatus Urbocz, die 22. Februarii anni 1722. Deo mancipatus crevit sub cura genitorum

---

[1] To je dielce, koje je naštampano u Varaždinu 1774 pod naslovom: Scriptorum ex Regno Sclavoniae a seculo XIV usque ad XVII inclusive collectio.

[2] Adalbert Barić.

suoium. Deinde ab avunculo suo Georgio Braniug, episcopo quoque Zagrabiensi, per scholas in academiis Zagrabiensi, Graecensi aeducatus, cum animum ad statum clericalem addixisset, Viennam ad collegium missus croaticum, isthic philosophiam, Romae autem theologiam ut alumnus collegii s. Appolinaris excepit, factusque parochus Dombrae, in archidiaconatu Chasmensi, cum reddivisset Roma. Anno uno egit parochum, et mortno Georgio Reess (sic), cantore et canonico ecclesiae Zagrabiensis, die 23. Decembris anni 1745. in collegium canonicorum ejusdem basilicae cooptatus in eodem arhidiaconus primum Vasca in anno 1751 in fine Decembris mensis a praedecessore suo, Francisco Thauszi, est resolutus; deinde die 1755. 23. Octobris Kemlek, translatus ex hoc ad archidiaconatum Goricensem in anno 1764. die 28. Aprilis; quo eodem anno die 2. Septembris declaratus fuit archidiaconus Bexin. Lector capituli factus est anno 1768. die 2. Februarii, praepositus vero ex collatione regia die 20. Maji anni 1771. Habuit singulares favores episcopi Francisci Thauszi, quo patrocinante fuit infulatus abbas s. Helenae de Podborje atque una etiam tabulae banalis judiciariae ab anno 1756. praelatus et assessor. In anno 1768. obtinuit praeposituram s. Benedicti de Kaposfe in dioecesi Vesprimiensi. Egit in comitiis regni Hungariae (dietam vocant) nomine capituli ablegatum et nuntium, saepeque ad aulam regiam oratorem in necessitatibus ecclesiae aut episcopi. Varasdini mortuo antecessore suo Joanne Bap. Paxi die 20. Decembris anni 1771. ipse in anno 1772 die 30. Martii a regina Hungariae Maria Theresia episcopus Zagrabiensis est nominatus, et eodem anno die 14. Decembris a Clemente XIV. confirmatus, Diacovarini ab episcopo Bosnensi Josepho Antonio Chiolnich dominica sexagesimae anni 1773, assistentibus cum pontificia dispensatione duobus abbatibus ex Zagrabiensi capitulo. Haec sunt, quae in veritate scribi possunt. At majorem in modum oro obtestorque, ne mei, aut epistolae a me habitae facias mentionem, implacate enim inimicum mihi faceres episcopum, qui a litteris litterarumque cultoribus alieno est animo, ab exemplo Thauszii, ut facile haec causa sit, quod nec a Te, nec ab ullo inscribi sibi quaecunque patiatur, vetuitque saepe haec, dum rogaretur. Vir est mundi rerum sectator, ob quae quaevis meruit, et sub durissimis conditionibus, alio nemine ob has acceptare episcopatum volente (erant duo alii ante eum nominati) episcopatum est consecutus. Verum haec amico in sinum, adeoque ut arcanum pando. Si scis, me Tibi famulari posse, significa, ut Tui nominis cultori perpetuo et sincere affecto cum sim et in sacras commendatus preces esse nunquam desinam. Vale. Scribebam Zagrabiae in aedibus meis die 7. Augusti anni 1774. servus humil. et cultor perpetuus Balthasar Adamus Krcselich, senior canonicus Zagrabiensis, m. p.

Koncept u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXXVIII. 1776. 4. rujna. U Dubrovniku.

Opat Mihovio Marija Milišić Krčeliću.

Reverendissime domine, domine et patrone mihi semper colendissime! Non dubito, vir amplissime, quin explorata satis Tibi sit mea erga Te observantia, cujus multas habes meorum officiorum significationes. Nihilominus hanc epistolam scribendam duxi, quatenus curam, qua pro Tua veletudine laboro, diligentius exhiberem. Rogo itaque, pluribus scribas, quomodo valeas et quę sint modo Tua studia. Litteras vero poteris mittere Flumen s. Viti ad D. Michaëlem Vokin, negotiatorem, cum quo mihi frequens est litterarum consvetudo. Expecto laborum Tuorum longius opus, quod eruditos homines de jure Dalmatię cęterisque provinciis ad regnum Hungarię spectantibus magis instruat ac delectet. Omnes enim, qui Tuam pręclaram doctrinam atque eruditionem norunt, Te admirantur Tuaque merita in omnium versantur sermone. De rebus bellicis velim etiam scribas ad me uberius. Magna adhuc in spe sumus de cęsaris pietate, sapientia ac virtute militumque robore, qui ad fines turcicos suas habent stationes. Utinam circumjectę provincię, quę ab hungarico imperio divulsę sunt, eidem quam primum summa felicitate uniantur, ad austriacę domus gloriam et catholicę ecclesię decus atque incrementum. Cura ut valeas et nos ames, et Tibi persvadeas, Te a me impense amari. Dominationis Tuę reverendissimę, Ragusii 4. Septembris 1776, obsequentissimus atque addictissimus servus abbas Michaël Ma Milliscich, consul m. p.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

CLXXXIX. 1778. 30. siečnja. U Gradcu.

Martin Roznak Krčeliću.

— — P. Xystus Schier; vir institutum meum professus, reverendissimae dominationi Vestrae optime notus, meditans historiam provinciae Augustinianae hungaricae antiquae (quod ipsum scio non esse incompertum) ante tempus e vivis ereptus est. Cuperem nunc ex schedis ab ipso relictis conceptum ejus propositum ad exitum perducere; verum multa ad id mihi adhuc desiderantur. Cum autem universo orbi litterario constet de reverendissimae dominationis Vestrae amplissima rerum patriae nostrae cognitione, pauper et mendicus supplex venio, ut, si quid tale, quod usui mihi in hoc argumento esse posset, occurrisset, mihi gratiose subministretur. Maxima mihi penuria est circa Veröczense, Illokense, Crisiense, Borchense (?) et Segniense monasteria [1]. — — Die 30. Januarii 1778. — — P. Martinus Roznák m. p., Ord. Erem. s. P. Augustini prior ad s. Paulum Graecii.

Izvor. u knjižnici dra. Lj Gaja.

[1] Djelo, o kojem se tu govori, jest ono, što ga je Roznak izdao pod naslovom: Memoria Provinciae Hungaricae Augustinianae antiguae. Graecii 1778.

CXC. 1778. 22. ožujka. U Pešti.

Franjo Karlo Palma Krčeliću.

Reverendissimo ac doctissimo viro, Balthasari Adamo Kerchelich de Corbavia. — — S. P. D. Franciscus Carolus Palma, praepositus S. Pauli de Bács, metropolitanae Colocensis ecclesiae canonicus. Quantum eruditae lucubrationes Tuae orbi literato utilitatis attulerint, neque Tu ignorare, neque nos diffiteri possumus. Sunt illic plurima, quae de tenebris in lucem protulisti; sunt item nec pauca, nec levia, a Te quasi aliud agente sparsa, quae nobis ad perscrutandas abditas etiamnum patriae res faculam accendunt. Nemo certe est, qui pro argumenti, quod pertractat, ratione, non aliquid de Tuo in suam rem derivet. Sic Tu, vir doctissime, laborum et curarum Tuarum mercedem, nominis videlicet immortalitatem, consecutus es, alii vero laetissimis eorum fructibus quam jucundissime fruuntur. — — Zatim govori o svojem poznatom djelu, koje da je napisao adhortationibus doctissimi Tuique amantissimi viri Adami L. B. Patachich, archiepiscopi nostri, animatus. — — Histor. Eccl. Zagrab. pag. 78 recitas Belae III. regis privilegium, anno 1175. editum, cui Job Strigoniensis, Paulus Colocensis et Ugrinus electus Zagrabiensis cum Farcassio palatino subsribunt. Non mihi desunt gravia sane monumenta, quae annum citatum rite consignatum fuisse svadeant; quoniam tamen singularia hinc consectaria suapte fluunt, multaeque scriptorum opiniones convelluntur, operae praetium existimavi, Te per literas convenire orareque, ut pro ea, quae scriptores inter esse debet, amicitia et candore me certiorem reddas, num sua diplomatis anno constet fides, ita ut tuto eidem inniti liceat. Si etenim annus 1175. rite adpositus est, tenemus, Jobum jam ante citatum annnm Lucae Banfio in Strigoniensi metropoli successisse; tenemus item paulum Colocensem, hactemus incognitum; tenemus Farcasium palatinum; recte item concludenus, litteras illas, reformantes abusum circa beneficia ecclesiastica, a Peterfio T. I. pag. 64 recitatas, atque Lucae Strigoniensi et Cosmae Colocensi inscriptas, nec Belae III. tribui, nec ad a. 1179 affigi posse, id quod illustrissimus Kollar pag. 120 Hist. diplom. et post eum cl. Pray conati sunt ostendere; denique erroris convincitur Schimittius, Ganoczius aliique, qui Lucae vitam ad annum usque 1179 produxere. — — Pestini XI. calendas Aprilis MDCCLXXVIII.

Izvor. u knjižnici dra. Lj. Gaja.

DODATAK.

Nješto gradje iz Krčelićeve pravde.

Iz arkiva zagreb. kaptola: Acta saec. XVIII. fasc. 31, Nro. 12., osim komada pod br. 4, koji je iz sveučilišt. knjižnice.

1. Računi Krčelića rektora za god. 1747/8. i 1748/9.

U tih svojih računih izkazuje K., da je prve godine svoga rektorstva primio u novcu 6853 for. 30 kr., a potrošio 6590 for. 54 kr.; druge pako godine da je primio 5812 for., a potrošio 5600 fr. 31 kr.

Na početku jednoga i drugoga računa izkazano je osoblje hrv. kolegija u Beču. Tu dolaze kao konviktori medju inimi: grof Ivan Patačić, Petar Škrlec, Nikola Škrlec, grof Ladislav Keměny, Baltazar Jelačić; kao alumni pako imenuju se medju inimi: Josip Zlatarić, Josip Grličić, Šimun Jelačić, Tadija Zdenčaj.

Oba na tanko izvedena računa dade lektor Stjepan Puc 7. svibnja 1755 kanonikom Sigismundu Šćitarociju i Ivanu Krst. Pakšiju, da ih izpitaju.

2. Računi Krčelićevi izpitani.

Kanonici Sigismud Šćitaroci i Ivan Pakši izviestiše već 10. svibnja 1755 zagrebački kaptol ob uspjehu svoga posla.

Po njihovu je Krčelićev račun tako manjkavo sastavljen, da bi on imao nadoknaditi i vratiti 3131 fr. 20 kr.

Na njihov podnesak učini se u kaptolu ova odluka: 1755 die 28. Septembris praesens censura cum domino confratre nostro Balthasare Kerchelich eo fine comunicanda decernitur, ut ad finem affuturi mensis Octobris objecta diluere positionesque suas legitimare adlaboret, ni convinci in exposita per dominos censores summa vellit.

De voluntate venerabilis capituli Georgius Rees c. Z., prolector.

Poslie je u tom poslu sliedila ova odluka: Anno Domini 1756 die 1. Septembris. Cum confrater noster Balthasar Kerchelich non obstantibus compluribus, tam ante benignissimum mandatum regium de dato Viennae Austriae Anno Domini 1755 die 7. Septembris

emanato, prout et post ejusdem emanationem factis admonitionibus et decretis nostris praesentes rationes effective neglexerit et ad difficultates, contra easdem expositas, non responderit, minus vero eas eliserit, esto his etiam recentibus diebus ex superabundanti tam personaliter in consistorio, prout et scripto per nos eatenus comonitus exstiterit: ideo juxta expositionem et censuram dominorum censorum, aliunde valde laxam, in fl. Rhen. 3131 sive ter mille centum triginta uno, cruciferis viginti, collegio Viennensi bonificandis, convincitur et pro convicto declaratur.

De voluntate ven. capituli Nicolaus Terihaj, archidiac. Dubicen. et can. Zagrab.

3. Krčeliću ustezani dohodci, da se namire njeke porezne tražbine, što ih on nije predao.

Magister Kerchelich per venerabile capitulum constitutus fuerat dicae capitularis perceptor, de qua cum a judicibus percepisset Rh. 1144 den. 72, eosdem in usus proprios convertit; quia vero iminebat executio ven. capitulo, per regni perceptorem facienda, hinc ven. capitulum ex pecunia arae s. Emerici summam praedictam 1754 die 23. Novembris persolvit, magistro vero Kerchelich pro hujus summae bonificatione divisiones, uti sequitur, accepit, imputato etiam interusurio.

Zatim sliedi, što se je Krčeliću u spomenutu svrhu oduzimalo tečajem g. 1755, 1756 i 1757, uslied česa je bila namirena i glavnica i kamate, te je još preostalo Krčeliću na korist 24 for. i 16 den.

4. Arcibiskup Franjo Klobušicki ubavješćuje Krčelića, da je njegova pravda na metropol. sudu već pregledana.

Reverendissime domine abbas et canonice! Vastus ille contra dominationem Vestram reverendissimam promotus et coram delegato ordinarii judicio terminatus ad metropolitanumque forum meum apellatus processus, consultis pluribus iisque gravissimis theologiae sacrorumque canonum et juris utriusque doctoribus et legum ac consvetudinum peritis, jam per me revisus est, cujus sententiae unice pronunciatio reliqua cum sit, illam affuturi proxime mensis Augusti vigesima septima die anni currentis sub ordinariis regni judiciis in civitate Pestiensi pronunciandam publicandamque decrevi. Quod ut reverendissimae dominationi Vestrae notum sit, praesentibus significo, ut pro constituto die sive per se, seu per hominem suum adesse possit; si vero aliter reverendissimae dominationi Vestrae videbitur, ego sententiam publicatam suaque forma expeditam reverendissimae dominationi Vestrae transmissurus sum. In cujus commoda omne meum studium adjiciens, constanter persisto reverendissimae dominationis Vestrae, Hajos, 27. Junii 1757, addictissimus in Cristo frater et servus Fr. archiepiscopus Colocz. Bacs. m. p. Rmo. D. Kercselich.

5. Biskup Franjo Thauzi privoljuje, da se s Krčelićem učini nagoda.

Anno Domini 1760 die octava mensis Junii Zagrabiae in residentia episcopali. Ego infra scriptus fateor et recognosco per praesentes: quod in causa, per fiscum dioecesanum, reverendissimum Georgium Mallenics, lectorem et canonicum Zagrabiensem, contra canonicum itidem Zagrabiensem Balthasarem Kercselics promota et ex commissione sacrae sedis apostolicae coram celsissimo et reverendissimo principe et archiepiscopo Viennensi actu vertente, juxta communicata mihi puncta eidem reverendissimo fisco dioecesano transactionem cum R. C. canonico Kercselics (cujus non ruinam, sed emendationem et ecclesiasticae disciplinae observantiam desidero) coram suprafato celsissimo principe delegato judice tractare et inire plenum praebeo parte ex mea assensum et consensum. L. S. Franciscus Thauszy m. p. episcopus Zagrabiensis. — Hoc exemplar respondet originali in cancellaria archiepiscopali asservato. Sigill. Ex cancellaria archiepiscopali Vienn. die 14. Junii 1760. Joannes Baptista de Zoller U. I. D. con. et cancellarius archiepiscopalis. — Haec facultas in cancellaria servetur et copia extradatur. Per judicium delegatum pontificium die 14. Junii 1760. J. B. de Zoller.

6. Nagoda, učinjena pred papinskim delegatom, stožer. i arcibiskupom Kristoforom Migazzijem.

Hodie ad factam judicialem citationem coram celsissimo ac reverendissimo domino domino Christophoro e comitibus de Migazzi de Waal et Sonnenthurn, Dei gratia archiepiscopo Viennensi, S. R. I. principe, cathedralium ecclesiarum Tridentinae et Brixinensis canonico capitulari, sacratissimae caes. reg. apostol. Majestatis actuali consiliario intimo, ejusque assumtis dominis assessoribus, utpote per sanctissimam sedem apostolicam virtute brevis pontificii, die 28. mensis Augusti 1758. emanati, constituto delegato judicio sacro comparuerunt dominus Georgius Mallenich, cathedralis ecclesiae Zagrabiensis lector et canonicus, ut fiscus et actor, ex una, dein dominus Balthasar Kerchelich, etiam canonicus Zagrabiensis, reus conventus, ex altera parte.

In puncto a domino actore petitae correctionis per archiepiscopale Coloczense consistorium die 27. mensis Augusti 1757. latae et publicatae sententiae, revisis et examinatis actis et actitatis tum in prima Zagrabiensi, et secunda archiepiscopali Coloczensi, tum coram nostra hac pontificia delegata instantia partium tam facti, quam juris momentis et rationibus, revisoque proinde toto formato ac juxta stylum curiae nostrae irrotulato processu, partim restitutionem et reintegrationem contributionalium, altaristicarum et piarum aliarumque pecuniarum, partim poenae impositionem propter in actione erecta 7. Septembris 1755. judicio delegato Zagrabiensi objecta crimina, concernente, ante sententiae nostrae jam factae publicationem modo sequenti a partibus praedictis est transactum.

Primo, quod dominus reus conventus Balthasar Kerchelich, canonicus Zagrabiensis, sponte et libere declaret, se velle, tum propter reverendissimo et excellentissimo domino praelato suo obsequium et venerationem manifestandam, tum propter in usum proprium conversas sine licentia superiorum a venerabili capitulo Zagrabiensi commissas pecunias, unius anni spatio ab iis muniis capitularibus, quibus pecuniae administratio adnexa est, voce activa et passiva abstinere.

Secundo, quod dominus Kerchelich se paratum declaret, deprecari reverendissimo et excellentissimo domino suo episcopo coram duobus dominis capitularibus, in quantum aliqua in re excellentiam suam offendisset, atque paternum ipsius affectum et imposterum humiliter exposcit.

Tertio, quod promittat et spondeat, non solum pecunias, in 1144 fl. 72 denariis consistentes, contributionales, verum etiam, ut ajunt, altaristicas, nempe Szterpachianas 1000 fl., Tuhilyenses 500 fl., Nedelischenses 500 fl., eclesiae s. Georgii in aquis 500 fl., pecunias, una cum pro omnibus mox denominatis summis ad 6 pro centum debitis usuris, a tempore illo solvendis, quo ad manus domini rei conventi pervenerunt, facto tamen prius calculo, quod venerabile capitulum Zagrabiense per sequestrum exegit et accepit, solvere et expungere, quare

Quarto, idem dominus Kerchelich percipiet omnes proventus tabulares et beneficiales, exceptis pecuniariis divisionibus decanalibus et altaristicis, quae ipsi tam diu subtrahentur, quoad praemissis debitis satisfactum fuerit, in quantum scilicet dictis rationibus satisfactum non esse apparebit; singulis vero annis dabit venerabile capitulum specificationem domino Kerchelich, ut videlicet videat, quonam loco res suae sint et quantum sit satisfactum.

Quinto, quod debeat intra medium annum difficultates, a saepius dicto venerabili capitulo Zagrabiensi de rectoratu Viennensi gesto propositas, dilucidare et

Sexto, quod intra idem dimidii anni spacium executoratus Radichiani novas rationes reddere, haecque duo puncta praefixo termino adeo certo absolvere et praestare, ut facto contrario in contumaciam condemnandus, simul ad usuras ad 6 pro centum a tempore latae sententiae primae de dato 1. Februari 1757. pro illa summa, in quam per capitulum mox nominatum convincetur, sive ex contumacia, sive ex ratiocinio et calculo solvendas, obligatus sit.

Septimo, cum dominus Kerchelich nunquam in dubium posuit obligationem frequentationis ecclesiae cathedralis Zagrabiensis, neque alio unquam fuit animo, quod ut omnibus notum sit, se promptum praebet, si sine legitima causa ecclesiam non frequentet, sine ulla praevia admonitione poenis canonicis subjacere.

Octavo vero dominus Georgius Malenich, lector et canonicus Zagrabiensis, qua in praemissa causa actor et fiscus primae instantiae Zagrabiensis judicii delegati, sibi gratulatur, saepe memoratum dominum Kerchelich alia crimina, sibi in actione 7. Septembris 1755.

coram judicio Zagrabiensi objecta, ab se repulisse ipsumque omnibus in honore esse cupit, quare

Nono et ultimo, ab utraque parte allegata, facta, inducta, in prioribus processibus, aut sententiis comprehensa, nulla et ac si nunquam in judicium vocata essent, irrita sint perpetuaque oblivione deleta habeantur, prouti partes irrita et deleta esse libere et sponte ac irrevocabiliter declararunt. Caeterum judicium hoc sacrum delegatum pontificium partibus perpetuum silentium ex officio imponit et injungit. Si autem praeter exspectationem aliquod oriretur dubium in transactione hac, illud partes declarationi reverendissimae celsitudinis substernunt. Ad quae omnia excellentissimus et reverendissimus dominus episcopus vigore transmissae facultatis de dato 8. mensis Junii hujus anni suum pastoralem praebuit consensum. Christophorus archiepiscopus m. p. Per judicium delegatum pontificium die 14. Junii 1760. Joannes Baptista de Zoller m. p. U. J. D. consiliarius et cancellarius archiepiscopalis.

7. Krčelić nješto već namirio, a nješto još ima namiriti.

Infrascripti fidem facimus et recognoscimus, quod anno curente 1767. die vero 9. Januarii ex commissione ven. capituli in personis accesserimus reverendissimum dominum Balthasarem Kerchelich, abbatem infulatum ss. Petri et Pauli de Katcs ac canonicum Zagrabiensem, eundemque ad tenorem dictae commissionis certiorem fecerimus in eo: 1. quod vigore latae in eundem convictivae sententiae sequestratis ejus divisionalibus pecuniariis proventibus tantum jam incassatum sit, ut debita sua passiva, ecclesiarum vero et collegii Viennensis activa, exolvi et tandem plene contentari possint, imo et inde Rhen. 86 d. 29 resultare. 2. Quod reverendissimus dominus Paulus Goymerecz, praepositus Chasmensis et canonicus Zagrabiensis, qua defuncti olim canonici Radich substantiae coexecutor, semet coram venerabili capitulo non tantum pro supra specificata resultante summa insinuaverit, sed et futuras similes divisionales pecuniarias obventiones, quousque convictionalis summa flor. rhen. 750 pro parte defuncti Radich in pleno exolvatur, sequestrandas expetierit. Ad haec porro debito a nobis modo sibi exposita titulatus d. reverendissimus abbas et canonicus reposuit: ut capitulum pro suo placito disponat et faciat, suum enim sibi necdum illuxisse tempus; caeterum se mirari, unde et quomodo tanta emerserit convictionalis summa executoratus Radichiani, cum ipse in eo rationes nunquam dedisset, nunquam censuram subiisset, minus in aliqua summa convictus extitisset, sed neque hoc in passu a quopiam, praeter semel a reverendissimo domino Mikinovich, canonico et archidiacono actu Dubicensi, monitus fuisset; caeterum paratum se ad rationes ejusdem executoratus, dum et quando capitulum ordinaverit, dandas, dummodo et coexecutor ad easdem reddendas commoneatur. Super quibus praesentes nostras testimoniales litteras extradedimus. Zagrabiae 4. Aprilis 1767. Antonius Zlatarich m. p. c. Z. archidiac. Vaska. Joannes Joszipovics c. Zagr.

8. Dalja rasprava o namirivanju dužnih svota.

Na kaptol zagreb. bi upravljena sljedeća molba:

Cum per sequestrationem divisionum Kerchelichianarum, tam decanalium, quam altaristicarum, debito passivo ejusdem diversas ecclesias concernente (sic) jam hucusque satisfactum haberetur, ac nonnisi collegio Viennensi et substantiae Radichianae satisfaciendum restaret, ad venerabile capitulum instanter supplicamus, ut sequestrationem ejusmodi divisionum ultro gratiose continuari decernat, donec memorati tituli ad instar aliorum quoque contententur, vel ob id maxime, quod mentionatus dominus Kerchelich convictivam suam per intermissam jam a tot annis super restantia repetitorum titulorum liquidationem ultro firmare videatur. Super quo benignum praestolantes decretum emorimur

Illustrissimarum et reverendissimarum dominationum Vestrarum humillimi et obsequentissimi servi Antonius Zdenczay m. p. c. Z. cantor, qua summarum praefectus, Paulus Goymerecz m. p. c. Z. praep. Chasmensis, qua executor Radichianus.

Na to se odluči u kaptolu ovo:

1767. 27. Maji. Siquidem reverendissimus dominus confrater noster Balthasar Kerchelich intuitu executoratus Radichiani, uti et gesti rectoratus Vienensis, hactenus novum ratiocinium reddere variis subterfugiis neglexisset et negligeret de praesenti, quantumvis vi initae coram eminentissimo et reverendissimo ad praesens cardinali principe et archiepiscopo Viennensi Christophoro Migazzi, qua in eadem causa per sacram curiam romanam delegato judice, de anno adhuc 1760. die 14. Junii in ipso judicio transactionis, jam pridem, imo mox intra semestre a praedenotatae transactionis emanatione id facere obligatus fuisset, insuper ex superabundanti a nobis etiam superinde cum alias interpellatus, tum die 9. mensis Januarii anni modo currentis 1767. (cum ecclesiam et consistoria capitularia non frequentet et frequentare negligat) medio exmissorum capitularium reflexus fuisset, hujusmodi tamen obligationem suam etiam de praesenti transcurreret et non adimplevisset: idcireo eundem dominum Kerchelich virtute modo fatae transactionis denuo, conformiter ad primaevam coram judicio episcopali delegato dioecesis hujus Zagrabiensis intuitu executoratus Radichiani in florenis rhen. 750, prout et super florenis 3131 xr. 20 pro tempore administrati per eum rectoratus Viennensis, hactenus contumaciter rationes non reddentem, in modo nominata utraque summa una cum interusurio a die latae primae sententiae, in conformitate supraattactae transactionis, iterum convinci et convictum declarari, ac proinde donec praemissae piae, respective collegii, respective executorales summae convictitiae redintegrentur, tamdiu ejusdem portiones pecuniarias canonicales, hactenus sequestratas et in futurum eo usque sequestrandas, in horum excontentationem desumendas et applicandas ordinari et decerni. Quae quidem executoratus Radichiani flor. rhen. 750 summa convictitia siquidem e pro-

prio et singulari domini reverendissimi Kerchelich facto promanaverit et eruta habeatur, nullam plane connexionem cum altero coexecutore Radichiano, domino quippe reverendissimo praeposito et canonico Paulo Goymerecz, habet aut habere potest, cum ex iis dumtaxat eruta sit, quae ad manus domini reverendissimi Kerchelich pervenerunt, ac per consequens respectu quorum eum unice ratiocinandi onus tangeret, dominusque reverendissimus praepositus Goymerecz, consangvineus alias proximus defuncti Radich, nonnisi unicam vineam praedenotati olim domini Radich e substantia ejusdem possidendam et administrandam acceperit ac super inhaerente eidem summa, in pios usus dispertita, nos plene edocuerit et capacitaverit, atque ideo etiam eatenus a ratiocinio expeditus habeatur. De voluntate venerabilis capituli lecta et publicata per me Franc. Popovich m. p. arch. cathedr., c. Z., prolectorem.

